

לקראת שבת מלכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת האזינו

ביתר ע.	צפת	ב"ש	אלעד	ב. שמש	חיפה	מודיעין ע. ³⁰	בני ברק	ירושלים	עיר
18:02	18:11	18:22	18:10	18:01	18:10	18:11	18:17	18:02	כניסת שבת
19:13	19:12	19:14	19:13	19:13	19:14	19:13	19:14	19:12	יציאת שבת
19:53	19:47	19:52	19:50	19:52	19:50	19:51	19:49	19:53	ר"ת

בס"ד לקראת שבת מלכתא

הלימוד השבועי לנבחני דרשו

שבת חוה"מ סוכת י"ד תשרי - כ' תשרי | דף היומי - מנחות מד - ג | משנה ברוכה - סימן עכ"ה סעיף ח' עד סימן שכ"ו | מסור - זכור למרים פרק י"ד י"ה והנה יש שפטרם"ע פרק י"ד י"ה ואמר חז"ל שם עו"ד | קנין חכמה - מסילת ישרים פרק כ' עד פרק כ"א

יום המיישי י"א תשרי תשע"ט | פניני פרשת האזינו - סוכות | תקציר שבועי ה'דף היומי בהלכה'

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך ועידוד לימוד התורה

"כשישבת פעם אצל אמי הרבנית, הופיע הרופא המטפל בה, ובזמן שהותו נכנסו לחדר כמה מנכדיי, התקרבו אליה לברך אותה באמירת 'א גוטע נאכט' (לילה טוב) ונישקו את ידה. הרופא הקשיש היה אחוז התפעלות, ואמר שנפשו יוצאת מקנאה. הוא התבטא באידיש בכאב עצום: 'מיינע שקצים קומען צו מיר נאר ווען זיי דארפן געלט' (ה'שקצים' שלי באים אלי רק כשזקוקים לממון)..."

שיחת קודש ופניני יראה בהיכלו של כ"ק מרן אדמו"ר מצאנז שליט"א, ניצוצי אש המאירים את דרך התורה בימינו

"זאת הברכה" (דברים ל"ג א')

בדור שפל וחשוך זה של התגברות הטומאה והניסיונות, 'חובת לימוד התורה' אינה רק בשביל קיום מצוות תלמוד תורה או במטרה להיות 'תלמיד חכם', אלא בשביל שיוכל להיות יהודי! קשה מאוד לעמוד מול ריבוי הניסיונות ונגד השפעת הרוחות הזרות, בלי המחסה והמגן של לימוד תורה. בדורנו, לימוד התורה - הוא הוא יסוד היהדות. מי שאינו לומד תורה, אין כמעט במציאות שיוכל לעמוד איתן.

גם מי שאין תורתו אומנות, ודווקא אחד כזה, צריך לדעת, שהתורה תחזיק אותו ואת ביתו מול רוחות הזעף של הכפירה וההפקרות. כך יראו ילדיו שהוא מוסר נפשו לקיים דברי חכמים וקובע עתים לתורה, ועל אף עסקיו המסועפים לא מוותר על שיעור קבוע; כך הוא יבנה יסודות חזקים ואיתנים לביתו.

הרופא מקנא

הרבי מספר, שנכנס אליו אדם וקונן שאין בו מנוחה ושלוות הנפש. ביקשת ממנו, אומר הרבי, שיפרט לי את סדר יומו, ואז הבנתי. הוא לא קבע עתים לתורה. אמרתי לו, שאם יקבע עת וזמן ללימוד התורה דבר יום ביומו, באורח קבע - מובטח שימצא את שלוות נפשו. לימוד התורה הוא המעולה שבעצות ובתורות שנועדו להרגיע את נפש האדם.

היום לא צריך אמונה שהקב"ה יתן שכר בעד לימוד התורה, ולא צריך להמתין לשכר הצפון לעולם הבא. אפשר לראות זאת בחוש כבר בעולם הזה. התבוננו כיצד נראה בית שמחנכים בו לתורה ולמצוות, כמה שמחה ושלוות נפש שרויים בו; וכיצד נראה בית שלא זוכה לגדל את דייריו על ברכי התורה והיראה, איך אין בו כיבוד הורים, ואפילו אנושיות אין כמעט.

לפני מספר שנים, כשישבת פעם אצל אמי הרבנית, הופיע הרופא המטפל בה, ובזמן שהותו נכנסו לחדר כמה מנכדיי שיח', התקרבו אליה לברך אותה באמירת א גוטע נאכט (לילה טוב) ונישקו את ידה. הרופא הקשיש היה אחוז התפעלות, ואמר שנפשו יוצאת מקנאה. הוא התבטא באידיש בכאב עצום: "מיינע שקצים קומען צו מיר נאר ווען זיי דארפן געלט" (ה'שקצים' שלי באים אלי רק כשזקוקים לממון)... 'שקצים' כך כינה אותם. פשוט וברור, ששמחת חיים ושלחה אמיתית נמצאות, רק בבית שמגדלים בו לתורה ולמצוות, ואבי המשפחה לומד, וקובע את כל סדר יומו לפי שיעוריו. התורה היא

ה"חיסון" נגד כל הנגיפים והמחלות הרוחניות.

מרן שליט"א אומר שהדבר הטוב ביותר שאפשר לעשות מול המלחמות המתרגשות עלינו ברוחניות ובגשמיות - הוא לימוד התורה. הרבי מביא סיפור שסיפר אביו מרן זי"ע בשם הרב מנאסד זי"ע, ששמע מפי הרב משינאווא זי"ע. וכך היה המעשה שהתרחש אצל מרן ה'חתם סופר':

היה זה בתקופה שנגזרה גזרת גיוס על כל הצעירים, ותלמידי ישיבתו הקדושה של ה'חתם סופר' השתמטו בתואנות ובתחבולות שונות ולא נרשמו. בפרעשבורג התגורר רשע שעולל צרות ליהודי העיר, ולתלמידי הישיבה בפרט. באחד הימים שלח הלה להודיע ל'חתם סופר', שהוא עומד להלשין על תלמידי הישיבה שמתחמקים בעורמה מהתייצבות לגיוס, כשהוא אף מוסיף להתרברב, שבתוך כמה ימים יהיו כל תלמידי הישיבה לבושים מכנסיים אדומים של מדי הצבא. כיוון ששמו של אותו רשע היה ידוע ומוכר בעיר כ'מוסר' המסוגל לכל, עוררו דבריו דאגה גדולה בלב ראשי הקהילה. מפני חומר העניין, החליטו להביא את דבריו תיכף ומיד לאוזני רבם, הגם שהוא אחז באמצע מסירת שיעור בפני התלמידים, והם ידעו שמקפיד הוא מאוד שלא יפסיקוהו באמצע אמירת שיעור בשום אופן, יהיה מה שיהיה. נכנסו

המשך בעמוד 20 <<<

המפליא היה כשהגיע מוצאי יוה"כ, שאחרי שעשה הבדלה חל מהפך קיצוני באווירה, שהתחלפה באחת לאווירה של שמחה טהורה ואמיתית לקיום המצוות. זה היה מהפך מקצה אל קצה, באותה מידה של רצינות וחרדה ששררה במשך 40 הימים שמר"ח אלול, בדיוק כך אפפה שמחת קיום המצוות את כל ישותו של אאמו"ר זצ"ל

שיחת חג מיוחדת על ענייני התקופה, ממרן הגאון רבי משולם דוד סולוביצ'יק שליט"א

הרב יעקב היילר

מזכרוננו מתיקו המיוחדת של אותו זמן... ראש הישיבה מגלה לנו, שכאשר שאל אח"כ את אחד מחבריו מי הוא הזקן שמברך כ"כ בדביקות עצומה את ברכת 'אשר יצר', ענה לו חברו כי זה הוא גאון הדור ושר התורה בדור הקודם, הגאון רבי ברוך בער מקמניץ זצוק"ל, אשר התפרסם בעולם התורה, מלבד גאונו האדירה, גם בעוצם עבודת ה' ובקדושתו העצומה.

ראש הישיבה מפטיר בדבריו ואומר: "אם סיפורי צדיקים יכולים להשפיע מאוד על נפש הנוער, על אחת כמה וכמה שכאשר מסתובבים סביב תלמידי חכמים וצדיקים אמיתיים, הרי שמעשיהם והליכותיהם בקודש משפיעים עמוק עמוק על נפש האדם, ובמיוחד על לב הילדים הצעירים וכך עלינו לחנך אותם.

"אולם ההבדל בין שיטת החינוך שאנחנו ראינו אצל אבינו זצ"ל, וכפי שהיה בתקופתנו בכל בתי החרדים, אינו מסתכם רק בסיפורי מעשיות ובתפילות. המרחק בין סגנון החינוך של אז לשל היום - הוא פער אדיר וגדול".

רכישת צעצועים

"כל הנוהג של רכישת צעצועים ומשחקים המקובלת ונפוצה בימינו, לא היה בעבר. כשאבא רצה להעניק לילד פרס או תשומת לב, היה קונה לו חומש או סידור חדש! לא צעצוע! אני זוכר פעם, כשחברות הביאו לאחיות שלנו צעצועים, ואבינו חשש שאנחנו - הבנים - נשחק בהם - הוא זרק את הצעצועים מהבית. כך היה החינוך בבית שלנו, שמלבד תורה ויר"ש אין שום דבר רציני בעולם כלל!

"לילד קטן קונים סידור קטן וחמוד, וכך הוא יתחנך שמלבד תורה ותפלה שום דבר אינו שווה בעולם, ולאור זה יגדל בבחורותו, כאשר הבלי העוה"ז יהיו מאוסים ומשוקצים בעינינו!"

ומה בדבר טיולים לילדים במשך השנה וכן בימי חול המועד, וזאת בכדי לשחררם במקצת מלחץ הלימודים בו הם נתונים במשך ימות השנה?

ראש הישיבה משיב נחרצות: "קשה לענות על דברים כאלו, כי כל דבר צריך לראות ולהתייחס לגופו של ענין, אולם באופן כללי עלינו לדעת כי כל סגנון החינוך החרדי של היום, אימץ את שיטות החינוך הנכריות חלילה, כאילו ילדים צריכים 'שחרור' טיולים ובילויים, כל דרכי החינוך החדשות הללו אינן נכונות. בדור העבר לא ראינו את זה, ובודאי שלא בבית אבינו הגדול זצ"ל.

"לפני כמה שנים ביקר אצלי פרופ' לחינוך, זקן בן 85 ואמר לי: 'כל שנותיי עסקתי במציאת דרכי חינוך חדשות, את זה למדתי ואת זה לימדתי אחרים. והגעתי למסקנה שהדרך הישנה שנהגו המלמדים בחדרים, זוהי דרך החינוך הנכונה! כל מפעל חיי התגלה לי כטעות גדולה' - זו עדותו של איש מקצוע. "לא צעצועים ולא שחרור לטיולים אלא להיפך, חינוך של מוסר אמיתי היא היא המחדירה את יראת השמים האמיתית, ואת עול התורה כראוי בקרב הנוער. סגנון החינוך שהיה נהוג בתלמודי התורה, שאתם עוד ראתם בעצמכם בירושלים שלפני כיובל שנים, ב'עץ חיים' וב'חיי עולם'. כל דרכי החינוך החדשות של היום - הן יכולות להוות כשלון ח"ו.

"...על דברים גשמיים מעולם לא היכה את בני ביתו. גם בעת שמסר אאמו"ר שיעור, היו הילדים משחקים בחדרו, ואף לפעמים היו הופכים את החדר, כמנהגם של הילדים... ואאמו"ר זצוק"ל היה משים את עצמו אז כאילו הוא לא ראה כלל, כי על דברים שכאלו - הוא לא רק שלא היה מרביץ אלא אפי' לא היה גוער בילדים, כי הרי טבעו של ילד הוא לשחק, ומדוע לגעור בו אפי' "

לאו בכל יומא מזדמנא מילתא לשבת על שולחן מלכים, ולשמוע מהם דעת תורה וקול ה' ברמה על ענייני השעה והתקופה. בכבוד ראש ובחרדת קודש, נכנסו למעונו הצנוע בבית הגדול והמפורסם של מרן ראש ישיבת בריסק, הגרמ"ד הלוי סולוביצ'יק שליט"א, שברחוב 'עמוס' שבירושלים עיה"ק, אשר משם יוצאת תורה ויראה, ומהווה תל תלפיות לשוחרי תורה ויר"ש צרופה, מזה למעלה מיובל שנים. ראש הישיבה שליט"א, המעתיק הנאמן למשנתו הצרופה של אביו 'הרב מברייסק', רשכבה"ג מרן הגרי"ז זצוק"ל. להלן קטעים מהשיחה המרתקת.

מהפך בחינוך

"אנחנו צריכים לעשות מהפך בענין החינוך, כי בשיטת החינוך החרדי היום חסרה החדרת יראת שמים תמימה בלבבות הצעירים. וכן מצד ההורים, חייבת להיות מסירות. הם צריכים להתפלל, אין סוף תפילות צריכים ההורים להתפלל, אין תחליף לדמעות של הורים! אבל לצד התפילות, ההורים צריכים לדבר עם הילדים הרבה על נושא של לימוד התורה, להחזיר בהם אהבת תורה, את הנחישות ואת ההתמדה. אירע שפעם נכנס אחד ממקורבי אאמו"ר עם בנו הקטן, לבקש עבורו ברכה, שיגדל ויעלה מעלה מעלה בתורה ובר"ש. הביט אאמו"ר בעיניו הטובות בילד הקטן, ופנה לאבי הילד ואמר לו: 'הילד יהיה תלמיד חכם בעזה"י, כפי מה שהאבא ילמד אותו... וירא שמים יהיה הילד כפי הדמעות והתפילות, שאם הילד תתפלל ותעתיר עבורו דבר יום ביומו...'. "אחד הדברים החשובים, שניתן על ידם להחדיר יראת שמים בקרב הילדים, הוא לספר את תולדות חייהם של גדולי ישראל, בשילוב עובדות והנהגות איך שהם גדלו והתעלו בתורה ובר"ש, ביגיעות גדולות ועצומות, כפי שאאמו"ר זי"ע היה נוהג אתנו בילדותנו, לספר לנו כסדר סיפורים על גדולי הדורות, כאשר סיפורים אלו, הגדושים ועמוסים באהבת וחשקת התורה, תוך שאיפה לגדלות בתורה משולבת ביראת שמים טהורה, ופחד מחומרת העבירה - מביאים לילד שאיפה עזה לצעוד בדרכם וללכת בעקבותיהם."

כאן בקשנו לשמוע מראש הישיבה אם זכור לו אילו סיפורים ועובדות אותם סיפר האב הגדול מרן הגרי"ז זי"ע בבית בילדותו?

"כפי הזכור לי מילדותי, אאמו"ר זצוק"ל היה נוהג לספר עובדות וסיפורים מהגאון מווילנא, מרבי חיים וואלוז'ינ'ער ורבי זלמ'לע, מרבי יהושע לייב דיסקין ועוד גדולים, אודות ירה"ש והתמדת התורה שלהם, וכן על יראת החטא שלהם ועד כמה פחדו מלעבור את פי ה', ובכך קיבלנו שאיפות בעניינים אלו, וכל זאת בכדי להידמות אליהם ולו במקצת."

ראש הישיבה ממשיך ואומר: "וגם אתם, גם מנכיי הדעת שבירושלים ישנם הרבה עובדות וסיפורים שניתן להתעורר מהם, אותן דמויות מופלאות שאני עוד זכיתי לראות ולהכיר מקרוב. אני זוכר את חברותא הנפלאה שהיתה בין הצדיק ר' טודרוס הרשור זצ"ל והצדיק ר' יודל הולצמן זצ"ל, כאלה צדיקים, וכן באיזו פשטות מופלאה הם חיו, כאשר למרות הדלות והעניינות הנוראה שהעיקה על ביתם, הם גדלו בתורה ולא עניינו אותם כלל צרכיהם הגשמיים. דמויות שכאלו חושבני שרק בירושלים של אז ראו כמותן."

ומוסיף סיפור נפלא אשר בדיייה הווה עובדא: היה זה בהיותו ילד קטן כבן ד' או ה' שנים, אז ראה בביהמ"ד בברייסק שבו התגורר, יהודי זקן מברך ברכת 'אשר יצר' בדבקות עצומה ונוראה, ומתוך התרגשות נדירה, אשר עד היום, למרות שכבר עברו מאז למעלה משמונים שנים, אינו יכול למוש "

האם גם בירור ארבעת המינים היה ענין רציני בבריסק, אנו שואלים?

”לא”, אומר ראש הישיבה: ”זה לא היה מתוך חרדה כלל, אלא להיפך, הוא אמנם השקיע את כל כולו בחיפוש אתרוגים והדסים מהודרים, אבל כל זה היה באווירה של שמחה עילאית, שהורגשה מאד בסביבתו. בדיוק כפי שבימים הקודמים הורגשה החרדה - כך הורגשה השמחה בימים הללו. גם במידת השמחה אבינו היה הולך ומתעצם, וככל שקרב חג הסוכות - עלתה וגאתה השמחה על גדותיה. השמחה בחג הסוכות בבית אבינו היתה עמוקה ומקרינה מאוד, הוא לא ארגן 'שמחת בית השואבה' כידוע, אלא שמחה תורנית. בכל ימות החג והלילות היו באים אל סוכתנו גדולי התורה ובחורי הישיבות מכל המקומות, והאווירה היתה אווירה של רוחניות ועילאית ביותר.”

האם זכור לראש הישיבה שליט"א מי מגדולי ישראל הגיע בחג הסוכות לבקר בבית אבא?

”אני לא יודע מי מגדולי ירושלים, לא ניצל את ימי חול המועד כדי לבקר את אבינו בסוכה. גם המוני בני ירושלים ובני הישיבות, לא היה שום גבול או סייג. לדוגמה הרב שך זצ”ל היה אצלנו כל היום, הגאון רבי אהרן כהן זצ”ל, ראש ישיבת חברון, גם היה מגיע כמה פעמים במשך החג. אבל אני מדבר על המוני עם ישראל, ולא רק אשכנזים, גם ספרדים ירושלמים. זה היה מצב כזה כאילו כל 'ירושלים' עולה לסוכתנו, לחסות בצלו הגדול של אאמו”ר ולהתבשר מאור תורתו וחסידותו.”

ראש הישיבה מעלה בזכרונו אפיזודה אפיינית מאותם ימים: ”באחד הימים נכנס מרן הגאון רבי יחזקאל סרנא זצ”ל ר”י חברון, ובכניסתו אומר לאאמו”ר: 'היינו בביקור בכותל המערבי ועכשיו באנו לבקר במעונו של הרב מבריסק'. ”איך שאמר את הדברים הביע אאמו”ר השתוממות: 'מה? בכותל המערבי - ביקור?!', אמנם רבי יחזקאל סרנא אמר את דבריו לכבוד אבינו, אבל במקום זאת קיבל כאילו מנת מוסר... ”אח”כ סיפר לי הגאון רבי בצלאל זולטי זצ”ל, שהתלווה אל רבי יחזקאל בדרכו הביתה, שבתחילה חשש שרבי יחזקאל נפגע מדברי אאמו”ר זצ”ל, אבל בדרך אמר לו רבי יחזקאל: 'הבריסק'ער רב צודק בדבריו!.' ”מעניין לציין, שבים שמחת תורה עצמו, כידוע ההקפות לא היו אורכות אצל אאמו”ר זמן רב. אבל במוצאי שמח”ת היתה השמחה מגיעה לשיאה. קהל רב היה מגיע, והיו שרים ורוקדים, בעיקר היו אלה בני 'ישיבת חברון' הסמוכה משכונת 'גאולה', שהיו מגיעים לרקוד בביתו בהתלהבות.”

בדרך העולם כשילד שובר כלי, מתהפך העולם! ההורים כועסים וגוערים בילד, אולם אצלו - הוא לא היה מגיב כלום!

בנוגע לארבעה מינים אנו חוזרים ושואלים, האם אווירת השמחה של מצוה היתה גם בפולין, שבה לא היה קיים שוק נרחב של אתרוגים?

ראש הישיבה מפתיע אותנו בתשובתו: ”אמנם בחו”ל היה מחסור באתרוגים, ובדרך כלל רק בודדים בעיר היו להם ארבעת המינים, אבל דווקא בביתנו לא ידענו כלל מתח בענין, כי אנחנו היינו מקבלים בדואר כמה אתרוגים מובחרים מארץ ישראל, כי אבינו היה מזמין כל שנה ממרן הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ”ל, שהיה גר כבר כאן, ורבי איסר זלמן היה שולח מכאן אתרוגים מהודרים ומובחרים לבית אבא לבריסק. אין ספק שכאן בארה”ק אאמו”ר זצ”ל היה מרוצה הרבה יותר מאיכותם ההלכתית של ארבעת המינים, כי הרי גם הדסים ולולבים לא היה בחו”ל מבחר כזה שיש כאן.”

הקשר עם אדמו”ר וזיניץ ראש הישיבה חוזר אל אווירת החג בסוכת אצל אביו הגר”ז, כשאנחנו שואלים אם היו גם 'חסידים' בין קהל המבקרים שראש הישיבה תיאר בסוכת אביו הגדול?
”מה השאלה”, נענה לנו ראש הישיבה: ”הרי גם תלמידי האבא זצ”ל היו

שמבלבל את החדר? ”בכלל, אאמו”ר לא נהג כדרך העולם. בדרך העולם כשילד שובר כלי, מתהפך העולם! ההורים כועסים וגוערים בילד, על שהעז לשבור את כלי ולהסב להם הפסד. אולם אצלו - אם היה קורה שילד שובר כלי הוא לא היה מגיב כלום! אפילו לא היה מתייחס לזה! כשאני הייתי ילד ושברתי כלים, לא קיבלתי שום גערה ושום התייחסות, כאילו לא עשיתי כלום, אולם כשהגיע לנדנדו חטא וכדו' - אז היה יכול להכות, וכך חנך אותנו בבית ליראת חטא.

”בדומה לכך, אירע כאשר פעם ראה אאמו”ר ילד נוטל לתוך ידיו מוקצה בשבת, ואמר כשהוא רועד כל כולו 'הלא שבת היום!!!', והיו הדברים משתמעים, כאילו הוא זועק ובוכה בכאב לב: 'הלא בוערת כאן שריפה, ואיך מכניס את ידו לתוך האש' עס ברענט דאך אפייער'...” (הרי בוערת פה אש).

ימים הנוראים במחיצת הגר”ז

לאחר שראש הישיבה שליט”א, סיים להציע את דברי המוסר ושיטות החינוך הטהור המוטל עלינו, נענה לנו לדבר אודות הווי החיים בצל אביו הגדול זצוק”ל, בימים הנוראים של אלול ותשרי. ”אין לכם מושג על האווירה ששררה אצל אאמו”ר זצ”ל!”, מטעים לנו ראש הישיבה.

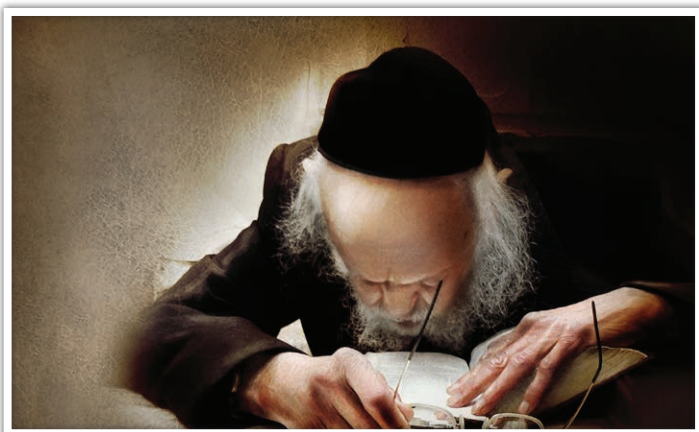
”בתחילת אלול עוד היה מתנהג קצת כהרגלו, אמנם הפחד של הבחורים כבר החל מתחילתו של חודש, לנוכח סדרי התפילות והלמודים שנהגו. כי אווירת הרצינות לא הורגשה רק בין כתלי הישיבה, אלא בכל העיר 'בריסק' הורגשה חרדת יום הדין הקרב, אפילו אצל ה'בעלי בתים'. ”ובנוגע לסבי הגאון רבי יאשע בער זצ”ל בעל ה'בית הלוי', הוא הרי היה צם בכל חודש אלול! אפילו צל של חיוך לא עלה על פניו במשך כל חודש אלול. הנהגה שאפילו אאמו”ר זצ”ל כבר לא היו לו את הכוחות לכך. ”אבל גם אצל אאמו”ר הפחד היה עולה ומתגבר מיום ליום, ככל שקרב יום הדין. הפחד גבר והתבטא באמירת התהלים, ובלימוד התורה שהיה גובר יותר יותר, וכך חשו את חרדת יום הדין המתקרב. כך הלכה וגברה החרדה מיום ליום עד יום הכיפורים שאז הגיע שיאו של המתח והחרדה. ”לא אשכח איך שכולם בבית, היו אומרים תהלים כל הזמן בבכיות גדולות בימים אלו. פעם נכנס מישוהו לבית אאמו”ר בראש השנה, וראה שכולם אומרים תהלים בבכיות גדולות ובאוויר שורה פחד נורא, עמד הלה ושאל האם קרה משהו? האם יש חולה מסוכן בבית? כל המהלך בראש השנה היה נורא ואיום. איפה רואים דבר כזה היום?”, מתאנח ראש הישיבה שליט”א, והכאב ניכר על פניו. ”קשה לדבר, היום לא רק שלא רואים פחד ברחובות, אלא להיפך, הרחוב מלא בליצנות!.”

השמחה במוצאי יוה”כ

”המפליא היה”, אומר ראש הישיבה: ”איך שברגע אחד, כשהגיע מוצאי יוה”כ אחרי שעשה הבדלה, באותו רגע חל מהפך קיצוני באווירה, שהתחלפה באחת לאווירה של שמחה טהורה ואמיתית לקיום המצוות. זה היה מהפך מקצה אל קצה: באותה מידה של רצינות וחרדה ששררה במשך 40 הימים שמר”ח אלול, בדיוק באותה עוצמה אפפה שמחת קיום המצוות את כל ישותו של אאמו”ר זצ”ל. וכפי המובא במדרש (קהלת רבה, פ”ט) שבמוצאי יוה”כ יוצאת בת קול ואומרת 'לך אכול בשמחה לחמך ושתה בלב טוב ייך כי כבר רצה האלוקים את מעשיך’.”

זוכר אני מימי ילדות המוקדמים את אורת החג המופלאה ששררה בבית לפני החג. נוהג היה ללמוד לפני כל חג את המסכתות וההלכות הקשורים לחג, לפני סוכות היה הניגון של מסכת סוכה מהדהד בחלל הבית, וכשהיה לומד בקולו בניגון את המשנה ברורה הלכות סוכה, היינו יכולים כולם למשש את אורת חג הסוכות בבית

אורת החג ושמחת תורה של מרן רבינו יוסף שלום אלישיב זיע"א

קשה? ללמוד תורה- הרבה יותר קשה?!

ראש ישיבה נכבד, שנתקל בשאלת פיקוח נפש רוחנית בעניין אחד מתלמידיו, עשה דרכו לבית רבינו בשעות אחר הצהריים- שעות ה"סדר" שבהן היה יושב סגור ומסוגר בחדרו מבלי שיורשה איש להטרידו מלימודו.

בפרוודור פגש את בת רבנו, הרבנית אויערבאך ע"ה, ששירתה את רבנו נאמנה בכל כוחותיה ובאותה שעה הייתה לבדה עמו בבית. הוא הציג את השאלה הדחופה בפניה, והרבנית ע"ה החווירה. הזעקה שבשאלה לא הותירה מקום לספק, האיש חייב להיכנס פנימה אל החדר ולהציגה בפני רבנו מרוב דחיפותה ונחיצותה.

"חבל שהגעת עכשיו, אך לפני דקות מספר הגיעה שעת ה'סדר' והרב שקע בלימודו. אם היית מקדים מעט הייתי מכניסה אותך מיד, אך עתה אין לי דרך איך לסייע לך. אתן לך להיכנס לפני החדר, תשב על ידו, וברגע שהרב יפסיק לרגע אחד מתלמודו, לאיזה צורך, תציג את שאלתך".

התיישב אותו ראש ישיבה נכבד ליד רבנו, השקוע כליל בתלמודו מבלי להפסיק אף לא לרגע אחד.

אחוז התפעלות, גמע בשקיקה את המחזה הנורא שלא ראה מעודו. במשך ימי חייו זכה לראות מתמידים השקועים בתלמודם, ברם, התעמקות שכזו לא זכה לראות מעודו.

אם לא די בכך, כשהגיעה שעת קבלת הקהל ראה את רבנו 'מתעורר', מביט בשעון וכאילו תמה לעצמו: הלא זה עתה התיישבתי ללמוד, איך עבר הזמן כל כך מהר?

אגב אורחא, בת רבנו, הרבנית אויערבאך ע"ה שהיתה משרתת את רבנו נאמנה מאז פטירת אשתו הרבנית ע"ה, כשנדרשה לתאר את השתקעותו של רבנו בתורה עד שאינו חש בסובב- מציאות שהייתה רגילה לראות מדי יום ביומו משנות ילדותה המוקדמות עד יומה האחרון- הייתה משתמשת במטבע לשון זה: 'מ'קען עם לייגן א' פ'אדעשווע' אויפן טיש און ס'וועט עם נישט שטערן' (אפשר להניח סוליית נעל על שולחנו מבלי שהדבר יפריע ללימודו).

ואתא שונרא..

שעת לפנות בוקר. המרבד השחור הפרוש על גבי הרקיע עורך הכנות

נגולל ונתאר מעט את האוירה המיוחדת ששררה בזמני חג מועד במחיצתו של רבנו:

יש בה בתורה כח מיוחד, כח המושפע מטובו הגדול של מקדש ישראל והזמנים, כדי להשרות אוירה עילאית, אויר פסגות בקרב עמליה ולומדיה בשקידה.

מי שנכנס לבית רבנו והתקרב לד' אמותיו באחד מימי חגי ומועדי ישראל, היה מרגיש עצמו נכנס אל חיקה של אוירה נפלאה, אוירת אותו חג שררה בחלל האוויר, אוירה מתוקה, משכרת חושים, שקשה היה שלא להתמכר אליה, ואף קשה שלא להזכר בה בזמני חולין.

מי שנעדר חושים רוחניים, יכול לתמוה ולומר: מה נשתנה? הלא המראה החיצוני אותו מראה הוא. המחזה הקבוע של גדול הדור היושב בחדרו, עיניו תקועות בתוך הגמרא, קיים היה בין ביום של חולין ובין בחגי ומועדי ישראל. ברם, עם מציאות קשה להתוכח! אלו היו פני הדברים. כל מי שקרב אל הבית בימי אלול והימים הנוראים, הרגיש את חרדת הדין שורת במלוא עוזה. בסוכות נראה הבית כולו כמי ששרוי עתה ב"שיפוצים". עיקר הבית וכובד משקלו עבר אל הסוכה. הסוכה הפכה בשבעת ימי החג לדירת קבע, ואילו הבית קיבל מין מעמד של דירה לשעבר.

בחנוכה היה אפשר למשש את אוירת החנוכה בידיים. בפורים שררה אוירת השמחה. וכך בכל מועד ומועד.

הייתה זו הרגשה מיוחדת שעליה מעידים וחוזרים ומעידים אלו שנקלעו אל הבית בימים הללו. קשה להגדיר בדפוסי ביטוי את האווירה המיוחדת והמתוקה ששררה, אוירת השמחה. וכך בכל מועד ומועד.

יש בו בכוח לימוד התורה הקדושה ועמלה בשקידה כדי להשרות בכל חג אוירת אותו חג במלוא עוזה!

הגאון רבי משה אלישיב מתאר בפנינו:

זאת זוכר אני מימי ילדות המוקדמים, את אורת החג המופלאה ששררה בבית לפני החג המשמש ובא. כך היה גם לפני סוכות וחנוכה ופורים. מי שהשרה את אוירה המופלאה כמותה לא מצאתי באף מקום נוסף, היה אבא. נוהג היה ללמוד לפני כל חג את המסכתות וההלכות הקשורים לחג, לפני סוכות היה הניגון של מסכת סוכה מהדהד בחלל הבית, לפני חג הפסח היה לומד את הלכות הפסח וגם את הלכות חלה.

וכשהיה קול מסכת פסחים מהדהד בחלל הבית בשעות לפנות הבוקר, מיד הייתה אוירת הפסח מתפשטת בחלל הבית, גם בזמן שברחוב העיר ובבתים אחרים לא ניסרה האוירה, היתה אוירת הפסח שורת במלוא עוזה. וכשהיה לומד בקולו בניגון את המשנה ברורה הלכות סוכה, היינו יכולים כולם למשש את אוירת חג הסוכות בבית, קשה לתאר ולהגדיר בדיוק את ההרגשה הזאת אבל כך הייתה המציאות".

ללמוד זה קשה

אגב אורחא, יש בנותן טעם ענין לספר את אשר התרחש בבית המדרש "תפארת בחורים" ביום שמחת תורה.

ציבור המתפללים היה נתון בעיצומה של סערת הריקודים לכבודה של תורה בהקפות של שמחת תורה. אחד מחשובי המתפללים שעמד ורקד ליד רבנו לכבוד התורה, נתבקש לקחת לידו ספר תורה גדול וכבד במשקלו ולרקוד עמו בהקפה.

חשש אותו אדם להחזיק את הספר הגדול והכבד. ירא היה פן לא יעמדו לו כוחותיו. התבטא בפני הגבאי כשהדברים הגיעו לאזני רבנו: "זה קשה!" הפטיר רבנו כלפיו: "זה נקרא קשה? וכי החזקת ספר תורה גדול זה דבר

המפריע. מתוך איבוד עשתונות גמור, עמד בפתח החדר, דומם ונדהם: צעד לו החתול צעד אחר צעד, עד שהגיע למרגלות רבנו. הסתובב לאיטו מתחת לכיסא, ערך הקפות סביב רגליו. לבו של הנכד פעם בפחד. מה יהיה כאן? מי יודע מה הוא מסוגל לעולל לרבנו? אולי תתקוף אותו בהלה העלולה להזיק לבריאותו בגילו המופלג. אולם לגודל הפתעתו, רבנו לא שם לב כלל. שקוע היה בגמרא אשר לפניו. אינו חש ואינו מרגיש בשונרא שהתמקם למרגלותיו. מסתבר שחתול זה גמר אומר לעשות מה שלא העז שום בן אנוש לעשות: להפריע את גדול הדור מלימודו. אם סבר אותו שונרא שיצליח בכך, נוכל לצרף גם אותו לרשימת הטרדנים הגדולה שניסו להזיז את רבנו מסדריו הקבועים כבמסמרות... החתול סיים להקיף את הכיסא ועלה על הכיסא הסמוך.

הנכד כבר היה קרוב להתקף לב, ואילו רבינו אינו רואה ולא כלום. לא הסתפק החתול בעזותו, טיפס על השולחן ורבוץ מרחק של נגיעה מן הגמרא. ראשו של הנכד הסתחרר לגמרי מפחד ומתימהו גם יחד. מה יקרה אם החתול יקפץ וסבא יבהל פתאום? הלא בגילו המופלג, כל תזוזה לא מתוכננת מהווה סכנה עבורו, קל וחומר אם ייתקף בהלה. אולם... דבר לא קרה. רבנו היה שקוע כל כך בתלמודו, עד שלא ראה שמולו עומד בעל חי בגודל טבעי. התקרב החתול עוד יותר ונגע נגיעה קלה בגמרא. לראשונה מתחילת ההתרחשות הרים רבנו את עיניו וראה את אשר לפניו. לא נבהל. גם בזמנים קשים ביותר לא איבד לרגע את יישוב הדעת ואת מנוחת הנפש המפורסמת שלו. הרים את ידיו עשה תנועת סילוק ברח השונרא אל מחוץ לבית, הרחק כמטווחי קשת.

גם הוא לא הצליח להפריעו לרבינו בלימודו, ולו לרגע אחד. את הפרק המופלא בהליכות החיים שלמד, עד היכן מגיעות ההתעמקות בתורה ומנוחת הנפש - זאת לא ישכח לעולם. אגב, בזמנו, לפני שנים רבות, בטרם סגרו את המרפסת בבית רבנו, ישב פעם רבנו ביום קיצי ולמד במרפסת. אחד מבני הבית ניגש למרפסת להביא בעבורו שתייה, ומחזה מופלא נגלה לעיניו, רבנו אוחז בגמרא בידו ולומד, ועל השולחן יושב חתול. מרוב שקיעותו של רבנו בלימוד, לא שם לב לחתול היושב על השולחן!

(קטעים מתוך הספר גדולה שמושה)

ראשוניות לפינוי מקומו בעבור ניצני אור ראשונים שיחלו להפציע בעוד זמן קצר מהמזרח. שר החלומות עובד אף הוא בחריצות יתר בשעה השביעית של הלילה, טוהו הוא כשישרון על-טבעי את קוריו המחשבתיים על פני כל דרי העולם, ובבית הצנוע שבסמטת חנוך ב"מאה שערים" משתנים להם סדרי בראשית. קו הרקיע משנה את גווניו יחד עם שר החלומות, וביצועיו אינם תופסים שום מקום של כבוד בבית זה. קול התורה מהדהד במתיקות שאין כמוה בחלל החדר, ומשם ממשיך הוא להאיר על פני חללו של עולם עד שמי רום.

נכד אחד נשאר בכל לילה לשמור על הסב הגדול, לדאוג לכל צרכיו לעמוד לימינו ולשרתו. בעבור רבנו, ה"סדר" הקבוע לפנות בוקר היה הזמן המענג ביותר במשך היום כולו. בין השעה שתיים וחצי לפנות בוקר לבין זמן התפילה - היה גן העדן הפרטי שלו. העולם הזה, על כל הורי טרדותיו המאיימים לפלוש אל החדר פנימה ולהטריד את מנוחת הדעת מלמוד ולעסוק בתורה, שריו בשינה עמוקה. עתה הוא זמן הסולת, הזמן המעולה לשקוע בכל הכוחות בעומק התורה.

אישי אינו מפריע ואינו מעז להיכנס אל החדר פנימה. לפתע תקפה בהלה את הנכד. הוא עצמו אינו יודע עד עצם היום הזה, מדוע הטריח עצמו אותו חתול במעלה המדרגות, זיהה את הסדק הצר שבדלת, שנפתחה כנראה בשוגג, ופלוש פנימה.

לאחר שהתעשת הנכד מן הבהלה הפתאומית, ניסה לגרש את החתול, רדף אחריו בפרוזדור הבית, ניסה להדפו בחזרה אל ביתו מקדמת דנא - פח הזבל הגדוש שברחוב. אך ללא הועיל. החתול ברח מכאן, התחמק לשם, התחבא ורגע לאחר מכן יצא בבטחה, בהפגנתיות, כמו ידע האי שונרא את אשר לפניו. ובכל אותה מהומה זוטא שהתרחשה בפרוזדור הבית, המשיך קול התורה להדהד: קושיית הגמרא, היתרו, ה"הו"א, המסקנא.

ואז העז החתול פניו כנמר ונכנס אל החדר פנימה. הנכד איבד את עשתונותיו לגמרי. לא היה לו שום מושג מה הוא אומר לעשות בסיטואציה משונה כזאת. הוא לא ידע אם לקחת מקל ולגרש בקול רעש גדול את השונרא שהעז להיכנס ולהפריע את גדול הדור מלימודו, חפץ לעשות כן, אולם שם לב שרבינו יושב שקוע בלימודו וכלל אינו יודע על קיומו של הטרדן שפלש אל החדר. אם יעורר רעש ומהומה אולי יהיה "הוא"

**"זשמחרת בחגך
זרהיית אן שמח"**

**בברכת חג סוכות שמח
לכל בית ישראל**

**חוויה רוחנית יומית
מדי יום אצלך במייל**

ניוזלטר 'מלא וגדוש בתוכן תורני - הלכתי, אקטואלי ומרתק.
עם סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד...
בהגשה מקצועית עם טעם של עוד... להצטרפות שלח מייל ל-

**הפורתח
בכל יום..**

הניוז היומי של דרשו.

dirshu@dirshu.co.il

"שאלתי מה קרה, שהוא שוב דיבר בעצימת עיניים מתחילה ועד סוף ובמבט מושפל, והשיב: 'אמריקה יודעת לתת כבוד. עצמתי את עיניי, כדי שהדבר לא ישפיע עליי'. ואז הוא שתק דקות ארוכות ושקע בהרהור נוגה, לפתע שבר את שתיקתו ואמר בקול רועד: 'וכי אתה חושב שזה לא השפיע עליי? הרגשתי משהו', ופרץ בבכי תמרורים. לא דמעה של עצבות, בכי גדול!"

הצצה על מסעותיו של מרן ראש הישיבה הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל, זכ"ק האדמו"ר מגור שיבדלט"א לארצות הגולה

"וקרבנו מלכנו לעבודתך" (מתוך התפילה)

כשעוסקים אנו ב'וקרבנו', אין מתאים יותר מלתאר את מסעותיו של רשכבה"ג מרן ראש הישיבה הגראי"ל שטיינמן (שליט"א) זצוק"ל, וכ"ק האדמו"ר מגור שיבדלט"א לארצות הגולה, שכולה הייתה במטרה אחת מיוחדת - מפגן אחדות אדיר וקרוב אלפי בני ישראל לאבינו שבשמים, לקרבן לתורה.

אין מתאים יותר מאשר לפתוח בדילוג מרתק עם הראשונים, שהתבקשו על ידו לתכנן ולהכין עם הנציגים מטעם כ"ק האדמו"ר שליט"א את כל המסע הראשוני, שבו ביקש מרן ראש הישיבה שליט"א לצאת לראשונה לאחר עשרות בשנים, למסע ייחודי בקרב הקהילות היהודיות ברחבי העולם בכדי לקרב אלפי יהודים לאבינו שבשמים, הלא המה: רבי ירחמיאל בויאר שליט"א והרב צבי בוימל שליט"א. פרטים רבים שקדמו לאותו ביקור היסטורי טרם נחשפו עד כה, ובשיחה מיוחדת שקיימנו עם שני האישים החשובים, שהיו אנשי החלוץ העובר לפני המחנה, שמענו על העומד מהאחורי הרעיון.

איך עלה הרעיון שראש הישיבה יצא מארץ הקודש לארצות שונות בניכר לקרב יהודים?

הרב בויאר: "הביקור הראשון התקיים לפני קרוב לעשרים שנה במהלך ההיסטורי, שהביא לביקור המשותף הראשון של מרן ראש הישיבה הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל, בצוותא עם כ"ק האדמו"ר מגור שיבדלט"א בארה"ב. מאז נערכו ביקורים רבים נוספים במדינות רבות ברחבי העולם. בצרפת ובאנגליה, בדרום אמריקה ובקנדה, ביקורים אשר הביאו עמם חיזוק אדיר לעולם התורה והחינוך התורני בתפוצות".

כיום, לאחר שנים רבות, איזה פרט נחקק בזיכרוכם כמרגש ביותר מאותה נסיעה ראשונה?

"הרבנית שטיינמן ע"ה, דאגה כל הזמן וחששה מאד מנסיעתו של בעלה מרן ראש הישיבה לחו"ל. בכל פעם שחזרתי מביקור בחו"ל, נהגתי להיכנס גם אליה ולעדכן אותה בכל הפרטים שעלו בכדי להפחית עד כמה שאפשר את חששותיה מהנסיעה. כשחזרתי בפעם האחרונה מניו יורק לפני שגדולי ישראל יצאו לשם, סיפרתי לה שכל הדברים מסודרים להפליא, ואז היא אמרה לי: 'אני מבקשת שתדאג שלא יעשו לו הרבה פרסום, כדי שזה לא יפריע לו ללמוד. עד היום הוא יכול היה בשקט לשבת וללמוד, ואני חוששת מאוד שאחרי נסיעה כזו, שתהיה בוודאי מלווה בפרסום גדול, יפריעו לו ללמוד בגלל שמרובים צרכי עמך', כזו הייתה דרגתה ודאגתה של אשת חיל עטרת בעלה.

אגב פרסום, מספר הרב ישראל פרידמן, שליווה את המסע: "שנים ארוכות, מרן ראש הישיבה נמנע מלדבר בפני ציבור כי בענוותנותו הדבר היה קשה עליו. לימים הוא החל לדבר בחושך ורק לאחר מכן החל לדבר בפני ציבור - תוך שהוא משפיל את מבטו, ועם הזמן כבר נשא דברים קבל עם ועדה. כשנערך האירוע המרכזי בבית המדרש הגדול של באבוב, בו השתתפו כששת אלפים איש, שוב השפיל מרן ראש הישיבה את עיניו. בתום האירוע, מיד לאחר הגיעו לאכסניה, שאלתי מה קרה שהוא שוב דיבר בעצימת עיניים מתחילה ועד סוף, ובמבט מושפל, והשיב: "אמריקה יודעת לתת כבוד. עצמתי את עיניי, כדי שהדבר לא ישפיע עליי". ואז הוא שתק דקות ארוכות ושקע בהרהור נוגה, לפתע שבר את שתיקתו ואמר בקול רועד: 'וכי אתה חושב שזה לא השפיע עליי? הרגשתי משהו', ופרץ בבכי תמרורים. לא דמעה של

עצבות, בכי גדול, והוסיף: 'טיפת כבוד יכולה לקלקל את כל הזכויות, ואמריקה יודעת לתת כבוד', והמשיך לבכות דקות ארוכות. מאז אותו אירוע נהג לומר תדיר: 'אני צריך ביזיונות, ביזיונות זה טוב. היה לי יותר מדי כבוד באמריקה'... הרב בויאר: "זיכרון נוסף היה לאחר שכבר הגענו לארה"ב, ישבתי באוטובוס בנסיעה משדה התעופה לצדו של מרן ראש הישיבה, בדרך אפשר היה לראות את מגדלי מנהטן המרהיבים, שבוודאי מהווים פלאי בריאה למי שטרם ראה מגדלים שכאלו, שלא היו נפוצים כלל באותן שנים. אמרתי למרן שאפשר לראות את הבניינים הגדולים ביותר בעולם, בנייני התאומים שמאז הופלו, והצעתי לו שיביט מחלון האוטובוס לחזות בפלאי הבריאה. אבל הוא אפילו לא הפנה את ראשו ולא הרים את עיניו כדי לראותם, למרות שזו הייתה הפעם הראשונה שהוא נמצא בארה"ב, באומרו שאם בא לנושא רוחני מסוים, אין לערב בו נושא זר כלל..."

"במהלך הנסיעה התפתחה שיחה מעניינת בין שני גדולי ישראל, כשהרכב חלף ליד מגדלי התאומים כשהמלווים שחו להם שזהו 'הבית הגדול ביותר בעולם'. הבהיר כ"ק האדמו"ר שליט"א שאין 'בית גדול' אלא מקום שיש בו תורה ותפילה - הבית הגדול והקדוש. ומרן ראש הישיבה זצוק"ל, העיר שאין מושג כזה 'בית גדול' אלא זהו 'בית על גבי בית על גבי בית'. המגדלים ההם חרבו, כידוע, באסון התאומים שטלטל את אמריקה. הבית הגדול הוא איננו, אך הבית הגדול שהוקם בזכות אותו מסע, קיים ופועל נצורות לאין שיעור - ו'הקרן' קיימת לעולם הבא. שיגם ושיחם, גם שיחת חולין שלהם היתה כולה תורה".

הרב צבי בוימל הי"ו מוסיף פרטים: "כשמדברים על מסעותיו לקירוב היהודים - הוא שח לנו מזיכרונותיו - "הייתה שאלה אם נוסעים לדרום אמריקה למרות המרחק הרב, הייתה בכך התלבטות היו שצידדו לכאן והיו ששללו זאת שאין הדבר תואם לכוחותיו של מרן ראש הישיבה. "שאל אותי מרן זצוק"ל, שהיות ובאותם ימים הגאון יששכר מאיר זצוק"ל היה מבין במהלכי אותם מדינות, הוא ביקש ממני לשואל מה דעתו על כך, ניגשתי אליו ושאלתי, ותשובתו הייתה חד משמעית - אין לתאר ואין לשער התועלת הרוחנית שתהיה מבואו של ראש הישיבה לאותם מקומות שמבקשים ומחפשים איך להתקרב לבוראם. חזרתי ואמרתי לראש הישיבה את הדברים ככתבם וכלשונם, ואז אמר לי ש'אם כך אני מחויב לעשות זאת..."

"התופעה היא עצומה כי אין לכך תקדים שיהודי בא סתם במסע שכזה, כי בדרך כלל או שבאים לאסוף כסף או לחתונה ומטרה דומה, והוא הגיע כה רחוק בגילו במטרה אחת ויחידה, לחזק המצב הרוחני במקום אליו הוא בא, אפילו בריכוזים חרדיים זה פעל גדולות ונצורות.

"היו יהודים שברגע שהוא הגיע לאזורם, כשהם רק ראו איך הוא נראה, לא היה צריך לדבר, הרצינות והאחריות שראו על פניו, כמי שנושא על שכמו את משא כל כלל ישראל על כתפיו, והוא מוותר על הכל ונוסע במיוחד לארה"ב לחזקם, סימן שיש בכך משהו".

האם ראש הישיבה גם התבטא פעם מה היה המניע להסכמתו לנסיעות כה מפרכות?

"פעם כששוחחנו על כך הביא לי מרן ראש הישיבה, מדברי חז"ל שאחד שהקב"ה חנן אותו בקול יפה ואינו משתמש בו למה שצריך בכך, יכול להתרחש דבר מה לאותו בעל תפילה שאינו משתמש במה שחננו הקב"ה במתנה. והוסיף שאם הקב"ה נותן למישהו אפשרות לעשות ולחזק את הרבים, הוא חייב לעשות זאת ובאמת הרגיש שהוא תורם תרומה מכרעת לרוחניות של אותם מקומות שהגיע אליהם, ולא נתן לעצמו מנוח עד שנסע וידע זאת. ולא אחת אמר לי- אם אני יכול להרים קרן התורה, גם אם הדבר קשה, אני מחויב לעשותו".

מה הגיבו האנשים בגולה שראוהו לראשונה בחייהם?

"התחושה שהגיע יהודי שהוא גדול הדור במיוחד לחזקם הייתה עצומה, עצם ההופעה שלו שהופיע בהרבה מקומות, ונשא דרשות קצרות ומעשיות, כי כדרכו אינו מדבר ארוכות, כפי שאמר לי פעם שאם הוא מדבר דקות זה הרבה. בכל מקום ראו את הצימאון והדריכות לקראת הדיבור, וההופעה שלו לפני הקהל שקיבלו בהתרגשות עזה.

"הייתה גם דריכות וריצה בכל מקום על ידי כל החוגים שבאו לשמוע דבריו, היו מקומות רבים שהתחזקו בדברים מסוימים באופן ברור, ואני יודע ומכיר שבקהילות בדרום אמריקה היו רבים מאד ששלחו את בניהם לשיבות חרדיות רק בזכות כך, וקיבלו על עצמם לחזק כל אחד בנושאים החשובים להם, ומה חיזוק גדול מכך שייך.

"הוא ידע את המצב בשטח שיש רצון מהציבור להתחזק, וכשהוא חש שהנסיעה מביאה לחיזוק באותו מקום, הוא המשיך ונסע הלאה, וכל נסיעה הייתה בעיניו כדבר חדש שמחויב בו. ואם בירר והגיע למסקנה שיהיה חיזוק מכך, אמר שצריך ללכת לשם בכל מחיר, כפי שאמר הגר"י מאיר זצוק"ל בשעתו.

"למרות שהדבר אינו פשוט כלל ועיקר, שכן היו במשך שבועיים המראות ונחיתות. ליהודי במעמדו ובכוחו יש סתימות אוזניים ורעשים, אך ראש הישיבה נסע ולא התייחס לעצמו כלל, כי הכל היה למטרה של חיזוק הרבים, ולא התייחס לעצמו כלל אלא רק לקירוב האחר והזולת. לא אחת ראיתי אחרי יום מסע יושב ולומד כל הלילה ונח 10 דקות בכדי להמשיך במסע החיזוק".

הפרחת קהילת 'מגן דוד' מקסיקו

"מי שסתובב כיום ברחובות מקסיקו התורנית, יתקשה להאמין שאינו מהלך ברחובות בני ברק או ירושלים, אך לא רבים יודעים שהרבה מכך בזכות מסעו של מרן ראש הישיבה הגרא"ל שטינמן זצוק"ל למקסיקו, במסעו לחיזוק היהודים בה.

"דוגמא מוחשית לכך"- מספר לנו הגר"י שלמה טוויל שליט"א, רבה של מקסיקו- "ניתן ללמוד מאירוע רב רושם שנערך לפני זמן מה, בהיות והקהילה התורנית חגגה 75 שנה להיווסדה, התכנסו חברי ועד הקהילה לדיון מעמיק כיצד ראוי לציין עניין זה. הם העלו במסקנתם, כי כקהילת בני תורה, אין מתאים יותר מלציין זאת בהכנסת ארבעה ספרי תורה להיכלות השונים.

"ראוי לציין, כי ועד הקהילה שבעיקרו אינו מורכב מאברכים, אלא בעלי בתים נודעים, מבינים כיום מהי חשיבות התורה, עד כדי שלאור ציון הקהילה ראו לנכון לעשות מסיבה ייחודית שמרכזת בהכנסת ספרי תורה. וכל זה לציון חשיבותה של קהילת 'מגן דוד' במקסיקו, המונה כיום כארבעת אלפים משפחות מהם כאלף משפחות אברכים, וכאלף בעלי בתים בני תורה, ויש אף רבים מסורתיים, כשאין בכלל אנשים חילוניים בין בני הקהילה, וכולם מתחזקים, עד כי כ-80 אחוז מהיהודים כאן שומרי שבת!

"אני מכהן כרב הקהילה מזה שנים רבות, כיום ישנם עשרה בתי כנסיות, ויש שמונה כוללים וארבע ישיבות. אני עצמי מכהן כראש כולל ללימוד חו"מ ובו כט"ו אברכים מבוגרים הלומדים הוראה. לצד זה קיים כולל מגן אברהם

מה הרגע שנחרט במיוחד בזיכרוכם מאותה נסיעה?

"לא אשכח כיצד בסוף הנסיעה הארוכה, כשאנו יושבנו במחלקת התיירים סמוך לתא הטייס, הוא ישב על קידמת הכיסא במספר סנטימטרים, ולמרות שניתן שם לשכב ממש כמו שעשו כל הסובבים, הוא ישב כך עם הגמרא ביד, ופנס לצדו להאיר את מילות הגמרא ולמד.

"נכנסתי לדבר עמו, היה שטיח על הרצפה, וכך ישבתי על הברכיים ושוחחתי עמו. לפתע הגיע הקפטן של המטוס שהחזיק את הכובע בידיו לאות הערכה וכבוד, התיישב אף הוא על ברכיו וביקש לדבר עם מרן ראש הישיבה. הצוות שראה זאת חש כל העת שהוא יהודי משכמו ומעלה, שרק יושב ולומד במחלקה הראשונה ולא אוכל ושותה כלום. הם ראו וצילמו זאת בהתפעלות. שמעתי אותו אומר לראש הישיבה שיש לו בת חולה וביקש ממנו ברכה.

"כשקם לשוב לתא הטייס, שאלתיו איך הוא יוצא מתא הטייס בהותירו אותו פתוח, ואז אמר לי בקול נרגש ממש - 'אם יש יהודי כזה במטוס, לא צריך כלל טייס!...' "

"ואכן היה זה מחזה נדיר שאיש לא האמין למראה עיניו, יהודי יושב כל הלילה על קידמת הכיסא ולומד ללא הפוגה. לא שותה אפילו מים בין הסעודות שבע שעות! מסביב יושבים נהנתני העוה"ז, הישנים להם בהתרווחות על כורסאותיהם, אוכלים ושותים, הצוות והטייס שראו זאת התפעלו עד מאד והתחזקו מכך הרבה".

מה היה במדינות זרות אמריקה לשם נסעו לקרב ולחזק יהודים?

"אחרי כמה שנים, כשנסענו שוב לגולה והפעם למקסיקו, מי שידוע היא ארץ גבוהה מאד והאוויר בה דליל, ישנה תופעה בארץ זו שעולים במדרגות ומתנשפים. כשהגענו עם מרן הראש

"כשקם לשוב לתא הטייס, שאלתיו איך הוא יוצא מתא הטייס ואז אמר לי בקול נרגש ממש - 'אם יש יהודי כזה במטוס, לא צריך טייס!...' "

ישיבה לשם, בתחילה חששנו לבריאותו. שאלנו את האנשים ואמרו שזו הנורמה כך להתנהל, אך עם הגיענו נכונה לנו הפתעה, אצלו לא ראו כלל כל שינוי, הוא עלה וירד ורץ ללא כל בעיה, והרגישו כמה לא היה אכפת לו הדבר כלל.

"החיזוק שהיה בארגנטינה בלתי ניתן לתיאור, התכנסה שם כל היהדות הדתית והחרדית, שביחד הם אלפי אנשים באמפיאטרון, ואמרו להם שהגיע יהודי גדול בתורה וצדיק גדול מישראל, והוא לא בא לשום מטרה אחרת מלבד המטרה לזעוק 'את אחי אנכי מבקש', והוא לא מבקש דבר מכם, אלא חפץ שתהיה במקום יותר תורה, יותר אידישקייט ויותר שמירת תורה ומצוות. כשהם ראו כי מדובר ביהודי קדוש שאינו אוכל ושותה כמעט, ונראה כפני מלאך, וגילו שהוא בא לבקש רק להתחזק בדרך התורה - זה עשה רושם כביר על כל אחד מהנוכחים.

"כך היה בכל מקום ומקום שבא לחזק בו, וכשביקשו ארגונים שיסייע להם בנושא כספי חשוב ככל שיהיה, הוא אמר להם ברורות שאם ייכנס לעניינים אלו, זה מחליש את כל המטרה שלשמה הוא נסע, רק למטרת אידישקייט, כי אכן כל מטרתו הייתה להרים יהודים שיתקרבו יותר לאביהם שבשמים".

גם בנסיעה לארה"ב ניכרו אותות החיזוק והקירוב?

"מטרת הנסיעה בארה"ב לא הייתה רק לשם קירוב רחוקים, אלא חיזוק בתומ"צ ברוחניות בכל מקום בו הוא ביקר והשפיע. ההתלהבות סביבו והמסר שראו הכל, כי ראש הישיבה בא רק למטרה לחזק אותם באידישקייט - עשה את שלו.

"כשהוא בא ללייקווד, ההיסחפות והריצה אחריו והצימאון לשמיעה של כל הבל פה היוצא ממנו, הייתה מופלאה, עקבו אחר כל משפט שיצא מפיו. נכנסו גם המונים לבקש ממנו עצות בהנהגה ובהשקפה, ועצם הדבר שבא במטרה אחת לחזק תורה ויראת שמים, זה היה המסר שכולם ראו זאת בחוש, כמו שראו זאת במטוס בכל זמן הנסיעה.

"בהיותי חתן נסעתי בערב סוכות לחמי, והייתי צריך שהחזון איש יראה את ד' המינים שלי. היו עוד אנשים שהמתינו בתור ארוך, שהחזון איש יראה את ד' המינים, וכיון שנהיה מאוחר אמרתי לאמא ע"ה שתבקש מהחזון איש שיראה את ד' המינים שלי, וביקשה מאחיה. אמר לה: 'דו וויסט ניט אז די אייגינע זיינען די לעצטע' - האם את לא יודעת שהקרובים הם אחרונים!?"...

הגאון רבי אליהו מן בשיחה עם מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א, בענייני החג והמצוות

"ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדור" (ויקרא כ"ג, ט')

א' עקב י"ד מנ"א ע"א. רבינו זכר שאתמול בסעודת שבת, שאלתיו האם החזו"א נפגש עם הגר"ח (הגאון רבי חיים סולובייצ'יק). ואמר לי: אמש שאלת האם נפגש. הוא היה עמו במינסק. והימים היו לפני סוכות והחזו"א היה בביתו של הגר"ח והוא בדק אתרוג וביקש להביא זכוכית מגדלת. החזו"א, מלמל לעצמו: 'התורה לא צייתה להסתכל עם זכוכית מגדלת'. הגר"ח קלט את זה ואמר שיש כאן אברך שאומר שהתורה לא צייתה להסתכל בזכוכית מגדלת, ולא הביא.

מה התחדש יותר בדברי חזו"א מה שלא ידע הגר"ח קודם? הוא שמע כאן סברא, שפשטות ציווי התורה הוא, האתרוג כמו שהוא וכמו שהוא נקי סגי.

המשיך רבינו: החזו"א סיפר לי כי היה במינסק בעת המלחמה, עם הגר"ח, ובין הדברים בעת שדיברו בלימוד בבית הגר"ח החזו"א ואחיו - ר' משה, אמר הגר"ח: 'מסתמא יש לכם קושי על כך שהשעון שבביתי ממחר בשעתיים וחצי וכו'. למה לא מסדרים אותו על השעה האמיתית, וכל פעם צריך לחשב עפ"י חשבון מה השעה'. הגיב ר' משה: 'הקושיה לא מתחילה כי למאי נפק"מ', אמר לו הגר"ח: 'זה רצייתי לשמוע', ואמר אבא לבאר התשובה, וכי להגר"ח יש זמן לסדר השעון, וכיון שאין שום נפק"מ בזה חבל על הזמן הזה של סידור השעון.

כלום [עפ"י אחד מהמפרשים]. וכבר אמרת את דברי דוד המלך ע"ה בתהלים - "רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום". בקהלת "אל תצדק הרבה אל תרשע הרבה" - שאלו, מה יותר גרוע? אל תצדק הרבה - יותר בעיה, כי זה יכול יותר להחריב. (סיפר לי ר"מ סמוטני בשם רבינו יחזקאל סרנא זצ"ל, אל תצדק הרבה גרע טפי שמעולם לא ראה שיעשה על זה תשובה), ואמרתי לרבינו כי מרן ראי"ל אמר לי כי בשע"ת כתוב ש'אל תרשע הרבה' קאי על חילול השם ואם כן זה גרע.

השמחה של רבינו בתורה ומצוות

אדר תשס"ב סיפר לי ת"ח שנכנס עם יהודי לרבינו והציג את האורח שהוא ממדינת גיברלטר, אמר לו רבינו בשמחה: "אוי, אתה מגיברלטר!" שאלהו, מה מתפעל כל כך מגיברלטר, ענה רבינו יש מחלוקת, הובא במשנה ברורה רכ"ח סק"ב איזה ים נקרא "ים הגדול" לגבי לברך 'שעשה את הים הגדול', האם ים התיכון או ים אוקיינוס, ולכן מספק אין אפשרות לברך על אחד מהם, אבל הנה מגיברלטר רואים את ב' הימים יחד, וא"כ משם אפשר לברך.

מה היא שמחתו של רבינו בעולם הזה?

אמרתי לרבינו ב' ברכות מזל טוב, א' על שנכדו ר' אברהם שטיינמן התארס היום. ב' מה שבן בנו ר' שאול התחיל היום להניח תפילין, אמר רבינו: לי יש היום שמחה שלישית, היום אני מסיים כתובות. שאלתי, איזו שמחה היא הגדולה משלושת השמחות? ת: השמחה שלי היא הסיום. א.ה. וכמה סיומים עושה רבינו בשנה, ואעפ"כ כמה גדולה שמחתו, כי אין שמחה כשמחת התורה. רבינו זוכר את כל התורה כולה, אבל מה הוא לא זוכר? סיפר לי רבינו, כי הגר"פ שרייבר התגורר עמו באותה דירה. שאלתי באיזה רחוב בבני ברק הם התגוררו אז, והשיב: אינני זוכר.

עש"ק ויגש ח' טבת ע"ג. אמש היה הכנסת ספר תהלים שכתבו לרבינו, היה ריקודים בביהכ"נ וסעודה באולם ושאלתי פי רבינו, הייתי נוכח כשהי' הכנסת ספר תורה שכתבו לרבינו, השמחה של רבינו היתה עצומה בשמחות של יוצ"ח ולא ראיתי כזו שמחה עליו ואמש לא ראיתי שום שמחה על רבינו. ת: הרי ספר תורה זו מצות עשה דאורייתא. נהוג שבהכנסת ספר תורה מכבדים בכתיבת אות, האם יש בזה ענין? אין

הזכרתי באזני רבינו עד כמה שראינו אצל גדולים בישראל שהיו מופקעים מנגיעה, לעצמם לא נטלו כלום, רק לשני. אמר רבינו: בהיותי חתן, נסעתי בערב סוכות לחמי והייתי צריך שהחזון איש יראה את הד' מינים שלי, והיו עוד אנשים שהמתינו בתור ארוך שהחזון איש יראה את הד' מינים וכיון שנהיה מאוחר אמרתי לאמא ע"ה שתבקש מהחזון איש שיראה את הד' מינים שלי, וביקשה מאחיה, אמר לה: 'דו וויסט ניט אז די אייגינע זיינען די לעצטע', האם את לא יודעת שהקרובים הם אחרונים!?"...

'שנה ראשונה' בסוכה, והסוכה בחוץ, ואשתו מפחדת לבד וגם בחוץ מפחדת מבע"ח?

הוא מצטער במה שהיא מצטערת, קשה להקל ולומר שזה מצטער, צריך לדאוג שיהיה מי שישן עמה. פעם אחת ישנתי בסוכה ובאמצע הלילה הרגשתי כי מישהו שוכב על ידי, הייתי בטוח שזו בתי הקטנה חנה, שמתתי ידי עליה ואז קפצה חתולה, היא ראתה מקום נוח ונשכבה לידי.

פלוגי שואל, מחמת שהוא בסוכה יש לו רעש ואינו יכול לישון אם מיקרי מצטער כמו שקור וחום ע"י הסוכה פוטרו, כמבואר בס' תר"מ ס"ד ע'י בביה"ל ד"ה מפני.

זה דבר צדדי ולא פטור מדין מצטער. מאי שנא ריח מרעש? ריח זה סוג מקום כזה שיש בו ריח משא"כ רעש. שכח להניח שעון שבת לכבות את החשמל בליל א' ומצטער על ידי זה - האם פטור? גם זה 'מצטער' וזה שייך לסוכה עצמה.

נרדם באמצע השיעור מהו. אפשר שזה כהולכי דרכים, שזה כעין תדורו. נכנס יהודי שאוסף כספים למען הכוללים והתייעץ, ואח"כ אמר לרבינו: 'בנסיעותי לחו"ל אני רואה בחוש שהכל מן השמים, על מי שחושבים שוודאי יתן - לא נותן, ועל מי שחולמים שלא יתן - כן נותן, רבות מחשבות וגו' זה ממש בחוש'. הפסוק אומר בקהלת ג' - "י"ח שאדם נוכח לראות שמה שחושב ומתכנן זה

"לפתע נישגש יהודי אל שולחן המו"צים, ובידיו שלושה לולבים. השאלה שבפיו היתה 'מה הרבנים אומרים על שלושת הלולבים שבחרתי?'... הרבנים כבר רצו להצביע בפניו על המודעה האומרת שאין לשאול שאלות מסוג זה, אבל היהודי הוא הקדימם"..

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, עם סיפור מיוחד על לולבים ואתרוגים מהודרים

"וְלִקְחֶתֶם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרֵי עֵץ הָדָר" (ויקרא כ"ג, טו')

הגר"ד גולד סיפר לנו מעשה מופלא המצביע על מידת הקשר שצריכה להיות בין יהודי לבוראו, ועד כמה נוכל באמצעות קשר זה להעביר את חיינו בצורה שמחה יותר ובטוחה יותר.

דבר נוסף שאפשר ללמוד ממעשה זה הוא שהאדם צריך לעשות רק את מה שהוא מסוגל, ואם יעשה כך - ישלים לו השי"ת את כל השאר.

וכל זה קשור למצוות ארבעת המינים...

האירוע עליו אנחנו מדברים התקיים בירושלים בימים שלפני חג הסוכות, ב'יריד ארבעת המינים', בו נמכרו המינים במחירים מוזלים מאוד. המארגנים, וגם המוצי"ם שנבחרו להשיב על שאלות הקהל, ידעו מראש שתהיה התנפלות המונית של המון אנשים שירצו, איך לא, להשיג מינים מהודרים.

הבעיה המרכזית נמצאת בדרך כלל אצל המו"צים, שלצידם מתקבצים תורים ענקיים של מאות איש, המעוניינים לברר את כשרות האתרוג או הלולב שהם קונים.

הלחץ האדיר מצד השואלים מקשה מאוד על האפשרות להשיב במנוחת הדעת, וכידוע לכל מי שהיה בירידים מן הסוג הזה.

כיון שכך, החליטו המו"צים פה אחד לסנן את סוגי השאלות, כשההצעה העיקרית היתה שהמו"צים ישיבו רק על שאלות ספציפיות בכשרות המינים, אבל אדם שיגיע וישאל באופן סתמי 'מה הרב אומר על האתרוג הזה?', לא ישיבו לו.

כיון שמרבית השאלות המגיעות אל המו"צים אינן על דברים ספציפיים, אלא שהשואלים מבקשים לדעת באיזו רמה נמצא האתרוג או הלולב, הרי אם לא ישיבו על כך - נמצאו מסננים את רוב השאלות.

כדי שהציבור לא ייפגע מכך שלא עונים לו, נתלו מודעות ברוח זו ליד המקום בו ישיבו המו"צים, ובהן היה כתוב מראש שהציבור מתבקש לשאול רק שאלות ספציפיות. וההחלטה התבצעה בצורה היותר-טובה. הציבור הבין וקלט שהדבר הוא לטובתו, ואכן אף אחד לא שאל שאלות כלליות כנ"ל.

לפתע נישגש יהודי אל שולחן המו"צים, ובידיו שלושה לולבים, והשאלה שבפיו היתה 'מה הרבנים אומרים על שלושת הלולבים שבחרתי?'... הרבנים כבר רצו להצביע בפניו על המודעה האומרת שאין לשאול שאלות מסוג זה, אבל היהודי הוא הקדימם, בהודעה מעין זו:

אני יהודי שעלה מרוסיה לפני כמה שנים, אמר. שם, מעבר למסך הברזל, לא הכרתי את הקב"ה, והיה אסור אפילו להזכיר את המלים 'ארבעת המינים'. בבואי ארצה, החיליתי להכיר את האלוקים, ואני רוצה לעבוד אותו בלב שלם. כיון שאינני יודע את הלכות ארבעת המינים, אני שואל אתכם, כבוד הרבנים, האם הלולבים הללו שבחרתי, המיועדים לי ולשני הבנים שלי, הם ברמה גבוהה...

כששמעו הרבנים את כל זאת, החליטו שעל אדם כזה לא תחול התקנה שתיקנו. הם הסתכלו בלולבים ונדהמו לראות שמדובר בשופרא-דשופרא, ולמרות שהיהודי העיד על עצמו שאינו מבין מאומה בהלכות אלו, הצליח לבחור לעצמו שלושה לולבים הכי-מהודרים שאפשר להעלות על הדעת. היו אלה לולבים נדירים ביופיים, 'סגורים' וישרים לחלוטין, צבעם היה ירוק, וצורת הגידול שלהם היתה מיטבית.

'קיבלנו חלישות הדעת'

הרבנים לא הבינו כיצד אדם מצליח לבחור לעצמו לולבים שכאלו. זה הרי לא מסתדר מבחינה סטטיסטית והגיונית. שלשה לולבים מהודרים-שבמהודרים, ואיך הצליח אדם אחד לבחור את שלושתם?

היהודי הרוסי שמע את חוות-דעתם הנלהבת של הרבנים, ואמר: 'אם כך הם פני הדברים, אני הולך עכשיו לחבור שלושה אתרוגים, וגם אותם אראה לכם'...

המו"צים העידו שלא עברו יותר משתיים-שלוש דקות, והאיש חזר ושלושה אתרוגים בידיו, ושוב חוזרת התמונה על עצמה: בתוך זמן כל-כך קצר הצליח

איש זה לבחור לעצמו שלושה אתרוגים הכי-יפים!!! 'קיבלנו חלישות הדעת', העידו הרבנים; 'כיצד יתכן דבר כזה? האתרוגים היו מושלמים בכל מיני השלימות האפשריים, צורת הגידול, הצבע, הגודל, היופי וההדר, ממש ללא רבב'.

אחד הרבנים אמר ש'לית דין ברנש', וחייבים לשאול אותו מי הוא ומה הוא. לא יתכן שאדם שאינו יודע כלל את ההלכות, יעלו בידיו באופן אקראי שלושה אתרוגים יפהיים בזמן כל-כך קצר!

המו"צים לקחו אותו הצידה, ושאלו אותו מה טיבו, והאיש השיב: כפי שאמרת לי, לכם, עליתי מרוסיה לפני כמה שנים, ושם לא הכרתי את בוראי. ההחלטה שלי היתה שכאן, בארץ ישראל, אלמד את תורת ישראל, את הדינים וההלכות, ואקבל עלי עול מלכות שמים.

אבל, לדיני ארבעת המינים עדיין לא הגעתי, ואינני יודע בהלכות אלו ולא כלום. לפני שנכנסתי אל היריד הזה, התפללתי לה' ואמרתי לו בלשון זו: "ריבוננו של עולם, אתה הרי מכיר אותי עוד מרוסיה. גם שם ניסיתי להתקרב אליך, אבל לא בדיוק הצלחתי, והדבר לא היה באשמתי. אבל", המשכתי לדבר עם השי"ת, "כשאני כבר כאן, בארץ ישראל, אני לומד את תורתך ומשתדל להתקדם.

גם אתה יודע שאני עושה את המקסימום מצדי, וגם אתה יודע שעדיין לא הצלחתי להגיע להלכות ארבעת המינים. מאידך, אני רוצה לקיים את המצוה בשלמותה.

לכן, אני מבקש ממך, עשה עמדי חסד, ותבחר לי אתה את המינים המהודרים ביותר... אני רק אגש אל הדוכנים, אושיט את ידי, ואתה תבחר את הסחורה הטובה והיפה ביותר..."

וכך עשיתי, סיפר האיש. ניגשתי אל הדוכנים, שלחתי את ידי ולקחתי את שלושת הלולבים שהראיתי לכם קודם. ואז ניגשתי אליכם כדי שתגידו איך נראים הלולבים.

עיני המו"צים דמעו

כששמעתי שהלולבים הם הכי-יפים שאפשר, הבנתי שהקב"ה שמע לתפילתי ובחר לי את הסחורה הטובה ביותר, ואז הלכתי לבחור את האתרוגים, וגם כאן השי"ת האזין לי, ובחר עבורי את האתרוגים היפים ביותר...

עיני המו"צים דמעו כששמעו את סיפורו של האיש. הרי אם הקב"ה בחר עבורו את המינים לחג הסוכות, הרי ברור איזה מינים יעלו בגורלו... ולמדנו, שאם אדם עושה את כל מה שהוא מסוגל לעשות, ומתפלל להשי"ת שיעזור לו, השי"ת עושה את שלו, ומשפיע עליו שפע של הצלחה.

וזה נקרא להיות בקשר הדוק עם הרבש"ע! להכיר ולדעת שהוא רוצה לעזור לנו, ובכוחו לעזור, ואם רק נלך בדרכיו, ונבקש ממנו בלב טהור למילוי משאלותינו, הוא ימלא את משאלת-נפשנו.

והיש לנו שמחה גדולה מזו?

(מתוך הספר הנפלא, 'מצוות בשמחה' ויקרא. בערכתו של הרב משה מיכאל צורן)

סיפר לי יהודי, עשיר מופלג, שבצעירותו הציע לו מישהו עבודה. הוא שמח על ההצעה ועמד לנסוע למקום העבודה, אבל אז התברר לו שאין לו כסף לאוטובוס! איך הוא יגיע לעבודה? הוא ישב ובכה. בסוף אמא שלו מצאה כמה שקלים ונתנה לו...

על השמחה ועבודת ד' - משיחותיו של הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א

“ישמחה בְּחֶגְדָּה” (דברים ט"ז, י"ד)

אדם השקוע עד צוואר בתשוקה לממון, מאבד את הפרופורציות והאזיון בחייו, כאשר שום דבר אינו עומד לנגד עיניו, מלבד הלהט לצבר עוד כסף, רכוש ונכסים!

אשה התקשרה וספרה כי היא ובעלה התקרבו מעט לתורה ולמצוות. אך ישנה בעיה אחת: במשך רוב שעות היום בעלה צמוד למחשב, ומשחק בבורסה, פעם מפסיד ופעם מרוויח. כשעולה בידו לגרוף רווחים הוא מרוצה ושמח עד לב השמים. אך כשהוא מפסיד, ה' ירחם, הוא מסתובב בבית זועם כארי בסוגר!

לפעמים הוא משקיע במניה מבטיחה, שלפנתע יורדת פלאים, וכך הוא מפסיד ברגע אחד את כל הרווחים שהצליח לצבור במשך שנה שלמה. ראשו מסתובב כל היום סביב ההשקעות, העליות והצניחות, עד שלאשתו המסכנה כבר אין חיים.

לפעמים באים אנשים, ותוך כדי השיחה הם שולחים פקודות לרכישת מניות ומכירתן. הם לא מסוגלים להיגמל מזה ולו לרגע אחד! פעם בא אדם להתייעצות. תוך כדי שיחה הבחנתי כי הוא מתעסק במכשיר הסלולרי, ומסמן לי: "רגע, שניה!"

"אמור לי, מה זה 'רגע', 'שניה'?" שאלתי, "סתם, אני פשוט רוצה להבין, הרי אנחנו באמצע שיחה!" "סליחה!" השיב האיש, "זה פשוט עסקים, יש עכשיו מניה רצינית, אני בודק האם לרכוש או לא!" מדובר במרדף בלתי פוסק, כי טבע האדם שלא להסתפק במה שיש בידו, אלא לרצות להרוויח עוד ועוד, עד שבסופו של דבר הוא מפסיד הכל, וביתו וחיייו מתפרקים, רחמנא ליצלן.

אדם שנדבק בתאוות הממון נמצא בסכנה גדולה. הכסף משגע אותו ומטשטש את לבו עד שכל חייו נהפכים למרוצה אחר רווחים מהירים.

חז"ל (קהלת רבה א, ג) מעידים כי "אין אדם יוצא מן העולם וחצי תאוותו בידו". יש לו מאה רוצה מאתים, יש לו מאתים רוצה ארבע מאות! מקשים המפרשים, הרי חצי תאוותו כן בידו, שהרי מתוך המאתיים שאליהם הוא מתאוה, יש לו מאה, ואם כן מדוע אומרים חז"ל כי "אין אדם יוצא מן העולם וחצי תאוותו בידו"?

אלא הכוונה היא, שכשיש לו מאה הוא רוצה עוד מאתים נוספים, ואם כן נמצא כי הוא מסתלק מן העולם, כשיש בידו פחות מחצי תאוותו! לכן עלינו לשים אל ליבנו כי מטרת האדם בעולם אינה לקבץ ממון הרוב, אלא לקיים את מצוות ה' בחשק, בהתלהבות ובאש של קדושה בבחינת "מטבע של אש"!

ישנם סיפורים למכביר, וצריך ללמוד מהם את הלקח. לא לשכוח לרגע שאנחנו לא פועלים מאומה, הכל מן השמים, "כי ממך הכל ומידך נתנו לך" (דברי הימים א כט, יד).

סיפר לי יהודי, עשיר מופלג, שבצעירותו הציע לו מישהו עבודה. הוא שמח על ההצעה ועמד לנסוע למקום העבודה, אבל אז התברר לו שאין לו כסף לאוטובוס! איך הוא יגיע לעבודה? הוא ישב ובכה. בסוף אמא שלו מצאה כמה שקלים ונתנה לו.

כסף לאוטובוס לא היה לו, וכיום הוא מגלגל עשרות מיליונים. מצד שני, אין מה לבכות על כסף. ברוך ה', הולכים על הרגליים, רואים בעיניים. ברוך ה', יש משפחה, יש נחת. תודה לה'! יש כאלה שהיו משלמים על כך הון.

פגשתי בני זוג מבוגרים, אחד ממכריהם לחש לי שכל אחד מהם משתכר משכורת חודשית של עשרות אלפי שקלים. שוחחתי עם בני הזוג, הם סיפרו לי שהם בדרך לחו"ל. שאלתי אותם בחיך: "נו, ומה אתם מביאים לילדים

שלכם משם?" הם לא חייכו, והשיבו: "אין לנו ילדים". קשה לתאר את העצב הנורא שהיה על פניהם.

צריך להיות מאושרים במה שיש, לא להסתכל על מה שאין. לחיות באמונה, בביטחון. להודות לה' על כל מה שהוא נתן לנו, ולזכור שהכל נועד לתכלית אחת - לעשות רצונו ולעבדו בלבב שלם.

בפרקי אבות (ד, א) שנינו: "איזהו עשיר, השמח בחלקו". רמת האושר אינה עולה, בהכרח, ביחס ישיר לרמת העושר. במקרים רבים, דווקא העושר הוא שמסלק את השמחה ואת השלווה, וגורם כאב ודאגה.

מִרְנָה רַבִּינָה עֹבְדֵיהָ יוֹסֵף זַ"ל סִפֵּר סִפּוּר יָפֵה בְּעֵינָיו זֶה: מֶלֶךְ אֶחָד רָצָה לְהַכִּיר מִקְרֹב אֶת אֲנֹשֵׁי מַמְלַכְתּוֹ, לְרַאֲוֹת אֶת אֹפְנֵי הַתְּנַהּלוֹת, וְלִהְבִּין אֶת הַלֵּךְ מִחֻשְׁבָּתָם. כְּדֵי שִׁיכֹל לְהִתְקַרֵּב אֶל הַתּוֹשְׁבִים, נִהַג הַמֶּלֶךְ לְהִתְחַפֵּשׂ בְּאֹפֶן שֶׁלֹּא הַכִּירוּהוּ, וְכֵן עָבַר בְּעָרִים שׁוֹנוֹת וּבֵבֵתִים שׁוֹנִים. עַד מַהֵרָה הַבְּחִין, שֶׁמִּרְבֵּית הַתּוֹשְׁבִים אֵינָם מְרוֹצִים. לְכוֹלֵם יֵשׁ תְּלוּנוֹת - מוֹצֵדְקוֹת אוֹ לֹא - וְלְכוֹלֵם יֵשׁ דַּאֲגוֹת.

ערב אחד עבר המלך ליד בית מט לנפול, ושמע קולות שירה ונגינה בוקעים מתוך הבית. הציץ המלך מן החלון, וראה שהדירה קטנה וצפופה, ורהיטיה מועטים וישנים. בני הבית ישבו ליד השולחן, כשלפניהם מעט לחם, אך פניהם נהרו משמחה, והם שרו וניגנו, עוד שיר ועוד ניגון.

תמה המלך: לשמחה מה זו עושה, כשהעני גדול כל כך? החליט המלך לבוא גם ביום המחרת, ושוב מצא את בני הבית שמחים ומרוצים, שרים ומנגנים.

נכנס המלך לבית, ושאל את אבי המשפחה: "איזה מאורע חשוב ומשמח ארע לכם, שאתם שמחים וצוהלים זה היום השני?"

אמר לו האיש: "לא מאורע חד פעמי התרחש כאן, אלא שמח אני שמחה גדולה ותדירה, ומודה לה' על המשפחה שנתן לי בטובו, על אשתי היקרה ועל ילדי האהובים. עני ורש אני, ועובד קשה לפרנסתי. בסוף כל יום, הנני הולך בשמחה לקנות מזון לבני משפחתי במעט הפרוטות שהשתכרתי, וכולנו סועדים את ליבנו - אמנם בפת חרבה, אבל באחדות ובשמחה, מתוך תודה והודיה לבורא שנתן לנו את מזוננו".

שמע המלך, והחליט להעשיר את העני ואת בני משפחתו בעושר גדול. גילה להם אפוא את זהותו, הזמינם לארמון, ומילא את כיסיהם במטבעות זהב.

שבו בני המשפחה אל ביתם הדל, והכניסו את כל מטבעות הזהב לארגז ישן, שימשם להם ככספת.

"אני כותב עכשיו מהאוויר... הנסיעה הולכת כשורה בע"ה, אע"פ שאני לא כ"כ במצב רוח טוב... כאשר אני נזכר שעכשיו זמן שמחתנו, וכל ישראל שמחים עם הקב"ה ובצורה שציוותה התורה - 'איש וביתו', ואני בגלות ורחוק מסוכה ומשמחה... בינתיים עובר זמן, ועוד פחות משעה נגיע לניו יורק ב"ה, ואינני יכול כבר לחכות עד שאגיע אל הסוכה האהובה"

המבט הנכון על המצוות, ומהליכותיו של הגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל

דברי חז"ל "מפני מה זכה שאול למלכות, מפני שהיה זקנו מדליק נרות לרבים במבואות האפלים".

קיום מתוך אכפתיות

עם זאת, היה מעורר על כך שיסוד הקשר של אדם מישראל לבוראו - באמצעות קיום המצוות, צריך להיות מבוסס על אכפתיות ורצון עמוק, כשם שהקב"ה השפיע טובו עלינו בטרם קנה אותנו לעם. "הקב"ה אינו חלילה בגדר 'מכונה' כמו כספומט שמצד אחד מכניסים בה מצוה, ומן הצד השני מוציאים 'שכר'. קיום המצוות צריך לבוא מתוך הקשר המיוחד של ישראל וקודשא בריך הוא".

המסחר אפוא, הוא לא במגמה להפיק רווח של שכר, אלא רווח של קיום המצוות מצד עצמן שעל ידן מידבקים בבורא יתברך.

הדין והרגש

בהזדמנות אחרת עורר על כך שגם באלו המקיימים את כל המצוות, הרי שונה לגמרי מבטם של עמי הארצות כלפיהן ממבטם הבהיר של תלמידי חכמים. ניקח לדוגמה את מצוות סוכה, אמר - עם הארץ סבור שזה "רגש", הוא מקטט ומפאר אותה בשרשראות נוצצות ונורות מהבהבות. אבל תלמיד חכם לעומת זאת יודע שבראש ובראשונה על הסוכה להיות כשרה על פי דין, ושעיקר המצוה היא לשבת בסוכה כהלכתה. וכך היא המידה גם בשאר כל מצוות התורה, שההמון המתייחס אליהן כ'הרגשים' - עלול להחטיא את העיקר שהוא קיום הדין כצורתו וכצבינו, ועל בן תורה להעמיק מבטו ולחקור אחר שורשי המצוה ופרטיה כדי לקיימה כתיקונה כרצון הבורא.

עם זאת, אין הכוונה שמעשי המצוות בדקדוק ההלכה נעשים ללא רגש חלילה, ואדרבה, חביבות המצווה והתשוקה אליה הן חלק בלתי נפרד ממנה. ומה מאלפים דבריו בענין זה במכתבו לבני משפחתו, כאשר נאלץ לנסוע בעיצומם של ימי חג הסוכות לארץ נכר:

"אני כותב עכשיו מהאוויר... הנסיעה הולכת כשורה בע"ה, אע"פ שאני לא כ"כ במצב רוח טוב... כאשר אני נזכר שעכשיו זמן שמחתנו, וכל ישראל שמחים עם הקב"ה ובצורה שציוותה התורה - 'איש וביתו', ואני בגלות חוץ לארץ, ורחוק מסוכה ומשמחה, ע"ז אני מצטער מאוד... בינתיים עובר זמן ועוד פחות משעה נגיע לניו יורק ב"ה, ואינני יכול כבר לחכות עד שאגיע אל הסוכה האהובה".

מצוה כמאמרה

בשעה מאוחרת של ליל סגריר יצא פעם אברך בן הקהילה מבית המדרש המקומי, כאשר בחוץ טפטף גשם קל לפרקים, והלבנה הציצה מפעם לפעם מבעד לחרכי העננים וערפלי החורף. תוך כדי הילוכו נתקע לפתע במרא דאתרא הבא לקראתו בפנים קורנות ואומר: "הא, ברוך ה', הבה נערך ריקוד!" ריקוד, בסתם יום של חול, על שום מה? כנראה שבשל ענני החורף, חיפש

ההתבוננות במבט הנכון כלפי חפצי שמים, כאשר מעשה מצוה נתפס כבניין בקומת האדם השלם, ומעשה עבירה כחורבן - הולידה בקרבו את ה'יראה העילאית' מפני עבירה, והתשוקה מצד שני לקיום המצוות בהידור ובדקדוק. במהלך שיחה עם אחד מידידיו אודות מצוות ציצית, עלה הנושא של הבגדים המחויבים מדאורייתא בהטלת ציצית בכנפיהם. הם ציינו את העובדה כי הנוהגים ללבוש בד כותנה מסתמכים על השיטות שגם הוא מחויב מדאורייתא בציצית - כפי שאמנם נפסק ברמ"א להלכה. לרבי שמשון היה מבט מקורי על הענין, שלא ללמד על עצמו בלבד יצא, כי אם על הכלל כולו:

"אומר לך", פנה אל ידידו, "באופן עקרוני אנחנו אנשי 'ביזנס', וככאלה, אנו מבקשים לבצע כמה שיותר עסקאות שיניבו מקסימום רווחים. ממילא, אם בלבישת טלית קטן של צמר יש רווח גדול יותר, על פי המבואר במשנה ברורה, הרי כך יש לנהוג. והוא הדין גם לגבי לבישת טלית קטן בלילה, אם יש בזה איזה ענין וצד ררווח-הולכים לישון עם ציצית.

לאסוף יהלומים

אחת מבנותיו תחי' ניגשה אליו פעם בעודה נערה באחד מימי חודש אלול, ושאלתה בפייה: כאשר אינה מתפללת תפילת ערבית האם עליה לומר את מזמור 'לדוד ה' אורי וישעי', בתפילת המנחה.

- "ומפני מה אינך מתפללת ערבית?", שאל.

- "וכי נשים חייבות בתפילת ערבית?", השיבה היא בשאלה משלה.

"מעולם לא שמעתי", הגיב רבי שמשון מינייה וביה, "על מישהו שהוצע לו לאסוף מלוא חופניו יהלומים, והוא שואל: 'רגע, אני חייב?...'. לשמירת תורה ומצוות נדרשות לעיתים תחבולות כבעסק מסחרי, כמאמר הכתוב 'בתחבולות תעשה לך מלחמה'. ומהי עסקה מוצלחת? כזו שההשקעה בה מועטה והרווחים הצפויים ממנה מרובים".

למשל, מספרים שהגאון מוויילנא זצ"ל בטרם פטירתו אחז בציציותיו, ובכה: איזה עולם נפלא אני עומד לעזוב, שבו בכמה 'קופיות' ניתן לרכוש ציצית ששכרה בכל רגע ורגע לעין ערוך - ושקולה היא כנגד כל התורה כולה!

והוא מציין דוגמא נוספת למצווה קלה ששכרה עצום ורב:

תאורת חדר המדרגות בבנין מגורים משותף, הנדלקת לפרק זמן קצוב, מותרת לעיתים מזומנות אנשים חסרי אונים בעלטה באמצע המדרגות. אחד הידירים נטל יוזמה: הוא רוכש בפרוטות אחדות נורה קטנה, מותח מדירתו כבל חשמלי ומתקין בית מנורה במרכזו של חדר המדרגות. כעת, מאירה הנורה הקטנה את דרכם של כל הידירים בכל שעות הלילה. אנשים וטף, מבוגרים או חולים ל"ע, עולים בבטחה ופטורים מן הדאגה שמא תשתרר עלטה בדיוק כשהם עושים דרכם במרכזו של גרם המדרגות.

עם הזמן הוא שוכח לגמרי מהעניין, אבל שם למעלה - הקב"ה רושם, וזוכר ופוקד ומונה. הנה באחד הלילות, אדם בא בימים עולה את המדרגות בכבודת, ולולא אותה נורה קטנה עלול היה למעוד ולשבור רגל חלילה או אף חמור מכך. ובכן, ליזכותו של השכן בעל היוזמה נזקפת מצוות הצלת נפשות. בלילות אחרים עולים ילדים שהחושך התופס אותם לפתע עלול להביעם, ובגמרא מבואר שבאופנים מסוימים פחד של ילד מוגדר כפיקוח נפש ומצוה לחלל שבת כדי להסירו. הרי מצוות רבות נוספות של הצלת נפשות הנערמות בזו אחר זו ונזקפות ליזכותו. ההשקעה היתה מועטת, אפסית, אבל הרווחים - לאין שיעור!

"אדם צריך לחפש לעצמו הזדמנויות של מצוות כאלה, המשולות ל'תכנית יסכון' שצוברת רווחים הגונים".

ואמנם, בחדר המדרגות בבנין שבו התגורר, דאג הרב להתקין נורה מיוחדת שניזונה מהחשמל שבביתו, והיה שולח מדי ערב את אחד מילדיו להדליקה, כשהוא מציין באוזניו: 'כדאי לך להיות שותף ב'ביזנס' הזה", ואת בנותיו בפרט באומרו שמעשה זה מזכה בבנים צדיקים, ואף ציטט באוזניהן את

מנהג היה לו, לרכוש מידי שמחת תורה את עליית חתן תורה וגם את עליית חתן בראשית. בחתן תורה היה מכבד את ר' מוטל סלונים, ובחתן בראשית היה מתכבד בעצמו. שנה אחת פרצה קטטה בינו לבין מתפלל אחר על רקע כלשהו, והוא נעלב קשות מההתנהגות של הלה כלפיו

פרק במידותיו הנאצלות וההארט פנים המיוחדת של הצדיק רבי מרדכי סלונים זי"ע

נפגע ונעלב קשות מההתנהגות של הלה כלפיו. בצר לו פנה אל ר' מוטל לתנות את צערו, ולבקש ממנו שינסה לפשר בין הצדדים.

השיב לו הרמ"ח: הואיל ומצויים אנו עתה בימי החגים של חודש תשרי, אין השעה מתאימה לעסוק בכך, הבה נניח את העניין בינתיים, נמתין עד לאחר שמחת תורה, ונקוה שעד אז תמצא הדרך לדון ביניכם והצדק יצא לאשורו.

ביום הושענא רבה ניגש אליו ר' מוטל ובקשו שלמחרת בקריאת התורה לא יעלה בעצמו לחתן בראשית, אלא השנה יכבד בה את זה שעלב בו.

"מדוע?" נזעק האיש, "והלא הוא פגע בי ברבים בצורה כה משפילה! ומדוע שאכבדנו כעת בעליה חשובה שכזו?"

אולם ר' מוטל נותר איתן בדעתו. "הרי עליכם להתפייס, ומעשה כזה ודאי יגרום לכך".

לא קלה היתה המשימה, אך כיון שחזקה עליו הוראתו של ר' מוטל, הלך ועשה כמצותו.

אולם בזאת לא תם העניין. עם סיום התפילה ניגש אליו ר' מוטל בשנית, ובקשו: "ידוע כי מנהגנו שהעולה לחתן בראשית מזמין את המתפללים לקדושה רבא. ולבטח הכינו בביתך את כל צרכי הקידוש. מתוך מחשבה שתעלה לחתן בראשית כמנהגך מדי שנה. ומה תעשה כעת בכל המטעמים? והלא בביתו של הלה לא נערכו לקידוש, הכרו כעת כי פלוני שנתכבד על ידך בחתן בראשית, מזמין את הציבור לקדושה רבא בביתך..."

כמובן, שהתועדות רעים מתוך ויתור עצמי שכזה גרמה לפיוס, אחוה ושיכון כעסים, והאהבה והשלום חזרו לשרור כמקודם.

(מתוך בנתיבות האבות)

רבים היו המשתתפים בעת שמחתו הגדולה של מרן הר' מרדכי סלונים זי"ע בעת נישואי בנו. ר' מוטל קיבל את פניהם בהתרוממות הרוח, אך כולם חשו שבעל השמחה אפוף מחשבות נשגבות ושרוי בעולמות עליונים בדבקות עילאית. בגופו הוא מסב עמהם אך ליבו ונפשו דבוקים בהודאה ליוצרו.

והנה לפתע קם ר' מוטל ממקום מושבו, ובמאור פנים ובחיוך רחב ניגש לעבר הפתח לקבל את אחד האורחים שנראה עומד כמתלבט בכניסה לאולם.

ר' מוטל הושיט לו את ידו ובחביבות יתירה הכניסו והושיבו באחד השולחנות כשהוא מפציר בו לעשות 'ברכה' ולטעום ממיני התרגימא. פליאת הנוכחים היתה גדולה: מהי הסיבה שגרמה לר' מוטל להתעורר מדביקותו ולארח באופן אישי ובשמחה יתירה את האורח הפשוט, וכי הוא נמנה על אחד מהצדיקים הנסתרים שהוא מכבדו בהתייחסות וחשיבות יוצאת מן הכלל?

לאחר מכן התברר, כי האיש הנו אומלל שנקלע לחובות כבדים והפסדים כספיים גדולים. בצר לו פנה אל ר' מוטל ובקש ממנו אם יוכל לסייעו להשיג סכום כסף נכבד בתקוה שבקרוי ירווח לו ויוכל לפרוע את החוב. באותה תקופה הצטבר אצל ר' מוטל סכום כסף משמעותי שחסך עבור נישואי בנו, והוא הלווה אותו בשמחה לבעל החוב, בסכמו עמו כי כשיגיע בנו לפרק האיש מקדש, הוא יחזיר לו את החוב לצורכי הנישואין.

לאחר שר' מוטל שידך את בנו הוברר לו, כי מצבו הכלכלי של בעל חובו רק הורע והסתבך יותר, ואין באפשרותו להשיב ולו פרוטה אחת לפרעון החוב. כמובן, שהיהודי המסכן השתמט מלפגוש את ר' מוטל ואי נעימותו הרקיעה שחקים.

ר' מוטל בצדקתו הבין, כי יהודי זה בודאי יתבייש להופיע בפני מיטיבו שעמד לו בעת מצוקתו ואילו הוא גרם לו לעגמת נפש כה מרובה והוריד את ממונו לטמיון. הוא שלח לו הזמנה אישית לחתונה, ובקש ממנו באמצעות שליח לבוא ולשמוח עמו בליל הנישואין.

הלה נענה להזמנה ושרך רגליו למקום השמחה. הוא עמד נבוך בשערי האולם בבושה ובאי נעימות רבה. אך ר' מוטל מיד כשהבחין בו, אץ רץ והראה לו פנים מסבירות וארחו בשמחה גלויה, להראות לו כי אין לו חלילה שום טינה עליו...

"כבד ב'חתן בראשית' את זה שפגע בך..."

בערוב ימיו, טרם שנתמנה ר' מוטל לאיש על העדה, העתיק את מקום מגוריו מטבריה עיר מכורתו, לירושלים עיר הקודש. את משכנו קבע בסמוך לשטיבל הסלוניםמאי אשר בשכונת בית ישראל.

על מתפללי בית כנסת זה נמנה היה חסיד אחד, נגיד ואיש חסד, אשר מנהג היה לו לרכוש מידי שמחת תורה את שני עליות החתנים, חתן תורה וחתן בראשית. בעליית חתן תורה היה מכבד כמובן את ר' מוטל, ובחתן בראשית היה מתכבד בעצמו.

שנה אחת פרצה קטטה בינו לבין מתפלל אחר על רקע כלשהו, והנגיד יצא

קבל את גיליון 'לקראת שבת' ישירות למייל שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il

"ליד וינה נערך סמינר. היינו צריכים ויזה ולא הצלחנו לקבל. לא ידענו מה לעשות, הרב יגן קבע: 'נעשה כוונות ונעבור בלי ויזה'... הוא הורה לנהג הגוי להתקדם, והלה עבר את כל הגבולות בלי שאף אחד עצר אותו. הגענו לבית הכנסת של המהר"ל, הראו לנו סטנדר שעליו הוא למד והתפלל, תפסנו את הסטנדר ורקדנו איתו שלושת רבעי שעה..."

הרה"צ רבי אריה שכטר שליט"א, על ריקודי השמחה של מרן בעל החזו"א

"ישמחת בחגך" (דברים ט"ז, י"ד)

אחר הצהרים הוא שוב עשה ריקוד. באמצע פנה לנוכחים ואמר לכל אחד: "נכון שאתה לא תרקוד אתי, ואתה - בטח לא תרקוד אתי, ואתה ודאי שלא... הספסל הזה ירקוד אתי!". הוא הרים את הספסל הרחב שעליו היה יושב ולומד, תוך שהוא כותב חדושי תורה, ונשא אותו על כתפו. פתאום התחיל לרוץ אתו את המדרגות עד הגג שבו היה המנין בימים הנוראים, ורקד עמו בהתלהבות, ספסל שלמדו עליו תורה שנה שלמה ראוי לרקוד אתו! שנים מאוחר יותר נזכרתי באותו ריקוד... ליד וינה נערך סמינר בהשתתפות שבעים משפחות. בין המרצים היו הרב יגן קבע וצ"ל ולהבדיל בין חיים לחיים רבי דן סגל שליט"א. היינו צריכים ויזה ולא הצלחנו לקבל. לא ידענו מה לעשות. הרב יגן קבע: "נעשה כוונות ונעבור בלי ויזה"... הוא הורה לנהג הגוי להתקדם, והלה עבר את כל הגבולות בלי שאף אחד עצר אותו. הגענו לבית הכנסת של המהר"ל, ושאלנו אם יש שם משהו שהמהר"ל עצמו השתמש בו. הראו לנו סטנדר שעליו הוא למד והתפלל. ההתרגשות היתה גדולה. תפסנו את הסטנדר ורקדנו אתו שלושת רבעי שעה - "אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה, צדיק כתמר יפרח"... הרגשנו שאנו רוקדים עם המהר"ל עצמו...

באותו רגע נזכרתי ברקוד של ה"חזון איש" עם הספסל שלו. עמל התורה על ספסל שנה שלמה גורם שהספסל הזה יהיה שוה. זה לא סתם עצים ואבנים, זה ספסל של עמל התורה! יום שמחת תורה חותם את הימים הנוראים הנותנים לנו כוחות וחשק לעבודת ה' למשך כל השנה כולה.

(מתוך הספר 'אריה שאג' סוכות)

בסוכות מכניס אותנו הקדוש ברוך הוא לתוך ביתו, למקום שבו אף אחד לא יוכל לפגוע בנו, "ואזבחה באהלו זבחי תרועה" (תהלים כז, ו). מי ששמר על עצמו בכל הימים הללו אומר לו הקדוש ברוך הוא: היה כל כך נפלא אתכם. שחררתי אתכם מכל העוונות, כתבתי אתכם לחיים טובים, שלחתי לכם פתקא טבא - תשארו עוד יום אחד, כי קשה עלי פרדתכם. באותו יום צריך שתהיה שמחה אמיתית ורצינית. מה יהיה התרוץ לשמחה הזו? הרי כולכם אוהבים את התורה, אני מכיר אתכם שאתם אוהבים אותה כל כך. לא רק אותי אתם אוהבים אלא גם את התורה שלי. תביעו את אהבתכם לתורה, קחו אותה, תנשקו אותה, תרקדו אותה - ותתרוממו. באותה שעה מראה הקדוש ברוך הוא לכל הפמליא של מעלה: ראו את בני! כל אחד מהם שוכח את כל הצער הפרטי שלו ושמח בשמחת התורה. אלו הם דברי הזוהר שהיו שרים אצל הגאון מוילנא ואצל ה"חזון איש": "כד יתבין ישראל ועסקין בשמחת התורה" - כשעם ישראל יושבים ועוסקים בשמחת התורה, "קודשא בריך הוא אומר לפמליא דליה" - הקדוש ברוך הוא לפמליא שלו: חזו חזו - בואו תראו בני חביבי, ששוכחים את הצרות שלהם ועוסקים בשמחה שלי. בואו תראו כמה הם שמחים אתי!

את השיר הזה בניגון המפורסם שלו אני זוכר את ה"חזון איש" שר. זהו השיר היחיד שאני זוכר שהוא שר אותו. מי שלא ראה את ה"חזון איש" שמח בשמחת תורה לא ראה שמחה מימיו. הוא היה אדם צנוע, שקט וצנוע, וביום הזה כאילו הפך לאיש אחר. בשנת תש"ט הגיע מרן הרב מבריסק וצ"ל לבני ברק, וה"חזון איש" וצ"ל ארגן לו אכסניה בישיבת "תפארת ציון". אחרי ההקפות הלך ה"חזון איש" כדרכו להשתתף בהקפה אחת בפוניבז', ובשנה ההיא המשיך משם לבקר את הרב מבריסק. בדרכו לוו אותו כמה בחורים, וביניהם הייתי גם אני. הפגישה ביניהם היתה מעניינת מאד - ה"חזון איש" עמד במרחק שלשה-ארבעה מטרים ואמר לו: "גוט יום טוב!" הבריסקער רב ענה לו: "גוט יום טוב!" הם התבוננו זה בזה במשך עשר דקות, ושוב אמר ה"חזון איש": "גוט יום טוב", והרב מבריסק ענה לו: "גוט יום טוב". לאחר מכן חזר ה"חזון איש" הביתה.

כשהגענו לביתו יצא ה"חזון איש" מגדרו והתחיל להרקיד אותנו סביב הבימה. יותר מהר ויותר מהר. לא יכולנו לנשום... הייתי אז ילד בן שנים עשרה וחצי, אני זוכר שחשבתי לעצמי: מה הוא כל כך שמח? והבנתי, כי ככל הנראה הוא התרגש מזה שזכה לראות את הנסיך של שלשלת מלכות התורה שבראשה עמד רבי חיים מוואלוז'ין, והוא שמח על הזכות שלו לזכות לראות את מלכות התורה - מאן מלכי רבנן. הרגשתי שזו היתה נקודת ההתרגשות שלו, ולכן הוא הרקיד אותנו מהר יותר ומהר יותר.

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

"השנה את ה'נוי סוכה' אני רוצה לתלות לבה, בכוחות עצמי. אם הרב מרגלית עם ידיים חלשות וכתפיים משותקות, יכול היה לעשות ציפוי דקורטיבי, אז גם אני עם המגבלה הגופנית שלי, אתלה את ה'נוי סוכה' בתקרה של הסוכה!"

הרב אהרן מרגלית, מחבר הספר 'אתהלך', בסיפור מרגש ומעורר מחשבה על שינוי בצורת ההסתכלות על החיים ששינה את החיים מהקצה אל הקצה

הרב יעקב א. לוסיגמון

"מן המצור קראתי י-ה" (תהילים ק"ה, ה)

דבר. צריך ללמוד מזה ולהפיק לקחים, אבל להיות ממוקדים כל הזמן עם המבט רק קדימה, איך אני יכול לעשות עכשיו משהו מועיל, איך אני יכול להתקדם, מה אני עושה בדקות ובימים הקרובים. לא לשקוע במרירות ועצבות על מה שלא הצליח לי, או בחלומות ותוכניות למשהו שאעשה בעוד 30 שנה. "כי בסופו של דבר, האדם עצמו בוחר אם להתמודד או חלילה להתמוטט. כל אחד צריך לחיות חיים עם משמעות, שתהיה לו סיבה שבשבילה שווה לו לקום בבוקר.

"האדם אינו בוחר את ציור חייו, הוא כן בוחר באיזה צבע לצבוע אותם. הוא בוחר אם לצחוק או לבכות, לקטר או לשמוח, הכל תלוי בבחירה שלו עצמו. צריך לזכור שאת תמונת החיים שלנו צייר הקב"ה וזה לא בשליטתנו, אבל את הצבעים אנחנו בוחרים.

"מהו ציור החיים? האתגרים שהקב"ה הציב בנחלתנו. הוא לא שאל אותנו אם אנחנו רוצים את האבא הזה או האמא הזאת, איזה סוג דם אנחנו בוחרים, ומי יהיו האחים והאחיות שלנו. הוא קבע לנו מציאות, ואנחנו אלו שצריכים להחליט איך לעבוד אתה.

"כל זמן שהאדם לא משלים עם המציאות שבה הוא חי, אין לו את הענווה וההכנעה כלפי הבורא כדי להבין שזה הקב"ה פה, הוא שם אותי כאן ואלו האתגרים שהוא בכבודו ובעצמו החליט להציב בפני, אז זה קשה לו.

"עם המציאות אנחנו לא יכולים להתווכח, אנחנו צריכים למצוא איך להתמודד אתה באופן הטוב ביותר.

"כשאדם משלים עם המציאות ומבין שהכל תלוי בנקודת ההסתכלות שלו, חייו משתנים בן רגע מן הקצה אל הקצה האחר. עד היום הוא ניסה להילחם במציאות. ולא יכל לה. זה הפך אותו לאדם מריר, כעוס, פגוע, רואה הכל בעיניים שחורות, הוא אדם בלי תקווה, פסימי חסר תקנה המפזר סביבו רעל ולא נעים להיות בסביבה שלו.

"אבל כשהוא משלים עם המציאות ומבין אותה, החיים משתנים מן הקצה אל הקצה. הוא מתחיל להתמודד אתה בצורה בריאה, מתוך אמונה בבורא עולם, והכרה בכוחות שניתנו לו כדי להתגבר על הקושי ולצלוח את האתגר. "לטובת העניין, אני רוצה לספר לקוראים הנכבדים שלנו סיפור קטן שממחיש את הדברים ואירע באחרונה", מוסיף הרב מרגלית.

"בתחילת החורף האחרון התקשרה אלי אשה, מאחת הערים הגדולות בארה"ב, ומאוד עודדה אותי והודתה לי על זה שפרסמתי את הספר 'אתהלך'. היא קראה אותו בתרגום האנגלי שלו לפני שש שנים, ומאז הוא נותן לה המון כוחות ותעצומות.

"בהיותה ילדה בת שבע היא הלכה עם אמא שלה על המדרכה בבורו פארק, החזיקה בידה, לפתע עלתה על המדרכה משאית כבדה נהוגה בידי נהג כושי

כל אחד מאתנו נאלץ להתמודד מדי פעם עם אתגרים שלפעמים נראים לו גדולים על מידותיו. לפעמים הנושא הכספי הוא הגורם המעיק, לפעמים בעיות במשפחה, יחסים עם חברים, בעיות רפואיות ועוד ועוד.

האתגרים הללו, מכונים על ידי רוב בני האדם 'קשיים', 'מכשולים', 'מהמורות' ושלל ביטויים דומים, אך בפיו של הרב אהרן מרגלית, לא תוכלו למצוא את כל ההגדרות הללו. מבחינתו כל בעיה היא 'אתגר', וכל מכשול הוא 'נקודת מבחן'.

"כל החיים שלנו תלויים בדבר אחד, בנקודת ההסתכלות שלנו על החיים", אומר הרב מרגלית. "נקודת ההסתכלות על הבעיה, על הכאבים, או על כל אתגר אחר, היא זאת שקובעת אם יהיה זה קושי ומכשול, או שמא אתגר שמרומם את האדם ומביא אותו למקום גבוה יותר. ההסתכלות שלנו היא זו שמספיעה על המחשבות שלנו, המחשבות משפיעות על המעשים שלנו, והמעשים הם שיוצרים את מציאות החיים שלנו.

"הקב"ה נתן ונותן לכל אחד כוחות לפי האתגרים והתפקידים שלו בעולם הזה", מוסיף הרב מרגלית. "וכפי שאמר דוד המלך ע"ה 'נותן שלג כצמר, כפור כאפר יפזר'. כל אחד בטרם ירדתו לעולם השפל הזה מקבל מידו הקב"ה את כל הכוחות שידרשו לו בימי חייו, כדי להתמודד עם האתגרים שיתייצבו בדרכו. ברגע האמת, כשמגיע האתגר וניצב לפניו, אם יש לו את השכל, הוא משתמש באותם הכוחות.

"למעשה אפשר לראות ברגע האמת שבו צץ האתגר, כהזדמנות להוציא מהכח אל הפועל את אותם הכוחות שטבע בו הקב"ה לפני הולדתו. אדם שיצליח להפנים ולהבין באמת, שבכל פעם שהקב"ה נותן לו התמודדות חדשה זה רק לאחר שהוא כבר צייד אותו מראש בכל הכלים, היכולות והכוחות הנדרשים לו להתמודדות עם אותו האתגר, אדם שיזכור זאת לא יכנס למשבר, הוא לא יאבד את העשתונות, הוא יצטרך רק לחשוב ולהחליט: 'אוקיי, אז יש לי פה אתגר חדש'. הוא יחפש וימצא בעצמו את הכוחות להתמודד עם האתגרים.

"ואם הקב"ה בחר דווקא בנו ונתן דווקא סללנו אתגר קשה להתמודד אתו, סימן שאנחנו מסוגלים לכך. לא כל אחד מסוגל, אבל אנחנו מסוגלים. איך נדע שאנחנו מסוגלים? עובדה שהקב"ה ניסה ומנסה דווקא אותנו, הוא לא מנסה אף אחד שלא באמת יכול!

"גם ברגעים כאלו, של התמודדות, צריך לזכור את המצווה התמידית שציווה אותנו השי"ת, "ובחרת בחיים". צריך לבחור בחיים כפשוטם, לבחור בחיים, אבל בחיים שיש בהם. בחיים של עשיה, בחיים עם משמעות, בחיים... כפשוטם...

"אמי ע"ה נהגה לומר הרבה פעמים: 'הכאב שאתה מרגיש היום, זה הכח שיבנה אותך מחר'.

"אדם שעבר אתגרים הוא יודע שצריך לחבק כל נשימה ונשימה שאנחנו נושמים, צריך לחגוג על כל מה שיש בחיים, לחפש כל הזמן על מה להודות, ויש כל כך הרבה על מה. צריך פשוט לפקוח עיניים ולשנות את נקודת ההסתכלות. להתמקד במה שיש, במה שכן פועל כהלכה, בחלקים הטובים, בחלקים הבריאים שלנו ולא בקושי, לא בכאב, לא בקנאה, לא בייסורים והיגון... להתמקד במה שיש. צריך להיות ממוקדים בטוב, להסתכל קדימה ולחשוב מה אני כן מסוגל לעשות, איזו בעיה אני כן יכול לפטור, איך אני יכול להשתמש עם אותם החלקים שכן עובדים, לנצל את מה שכן יש לי בחיים.

"כבר אמר הרב דסלר זצוק"ל: 'העבר זיכרונות, העתיד דמיונות, והווה ניסיונות'. זה עיקר החיים.

"להיות שקוע בעבר, בזיכרונות המרים בקשיים של העבר, זה לא נותן שום

גבוהה, זה בלתי אפשרי. את לעולם לא תצליחי לעשות זאת, ואני גם לא מבין למה את רוצה להתאמץ כל כך, אני והבנות עושים זאת בתוך שעה ומסיימים, אין סיבה שתתאמצי כל כך, בזמן שיש לך לבשל לחג שיימשך יומיים רצופים....

"אבל אני לא וויתרתי", ממשיכה האשה לספר. 'אמרת לי, שהרב מרגלית כותב בספר שלו שכשהם עברו דיירה לרחובות אשתו ביקשה לעשות ציפוי דקורטיבי במבואה בכניסה לבית. הוא אמר לה אין בעיה, לקח מידות הלך לחנות של 'עשה זאת בעצמך', הזמין את הקרשים בגודל המתאים, ולאחר מכן ביקש מחבר שיעזור לו לסחוב שולחן מבית הכנסת, הביא עוד שולחן, הניח עליהם ספסל, לקח סולם וטיפס. במשך שלוש יממות הוא שכב על הספסל כשהאף שלו נוגע בתקרה ודפק מסמרים קטנים עד שהמבואה היתה מושלמת ויפה.

"אם הרב מרגלית עם ידיים חלשות, וכתפיים משותקות, יכול היה לעשות ציפוי דקורטיבי, אז גם אני עם המגבלה הגופנית שלי, יכולה לתלות את הנוי סוכה בתקרה של הסוכה'.

"האשה מספרת לי שבזה לא נגמר. היא תלתה את נוי הסוכה לבדה, ולאחר החג גם הורידה את זה בכוחות עצמה, וכאן בעצם מתחיל הסיפור האמיתי שלה:

"25 שנה הייתי נכה ומסכנה", היא מספרת בהתרגשות, 'היום אני אשה בריאה עם מגבלה גופנית. אני לא נכה!!! וזה בעצם הסיפור העיקרי'...

"אבל הגברת שלנו, היתה צריכה לקרוא את הספר שש פעמים ולהמתין 25 שנה, עד שנפל לה האסימון והיא הבינה שנכה זה לא מי שסובל ממגבלה גופנית, אלא מי שהחליט שהוא נכה!!

"יכול להיות עם מוגבלות קשה חלילה, אבל פעיל, יצירתי, חי חיים עם משמעות! נכה זה מי שהכניס לעצמו לראש שהוא נכה. הכל תלוי בנקודת המבט.

"לסיום אני רוצה להדגיש שוב: כל מבחן שמזדמן לנו בחיים, עושה אותנו טובים יותר או מרירים יותר. כל בעיה יכולה לבנות אותנו או לשבור אותנו. הבחירה היא שלנו, אם ננצח ונצא מחווקים ומחושלים, ואם לאו, חלילה נהפוך לקרבנות מרירים ועצובים."

שיכור, שאיבד את השליטה על הרכב, פגעה בה והעיפה אותה עשרות מטרים קדימה. אמא שלה יצאה עם מכה יבשה וטראומה, 'אבל אני', היא מספרת, 'נפגעתי מאוד קשה, אושפזתי בבי"ח אורטופדי, עברתי לשיקום, כמעט שנתיים בבי"ח, ניתוחים רבים, טיפולים רבים. לא היה קל'.

"בתום שנתיים אני מגיעה הביתה עם נכות גופנית משמעותית, שכל רואי לא יכלו שלא לשים לב אליה. אני מבחינה בבנות מתלחשות ומביטות בי ומאוד מרחמות עלי, אני מצטיירת בעיניהן כמסכנה. התחושות היו קשות, למרות שניסו להתייחס יפה, הרגשתי שזה מתוך רחמים.

"הפכתי להיות רודפת צדק', היא ממשיכה לספר, 'כל דבר שקרה בכתה, כל דבר שדיברו עליו מדדתי את זה, אם צודק או לא, ראוי או לא, ועשיתי זאת בקול רם. אף אחד לא אהב את זה כמובן. לאט לאט חוויתי דחייה חברתית'.

"כמובן שלברכה לא הלכתי, בחצר לא שיחקתי, גם לא משחקי ילדות בסיסיים ונפוצים וכדו'. כך עברו עלי ימי בחרותי כשאני מסתגרת בתוך עצמי יותר ויותר, נעשית מרירה, כעושה וטעונה, כועסת על כל העולם, גם על אמי כעסתי כי אם הייתה הולכת בחלק פנימי יותר של המדרכה לא הייתי נפגעת, וזאת רק דוגמה לכעסים שצברתי כלפי כולם, מכל סיבה שהיא.

"כמובן שגם בשידוכים לא היה קל, אבל בסופו של דבר נישאתי. יש לי בעל טוב וילדים ב"ה, אבל נשארתי כועסת על כל העולם. כל דבר מכעיס אותי, כל אי צדק, בכל פעם שאני כועסת, אני ניגשת לחדר פותחת את המגירה ומוציאה כדור הרגעה.

"הכל השתנה לפני כשש שנים, כשבת דודתי הביאה לי במתנה את הספר שלך', מספרת לי הגברת. 'קראתי את הספר והתחברתי אליו מאוד, מאז הוא נמצא על יד המיטה שלי, בכל פעם שאני כועסת, אני קוראת בו עמוד או שניים. הפסקתי לקחת כדורי הרגעה. כלילה אני נרדמת אתו, בבוקר אני פותחת אתו את היום...

"למחרת יום הכיפורים השנה סיימתי את הספר בפעם השישית, בכיתי שעתיים ולא יכולתי להירדם. בבוקר פניתי לבעלי ואמרת לי 'בעלי היקר, השנה, את הנוי סוכה בתקרת הסוכה אני רוצה לתלות לבד, בכוחות עצמי. בעלי הסתכל עלי, איך תעשי את זה עם המוגבלות הגופנית שלך? הרי הסוכה

עושה 'חור' בנשמתו ובעצם מציאותו כ'יהודי'. איננו יודעים בדיוק מדוע זה כך, אבל יש חלוקה של "עבירות חמורות" שכלפיהן היחס הוא אחר.

הידיעה הזו מחייבת מאד בהנהגה למעשה. יש מערכת הנוגעת לעצם מציאות היהודי שיש להיזהר בה בתכלית הזהירות. לא יתכן, למשל, שבמסגרת חייו של יהודי בן תורה, תיכללנה עבירות נגד השולחן ערוך. מי שרגיל לכסוס ציפורניו ובלי משים עושה כן גם בשבת רח"ל, ידע נאמנה כי יש לו 'חור' בעצם שמירת השבת שלו. הוא 'בעל מום'! מאמצים עילאיים ומסירות נפש יש להשקיע שלא להיכשל בכגון דא, ואסור שיהיה כדבר הזה אצל כל יהודי. זו בחינה נוספת של השקפה על ענייני היראה במבט של הרס מול בניין, שעל כל אחד לאמץ בקיום חובתו בעולמו.

המבט של "סוחר" במצוות, הביאו גם להבחין ממרחק ב"פגמים" העלולים להיווצר בטיב הסחורה של תורה ומצוותיה.

ממקומו ב"מזרח" מסוגל היה להבחין אף ממרחק ניכר בפלוני שרצועותיו ידעו ימים טובים יותר והן זקוקות לצביעה מחודשת, לאחר התפילה לא הסתפק בהערה לאותו אדם והלך לו לדרכו, אלא התיישב יחד עמו לצבען בשלמות. הייתה לו גם תפיסת עין חדה להבחין למשל בחוט ציצית קרוע שראוי לתקנו, גם באופן זה. אבל כאשר מדובר בעסק של יהלומים לא מסתפקים בפחות מהטוב ביותר.

זהירותו היתה בכל דקדוק ההלכה, נבעה גם מפאת חילול ה' העלול ח"ו לבוא על ידו על פי המבואר בגמרא "היכי דמי חילול ה'", כגון אנא דמסגינא ד' אמות בלא תורה ובלא תפילין'.

כמה מבני הקהילה נסעו עמו פעם באחד מימי חול המועד סוכות במונית. וכאשר ביצע הנהגה על אם הדרך חניית ביניים כדי לאפשר לעייפים וצמאים לרכוש לעצמם משקה המשיב נפש, נותר רבי שמשון לשבת במונית, אחד הנוסעים שסבר כי הרב חש אי נעימות לרדת ולקנות שתייה, הציע שהוא יקנה עבורו, אך למרות שסבר שמפאת נקודת ההלכה אין כאן פקפוק, עצר רבינו בעדו ואמר: 'אני, יושב ב'מזרח'. אנשים מסתכלים עלי, וממילא אני יכול להקל לעצמי ולשתות חוץ לסוכה'.

(מתוך 'ואוהביו כצאת השמש בגבורתו')

רבי שמשון את ההזדמנות הראשונה שנקרתה לפניו וברוך על הלבנה, אף כי ביחידות, כי הלא אין לדעת אם הדבר יתאפשר בלילות הבאים, ועתה משסיים ביקש לו צוותא לריקוד הנהוג של "טובים מאורות" ונזמן לו אברך זה בדרכו.

משנסתיים הריקוד ברוב התלהבות ורגש, כדרכו בקודש, והלה תהה באוזניו: "מאי כולי האי?" נתקל בתגובה של חוסר הבנה מוחלט מצדו של הרב: "מה זאת אומרת?! ברמ"א כתוב שלאחר קידוש לבנה יש לרקוד".

תורת אמת

משום מה יש הנהגים ביחס כפול, ובעוד בענייניהם האישיים דבקים בהגיון המוצק, הרי שלעומת זאת בענייני המצוות מוכנים הם להסתפק בכל מיני סברות וצדדים לקולא, שלא היו מוכנים להמר בכספם על נכונותם... אבל מי ש"סוחר" במצוות, והן הן ההון שאליו הוא כוסף, לא נוהג להתפעל מנטיית דעת גרידא, שאינה מבוססת דיה:

פעם העיר לפלוני שהצבע השחור ברצועות התפילין שלו דהה במקום מסוים, ואמר שהדבר פוסל את כשרותו. הלה הגיב בסברה כלשהיא להיתר, אף על פי כן.

"עגונה", העיר לו רבי שמשון בחריפות, "גם היית מתיר בסברה זו?!... יש אחרים הטוענים נגד המדקדקים בפרטי המצוות טענה המקררת את האמבטיה הרתחת של חרדת קיום המצוות כמאמרן וכתיקונן. "בכל הנוגע לתפילין או אתרוג", אומרים הם, "הנכם מחפשים עם זכוכית כל שמץ של פגם. הכל טוב ויפה, אבל מה עם 'הרהורי עבירה', גאוה או תאוה שחז"ל כה הפליגו בדעתם, האם גם שם אתם בודקים את עצמכם בזכוכית מגדלת?" דברים של טעם, לכאורה, הדורשים הסבר המניח את הדעת.

אבל לרבי שמשון היתה על כך תשובה ניצחת, שאותה שמע מפיו של ת"ח מופלג. אמנם כן, הרהורי עבירה חמורים מאוד ו'קשים מעבירה'. ומי שלוקה בהם הוא יהודי פושע, אבל מי שאינו מניח תפילין או לא נוטל אתרוג- חסר לו בעצם השם של יהודי, וראשית לכל יש להיות "יהודי", שקיום התרי"ג מצוות הוא עיקר ה'חפצא' שלו.

מעבר לכך, צריך לדעת שיש עבירות הכלולות בתוך המסגרת של 'חמורה שבחמורות'. יהודי המדבר לשון-הרע בתוך בית הכנסת מקבל 'עלייה לתורה', אבל מי שחלילה נכשל ברציחה - לא יקבל עלייה. כנראה ש"לא תרצח"

הופיע הספר

'לקראת שבת מלכתא' מבית 'דרשו'

חוברות 'לקראת שבת מלכתא', של 'דרשו' ענשיו בספר חדש
העלונים המבוקשים קובצו לספר חדש בתוספת מאמרים וסיפורים חדשים
עונג רוחני אמיתי

1

תרומה בסך 18 ₪ ל-15 חודשים סך תרומה 270 ₪
קבל מיידית מתנה בסך 400 ₪:
 סט "משנה ברורה" מפואר מהדורת 'דרשו'
 + כרטיס להגרלה הגדולה

3

תרומה בסך 18 ₪ ל-20 חודשים סך תרומה 360 ₪
קבל מיידית מתנה בסך 560 ₪:
 סט "משנה ברורה" מפואר מהדורת 'דרשו'
 סט "חפץ חיים ושמירת הלשון" מפואר 'דרשו'
 + 2 כרטיסים להגרלה הגדולה

4

תרומה בסך 18 ₪ ל-22 חודשים סך תרומה 396 ₪
קבל מיידית מתנה בסך 580 ₪:
 סט "משנה ברורה" מפואר מהדורת 'דרשו'
 "חמשה חומשי תורה" בכרך אחד 'מהדורת דרשו'
 ספר "דרש דוד" על המועדים, כרך א' או ב'
 + 2 כרטיסים להגרלה הגדולה

5

תרומה בסך 18 ₪ ל-24 חודשים סך תרומה 432 ₪
קבל מיידית מתנה בסך 630 ₪:
 גביע כסף
 סכין לחלות כסף
 כף לעוגה כסף
 + 3 כרטיסים להגרלה הגדולה

6

תרומה בסך 36 ₪ ל-20 חודשים סך תרומה 720 ₪
קבל מיידית מתנה בסך 1350 ₪:
 סט "משנה ברורה" מפואר מהדורת 'דרשו'
 "חמשה חומשי תורה" בכרך אחד 'מהדורת דרשו'
 ספר "חפץ חיים" מהדורת 'דרשו'
 ספר "מועד לדוד"
 גביע כסף
 כף לעוגה כסף
 סכין כסף
 + 6 כרטיסים להגרלה הגדולה

7

תרומה בסך 36 ₪ ל-24 חודשים סך תרומה 864 ₪
קבל מיידית מתנה בסך 1790 ₪:
 סט "משנה ברורה" מפואר מהדורת 'דרשו'
 סט "חפץ חיים ושמירת הלשון" מפואר 'דרשו'
 "חמשה חומשי תורה" בכרך אחד 'מהדורת דרשו'
 "דרש דוד" על התורה 3 כרכים
 גביע כסף
 כף לעוגה כסף
 סכין כסף
 + 10 כרטיסים להגרלה הגדולה

10

חג שמחה עם מתנות משמחות

מאות תלמידים מצטרפים לספסלי הלימודים במוסדות תורניים, ע"י פעילי 'אחינו' עוזר לנו לעזור להם, ותזכה גם אתה בזכויות לדורי דורות.

בוא להיות שותף בזכויות לדורי דורות.

התורמים ינסו להגרלה כוללת בסכום של

50.000 ₪!

פרס ראשון: זכייה בסך 20.000 ₪

פרס שני: זכייה בסך 10.000 ₪

פרס שלישי: זכייה בסך 5000 ₪

פרס רביעי: זכייה בסך 1500 ₪

פרס חמישי: זכייה בסך 1000 ₪

פרס שישי: זכייה בסך 500 ₪

ועוד 6 הגרלות ביניים בסך 2000 ₪ כל אחת

ובנוסף, 'דרשו' מעניק מתנות באופן מידי עד לשווי

1790 ₪!

לרגל הוצאת הספר 'לקראת שבת' מסולו חדש ואטרקטיבי

10

תרומה בסך 18 ₪ ל-18 חודשים סך תרומה 324 ₪
קבל מיידית מתנה בסך 469 ₪:
 סט "משנה ברורה" מפואר מהדורת 'דרשו'
 הספר החדש 'לקראת שבת' (בראשית א')
 2 כרכי משנה ברורה בכריכה רכה
 (מס' 1-2, שהם כשני שלישי מחלק א' סימנים א-ט)
 + 1 כרטיסים להגרלה הגדולה

להצטרפות וקבלת המתנות: 02-5609000

במלון בו שהה, שמע רבי משה פיינשטיין זצוק"ל קול נעים בוקע מאחד החדרים. היה זה קול שירתו הערבה והכוספת של רבי יצחק שלמה אונגה, שהיה הוגה בתורה כדרכו בשמחה ובנעימות מיוחדת. מיד פנה אליו רבי משה וביקש לקבוע עמו חברותא לימים הקרובים...

על השירה והשמחה - מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

”ישמחת בחגך” (דברים ט"ז, י"ד)

אמרו חז"ל (מדרש רבה כג, ד): "אז ישיר משה", הדא הוא דכתיב: "פיה פתחה בחכמה, ותורת חסד על לשונה" (משלי לא, כו). מיום שברא הקדוש ברוך הוא את העולם ועד שעמדו ישראל שירה על הים, לא מצינו אדם שאמר שירה לקדוש ברוך הוא אלא ישראל.

"ברא אדם הראשון ולא אמר שירה. הציל לאברהם מכבשן האש ומן המלכים, ולא אמר שירה. וכן יצחק מן המאכלת, ולא אמר שירה. וכן יעקב מן המלאך ומן עשו ומן אנשי שכם, ולא אמר שירה. כיון שבאו ישראל לים ונקרע להם, מיד אמרו שירה לפני הקדוש ברוך הוא, שנאמר: 'אז ישיר משה ובני ישראל'. הווי 'פיה פתחה בחכמה'.

"אמר הקדוש ברוך הוא, לאלו הייתי מצפה. ואין 'אז' אלא שמחה, שנאמר 'אז ימלא שחוק פיננו' (תהלים קכו, ב)".

בספר 'שעורי דעת', להגאון רבי יוסף יהודה ליב בלוק זצ"ל, אב"ד וראש ישיבת טעלו, עמד על דברי מדרש אלו. יש להבין: הרי לא יתכן כי הדורות האחרונים של יוצאי מצרים השיגו מה שלא השיגו האבות הקדושים. אם כן, מדוע באמת לא אמרו האבות שירה?

בביאור הדבר, מקדים ראש ישיבת טעלו לבאר את תוכנו, עמקו ומהותו של כח השירה, שאינו מבורר לאמיתו בעולם ובדור שבו אנו חיים.

אנשים סבורים שמשורר יכול להיות גם אדם קטן, שפל אנשים, שיכור ובעל תאוה, אשר יקראו לו בדורנו 'משורר עממי'. טועים לחשוב כי אפשר לאדם גם, בעל נפש שפלה, להיות משורר, אם רק קיים בו איזה כח דמיון או כשרון לבטא את דבריו בסגנון יפה ובלשון המדברת גדולות. ואכן, בדורות האחרונים התפרסמו שמות אנשים משוררים, שבהתנהגותם היו אנשים זולים ושפלים.

אולם לאמיתו של דבר אין זו 'שירה'. זהו חיקוי וצל של שירה, לבוש חיצוני הדומה לה ותו לא. מה שהצליח אותו שפל לחרוז חרוזים בסגנון נעים לאוזן - לא לזאת תיקרא שירה!

ענין השירה הוא דבר נעלה, רם ונשגב; ועל כן המשורר צריך להיות אדם גדול, חכם ונבון, בעל נשמה גדולה וטהורה באמת. אדם כזה יכול לומר שירה.

משמעותה האמיתית של השירה הינה שירת נפש היוצאת מן הלב. כאשר הלב מתמלא רגשות נעלים, המרוממים את נפש האדם וממלאים את כל חללו - מתפרצת השירה מאליה. שירה זהו ביטוי חיצוני של רגשות פנימיים. רק אדם נעלה וגדול, המרומם מהבלי הזמן והתאוות החומריות, גדול המח ורחב הלב, מסוגל לבטא את השירה!

אם נתבונן בדורות הקודמים מי היו המשוררים של עמנו, ניווכח כי היו הם אנשים גדולים, רמי המעלה, חכמים וצדיקים, בעלי רוח נאצלת: רבי משה חיים לוצאטו, רבי שלמה אבן גבירול, רבי יהודה הלוי, רבי ישראל נג'ארה, ועוד ועוד חכמים קדושים. כל הרואה את שירתם מתפעל מחכמתם הכבירה ומהצדקות והקדושה המורגשות בכל מילה. רוח הקודש מתבטאת ביצירותיהם. קדושים וטהורים אלו היו משוררינו, ושירתם זכתה להשתמר במשך הדורות בעם ישראל ולפעל נצורות.

השכינה ופמליא של מעלה באו להאזין לשירת רבי ישראל נג'ארה.

נביא כמה מעשים ודוגמאות שמהם נלמד מהי שירה אמיתית.

האר"י הקדוש זיע"א התבטא על הפזמון 'קה רבון עלם ועלמאי' של הגאון הקדוש רבי ישראל נג'ארה זצ"ל, המושר בבתי ישראל לבילי שבת קדש, כי שיר זה מביא שמחה בכל העולמות. בספר 'מנהגי בעל החתם סופר' (פרק ה הערה יא), מובא דבר מרעיש אודות פזמון זה:

רבו של מרן ה'חתם סופר' זצ"ל, הלא הוא איש האלוקים רבי נתן אדלר

זצ"ל, הנהיג בביתו שלא ישוררו את זמירת 'קה רבון עלם'. הסיבה לכך מובאת בספר 'משנת חכמים' למהר"ם חאגיז, שכאשר חיבר רבי ישראל נג'ארה שיר זה במקום מושבו בצפת, שלח אליו האר"י הקדוש, שהיה גר בסמיכות מקום, להודיע לו, כי כאשר החל לשורר את השיר באה השכינה עם פמליא של מעלה לשמוע את קולו. אולם היות ומרב להט והתרגשות הפשיל את שרווליו, התרחקו ממנו המלאכים ונסתלקה השכינה.

משום מעשה זה נמנע רבי נתן אדלר מלשורר בביתו ניגון זה, וכך נהגו בעקבותיו גם תלמידו מרן ה'חתם סופר' זצ"ל וצאצאיו. לימים, שאל בנו של ה'חתם סופר', הגאון רבי שמעון סופר זצ"ל, אב"ד קראקא, את אביו לפשר הענין, שכן הוא מאד התעורר מהפזמון 'קה רבון'. אמר לו ה'חתם סופר': "טרם אגלה לך את טעמי, נח לי שתשירו אותו"..." מני אז, החלו לשיר 'קה רבון' במשפחתו של החתם סופר.

כעבור שנים, הסביר ה'חתם סופר' את השינוי: "אצל הרבי רבי נתן אדלר, העובדה שהסתלקה השכינה - הרי היא סיבה מספקת להפסיק לשיר מחמת כך. אבל אצלנו, מספיק ה'הוא אמינא' של המלאכים שבאו מלכתחלה להאזין לשירתו, כדי שאכן נשיר אותו בשולחן השבת..."

אלו היו המשוררים של כלל ישראל. הם לא היו אנשים פיוטיים, בעלי כשרון לחרוז חרוזים. הם היו בעלי רוח הקודש להטביע את חותם האמונה בזמרת פיהם, ולהשפיע רוממות וקדושה לדורות במלים שיצאו מקירות לבבם הטהור!

גם בניגון המצטרף ומשתלב עם מילות השירה טמונות כוונות מיוחדות ואף עמוקות.

בדוגמה לכך נוכחתי בשנת תש"ס, עת השתתפתי בשמחת תורה במעמד ההקפות בישיבת חברון גאולה. הבחורים רקדו בכל עז לכבודה של תורה, ושרו שוב ושוב את השיר המפרסם "אנא, אנא, אנא עבדא דקדושא בריך הוא..." בעצומם של הירקודים הסוערים ביקש ראש הישיבה דאז, הגאון רבי שמואל יעקב בורנשטיין זצ"ל, לעצר לרגע. כל התלמידים התאספו סביבו, והוא אמר את הדברים הבאים:

"מדוע מי שחיבר את הניגון חיבר זאת באופן שיחזרו שלוש פעמים על המלה: 'אנא, אנא, אנא' משום שצריך שהדבר ייקבע בנפשו של כל יחיד ויחיד שהוא הוא עצמו עבד ה'! פעם אחת כנראה אינה מספיקה בשביל לקבוע זאת עמק עמק בנפש"..."

בשירה ובהטעמת השירה של כלל ישראל טמונים סודות גדולים! לכל תבה

של הנגון, לכל עליה וירידה בטון ובמילים, יש עומק וטעם.

התפעלות תמידית - ללא הרגל ומלומדה

אחר שראינו כל זאת והבנו כי השירה הינה ביטוי של הרגש הלב, וכאשר יש התרגשות גדולה פורצת השירה - נבין את הענין עמו פתחנו. הנה בקריעת ים סוף הגיעה ההכרה של כלל ישראל לידי מיצויה העליון ביותר, עד כי פרצה השירה מפיות כולם. היתה זו הכרה בניסיון של בורא עולם, בכבירות ההשגחה ונאדרות כוחו. כשכל זה חדר היטב והתמזג באישיותם של כלל ישראל, פרצה השירה, המוכיחה על בהירות וחדות ההכרה של 'ויאמינו בה' ובמשה עבדו'. עצם פריצת השירה הוכיחה על חדירת ההכרה אל תוך תוכה של האישיות, נפש וגוף כאחד. 'שירה' לא אומרים; שירה אמיתית אינה מתכננת - היא פורצת: אם לא תפרוץ השירה, משמע שאיננה שירה. הכרה בנס מסוגלת להביא לפרץ שירה.

להכרה זו של אמונה חושית ושל התפעלות, הגיעו כלל ישראל כשעמדו על הים.

מעתה יובן, אומר בעל השעור דעת', מדוע האבות הקדושים שהיו גדולי עולם וראו נסים רבים ופלאות היוצאים מגדרי הטבע לא אמרו שירה; ומה היה מיוחד בקריעת ים סוף שגרם לכלל ישראל לשיר, ולקדוש ברוך הוא להתפעל כביכול ולומר "לא לו הייתי מצפה".

ההסבר הוא משום שאצל האבות הקדושים היו יסודות האמונה כה איננים ומוחשיים, עד שהרגישו וראו את בורא העולם בכל צעד ובכל פעולה. כך לא היתה להם כל התפעלות יוצאת מגדר הרגיל! את ההתפעלות המנהגת הקדוש ברוך הוא מעל הטבע - הם

חשו גם בהנהגת הטבע עצמה. הראיה החושית של הנהגת השם יתברך היתה אצלם כדבר מן השגרה, וממילא לא 'פרצה' מהם שירה.

ניקח לדוגמא את נס ההצלה של אברהם אבינו באור כשדים. נמרוד השליך אותו אל כבשן האש, נעשה נס והאש לא שלטה בו. למרות שהדבר נוגד את חוקי הטבע באופן מוחשי, לא היתה כאן התפעלות יוצאת דופן של אברהם אבינו, שכן מבחינתו כל הטבע הוא רק מציאותו יתברך, ולכן גם כאשר נשלל כח הטבע הרגיל ולא שלטה בו האש - אין כאן שום שנוי בעצם ההכרה שהכל משלו ומכוחו הוא!

כשהרבי מתולדות אהרן הביע קורת רוח מדבריו של הרב שך

אם נתבונן בפרקי התהילים של דוד המלך ע"ה, נעים זמירות ישראל, נחזה בהתפעלות ובהתרגשות שאותן חש מול חכמת הקדוש ברוך הוא הקיימת בבריאה. התפעלות עמוקה זו נבעה מכך שלא נכנע תחת כח ההרגל וה'מלומדה', והכל היה נראה בעיניו כחדש, כאילו היום נעשה. כל מסכת חייו של דוד המלך היתה שירה. לא רק שירה על חסדים וניסים פרטיים, אלא שירה מתמשכת מענייני הבריאה הטבעיים שהוא רואה בכל יום ויום. מרן ראש הישיבה הגרא"מ שך זצ"ל, היה רגיל לומר: "אם תעירו אותי באמצע הלילה ותשאלו אותי 'אתה רואה את בורא עולם?' אשיב בבטחה: 'בודאי שאני רואה! עצם זה שאני פותח וסוגר את העיניים, שאני יכול לכופף אצבעות כרצוני, וככלל שאני רואה, מדבר ושומע - איך כל זה עובד? מי עושה זאת אם לא בורא עולם?'"

סיפר לי ידידי, הרב הגאון רבי מרדכי שינברגר שליט"א, תלמיד חכם ומרביץ תורה בירושלים, שבמהלך השנים לימד את אחד מנכדיו של האדמו"ר הזקן מתולדות אהרן, הגאון הצדיק רבי אברהם יצחק קאהן זצ"ל, בעל ה'דברי אמונה', שהיה איש גדול ורם המעלה.

באחד הימים, סיפר רבי מרדכי לתלמידיו כי זכה להיות אמש אצל מרן הרב שך ושמע מפיו דברי חזוק מיוחדים על ענייני האמונה. הוא מסר במשך שעה ארוכה בפני התלמידים את תאורו של הרב שך אודות החכמה העצומה הטמונה בכל איבר ואיבר מגוף האדם, כשלכל אחד תפקידו ויעודו, ומנה את מעלותיו של כל איבר ואיבר בפרטות.

הרב שך נקט בדוגמא: אדם סוחב בידו סל ששוקל חמישה קילו. כשנשאל אותו "כיצד הינך מסוגל לסחוב סל שכזה?" הוא יסביר לנו שזהו השריר. וכשנשאל "מי מפעיל את השריר?" הוא יסביר לנו שעל כך אחראי המח, המצביא של כל האיברים.

ומה זה מח? שאל הרב שך -

"סי דאך א שטיקעל שמעלציל!... (הרי זו חתיכה קטנה של שומן) ובה טמון הכח העצום והנשגב המפעיל את כל מכונת הפלאים הזאת שנקראת 'גוף האדם'."

כשהנכד שב לביתו לפנות ערב, סיפר לסבו האדמו"ר את מה ששמע מרבו. כשמוע זאת הרבי, ביקש לשמוע מהמלמד מכלי ראשון את אשר אמר לתלמידיו.

הגבאי הרים טלפון למלמד והודיע לו כי הרבי חפץ לדבר עמו.

כשסיפר לי זאת רבי מרדכי, תאר בפני כיצד חש באותם רגעים בהם המתין שהרבי יגש אל השפופרת. תאוריות שונות התרוצצו במוחו: "מה כבר הרבי אמור לבקש ממני?"

אולם הרבי רק ביקש ממנו, אם לא קשה עליו הדבר, לחזור שוב על הדברים ששמע מהרב שך. המלמד אכן חזר בפני הרבי על הדברים, כשכל העת הרבי מקשיב לדברים בריכוז ומהנהן בראשו לאות הסכמה. לבסוף הפטיר הרבי בהתפעלות: "אה! הרי זה כל כך אמת! כאלו דברים נכונים ופשוטים... נפלא! נפלא!..."

לאחר מעשה, סיפרו בני הבית למלמד כי הדיבורים שהשמיע לרבי בטלפון, הלהיטו מחדש את אש האמונה שיקדה בנפשו הטהורה, עד כי בתום השיחה הזילו עיניו דמעות חמות. "אה! איזו אמונה!... איזו אמונה!..." מלמל שוב ושוב.

וכך, דקות ארוכות, לא הצליח הרבי להשקיט את סערת רוחו.

לבני הבית, למקורבים ולתלמידים, היה זה פרק מאלף מהו הערך אצל הרבי להארה אחת ברורה יותר באמונה, ועד כמה מוטל על האדם לעבוד ולתבוע מעצמו התבוננויות נוספות בנפלאות הבורא וחכמתו.

אלמלא מרוץ החיים העומד בעוכרנו, היינו נותנים את הדעת על כל פעולה שהננו עושים עם הגוף המופלא בו זיכה אותנו בוראנו, ואז היתה פורצת מפיותינו מאליה שירה והודיה לקדוש ברוך הוא. אך כח ההרגל מכה את חוש ההתפעלות.

זוהי הבנה עמוקה יותר במה שאמר הקדוש ברוך הוא "לא לו הייתי מצפה": הבורא יתברך חפץ דוקא באנשים קטנים שתפרוץ מהם השירה. יש לו שמחה מיוחדת מהכרה הבאה על ידי התבוננות והכרה באמונה.

דוקא מכך גדלותם של האבות הקדושים, לא פרצה מהם השירה. כל העת דעתם היתה דבוקה בקדוש ברוך הוא. חוץ מ'בורא עולם' הם לא ראו כלום. הם לא נכנעו לכח ההרגל, ולכך לא היתה אצלם שום התפעלות; ההכרה היתה חלק בלתי נפרד מסדר יומם ומשירת חייהם.

בני ישראל שלא זכו עדיין להשיג את ההכרה של האבות הקדושים לפי רום גדלותם, כאשר זכו להגיע על הים להכרה אמיתית של אמונה עד שהחוו באצבע 'זה ק-לי ואנוהו' - מרב התפעלות פרצה מהם שירה.

זכורני מצעירותי את המחזה הנפלא, בעת שראו תלמידי ישיבת פוניבז' כיצד פורצת אמירת 'אמן יהא שמיה רבה' מנהמת לבו הטהור של ראש הישיבה, מרן הגאון רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל. כל העומדים במחיצתו חשו אז את המושג של 'בכל כחו' - 'בכל כוונתו'. המלים נאמרו בכזו חיות, בכל הנשמה.

אחרי שאדם מכיר בגדלות הבורא, השבח פורץ ממנו באחת!

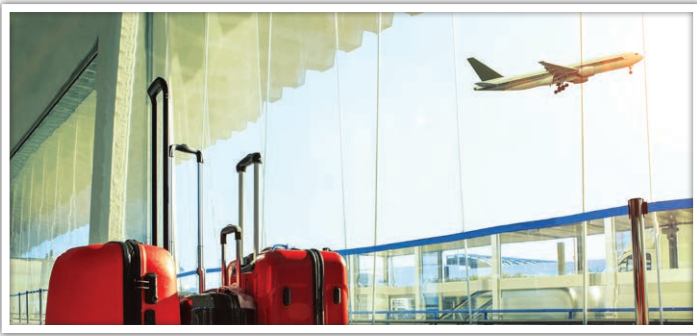
יסוד נפלא אמר מרן שר התורה, הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א, לאחד מתלמידיו, דברים בהם הגדיר את מהות השירה.

רבי חיים נשאל על דברי חז"ל (מגילה לב, ב): "הקורא בלא נגינה והשונה בלא זמרה, עליו הכתוב אומר 'וגם אני נתתי להם חוקים לא טובים ומשפטים לא יחיו בהם'". לכאורה, ישנם אנשים שאין להם את חוש השירה. כיצד אפוא ניתן לבוא אליהם בתביעה?

השיב רבי חיים: "כשחז"ל אמרו שירה, הכוונה היא להביע רגשות של שירה". כוונת הדברים היא, שהלימוד יהיה עם חיות והנאה, 'כל עצמותי תאמרנה', זוהי מהות הנגינה ושורש השירה!

אחד מתלמידיו של הגאון הצדיק רבי יצחק שלמה אונגר זצ"ל, ראש ישיבת 'מחנה אברהם' ומגדולי צדיקי הדור, סיפר סיפור נפלא:

לפני יותר מארבעים שנה, כאשר התקיימה בירושלים ה'כנסיה הגדולה', הגיע פוסק הדור, מרן הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל, במיוחד מארצות הברית בכדי ליטול חלק במעמד.

לפעול על ידי הטלת מורא ופחד הדין.

אמנם צריך לדבר מפעם לפעם על שכר ועונש, שהעולם אינו הפקר חלילה, אך בעיקר צריך להחזיר התרוממות הנפש, שמחה ואהבה בקיום מצוות השם, להכניס רוח חיים, התלהבות וחמימות בלימוד תורה ובכל מצווה שמקיימים, כאשר ילד מרוצה ושמח במה שהוא עושה, אם בתורה ואם במצוות, הדברים חודרים לנפשו ונחרטים בו לקניין נצחי, ובכל מצב הוא יזכור אותם ויתגעגע אליהם.

הנגיף עלול להדביק

באחת השיחות שמסר הרב למשגיחים בישיבות, אמר: בחורי הישיבות בוודאי מודעים לגודל הסכנה, שהרחוב טומן בחובו. אולם בכל זאת, מוטל חוב קדוש על המשגיחים בישיבות לגרום לכך, שהרחוב יהיה כה מאוס ומשוקף בעיני הבחורים, עד שיבינו, שכאשר הם מוכרחים לצאת אל הרחוב, עליהם ללכת במהירות, ומיד לשוב לביתם או לישיבה, ולא להתמהמה בחצות אפילו פעם אחת. לא אלמן בישראל, גם היום רואים בחורים שמקדשים עיניהם.

אני מוכרח לספר, מה ששלח לומר לי יהודי אחד שטס לפני זמן מה לארה"ב. לפני הטיסה, בשדה התעופה, הבחין בשני בחורים שעניהם היו מוטות כל העת ושקועות בספריהם, וכך גם היה במהלך כל הטיסה. מרוב התפעלות הוא לא התאפק, ושאל למוצאם. כששמע שלומדים בצאנו, שלח לומר לנו, שלא האמין כי בדורנו עדיין יכולים לצמוח בחורים בעלי השגות כאלו, ששומרים על עצמם ועל קדושתם.

אני נזכר בבחור נוסף אצלנו בישיבה, ששילם לאדם שיתלווה אליו אל שדה התעופה כדי שיוכל להיזהר בקדושת עיניו. הוא גם הרוויח מיידית, כיוון שהממונים שם ראו אותו עם מלווה, וחשבו שמא אינו בקו הבריאות, ועל כן הוא לא היה צריך לעמוד על כולם בתור, העלו אותו ראשון... אף על פי שהדבר פשוט וברור, צריך לחזור ולהזכיר זאת שוב, הן בשיחות כלליות, והן כשמשוחחים באופן פרטי על בחור; להשחיל פעם אחר פעם דיבורים על גודל הסכנה הטמונה ברחוב, עד שתגעל הנפש מלהימצא שם, וכאשר ילכו שם בהכרח, יעברו את הרחוב במרוצה ממש.

התמונות נחקקות בראש

בשיחות להורים מגדיר מרן שליט"א גם את תפקידם, בתוך המסכת המורכבת של חינוך הצאצאים: במוחו של הילד הצעיר נחקקת, יותר מכל, התנהגות אביו. הילד רואה אם אביו אוהב תורה, לומד תורה, ומקיים מצוות בשמחה ובתשוקה מתוך התרוממות הנפש, או שמא הוא עושה הכול כמצוות אנשים מלומדה.

יכולים לשלם למחנכים המובחרים ביותר, לנסות את כל האפשרויות, אך אם האב אינו מהווה סמל של התנהגות מופתית ועבודת ה' - קשה לקבוע שהמאמצים יישאו פירות. במצב הטוב ביותר, הם ישפיעו רק לתקופה קצרה. ילד צריך לראות שאביו אינו מוותר על שיעור תורה, שהוא מדבר על שיעוריו בבית, שהוא מלא בשמחה על שעת הלימוד שלו. ילד צריך לראות שמחה אמיתית של אביו מול ההישגים והידיעות שלו במה שלמד בחיידר. כך נחקק במוחו של הילד הצעיר עד כמה יקר ערך הוא הלימוד, עד כמה הוא מרום את הנפש, הילד מבין שאביו שואף באמת לראות את ילדיו צומחים לתלמידי חכמים, וכל הרכוש שווה בעיניו כאפס, לעומת מסכת אחת שהבן יודע על בוריה.

הדבר הזה הוא מעיקרי החינוך ויסודותיו: שהילדים בבית יראו היאך ההורים שמחים ומתלהבים בכל מצווה. כשהבן רואה כיצד אביו ניגש לשבת קודש - אינו מדבר רק על שמירת שבת בדקדוק הלכה, אלא על הנועם והערגה הממלאים את הלב; כשהבן רואה איך האבא מצפה ומיחל לבואה של השבת; כשהוא רואה אותות של אהבת המצווה וחביבותה, הנאה אמיתית לדקדק בהלכות שבת - מושרשים המראות בקרבו, ומותירים בו חותם בל ימחה

ראשי הקהל אל בית המדרש, והתיישבו מול פני קודשו כדי שיראה אותם. כשהבחין בהם והבין שאם באו באמצע השיעור בודאי יש כאן עניין דחוף ביותר, רמז להם בידי קודשו בסימן של שאלה ואמר: "נו..." הם פרצו בבכי וסיפרו לו על אודות הסכנה האיומה המרחפת על מאות תלמידי הישיבה, נוכח דבריו החמורים של אותו רשע. כשסיימו דבריהם, חזר ה'חתם סופר' ושאל: "נו" (כאומר: ובכן, מה אתם רוצים?), והם השיבו, שבאו להודיע את הדברים ולבקש מרובם שיטכס עיצה מה לעשות בעניין. החווה ה'חתם סופר' בידי קודשו על הגמרא, ואמר בלשון קודשו: "איך טא דאך יא" (זה מה שאני אכן עושה), והמשיך במסירת השיעור. ואכן, לאחר זמן מה, התברשו שאותו 'מוסר' מת במיתה שונה.

כולנו שואלים את עצמינו, איך נצליח בסיעתא דשמיא לגדל דורות של ילדים נאמנים לה' ולתורתו.

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א חוזר ואומר בשיחות עם מלמדים: ראשית כל, עלינו לדעת, שבכל מצב ובכל זמן אסור להתיימשך ולאבד תקווה. מחנכים או הורים שנותנים את תשומת הלב הראויה, ומשקיעים באמת, בכל כוחם, בלב ובנפש בתלמידיהם ובילדיהם, יכולים גם בזמנים קשים אלו לגדל דורות מפוארים ולהעמיד תלמידים הגונים.

ואיך עושים כן למעשה?

יש שתי דרכים בעבודת החינוך:

הדרך האחת מתמקדת בשכר ובטובה הצפויים לנו כאשר נלך בדרך הטוב. בדרך חינוך זו, אנו מקרבים את הלב לעבודת ה' על ידי שמתארים בפניו את העולם הבא השוקק חיים נצחיים, שם צפון לצדיקים שכר מופלא, ובד בבד מתארים גם את השכר בעולם הזה, שהרי "כבוד חכמים ינחלו", גם "אורך ימים בימינה והשמאלה עושר וכבוד" - אלו ברכות בעולם הזה. דרך זו מאהיבה את התורה על הבנים, וגורמת להם לחוש תשוקה ומשיכה אל הקב"ה מצוותיו.

הדרך השנייה מתמקדת בתיאור העונשים העלולים לבוא אם לא יקיימו מצוות ה'. מדגישים בפני הבן, כי כמו שיש שכר - יש גם עונש, ובקלות עלולים לבוא לידי חובה בבית דין של מעלה. "ודע כי על כל אלה יביאך אלוקים למשפט" - העולם אינו הפקר, ועל הכל עתידים ליתן דין וחשבון ביסורי גהנום קשים.

החכמה היא לשלב שתי דרכים אלו בעצה ובתבונה, והוא מה שאמרו חז"ל (סוטה מז ע"א): "לעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרבת", היינו, תיאור הטובה והשכר למי שידבק בהש"ת ובמצוותיו.

הרבי מספר בשם אביו הרבי זי"ע, שבהיותו ילד קטן בן שלוש, שהה במרחצאות יחד עם אביו הרב מרודניק זי"ע, ושכרו למגוריהם בית מאחד הגויים. בבית הסמוך התגורר גוי גדל קומה, שהיה לבוש כותנת לבנה ארוכה עד רגליו... באחד הימים בשעות הבוקר, כשזרחה השמש, ואדי הטל עלו מן הארץ, עד שנראה באופק כמין ערפל סמיך ומראהו כעשן הכבשן, קראו אביו אל החלון, ובהצביעו על ענני האדים במרחק, אמר לו: "ראה נא, בני, איך בוערת לעינינו אש הגהנום, וזהו העשן העולה ממנה. והגוי בכתונת בחוף הוא ה'גהנום שְׁמֵשׁ' (השמש של הגהנום)... ומי שחוטא - נופל לידיו, האם תרצה לילך לשם?"

כשסיפר זאת אבי זי"ע - ממשיך מרן שליט"א ואומר - תיאר את האימה והפחד שנפלו עליו בילדותו, כששמע דברים אלו... בזמננו, כחלק מירידת הדורות וקטנות המוחין, קשה מאוד לחנך בדרך זו, כי צריכים להזהר מאוד מהטלת אימה יתירה, היות שפחדים עלולים להביא לידי לחץ נפשי, ולא רק בילדים רכים, אלא אפילו בחורים ואברכים מבוגרים, לכן אי אפשר כמעט

אחד הבחורים
שילם לאדם
שיתלווה אליו
לשדה
התעופה כדי
שיוכל
להיזהר
בקדושת
עיניו. והרוויח
מיידית, כי
חשבו שמא
אינו בקו
הבריאות,
והעלו אותו
ראשון למטוס

תמימות- היא יסוד התורה.

זה מה שמרמז החכם מכל אדם: "שמע בני מוסר אביך ואל תיטוש תורת אמך", שגם אחרי שהאדם כבר יגע ומצא כדי מידתו בתורת ה', לא ישכח 'תורת אמך', המורה על התמימות והאמונה התמה. זה נרמז גם בכתוב: "מתהלך בתומו צדיק" - מי שהולך בדרך התמימות, אזי "אשרי בניו אחריו", שזוכה שגם בניו הולכים בדרך ה', ללא שום שינויים.

הדס מהודר - מהו?

כאשר ילך האדם בעקבות הדורות הקודמים, ולא ישנה מאומה מדרכי הנהגות הקודש של אבותיו ורבותיו, יתקיים בו מאמר חז"ל ("עי"ב"ר ע"ד): "כל ההולך בדרכי אבות, אני מתקומם עליו בזכות אבות", שתעמוד לו זכותם שלא יתעה ויטעה אחר עצת היצר הרע. כי אם ייטה מדרכי אבותיו ורבותיו, גם כאשר ידמה לו שמעשיו רצויים ויסייעו בעדו להתעלות בעבודת הש"ת, ואף אם יראה שהדבר מועיל אצלו לתקופה מסוימת, אף על פי כן לא תועיל התעוררות הזו לבניו אחריו. רק כאשר ימשיך את שלשלת הדורות, לעשות כמעשי אבותיו, אזי מידה כנגד מידה יעמדו לו זכות אבות וכוח הצדיקים, ויזכה שיהיו הענפים דומים לשורשיהם, וגם בניו ילכו בדרכו, כפי שהוא קיבל מדור דור.

עד כמה הקפידו הצדיקים בזה, יש לנו ללמוד מדברי הגמרא בסוכה (לב ע"ב), שרב אחא בנו של רבא הירד ליטול לארבעת המינים הדס שמורכב משני עלים בעוקץ אחד ועלה אחד מלמטה, כי כך סבר רב כהנא רבו. ומסביר שם רש"י, שעל אף שהדס שבו מכל עוקץ יוצאים שלושה עלים בשווה כשר בוודאי, גם לדברי רב כהנא, בכל זאת בחר רב אחא לקחת הדס מהודר פחות, כי כך סבר רבו. הוא חשש לעשות אחרת ממה שמע מפורש מפי רבו, כי דברי רבו היו אמיתיים וחזקים אצלו יותר מכל סברה שידון הוא עצמו. דבר זה הוא לימוד מוסר גדול מאוד: גם כאשר ליבו של אדם סמוך ובטוח כי הוא מחמיר ומהדר יותר מהדורות הקודמים, לא יזוז מהדרך המסורה והמקובלת. מרן אדמו"ר שליט"א מביא בשם אביו מרן אדמו"ר זי"ע, שהיה מצווה ללכת בתמימות בדרך אבות, ולא להתחיל לחקור מהי מצווה חמורה ומהי קלה, מהו דין חמור ומהי חומרה בעלמא, כשהדבר נובע מרצון לדעת אם אפשר לשנות מנהג זה או אחר. "כשהיית ילד", סיפר הרבי זי"ע - "היו נוהגים לומר, שאת הדברים האלו צריך לדעת רק השמש של הגהינום כדי שיוכל להכריע בחומרת העונש, ואילו - אנו נצעד בדרך אבותינו ולא נשנה מאומה כמלאו נימה".

עוד סיפר מרן זי"ע: "במחנה אושוויץ סיכנתי את עצמי בקור, וכיסיתי גופי בבגד קרוע דק מן הדק, אשר הוטב בעיני יותר מכל המלבושים והסחבות שזרקו לעברנו... לפי שהותקנו בו לולאות לרוכסן צד ימין על צד שמאל, כפי שנהגו אבותי הקדושים והקפידו על כך... ומי יודע... אולי בזכות שנהרתי בזאת- שרדתי בחיים..."

הרבי גם מצטט את דברי אביו מרן זי"ע"א שאמר פעם בדרשה: "בישיבה הספרדית שהקמתי בקריית צאנז הקפדתי והוריתי שישכימו לסליחות מראש חודש, אלו כמנהגם, לבד ממה שהוריתי שלא ישנו ממבטא וממסורתם, אלא ילכו בדרכי אבותיהם מקדמת דנא זה כבר אלפי שנה, שהרי לכל נוסח ישנו שער למעלה, כמבואר בשו"ת דברי חיים (או"ח ח"ב, ב)."

(מתוך מרה לצמא סוכות תשע"ז)

לעולמי עד. כך הוא יקבל על עצמו את עול המצוות מתוך ידיעה תת הכרתית שזה הדבר הטוב ביותר והמשמח ביותר. כך יגדל ללמוד תורה בחשק ותשוקה, ולקיים מצוות ה' באהבה.

הילד בונה את חייו האישיים לפי התמונות שנחקקו בלבו בהיות קטן: כיצד אביו התפלל; כיצד בירך ברכת המזון; כיצד קרא קריאת שמע שעל המיטה; כיצד הייתה התנהגותו בבית; כיצד הוא דיבר עם האמא, האם בהערכה אמיתית ובעדינות, או להיפך; כיצד שמר על מוצאות פיו, בבית, בקרב בני משפחתו, או בחוץ.

אם הרשמים החיוביים לא יעוררו אותו היום לילך בדרך אבותיו, יעוררוהו מחר.

מרן שליט"א נשאל על התופעה, שהורים עושים כל מה שביכולתם לגדל את בניהם לתורה, אולם לא מקדישים תשומת לב מיוחדת לחלק ה'מידות' של הילד. גם כאשר רואים עליו שהוא נער עז פנים, ואינו בר מדות ודרך הארץ, הם מתנחמים ואומרים שהוא עדיין ילד קטן.

מרן שליט"א עונה: ההיפך הוא הנכון וכפי שהיה אבי זצ"ל עומד ומזהיר בשיעורי חורש"י פעמים רבות. כי הנה, בכל הנוגע לענייני תורה ושכל, הרי אם לא למד בינקותו - ילמד בבגרותו, וכפי שכבר שמענו, אם לא בגיל שמונה, אז בגיל עשר; ואם לא בעשר, אז בגיל שתים עשרה.

לכן בכל הנוגע למידות. הזמן לחנך את הילד במעלות המידות, לעדן את טבעו שיהיה בעל דרך ארץ, בעל פה נקי - הוא כבר בעת שהילד זוחל על הקרקע. הנה בכל הנוגע ללימוד התורה, קבעו לנו חז"ל באלו גילאים ראוי להתחיל: "בן חמש שנים למקרא, בן עשר למשנה, בן שלוש עשרה למצוות, בן חמש עשרה לתלמוד" (אבות ה, כא), מה שאין כן בחינוך למידות, שלא ניתן בו שיעור...

הרבי נשאל על כוחה של אם בישראל, מדוע כתוב "ואל תטוש תורת אמך", בשעה שאביו מלמדו תורה.

מרן שליט"א תולה את התשובה ביסוד זה של ציות לחכמי הדור: הרי חז"ל כבר אמרו שנשים אינן בנות תורה, ולכן בכל ספק שמתעורר אצלן - שואלות את הרב ומורה הוראה. לא עולה בדעתן כל התחכמות. הן עושות הכל לפי מה שמורין להן, באיסור והיתר ובכל מקצועות התורה. זו חוכמתן של נשים - התמימות והציות ללא עוררין לחכמי התורה. זו התורה שמנחילה האם לבנה, וזה יסוד קיום האומה הישראלית: 'תמים תהיה עם ה' אלוך', 'התהלך לפני והיה תמים'. זהו יסוד גדול, שלא לחשוב שאני פיקח ומבין יותר מהדור הקודם, או שעל פי הכללים המודרניים יש אפשרות להשיג יותר.

טעות זו, יסודה בראשית ימי ההשכלה, לפני מאתיים שנה, וכל אלו שהלכו בדרך מוטעית זו - ירדו לבסוף מדחי אל דחי, עד שיצאו מהדת לגמרי. רק אלו שאחזו באמונה בתמימות, ללא שום התחכמויות - נשארו תמימים באמונתם, ויצאו מהם דורות ישרים אשר הולכים בדרכי אבות עד היום הזה. הללו השתדלו לדעת ולהבין טעמה של כל מצווה, שהרי מותר להשכיל ולחקור ולדרוש בטעמן של מצוות, אך זאת בתנאי בל יעבור: הם ידעו, שאחר כל השגותיהם, הרי הם מוגבלים בדעתם, ו'החקר אלוק תמצא', שהתורה היא למעלה מהשכל.

בזה שום ענין אלא א"כ מקנה לו חלק בספר תורה ואז כתוב באות ששייך לו ומקיים בזה מצות כתיבת ספר תורה. (חמי שליט"א) כתוב וממלא רק אות יו"ד כי שאר אותיות יש להם כבר דין אות לפני מילוי הדיו, משא"כ יו"ד לפני מילוי היו"ד, הוא פסול ליו"ד כי הוא סמך.

אחד שאינו סופר סת"ם אבל למד לעצמו ספרות וכתב לעצמו כל הספר תורה לקיים מצוה זו. ועתה שסיימה, שואל מה יכתוב כעת האם תהלים בקלף, כי ראה שיש בלדרמן תהלים בקלף? יכתוב את הפרשיות של תפילין ומזוזות שלו, וזה הידור שהוא יכתבם. בסליחות לתענית אסתר בסליחה "אדם בקום עלינו" - "אותו יהודי הוקיע ילדיו למטה וגו'" פירש שמרדכי עצמו תלאם, ולמה מרדכי עצמו, כי רצה לעשות המצוה בעצמו, וה"נ פרשיות שכתבן בעצמו עדיף.

אני מבין שהכתב שלו לא כ"כ נאה כמו פרשיות שקנה, כי אינו מומחה, מה עדיף פרשיות שהוא עשה אף שאינן כ"כ נאות או הידור של כתב נאה עדיף?

אני גם רציתי לכתוב ספר תורה בעצמי והלכתי לסופר ולמדני והתחלתי

לכתוב וראיתי שאינו יצא יפה כמו סופר, ועוד טעמים נוספים, והפסקתי. שיכתוב ה' מגילות.

תשס"ט. אמר לי רבינו. בשנתו האחרונה של חזו"א קיים מצות ספר תורה ע"י ששכר סופר בירושלים והוא עצמו כתב את הל' האחרון, ושבע שלם התאמן לכתוב את הל' "ואמר כל ימי רציתי לקיים מצוה זו אבל סברתי שהדפסת ספרי קודם וא"א היה בשניהן ורק בסוף ימי זה היה אפשר בשניהם והיה בשמחה מיוחדת ועשו תהלוכה ואמר מען אַאט אַרײַנְיִכְאַפֿט נאך המצוה. אחיו ר' מאיר ירש את זה ונתן את הספר לכולל חזו"א.

גם אבא, אחד מחו"ל קנה לו ספר תורה ישן ואבא הגיהו אבל אח"כ קפצו האותיות ולא היה ראוי לקריאה.

אני גם רציתי לקיים את המצוה ותחילה רציתי לכתוב לבד ולמדתי את הענין והתחלתי לכתוב וראיתי שזה הרבה זמן וזה ביטול תורה. שכרתי את הרב רוזנטל מביה"כ ולקח ג' שנים כל יום שישי עליתי אליו לזרוז וכתב אח"כ כמה ספרים, אח"כ ב' יהודים יראי שמים כתבו בשבילי עוד ספר מהודר יותר.

(קטעים מתוך הספר 'כל משאלותי')

"אבל שם באוטבוצק היה עוד סיפור עם האדמו"ר ה'חסדי דוד' מסוכטשוב זצ"ל, שפעם ערך איזו סעודת יא"צ, והזמין אליה הרבה אדמורי"ם. גם את אאמו"ר, עמו היה שרוי בידידות, הוא הזמין ליא"צ. והיה שם אחד מה'בעלי בתים' מבריסק שהיה חסיד ראדזין, והוא נתלווה לאבא כשהלך אל הרבי מסוכטשוב. אותו 'בעל הבית' סיפר לנו אח"כ, איזה כבוד שכל האדמורי"ם כיבדו את אבינו כשנכנס לסעודה - ממש כבוד מלכים, והוא התבטא אז: 'הבל שה'בעלי בתים' של בריסק לא ראו זאת'..."

בית בריסק ועולם החסידות

"בכלל, אחד הדברים שאפיין את בית בריסק, היה הקשר הנדיר והמיוחד עם הציבור החסידי. זה החל מה'בית הלוי', ואח"כ אצל הגר"ח ואאמו"ר, שהיו בקשרים טובים עם גדולי האדמורי"ם ז"ע.

"לא אחת היה מתבטא אאמו"ר בשבח החסידים, באמרו כי מי שניהל את כל העניינים על הצד היותר טוב בבריסק, היו החסידים שהתגוררו בבריסק. מרן הגר"ח זצוק"ל אף היה נכד של אחד מגדולי חסידיו הרבי מקוידנינוב זצוק"ל.

"ידוע היה כי התלמידים הגדולים של אאמו"ר היו חסידים. היה יהודי שנקרא ר' מיכל ראשע'ס, ששמו המלא היה ר' מיכל רוזנברג. הוא היה תלמיד של בעל ה'תולת' מראדזין ז"ע, והיה אחד התלמידים הגדולים בבריסק. הגר"ח היה אומר עליו: 'הביטו על ר' מיכל, כשהוא נכנס עם קושיה הוא מקבל תשובה וכל הזמן הוא חושב ומתעמק במה שאמרתי לו. ר' מיכל היה כ"כ מקורב אצל אאמו"ר, שאם בבריסק היו טענות על אאמו"ר, היו הטענות באופן טבעי גם על ר' מיכל..."

"ההערכה כלפי אאמו"ר היתה נחלת הכלל גם פה בארץ ישראל, כמו לדוגמה מרן האדמו"ר ה'בית ישראל' מגור ז"ע, שהיה בא לאאמו"ר זצ"ל כל ערב יו"כ בכדי לברך ולהתברך. זה היה דבר קבוע, ולא בזה משהו יוצא דופן. וכן עוד רבים מחשובי האדמורי"ם עמם היה שרוי אאמו"ר בידידות איתנה, וגלי הערכה וכבוד היה מצידם תדיר כלפי אאמו"ר, ואף אאמו"ר השיב להם בהערכה מופלאה ביותר".

(מתוך שיחה של צוות סופרי עיתון 'המבשר' לקראת חג הסוכות תשע"ג)

חסידים מובהקים, כמו כ"ק מרן האדמו"ר מסטריקוב זצ"ל, הגה"ח ר' מרדכי אפל זצ"ל, שהיה מגדולי חסידיו ויז'ניץ וממקורביו ונאמניו של בעל ה'דמשק אליעזר' מויז'ניץ ז"ע, אבל גם בין קהל בני הישיבות ויקירי ירושלים שבאו, היו חלקם חסידים, כי הרי זוהי ירושלים!

"עם הרבי מסערט ויז'ניץ ז"ע, הרי אין כל חידוש שהיינו מיוודים, הרי אני והוא היינו השושבינים בחתונתו של גיסי, הגאון רבי אלי' שטערנבוך ראב"ד אנטוורפן. אבל החידוש שאספר לכם הוא דווקא עם אחיו הרבי ה'אמרי חיים' מויז'ניץ זצ"ל, כי במשך כל השעות באותה חתונה, החזיק בכף ידי משל הייתי איזה אוצר. הרבי מויז'ניץ פשוט לא עזב אותי, ובעקבות אותה החתונה גם הגיע אח"כ הרבי מויז'ניץ לביקור ידידותי בבית אאמו"ר זצ"ל. "עם האדמו"ר רבי אליעזר מויז'ניץ ז"ע", אומר ראש הישיבה, "היתה לאבא רק פגישה אחת. היה זה כשאאמו"ר הגיע לחתונת הגיס שלנו שנערכה במלון באב"ד ושמע, שבאותה שעה שהה שם גם רבי אליעזר שהחלים אז ממחלתו. אאמו"ר הלך לבקרו שם בחדרו במלון. האדמו"ר רבי אליעזר הרי היה חשוב מאד (-תלמיד חכם נודע), הוא דיבר עם אבינו בלימוד, אבל רק מעט כי הוא היה חולה והדיבור היה קשה עליו".

עם הרבי מראדזין ז"ע

"ככלל יחסם של גדולי וחשובי האדמורי"ם כלפי אאמו"ר זצ"ל, היה תמיד בהערכה גבוהה מאד. זוכר כשהיינו באוטבוצק, היה אבינו הולך לשמוע קריאת התורה אצל הרבי מראדזין זצ"ל, וביום שישי הלך אבינו לבדוק אם העירוב כתיקונו כדי לדעת אם אפשר ללכת לשם, והבחין שאיזה חלק מהגדר היה שבור. אני זוכר איך שהרבי מראדזין קרא לבנו רבי שלמה ה"ד, שאח"כ מילא את מקום אביו באדמורו"ת, הוא קרא לו ואמר: 'שלמה, קח מיד פטיש ומסמרים ותקן מיד כפי שרוב מבריסק אמר'.

"זה היה ביום שישי, אבל בשבת כשהלכנו לשמוע שם קריאת התורה, ונתן לאבא עליה, תוך כדי הקריאה התערער אצל אאמו"ר איזו שאלה על הספר. החסידים מאד לא נעם להם הדבר - לעורר שאלה על הס"ת של הרבי... ורצו לבטל את דבריו, אבל הרבי היסה אותם בקול וממש צעק בחזקה: 'מה אומר הרב מבריסק?', כך שלא היתה להם ברירה... הרבי בעצמו עלה ובידק את הערעור של אאמו"ר זצ"ל - בסוף אכן התברר שס"ת היה בסדר, אבל זה רק סיפור אחד, המראה על ה'דרך ארץ' של אדמורי"ם כלפי אאמו"ר זצ"ל.

ליד הארמון נסלל שביל, שבו רשאי כל אדם להלך, ולהביט על הארמון המפואר.

שלט גדול הוצב בחזית הארמון, וכך היה כתוב שם: "האדם השמח בחלקו - ארמון זה מיועד עבורו".

חיש מהרה יצאה השמועה והתפשטה בממלכה, וניסו כולם לנחש מיהו האדם השמח בחלקו, שיזכה לקבל את הארמון הנפלא במתנה.

ישב המלך וחכמה בארמונו, אך איש לא בא להצהיר שעומד הוא בתנאי הסף, וזכאי להיות בעליו של הארמון. כמובן, רבים חלמו על הארמון ונכספו לזכות בו, אבל אף אחד לא ראה את עצמו מתאים. אף אחד לא היה עשיר די הצורך, כדי לשמוח במה שיש לו...

יום אחד הגיע ממרחקים עשיר מופלג ביותר. הוא הביט לרגע בשלט, וחיוך עלה על פניו. לו עצמו יש טירה נפלאה, עם אגם רוגע ושלל פרחים מרהיבי עין, אבל ארמונו של המלך בכל זאת מפואר וגדול יותר... יהיה נחמד מאוד לזכות בו.

נכנס האיש, ופנה אל המלך: "הוד מעלתו, אני האיש הראוי והמתאים לקבל את הארמון מאת המלך".

"ומדוע דווקא אתה?" הקשה המלך.

"יש לי עושר מופלג ובתים ונכסים, ומשום כך אני שמח. ומאחר שאני שמח, אני זכאי לקבל את ארמונו של המלך".

"אתה שמח?" השיב לו המלך, "אילו היית שמח בחלקך, לא היית נותן עיניך בארמון שלי..."

ראוי לכל אדם לשמוח במה שיש לו - בין מעט ובין הרבה - ולתת תודה לבורא העולם על כל חסדיו וטובותיו.

כאשר נשכיל להודות לבורא יתברך בכל לב, נזכה לשפע של ברכה וישועה. (קטעים מתוך הספר 'משכני אחרך', פרשת תרומה)

אמר אבי המשפחה לאשתו: "יש לנו בארגז מאה מטבעות זהב, אבל כדי למלא את הארגז אנחנו זקוקים לעוד מאה מטבעות נוספים. בואי נתחיל לעבוד קשה, את ואני וכל בנינו, ונהיה עשירים גדולים".

יצאו כולם לעבודה טרם שחר, וחזרו בלילה עייפים ותשושים, עצבניים ומתסכלים. ולמה? האחד טוען שהוא עובד קשה ולא מרוויח מספיק. השני טוען שהוא מרוויח יותר מאחיו, ולא הוגן שיתחלקו בכסף באופן שווה. השלישי מקנא בשני אחיו, וכלם גם יחד מתלוננים שהכסף בורח מהר מדי, ולא מצליחים לחסוך מספיק...

הלכה לה השמחה. אין אכילה בצוותא, אין שירים וניגונים, אין ריקודים, ואין אהבה, אחווה ושלווה.

לאחר זמן מה הגיע שוב המלך. עמד בחוץ, וציפה לשמע שירה שמחה ביותר, ולראות את האור על פניהם, מאחר שכבר עשירים גדולים הם, ויש להם כל טוב.

למרבה מבוכתו, ראה אותם מפורדים ומפוזרים, עוסקים איש איש בענייניו. אין שירה ואין ריקודים, אין זכר לשמחה על הפנים.

נכנס המלך, ושאל את אבי המשפחה לפרש הדבר. אמר לו האיש: "מעת שנתת לי את מטבעות הזהב, שבתה כל שמחה. אין אחדות בינינו ואין שלווה, אין אושר ואין חיים... רק עובדים ומתייגעים למלא את הקופסא עוד ועוד זהב..."

אמר לו המלך: "חביבי, תן לי בחזרה כל מה שנתתי לך, וקבל בחזרה את השמחה, שאבדה לך".

איזהו עשיר? השמח בחלקו. מי יזכה בארמון?

המשל הבא מובא בשם רבי דוד הנגיד, נכדו של הרמב"ם: מלך אחד בנה ארמון נפלא, וסביבו בוסתן וגנים רחבי ידיים, ומפלי מים צוללים מפכים בנחת בין הפרחים הססגוניים, המבשמים את האוויר בניחוחם.

כמה ימים לפני המבחן הוא מתקשר ו'מודיע' לי: 'רשמתי אותך לדרשו, המבחן יתקיים ביום שישי...'. בהתחלה חשבתי לעצמי: 'איך נפלת?' אך במחשבה שנייה חשבתי: 'למה לא להיבחן על חומר שממילא למדתי?'

הצצה על אחד ממאות האברכים שעמלים להיות 'יהודי של ש"ס', ונבחנים מיד לאחר החג על למעלה מ-2000 דפי גמרא

הרה"ח רבי אהרן כהן שליט"א

לעצמי תכנית לימוד של 80 דף ליום (חוץ מערב החג וכדו'), כך שכשהתיישבת ללמוד ידעתי את סכום הדפים שיש לי ולצדם את סכום השעות העומדים לרשותי. חישובתי לעצמי כמה זמן יש לי עבור כל דף גמרא, ויצאתי לדרך. הדלקתי שעון-עצר (סטופר) מכוון לדקות המיועדות. למשל, בהרבה מסכתות שבהם אני כבר יותר שולט בהם, הקצבתי שמונה דקות לדף, וכך עברתי במהירות דף אחר דף.

מה אתה עושה כשאתה נתקע באיזה גמרא קצת קשה ולא מובנת?

בפעמים הראשונות, לא הבנתי איך עושים את זה. אך עם הזמן למדתי. וכאן הוא מנדב לנו כמה טיפים שדרכם הוא מצליח. דבר ראשון; אין צורך להבין את הכל מיד. הגמרות שלי מלאות בהערות ואי-הבנות שצצו לי באמצע החזרה המהירה, שרבטתי את הקושיא בצד, חלקם הספקתי בהמשך לבדוק ב'שוטנשטיין' בהערות, וחלקם אני מקווה להגיע אליהם בעתיד. הדבר השני שכדאי לדעת, הוא ממשיך, אף אם מתקשים בדף אחד וחורגים קצת מהזמן שהקדשתם לדף, (כדאי לזכור שבדרך כלל על כל דף קשה יש כמה דפים שהולך קל מהר מאוד). אני מסדר את הלימוד כל יום שחלק הוא במסכתות קשות וחלק קלות יותר, כך שאף שחלק אורך יותר זמן הוא מתקזז אח"כ.

עוד רעיון שעוזר לי מאוד הוא; לפני כל דף אני מסכם לעצמי בקול. יש מחלוקת אביי ורבה בעניין, אחר זה יש שלש קושיות על רבא עם תירוץ, אחר כך יש שתי קושיות על אביי ותירוץ. לאחר מכן יש משנה ש--- וכו'. לאחר מכן כשאני לומד מהר את הדף ואני נתקל במשהו שלא סיכמתי לעצמי, אני מציין זאת, אה, הגמרא מביאה גם ש---, כך שכל הלימוד נהיה אצלי מסוכם באופן קצר וקל. דבר זה עוזר גם מאד לדעת על מה צריך לחזור שוב, כך שאותו עניין שלא זכרתי בהתחלה, אני חוזר עליה מיד כשלב פעמים שייכנס לראש.

לסיום הוא מנדב עוד טיפ המיועד בעיקר לנבחנים חדשים. בתחילת הדרך יש הרגשה שלמעשה זה מאד קל ואין למה לחזור הרבה פעמים על סדר מועד או המסכתות המוכרות משנות הישיבה, אבל כפי שאני רואה כעת במציאות, כשכבר אוחזים ב"ה בכמות דפים גדולה ובפרט שלומדים סדר קדשים, אין כמעט זמן להשקיע בחזרה מספקת על המסכתות, אפילו אלו שאנו מכירים אותם די טוב. על כן מומלץ מאד לחזור הרבה-הרבה פעמים בהתחלה, אפילו שאנו זוכרים ושולטים היטב בחומר, כך בס"ד בהמשך הדרך יכולים לחזור על הדפים במהירות, כל דף בדקות בודדות ממש.

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ח רבי אהרן כהן שליט"א
כתבו ל: a0533185209@gmail.com

מיד אחרי חג הסוכות יתייצבו למבחן של למעלה מ-2000 דפי גמרא, מאות אברכים במסגרת תכנית 'קנין ש"ס' של 'דרשו'. אברכים מיוחדים אלה משקיעים את כל כוחם וזמנם, בלימוד ובמבחנים בדפי גמרא אלה, בשטייגן עצום, כל ימות השנה.

שוחחנו עם אחד מהם: הרה"ג מנחם פ. מחשובי לומדי כולל עיון דחסידי בעלזא בבית שמש.

הגם שאת הברע"ן וההתלהבות שהורגשו אפילו דרך הטלפון לא נצליח להעביר, אך לפחות נביא את הדברים כהווייתם.

איך הכל התחיל?

האמת שכל ההתחלה הייתה בטעות ממש. היה זה לפני שש שנים בתקופת התחלת המחזור הנוכחי ב'דף היומי' עת שהיתי בחופש בגליל. באחד הימים 'נדבק' אלי אחד ממכרי ש'בדיוק' נפש גם שם. הוא התחיל 'להסביר' לי שכדאי לי מאוד להצטרף ללימוד ה'דף היומי'. כלומד בכלל המתנהל בדרך העיון, הרגשתי שזה יהיה ממש ביטול תורה. אך למעשה, לאור 'שכנועיו' הסכמתי ללמוד עמו בימי בין הזמנים... אחר שראיתי 'כי טוב', ושדי נחמד להתקדם בלימוד דף ליום, אז המשכתי.

ואז הצטרפת למבחנים?

זה סיפור בפני עצמו. היהודי הנ"ל לא וויתר לי. כמה ימים לפני המבחן הוא מתקשר ו'מודיע' לי, 'רשמתי אותך לדרשו, המבחן יתקיים ביום שישי...'. בהתחלה חשבתי לעצמי, איך נפלת? אך במחשבה שנייה חשבתי, למה לא להיבחן על חומר שממילא למדתי. ואז השקעתי וחזרתי שוב על החומר ונבחנתי במבחן החודשי, אחר כך, הגיע המבחן על 120 דף ואז ב"ה גם נבחנתי, אחרי שכבר הייתי בתוך האתגר, לא יכולתי לוותר לעצמי, וב"ה, מאז אני מודה בכל יום להשי"ת על האתגר המיוחד שנכנסתי אליו ועל כל ה'עול תורה' שהתכנית הזאת שמה עלי לשמחתי ולהנאתי.

מה אתה משיב לחבר/מנכר המתעניין אצלך על הצטרפות לתכנית 'קנין ש"ס'?

אין אדם לומד אלא מה שליבו חפץ, לא הייתי אומר שלכל אחד מתאים להצטרף לזה, כל אחד צריך להכיר את כישוריו ויכולותיו, אך בכל מקרה, ברור לי שהדרך האידיאלית והמציאותית לבן-אדם מהשורה לדעת את כל הש"ס, הינה רק בתכנית "קנין ש"ס" הבנויה בצורה מושכלת כפי שהמציאות מוכיחה בכל מחזור על עוד מאות 'יודעי ש"ס' שהצטרפו לכלל ישראל.

איך עושים את זה?

בראש, אני מתחיל כמו כולם. בכל יום אני לומד את ה'דף היומי', כשאני משתדל ומתאמץ במאוד ללמוד כל דף פעם-פעמים במשך החודש, אחר כך בשבוע האחרון אני חוזר שוב על הכל. כשביום שישי בו מתקיים המבחן החודשי אני קם לפנות בוקר ובכחמש שעות עובר שוב במהירות על החומר החודשי (30 דף!), כך שבסך הכל עד המבחן הראשון, כבר למדתי ועברתי על החומר לפחות כשלש-ארבע פעמים, דבר המסייע ומביא להבנה בגמרא כמו שצריך. אחר כל זה מגיע הזמן למלא את המבחן, שמבחינתי המבחן ממלא את תפקיד ה'סיכום בכתב' על החומר החודשי. עיקר האתגר הוא בחודש תשרי וניסן, מתוודה הוא בהצלחה. בראש חודש אייר האחרון התקיים מבחן "קנין ש"ס" שעמד כבר על יותר מ-2000 דף. דבר שחייב וזיכה אותי לעבור שוב בחודש האחרון על כל החומר.

למדת 2000 דף בחודש אחד?

אתה צודק. ללמוד 2000 דף בחודש אחד, לא בטוח שזה מציאותי. אך מדובר כאן בחזרה, כשבחלק גדול מדובר כבר בחזרה העשרים ואף יותר. הרי בכל חצי שנה אני חוזר שוב מתחילת הש"ס כך שמסכת ברכות ושבית למשל כבר נבחנתי כשתיים עשרה פעם, מה שאומר שלמדתי זאת קרוב ל-20 פעם במסגרת זו בלבד, כשיש מסכתות שכבר למדתי בישיבות וכדומה.

איך מצליחים ללמוד כל כך מהר? התעקשתי להבין לתועלת הקוראים.

קודם כל, הוא מגלה את הידוע. זה לא כזה קל. בחודש ניסן האחרון סידרתי

המחזה היה בלתי יאומן: עיר נקובה מהפצצות, חריבה והרוסה, ולמרות זאת, פוזרות בה מאות סוכות מטות ליפול, בנויות בשארית כוחותיהם של ניצולי ההפצצות הכבדות. בעת צאת הכוכבים המונצנצים ברקיע קטיפתי חגיגי של חג הסוכות, עמדו אלפי יהודים בסוכותיהם, מקדשים על יין או על פת, ומברכים בעיניים נוצצות 'לישב בסוכה!'

**'מצטער' - אדם השרוי בצערו, בכאבו, במצוקתו, הופך ל'פטור'
הוא יוצא בפטור מלא מכל צרותיו, 'מן הסוכה' - מכח חג הסוכות!**

רה"ג רבי אשר קובלסקי שליט"א

סוכות תשבו שבעת ימים!

אליו באמת!

הבה נשוש ונשמח בכניסתנו לחג הסוכות. ליבנו יימלא באושר גואה עת ניכנס לחסות בצלו של אבא, עת נכניס את כל גופנו אל ביתו, אל חיקו החמים והאוהב. הבה נשמח בקיום מצות הסוכה גם אם הדבר דורש מאיתנו מאמץ או חוסר נוחות - כי זה בדיוק מה שמעניק לנו את היכולת לאמץ בחוזקה את החיבור לאבינו שבשמים, זה בדיוק מה שנותן לנו את העונג לשמוח באמת, 'והיית אך שמח!'

מאות סוכות בעיצומה של התופת...

היה זה עם תחילת ימי השואה האיזומה, בימים שאיש עוד לא שיער ולא העלה על דעתו את האסון האכזרי המתרגש ובא. מלחמת העולם השנייה החלה ביום י"ז באלול תרצ"ט, עם פלישת הצבא הגרמני ימ"ש לפולין. מאות אלפי אנשים נמלטו בתוך מספר שבועות מכל הערים והפרברים, והגיעו לעיר הבירה וורשא, המעוז הפולני האחרון.

רבבות יהודים נמלטו מכל רחבי פולין והתרכזו בוורשא, מסתתרים שם מאימת ההפצצות הגרמניות הבלתי פוסקות. קול הרעש החריש אוזניים, טונות של חומרי נפץ 'נפלו' מהמטוסים הגרמניים שטסו בשמים, וכל החפץ בחיים נמלט לבונקר קרוב כל אימת שיכל, כדי להישאר חי ולא להצטרף למניין המתים ההולך ועולה...

בערב חג הסוכות נכנעה פולין. הצבא הגרמני נצר את הפצצותיו הכבדות, קול שאון התותחים נדם. שקט מתוח השתרר בחללה של וורשא, והאנשים החלו לצאת אט אט מחוריהם, בוחנים את פצעייהם ומביטים בהריסות בתיהם. היה זה יום ראשון של שקט מפתיע אחרי שבועות של הפצצות מרעישות, ומנגד - יום של כאב עצום בהתגלות מימדי ההרס, והנזק האדיר לבתים ולרכוש. בין הפליטים היהודים בוורשא, נמנה הגרי"ז מבריסק זצ"ל. גם הוא נמלט לכאן בצוק העתים, וגם הוא - ככל אחיו היהודים, יצא בשעות הצהריים של ערב סוכות מהמרתף בו הסתתר. לנגד עיניו נגלו שוד ושבר, מאות יהודים שנרצחו ואיש אפילו לא ידע מתי, נזק אדיר, הרחובות כולם היו עיי חרבות ממש.

ואז, בתוך התופת, בעיצומה של האימה, נראה מחזה נדיר ומעורר השתאות. בעוד הנכרים עסוקים בבקרת נזקים וברצון לשקם קמעא את בתיהם ההרוסים, הרי שקבוצה גדולה מהיהודים היו עסוקים בדבר אחר לחלוטין. לא פחות ולא יותר, עם צאתם מהבונקרים ולמרות מראות ההרס האיזומים שנגלו לעיניהם, איש מהם לא פנה לטפל בביתו או בפצעיו...
דבר אחד עמד בראש מעייניהם, בו היו עסוקים. אותם ניצולים אצו רצו

מתוך רוב שמחה והתרגשות, בעליצות ובחדווה, עומדות יהיו רגלינו בשערייך - הסוכה האוהבה. הרחובות נראים כה ססגוניים - סוכות עץ ובד, דפנות מתנופפות ברוח וסכך ירוק רענן, ממלאים את מלוא האופק ומשרים אוירה חגיגית מיוחדת. שירת ה'הרחמן הוא יקם' מסוכת השכנים משתלבת בשירת 'ושמחת בחגך' הבוקעת מהסוכה שלנו, ויחדיו עולה מקהלה חגיגית, שמיחה ונעימה, לה אנו זוכים רק בחג הסוכות.

אין לב יהודי שאינו נרגש, שמח ועולץ, בבוא החג הנפלא הזה. אז נצא כולנו מבתנו, ניכנס בחדווה לסוכה המוארת, המקושטת, מרהיבת העין ומשמחת הלב. עתה תינתן לנו ההזדמנות לחבוק בידינו את ארבעת המינים, אגודה ירוקה ומרעננת, פרי עץ הדר נאה לצד ענפי לולב תמירים, עלי הדס יפים לצד ערבה ירוקה. ויהיו כל אלו לאחדים בידינו, לשמח את ליבנו, למען נזכה להיות בשמחה בחג הזה, אנחנו, משפחתנו, כולנו!

חג הסוכות נקרא 'זמן שמחתנו', ולא בכדי. זהו חג בו השמחה תופסת את המקום המרכזי, מצות 'ושמחת בחגך' נכתבה בתורה בחג הזה דווקא. יש לנו מצוה נדירה להיות בשמחה במשך שבוע תמים, 24 שעות ביממה, ללא הפסק של רגע. בחג הזה אנו שמחים!

וכאן עולה שאלה שראוי לייחד לה מחשבה: האמנם? והלא ההגיון אומר שהשמחה אפשרית בבית ממוזג כראוי, בישיבה על ספה נוחה, באכילה תחת קורת גג מגינה ונעימה. ובחג הזה - בדיוק הפוך: אנו עוזבים את הבית, את חומו הנעים ומיזוגו הקריר, ויוצאים לסוכה. בדרך כלל - בסוכה צפוף יותר, הכסאות פחות נוחים, בשעות היום קופחת השמש על ראשינו, ובלילה - צינה קרירה תחדור אלינו. הלאה שמחה ייקרא? וכי בתנאי חוסר נוחות כאלה ניתן להיות בשמחה?

התשובה היא, שחג הסוכות הוא המשך ישיר לימים הנוראים שעברו עלינו. עברנו את ראש השנה ואימת הדין, זכינו ביום הכיפורים ובטהרת הלב המובנית בו. בימים כאלה נעלים - שאגנו 'המלך' בדבקות, התמוגגנו בתפילות הנשגבות, חשנו כמה טוב ונעים להתרפק בחיקו של אבא שבשמים, הכרזנו שאנו קרובים ומחוברים אליו בכל נימי נפשנו, אוהבים אותו באמת וחפצים לעשות את רצונו.

ואז מגיע חג הסוכות. חג הסוכות הוא ההזדמנות הראשונה שלנו להוכיח את עצמנו לאבא שבשמים, להראות לו שאנו אמיתיים בהכרזתנו, שאנו אוהבים אותו באמת, שאנו חפצים בו, שאנו מתכוונים באמת בכך שביקשנו את קירבתו לאורך הימים הנוראים שחלפו. כי אז - אימת הדין היתה עלינו, ואך טבעי שנרצה להתקרב לה' בימים הללו, אבל עכשיו, בסוכות - זה הזמן להוכיח שהתכוונו באמת לכל מילה, שבאמת נכספה נפשנו לבורא עולם, לקרבתו ולעשות את רצונו!

לכן אנו כה שמחים בחג הזה, כי הוא נותן לנו את ההזדמנות לבטא, לראשונה השנה, ועם כל הלב ומעומק הנשמה, כי אהבתנו לבורא עולם אינה תלויה בתנאים גשמיים נוחים, ואינה תוצאה של אימת הדין. ההיפך, גם אחרי אימת הדין, וגם ללא התנאים הגשמיים המיטביים - אנו שמחים להיכנס ולחסות בצילו של אבא שבשמים, אנו מאושרים לקיים את מצותיו!

העובדה הזו, היא הממלאת את ליבנו בשמחה עמוקה, היא שמובילה אותנו ליכולת לשמוח שבעה ימים רצופים, ללא הפסק של רגע. כי בכל רגע, בכל אכילה בסוכה ובכל שינה בה, בכל שהות בסוכה ובכל נטילת ארבעת המינים - אנו מביעים את אהבתנו לה', את שמחתנו בו, ומדגישים כי הדבר אינו תלוי בשבתנו על כסא נוח או תחת מיזוג אויר נעים. ההיפך - בכל מצב, בכל תנאי, בכל עת - אנו נכספים להתרפק על ה', ליהנות מזיו שכינתו, להתחבר

המינים נותנים לנו את היכולת לשמוח עם כל הלב, להתחבר לאבא שבשמים במצוותיו האהובות, ולהתרפק בצילו בשמחה אין קץ!

בית שלם עבור אתרוג אחד...

הדרכים המשובשות, הביצות הטובעניות והחום המהביל לעתים - מעולם לא היו מחסום בפני הגאון רבי אברהם זצ"ל, אחיו של הגאון מוילנא זצ"ל, שביקש לסור לוילנא ולהסתופף בצל אחיו הגאון. פעמים רבות במשך השנה נהג רבי אברהם לצרור צרור קטן, ולצאת לדרך ארוכה ומייגעת לוילנא, לפגוש את אחיו הגאון הגדול, להתחמם לאורו, ליהנות מדברי תורתו ומגאונותו המופלגת.

ביום מן הימים התעניין אצלו אחד ממכריו, ושאל מדוע בעצם הוא לא עובר לגור בוילנא, בסמוך למעון אחיו. 'הלא אם תעבור לוילנא', טען הלה באוזניו, 'תחסוך לעצמך את טלטולי הדרך, תמנע מעצמך את הצורך לעזוב את הבית והמשפחה לימים ארוכים, ותוכל גם להיות הרבה יותר בקירבת אחיך הגדול!'

חי"ך רבי אברהם חיוך קטן והשיב: 'אם רצונך לדעת למה אינני עוקר את דירתי ועובר לוילנא, הסכת ושמע', אמר, ופתח וסיפר את סיפורו האישי המסעיר: היה זה לפני כמה שנים. בכל העיירה בה התגורר רבי אברהם, ואף בפרבריה, לא היה להשיג ולו אתרוג אחד. היהודים דאגו מאוד, שאפו לקיים את המצוה האהובה וליטול את ארבעת המינים, אך המחסור הכבד באתרוגים מנע זאת מהם. יום ועוד יום חולף, השליחים נוסעים וחוזרים בידיים ריקות, ואין ישועה באופק...

ואז, יומיים לפני חג הסוכות, נקלע לעיר סוחר אחד, ואתרוג מהודר ומפואר בידיו. הוא ידע על המצוקה הקשה ונדירותו של האתרוג, ולכן הפקיע את מחירו עד לכדי חמישים רובל. רוב היהודים, בשומעם על המחיר הגבוה הדרוש, נסוגו לאחור וויתרו על רכישת האתרוג, אך לא רבי אברהם ורעייתו...

הם עמדו מהצד, מתבוננים באתרוג היפהפה, ועיניהם נצצו בשאיפה לזכות בו. הם ניסו להתמקח על המחיר הגבוה, אך הסוחר היה ממולח דיו כדי להבין שחבל לו לרדת במחיר. שעה ארוכה עמדו והביטו באתרוג הנאה, מבטם העורג לא הועתק מהאתרוג היקר והאהוב... ואז, בגבורת רוח יהודית, החליטו רבי אברהם והרבנית למשכן את ביתם וליטול 50 רובל בהלוואה, כדי לזכות לרכוש את הרובל היקר. 'נכון', הסבירה הרבנית, 'זה הון עתק, כל הבית שלנו שווה פחות ממאה רובל. אבל עכשיו יש לנו הזדמנות לזכות באתרוג היקר', אמרה, ורבי אברהם הוסיף: 'ומה לא נעשה כדי לזכות בו!' - סיכמו ביניהם, וביצעו את הלוואת המשכון כדת וכדין...

סוחר האתרוגים המרוצה קיבל את הכסף, והושיט את האתרוג היקר לידי רבי אברהם, שקיבלו בהתרגשות ואחז בו בזהירות כשידיו רוטטות משמחה. לעת בוקר החג, הוציא רבי אברהם את האתרוג מהקופסא, והוא ורעייתו ניצבו ועמדו בסוכתם, מברכים בשמחה ושואגים בדיצה: 'אשר קדשנו במצוותיו וציוונו על נטילת לולב!'

מי שהיה רואה אותם באותה עת, היה חושב כי לבטח זכו עכשיו בבית מן ההפקר. אי אפשר להאמין ששילמו בביתם ממש, תמורת האתרוג הזה! וכפופי, כתום תקופת ההלוואה, לא היה לו לרבי אברהם מנין להשיב סכום כה גדול. בשל כך ביתם נמכר, הכסף הוחזר למלווה, ורבי אברהם ורעייתו אף לא נאנחו על גודל המחיר ששילמו בגין רכישת האתרוג, ההיפך הוא הנכון!

בין ההרסות, מחפשים בהתלהבות חלקי דפנות או וילונות שמוטים, ענפים ירקרקים, וקורות ששרדו מן ההפצצות. עיניהם ברקו כשמצאו סכך כשר, רגליהם הפצועות ריקדו בקלילות בבנין הסוכה. ליבם רטט בהתרגשות כי למרות התנאים הקשים - גם השנה הם יזכו לשבת בסוכה, נפשם כמו רקדה עימם כל הדרך לבניינה...

בשקיעת החמה וכניסת החג, היה המחזה בלתי יאומן: עיר נקובה מהפצצות, חריבה והרוסה, ולמרות זאת, פזורות בה מאות סוכות מטות ליפול, בנויות בשארית כוחותיהם של ניצולי ההפצצות הכבדות. בעת צאת הכוכבים המנצצים ברקיע קטיפתי חגיגי של חג הסוכות, עמדו אלפי יהודים בסוכותיהם, מקדשים על יין או על פת, ומברכים בעיניים נוצצות 'לישב בסוכה!'

כאילו לא יצאו עתה מתוך התופת, כאילו לא נפצעו, כאילו לא ניזוקו וחלקים גדולים מרכושם אבדו לצמיתות. הם עמדו בסוכות בעיניים בורקות, מברכים 'שהחינו' בדבקות, ופניהם מאירות בשמחת חג מלאה ונוצצת. כי חג סוכות היום!

ואז, הבחין הגר"ז ביהודי אחד, שהבעת פניו ענתה בו שהוא לא מרוצה, השמחה ממנו והלאה. 'מה לך רבי יהודי', שאל אותו הרב מברייסק ברוך, 'מדוע פניך נפולות, והלא חג השם לנו? אמת, האובדן קשה, המידע על היהודים הרבים שנפלו קורע את הלב, המצב כלל אינו מזהיר. ובכל זאת, הן חג הסוכות היום!'

'בשל כך אני מתאבל', השיב אותו יהודי. 'וכי אני מתאבל על ביתי שנחרב או על פצעיי הרבים? אני מצטער על כי אין לי אתרוג, ויותר מזה - אינני מכיר מישהו שיש לו אתרוג! אני רוצה מחר בבוקר לברך על ארבעת המינים, אך חסר לי אתרוג! וכיצד לא אבכה ואצטער?'

'תנוח דעתך', השיבו הגר"ז, 'הבאתי עמי אתרוג, הוא שמור אצלי, הוא כשר ואפילו מהודר, ולא ניזוק כלל. יש אתרוג!' - כשמוע היהודי את הבשורה הזו, קפץ משמחה ויצא בריקוד. 'מה לי חרב ביתי, מה לי נתון בעיצומה של מלחמה אכזרית. אתרוג יש לי, א-ת-ר-ו-ג!', שב ואמר את שם פרי עץ ההדר הנשאף כל כך...

כחרף עין, יצא היהודי לרחובה של עיר, עבר בין סוכות היהודים ובישרם כי אצל הרב מברייסק, לא יאומן כי יסופר, יש אתרוג! מי היה מאמין! ואז, שבה ורבתה השמחה בבתי היהודים, הם חשו נחמה בעצם הבשורה, רוח מרעננת שרתה עליהם: הנה, גם בתוך התופת ובעיצומה של האימה, תהיה להם הזכות לברך על האתרוג הנדיר והיקר...

ואז, שב והתרחש מחזה, שבאמת אמרו שמפתיע היה יותר מן הראשון. לאחר חצות ליל, החלו יהודים להתגנב בחשיכה אל חצר הבית בו התאכסן הרב מברייסק. כה עז היה חפצם לברך על האתרוג, כה גדולה היתה שאיפתם לאחוז בידיהם את ארבעת המינים, עד שבאישון ליל, לאחר יום מעייף בו יצאו מהבונקר, שיקמו חלק מהנזקים, בנו סוכות והכינו את צורכי החג ככל שיכלו - אף אחד מהם לא פנה לישון...

אחד אחד, בחושך, בעלטה, יצאו מסוכותיהם, הגיעו לחצרו של הרב, ונעמדו בתור בשורה ארוכה. עוד לפני עלות השחר, כשחושך אפילה שרר למלוא האופק, עמדו מאות יהודים שרק עיניהם ריצדו בחשיכה, נצצו באפילה הסמיכה. אמנם, הם באמצע מלחמה, אמנם, ימים קשים עוברים עליהם, אך הם מבקשים לזכות לברך על האתרוג!

עם עלות השחר, החלו היהודים לעבור אחד אחד אל תוך חדר הרב, מבקשים ללטף במגעם את ארבעת המינים הקדושים, להחזיק בידיהם את הלולב והאתרוג עם ההדס והערבה. בשמחה עצומה עמדו וביכרו 'על נטילת לולב' ו'שהחינו', וכמעט שיצאו בריקוד משותף על הזכות הכבירה...

בהתבוננות מעמיקה בסיפור המרגש הזה, המופיע בספר 'טללי אורות', נוכל לגלות את האור הבוקע מחג הסוכות. כי הדבר היחיד שיכול להניע יהודים בעיצומה של התופת לשמחה אמיתית, המנוע היחיד שיכול להוביל יהודים פצועים וניזוקים להתמסר לשמוח בסוכות מטות ליפול ובאתרוגים נדירים, הוא רק השמחה שלהם בבוראם, בקשר שלהם עם אביהם שבשמים, בכך שבחג הזה הם מוכיחים את אהבתם אליו בכל נימי נפשם!

כי כשיהודי זוכה לקרבת ה' אמיתית, דווקא במצבים קשים הוא קופץ על החיבור שלו עם אביו שבשמים, הוא שש על ההזדמנות לשמוח עם בוראו. ככל שנשמח בחג הזה, ונפנים כי הוא הזמן בו אנו מבטאים מתוך שמחה ואושר את החיבור והקשר שלנו עם אבינו שבשמים, כך באמת ניזכה להדק את החיבור שלנו עמו ולהמשיך את הקשר שלנו עמו לכל ימות השנה, מתוך רוב שמחה ואושר!

הבה נשמח במצוות החג הזה, הבה נרקוד בצאתנו לסוכה, הבה נשוש עם לקיחת ארבעת המינים. הבה נעריך את הזכות העילאית לה זכינו, הבה נתרגש כראוי בעומדנו בפתח הסוכה. מצות היום היא בשמחה, הסוכה וארבעת

ההגיון אומר שהשמחה אפשרית בבית ממוזג כראוי, באכילה תחת קורת גג מגינה ונעימה. ובחג הזה - בדיוק הפוך: אנו עוזבים את הבית, את חומו הנעים ומיזוגו הקריר, ויוצאים לסוכה

הוא קנה קרשים והחל במלאכת בניית הסוכה. כאשר נשכב על הקרשים, כדי לסמן את גובה הסוכה שיתאים לגובה שלו, עברו שם חבורת צעירים ריקים ופוחזים ולגלגו על מעשיו. הם לא הסתפקו בדיבורים ובלעג, הם הרימו אותו יחד עם הקורות ונשאו אותו ברחובות העיר, וכבודו נרמס עד עפר...

מסירות נפש לבניית סוכה

הרב ישראל ליוש

אל צד ימין באו המצוות, ובצד שמאל ניצבו העבירות. העבירות המרובות שלי הכריעו את כף המאזניים. והנה לפתע מגיחים מן הצד מלאכים לבנים, ובידם חבילה כבדה. כשהיא הונחה בכף המצוות, היא הכריעה את נשמת ילזכות, ואז התעוררת...".

השרף מבריסק ביקש מהכפרי לספר לו על חייו, הוא רצה לתהות מעט על קנקנו, ולבחון איזו מצוה חשובה עשה היהודי בימי חייו, שבכוחה להכריע את דינו לטובה. לאחר שתאר בפניו את סדר יומו, הבין הרב כי מדובר ביהודי פשוט, שמלבד התואר 'יהודי' אין דבר המעיד על כך, הוא אינו יודע ספר כלל, אף לא להתפלל ולברך.

בכל זאת ביקש ממנו הרב: "אנא ממך! נסה להיזכר אם עשית מעורך איזו מצוה קלה?". הכפרי נזכר וסיפר, ששנה אחת הוא שמע יהודים מדברים על מצוות 'סוכה', וכיון שידע שהינו יהודי, התעניין במהות המצוה, ואף בירר כיצד מקיימים אותה. הדבר קסם לו ומשך את ליבו והחליט שגם הוא יקיים השנה מצוות סוכה.

הוא קנה קרשים והחל במלאכת בניית הסוכה, כאשר נשכב על הקרשים כדי לסמן את גובה הסוכה שיתאים לגובה שלו, עברו שם חבורת צעירים ריקים ופוחזים, ולגלגו על מעשיו. הם לא הסתפקו בדיבורים ובלעג, הם הרימו אותו יחד עם הקורות ונשאו אותו ברחובות העיר, וכבודו נרמס עד עפר.

הכפרי הפשוט קיבל באהבה את הבזיונות והיסורים, לא פצה פה ולא צפץ, וכשהם החזירו אותו לסוכתו, המשיך בשמחה בעבודת הקודש - בניית הסוכה, כאילו לא ארע דבר.

"כעת הכל מובן" - אמר הרב - "הבזיונות שספג כדי לקיים מצוות סוכה במסירות נפש, הן אלו שעמדו לזכותו בשעה גורלית כל כך, והחזירו אותו לחיים".

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו ל: israel.layosh@gmail.com

הנה זה עתה עברו עלינו הימים הנוראים. חודש אלו בו תיקנו את מעשינו ושבנו בתשובה שלמה, ואחריהם עשרת ימי דין ומשפט, כששיאם של הימים הללו הוא 'יום הכיפורים', בו עינינו את נפשותינו בצום, והרבינו בתפילה למחילת עוונות כפרת פשע.

אך מהותה של מערכת 'תשובה' זו היא מערכת של 'יראה', כפי שאנו אומרים בסליחות: "זוחלים ורועדים מיום בואך".

בחג הסוכות פועלת מערכת הפוכה - 'אהבה', והיא מתבטאת במצוות השמחה שנצטוונו במיוחד בימים אלו, כפי שכתב הרמב"ם (הל' לולב ח' (ב): "אף על פי שכל המועדות מצוה לשמוח בהן, בחג הסוכות היתה שם במקדש שמחה יתירה, שנאמר: 'ושמחתם לפני ה' אלוקיכם שבעת ימים'". מצוות הסוכה נבחרה, כדי לבחון את מידת האהבה בין הקב"ה ועם ישראל, כפי שמתואר בגמרא (עבודה זרה ב א), שאומות העולם באו בטרוניה לקב"ה על שאינן מקבלות שחר, אמר להן הקב"ה: 'כלום עסקתם בתורה?', והם ניסו להצטדק שאמנם לא עסקו בתורה, אך תיקנו מרחצאות ושוקים, כדי שעם ישראל יוכלו לעסוק בתורה. אך הקב"ה לא קנה את תירוצם, ואמר להם: 'שוטים שבעולם, הכל עשיתם לצורך עצמכם'.

או אז הציעו אומות העולם: תן לנו מצוה אחת ונקיים אותה! אמר להם הקב"ה: 'מצוה קלה יש לי וסוכה שמה, לכו ועשו אותה!', אומות העולם אכן עשו כמצוותו, אך הקב"ה הקדיר עליהם חמה, וכל אחד היה מבעט בסוכתו ויוצא, מיד הקב"ה יושב ומשחק עליהם. מסיימת הגמרא שאמנם מצטער פטור מן הסוכה, אך היציאה בבעיטה ובזלזול, היא זו שהוכיחה שאומות העולם אינן שייכות כלל בקיום מצוות, וממילא גם אינן מקבלות שחר.

נמצינו למדים, שמצוות סוכה שעם ישראל מקיים בדביקות ובשמחה, היא הביטוי לאהבה ולקשר שלו עם הקב"ה. אנחנו נכנסים אל תוך הסוכה עם רמ"ח איברינו ושס"ה גידנו, כביכול מחובקים בזרועותיו של בוה"ע, שמחים, מאושרים ומודים על שנבחרנו להיות לו לעם סגולה מכל העמים.

אהבה זו שבינינו לבין הקב"ה מולידה דבקות בו ית', ומכאן באה ה'מסירות נפש' של צדיקי העם לקיום מצוות, כפי שיתואר בספור הבא:

יהודי אחד, תושב כפר הסמוך ל'לומז'ה', היה שרוי בתרדמת במשך שלושה ימים. הוא שכב ללא הכרה, והרופאים ניבאו לו רעות, 'כפי מצבו כעת, הוא לא ימשיך לחיות' - הם אמרו.

אך רופא כל בשר החליט אחרת, והנה שבה אליו הכרתו, והוא הבריא כליל ממחלתו. דבר הנס התפרסם והגיע לאזניו של הגאון רבי יהושע ליב דיסקין זצ"ל. הוא קרא לו אליו ושאל אותו מה הרגיש או ראה בימים אלו ששכב בלא הכרה?

וכך הוא סיפר: "בעת שהייתי בלא הכרה, חשתי שנשמתי עולה לשמיים, ואני עומד למשפט על מעשיו כאן בעולם הזה. מאזניים גדולות עמדו במרכז,

קבל את גיליון 'לקראת שבת' ישירות למייל

במוצאי התענית, ביקש רבי לוי יצחק מברדיטשוב שיביאו לו להשיב את נפשו. מיהרו להגיש לו שתיה ועוגה, אך הוא דחה אותם מלפניו ואמר: "התכוונתי להשיב נפשי בלימוד, תביאו לי גמרא סוכה!"

מדוע רבי נפתלי מרופשיץ נהג לבנות סוכה שיש בה שאלה הלכתית? | על ההכנות האמיתיות לחג הסוכות אצל גדולי עולם

הרב מרדכי שטוב שליט"א

שידוע לו, שלמרות שהרבי מבקש שיאמרו דבר תורה, אין הוא מתכוון באמת שיאמרו ובאמת רוצה שיסרבו. אמר לו ה'חוזה': "הפעם אני באמת רוצה שתאמר".

פתח ואמר, כתוב בתורה "ואיש את קדשיו לו יהיו", כאשר מקיים אדם מצווה אין היא נחשבת לשלו כי לזאת נברא ולעשותה נצטווה, אך ההכנה למצווה היא שלו היות ועליה לא נצטווה, ועל כך יש להמליץ "איש את קדשיו" כאשר אדם מקדש, מזמן ומכין את עצמו למצווה "לו יהיו" זה נחשב לשלו וזה קניינו כי זה תוספת שהוסיף להידור מצווה. ומה לנו תוספת והכנה והידור מצווה יותר מלימוד פרטיה ודקדוקיה שנדע לקיימה על הצד הכי טוב.

הקורקבן הקדוש

מעשה באברך ירא שמים ופרוש, שכל ימיו באהלי שם ואין לו בעולמו אלא ד' אמות של הלכה. לא ידע מאומה מהקורה בעולם. לא הלך לחקור, לראות ולדעת. כלום לא מעניין אלא תורה בלבד. גם לימודו היה באופן הזה שכל מילה ומושג בתורה שבכתב ובתורה שבעל פה הוא קדוש ונשגב. למד על שור שנגח את הפרה בלי שידע צורת שור וצורת פרה. למד הלכות שחיטה ומאכלות אסורות וכל מילה בהם זה מושג קדוש אצלו, נשגב.

לאחר מספר שנים בא אצל רב לקבל ממנו היתר הוראה. הרב בוחן אותו ורואה אדם מלא וגדוש בידע רב, אוצר בלום ממש. וזכר הכל בעל פה אבל משהו מרגיש לרב לא נכון. ממשיך לבחון ואינו יודע לשים את האצבע על מה שמפריע לו. באמצע המבחן באה אשה עם שאלה על קורקבן העוף שזה עתה נשחט בשבילה. הרב שמח שעכשיו יוכל לבחון ממש הלכה למעשה את האברך, הניח לפניו את הקורקבן וביקש ממנו לחוות דעתו.

האברך מביט נדהם בקורקבן וברב ושוב בקורקבן ושוב ברב, ואחר כך מתגמגם ושואל: "זה הקורקבן הקדוש המוזכר בשולחן ערוך הקדוש?". על כך יש לנו לאמץ את סברת ה"אבני נזר", שחובת ההכנה לחג היא חלק ממצוות החג, שכן באם למשל אדם לא ידאג לפני חג פסח לקדש ולטהר את עצמו, הרי לא יוכל לקיים את המצווה, ויוצא שההכנה היא חלק בלתי נפרד מקיום המצווה, ולאור סברה זו יש לאמץ את הכלל להתכוון לחג בלימוד הלכות החג כדי שנוכל לקיים את המצווה בהידור הראוי.

לשליחת תגובות לכותב הטור, הר' מרדכי שטוב, כתבו לי:
h4130789@gmail.com

הכנה לחג על ידי לימוד ענייני החג

רבי ישכר דוב מבעלזא היה מסתגר בחדרו בזמן שאגד את ארבעת המינים וזו הייתה אצלו עבודת קודש הנעשית בסילודין ובכוונות. אחד מחסידיו רצה להיות נוכח בזמן מסוגל זה ולעקוב מקרוב אחר עבודת רבו, מה עשה? נכנס לחדר בהיחבא והסתתר בו.

כאשר נכנס מהרי"ד לחדר, הרגיש בחסיד המסתתר וגם הבין מפני מה, פנה אליו ואמר לו: "אתה חושב שלהתכוון לחג זה לראות את הרבי שלך אוגד את ארבעת המינים. אתה חושב שבוה תרגיש מקדושת החג. כך לא מתכוננים לחג. אולי תראה מה אני מרגיש אבל בעצמך לא תרגיש. אני אלמד אותך כיצד להתכוון לחג, לך ללמוד את ענייני החג בגמרא עם פירוש רש"י ותוספות ותעיין בראשונים ובטור בית יוסף ושו"ע ועל ידי הלימוד תוכל לטעום מטעם החג ולזכות באור קדושתו.

מסופר שרבי לוי יצחק מברדיטשוב היה עובד ביום כיפור למעלה מכוח אנוש. עמד על רגליו בכל התפילות ובליל יום כיפור עסק בעבודת הקודש והכל נעשה כפי מנהגו בקול גדול ובהתרגשות עצומה. כאשר סיים את תפילתו במוצאי התענית, ביקש שיביאו לו להשיב את נפשו ומיד מיהרו להגיש לו שתיה ועוגה, אך הוא דחה אותם מלפניו ואמר התכוונתי להשיב נפשי בלימוד, תביאו לי גמרא סוכה ומיד החל ללמוד בהתלהבות, מתכוון לחג הבא.

רבי בונים מפשיסחא אמר שההכנות לחג הן כמו הכנות לחופה. צריך לדאוג לפרטים רבים. אך אם לא לומדים את הלכות החג זה דומה לחופה שהכל הכינו בה ורק את טבעת הקידושין שכחו.

חסידים מספרים שרבי נפתלי מרופשיץ היה כל עניינו חג הסוכות. בכל ימות השנה, בכל שיחה ששוחחו עמו בכל נושא שהוא, סיבב את השיחה לבסוף שתיגע למצווה האהובה עליו, מצוות סוכה. הוא נהג לבנות סוכה שיש בה שאלה הלכתית. יש דעות שבכל שנה בנה עם בעיה אחרת ויש דעות שבכל שנה עם כמה שאלות. וכל כך למה? הוא רצה שכל אדם שייכנס לסוכתו, ידון עמו בכשרות הסוכה ובצדדי הדינים, וכך ידברו על הלכות סוכה ויענינו בדיניה, כי דבר שמחבבים אותו מדברים עליו ועסוקים בו.

עוד אמרו עליו על רבי נפתלי מרופשיץ, שהיה עוסק בלימוד מסכת סוכה בכל ימות השנה, ואמר שזו סגולה שישרה השלום בתוך ביתו וכפי שהמליץ ה"תפארת שלמה" על המשנה "מי שהיה ראשו ורובו ושולחנו בתוך הבית" מי שהוא עסוק ראשו ורובו בלימוד מסכת סוכה - זה שולח לו ברכה לתוך הבית.

אור התורה

מעשה באברך שהתאונן בפני בעל ה"חידושי הרי"ם" שאין מצוותיו שוות מאומה היות ומקיימם שלא בכוונה. אמר לו מיד: חלילה לך מלחשוב כך. למדנו שספק ברכות להקל ואם היה אפילו ספק שהמצווה לא מרוממת ומקדשת את העושה, לא היינו יכולים לברך אשר קדשנו במצוותיו וציוונו. אך מעשה המצווה מאיר לפי שעה. אורה קלוש והשפעתה מתפוגגת אבל באם יסמיך לקיום המצווה את הלימוד והעמקה בדיניה הרי שהוא יואר באור התורה שהוא נחרט ומשתרש וקיים לנצח.

חסידים מספרים שפעם בא ה'באר מים חיים' לשבות בלובלין אצל ה'חוזה', ובשעת הסעודה ביקש ממנו ה'חוזה' לומר דבר תורה. ה'באר מים חיים' אמר

שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il

האם יש 'פטנט' לקיים מצות סוכה גם בעת ירידת גשמים?

ומה הורה החזו"א כשראה שקטן זורק ענפים על סוכתו כדי לסככה?

מקום מעשה יש לו, וכאן הרי ניכר מתוך מעשיו שעושה הסכך לשם צל, ולכן מסתבר שקטן כשר לסכך את הסוכה, ומ"מ כשאפשר לתקן על ידי הנחת הגדול, ראוי לתקן.

ומעשה שאירע אצל החזו"א, שבעת סיכוך סוכתו, זרק קטן פחות מ"ג שנים כמה ענפים על סוכתו, והסתפק החזו"א בדבר, והגביהו את הסכך והחזירוהו (אורחות רבינו ח"ב עמוד רכ).

האם מותר לתלות פירות שביעית לנוי סוכה? ומה דין בפירות ערלה?

כתב השל"ה (הובא במשנ"ב סימן תרלח ס"ק יא) שראוי לייפות את הסוכה בקרמין וסדינים, ולתלות בה פירות חשובים.

עכשיו שאנו עומדים בסיומה של שנת השבע שנת השמיטה, מתעוררת שאלה מעניינת, האם מותר לתלות בסוכה פירות שיש בהן קדושת שביעית, שהרי על ידי כך ייאסרו הפירות לאכילה למשך שבעת ימי החג, כיון שהם נאסרים כנוי סוכה ומוקצים למצוותם, וא"כ נעשה כאן לכאורה הפסד לפירות שביעית לשבעה ימים אלו?

הגרש"ז אויערבך (הליכות שלמה פ"ז סכ"ג) כתב שאף שנאסרים הם לאכילה לשבעת ימי החג, מכל מקום כיון שלאחר ימי החג יחזרו להתירם, כבר לא נחשבים הימים שהם נאסרים לאכילה כהפסד לפירות, ולכן מותר לתלותם בסוכה. וכן דעת הגר"ש אלישיב (משפטי ארץ שביעית פכ"ד הערה 2, אשרי האיש ח"ג פכ"ד אות לה) שאם ידוע שלא יתקלקלו כלל בימי החג, ויהיו ראויים לאכילה לאחר החג, מותר לתלותם.

ויש שרצו להתיר לתלותם, אף אם יש חשש שיתקלקלו בימי החג, כיון שזה לא הפסד ודאי, וגם מטעם שאינו אלא גרמא, אכן בשו"ת מנחת יצחק (ח"י סימן קיט) כתב שאף שיש לצדד להקל מטעמים אלו, מכל מקום למעשה אין להקל כיון שכמה פוסקים החמירו בדין גרם הפסד בפירות שביעית.

ולתלות פירות ערלה לנוי סוכה, כתב הגר"ש קמינצקי (קובץ הלכות סוכה פ"ב ס"כ) שמותר, ואינו נחשב שנהנה מפירות ערלה, שהם איסורי הנאה, מפני שהנאתו מהפירות התלוין בסוכה, אינם מעצם הפירות אלא ממראהן, והנאה ממראה הפירות, אינה נחשבת כהנאה, ואין על מראה איסור הנאה [וראה עוד בספר משפטי ארץ עמוד 80 שהביא שיש אוסרים].

נורות הנכבות ונדלקות [שנעשו עבור הנכרים ליום אידם] האם מותר לתלותם בסוכה לנוי?

יש הנוהגים לתלות בסוכתם לנוי סוכה, נורות הנכבות ונדלקות לסירוגין, שבמקורם נעשו עבור קישוטי העצים ביום אידם של הנכרים, וכיון שכן יש

האם יש 'פטנט' לקיים מצות סוכה גם בעת ירידת גשמים?

ישנן שתי אפשרויות למנוע כניסת מי גשמים לתוך הסוכה, אחת מהן פוסלת את הסוכה לכתחילה, ואחת מהן, יש שהכשירו על ידה ישיבה בסוכה בעת ירידת הגשמים:

א. אם אדם עושה סכך עבה מאד המורכב משכבות רבות, כדי שגם אם ירד גשם, הוא לא יחדור לסוכה, ובכך יוכל לקיים מצות סוכה גם בעת ירידת גשמים, כתב המשנ"ב (סימן תרלא ס"ק ו) שסוכה זו פסולה לכתחילה, משום שהיא נראית כבית, ויש בזה גזירת בית.

ב. ישנם כאלו שמצאו 'פטנט' מעניין למנוע ירידת הגשמים לתוך הסוכה, שעושים שתי שכבות של חצאי קנים העשויים כמרזב, ומורכבים זה על גבי זה, באופן שפני הקנים התחתונים כלפי מעלה, וכנגד האויר שביניהם מונחים על גביהם חצאי קנים שפניהם כלפי מטה, ובשעה שיורד גשם, המים יורדים על הקנים העליונים, ומשם זורמים לקנים התחתונים העשויים כמרזב, ומשם אל מחוץ לסוכה, ויוצא שאדם יוכל לשבת בסוכה בעת ירידת הגשמים ולא יכנס גשם לסוכה ויוכל לקיים מצוה סוכה בהידור.

דעת הגר"ש אלישיב (קובץ תשובות ח"א סימן סא) שהסוכה כשרה, ומשום שיסוד הפסול של סוכה שאין גשמים יורדים לתוכה [לדעת ר"ת] הוא משום שבכך שמוגנת הסוכה בסכך עבה שמונע ירידת גשם לתוך הסוכה, נחשבת הסוכה כבית ופסולה, אבל בסכך כזה העשוי משתי שכבות שיש ביניהם רווח ואף אפשר לראות דרכם את הכוכבים, רק שיש פטנט המונע מהגשם להיכנס לסוכה, זה אינו נראה כבית, אלא כסכך, ולכן מותר ואף חובה לשבת בסוכה גם בעת ירידת הגשמים, ולברך ברכת לישב בסוכה. וכן דעת הגרש"ז אויערבך (הליכות שלמה סוכות פ"ח ס"ו) והגר"ח קנייבסקי (קובץ יד הרש"ז עמוד נא). אכן, דעת הגר"ש וואזנר (שבט הלוי ח"ז סימן ס אות א) שאף אם להלכה הסוכה כשרה, מ"מ אין לכתחילה לייצר סכך כזה ולהתחכם לעשות דבר נגד הצורה הפשוטה של מצות סוכה.

מצאנו דעות שחלקו על היתר זה, דעת הגר"י וייס (מנחת יצחק מובא בשו"ת קנה בשם ח"ב סימן כו-כז) שנראים הדברים שסוכה זו פסולה, וכן היא דעת הגר"מ ברנסדורפר (שם). וכן דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני סוכות פ"ו ס"ק ג), שיתכן שסוכה זו פסולה, כיון שסכך זה מונע את כניסת הגשמים בקביעות ודומה לסוכת קבע.

מה הורה החזו"א כשראה שקטן זורק ענפים על סוכתו כדי לסככה?

חידוש דין התחדש בהלכות עשיית סוכה, שאין צריך לעשות הסוכה לשם מצות חג סוכות, אבל צריך שתעשה הסוכה לשם סוכה והיינו שתיעשה לשם צל שתחתיה, ולא לשם צניעות וכדו'.

ומטעם זה הותר לצאת ידי חובת סוכה בסוכת שעשאה גוי או אשה או סוכה של רועים או שומרי שדות, שכל סוכות אלו אף שלא נעשו לשם מצוה, אם נעשו לשם צל שתחתיה, כשרות לצאת בהן ידי חובת מצות סוכה.

וכיון שעיקר מצות סוכה זה הסכך שעליה, א"כ יוצאת הלכה מעניינת ומעשית, שמותר לבן קטן פחות מ"ג שנים, הרוצה לעזור לאביו בבניית הסוכה, להניח הסכך על הסוכה.

אכן, לכתחילה כבר כתב המשנ"ב בהלכות לולב (סימן תרמט ס"ק יד, ובשעה"צ ס"ק טו) שאף שמותר לאגוד הלולב ע"י גוי או אשה או קטן, מ"מ לכתחילה טוב להיזהר שיאגדנו מי שהוא בר חיוב. ודין זה כתב הביה"ל גם לגבי עשיית סוכה, בהלכות ציצית (סימן יד סעיף א ביה"ל ד"ה להצריך, ובמשנ"ב ס"ק ד) שאף שמן הדין יכול הקטן שהוא לא בר חיוב, לעשות הסוכה או הציצית, אבל ראוי ומן הנכון לעשותם על ידי בן י"ג שהוא בר חיוב.

וכן הורה החזו"א (חוט שני סוכות עמוד רא), שאף שאין כוונה לקטן, מכל

"ויש ללמוד זכות על מי שאינו אוהז הלולב בימין ואתרוג בשמאל, דפעם היה אפשר להיזהר, לפי שהיו מתפללים בלי סידורים, משא"כ בימינו שאוחזים הסידור ביד שמאל - א"א לאחוז בה גם את האתרוג..."

מנהגי הושענות - כל הטעמים והמנהגים

"הושע נא" תפילה שמתפללים בשעת ההקפות "הושע נא" מלשון ישועה, הושע את שארית ישראל מכל הצרות הסובבים אותו בזכות התורה.. כל יום מימי חול המועד ואומרים את "הושע נא" שלו כמבואר בסידורים (ערוה"ש תרס א). יש שכתבו "הושע נא", "נא" דהיינו שמתפללים לזכות ולישועה באותם נ"א ימים שהם מר"ח אלול עד הושענא רבה שהו"ר הוא גמר החתימה (חכמי אמת).

ביאור סדר הושענות

סדר הושענות: אם חל יום א' דסוכות ביום שני בשבוע הסדר הוא: "למען אמיתך", "אבן שתיה", "אערוך שועי", "אום אני חומה", "אל למושעות", "אום נצורה".
אם חל יום א' ביום ג' הסדר הוא: "למען אמיתך", "אבן שתיה", "אערוך שועי", "אל למושעות", "אום נצורה", "אדון המושיע",
אם חל יום א' ביום ה' הסדר הוא: "למען אמיתך", "אבן שתיה", "אום נצורה", "אערוך שועי", "אל למושעות", "אדון המושיע",
אם חל יום א' בשבת הסדר הוא: "אום נצורה", "למען אמיתך", "אערוך שועי", "אבן שתיה", "אל למושעות", "אדון המושיע".
כלל הוא: הושענות של שבת לעולם דוחות את הושענות של אותו היום, יש הושענות שנדחות לגמרי, ויש מהן שנאמרות למחר.
והטעם בסדר הזה: לפי שפיוט "למען אמיתך" הוא כבוד השכינה, ושל "אבן שתיה" כבוד בית המקדש, לכן נקבעו לומר בשני ימים ראשונים "יו"ט ראשון ויו"ט שני של גליות) וזאת בתנאי שאין סיבה לדחותם כגון כאשר הם חלים בשבת.
פיוט "אערוך שועי" נאמר בו "גילתי בצום פשעי", וביו"ט אין ראוי לאומרה, דהווי כמו תחינה, לכן קבעו אותו לומר קרוב ביותר ליו"ט היינו מיד אחרי שני הפיוטים הראשונים, ובתנאי שלא חל באותו יום שבת.
פיוט "אדון המושיע" הוא תפילה על המים והגשם לכן קבעו לאומרו ביום אחרון בערב הושענא רבה, כי גשמים בחג הסוכות אינם סימן ברכה.
בשבת אומרים תמיד "אום אני נצורה", פיוט המוקדש ליום השבת (לבוש תרס, ג).

(מטה משה תתקמת, מעשה רב רכה).
לפני כל אות אומר "הושע נא" וכן לאחריו (מטה משה תתקמח).
מנהג הגר"א שאין לומר אלא פעם אחת לכל קטע כגון "הושע נא למען אמיתך".
בספר 'יסוד ושורש העבודה' (שער איתן פרק טו) כתב שגודל אמירת הושענות הוא דווקא בשעת הקפה.
ומסיימים "אני והוא הושיעה נא", "כעושת אלים בלוד" ומסיימים "למען דעת" בקול רם.

נהגו להקיף את הבימה של בית הכנסת בכל יום עם הלולב פעם אחת (שו"ע תרס א).

והטעם: זכר למקדש שבכל יום היו מקיפים את המזבח פעם אחת ואומרים "אנא ה' הושיעה נא" "אנא ה' הצליחה נא" (סוכה מה, א) (בהושענא רבה מקיפים ז' פעמים זכר למקדש) (שו"ע תרס א ט"ז שם).

באמירת "הושע נא" נוהגים להעלות ס"ת על הבימה (שו"ע תרס א).

פתיחת ההיכל: פותחים הארון בשעת הושענותך ומוציאים ס"ת ומשאירים פתוח עד אחר אמירת הושענות (קיצור שולחן ערוך קלז יא, מועד לכל חי ס"כ ס"ק קנ).
"ומעלים על הבימה" הטעם שמעלים על הבימה: לפי שבמקדש היו מקיפים את המזבח, ואנו עושים כנגד זאת לומר שאין לנו שיור אלא התורה הזאת. טעם אחר: לפי שהספר תורה מכפר לנו כמזבח, ובמקדש היו עושים הקפות מסביב המזבח.
והטעם שאוחזו הס"ת בידו על הבימה: לפי שהס"ת מכפר עלינו כמזבח (פרי מגדים תרס).

ומקיפים את הבימה (שו"ע תרס א, לבוש שם ב)

והטעם מסביב לבימה, משום שהבימה נשארת לנו במקום מזבח כדאמרין (מגילה לא, ב): "אל אברהם אבינו לפני הקב"ה רבש"ע תינח בזמן שביית המקדש קיים, בזמן שאין בית המקדש קיים מה יהא עליהם? אל הקב"ה לאברהם אבינו שכל זמן שיהיו קוראים בניך לפני בסדר הקרבנות, מעלה אני עליהם כאילו מקריבים לפני" (קונטרס אחרון בשם הגר"א, משנ"ב תרס א).

המשך בעמוד 31 <<<

זמן אמירתו

יש מקומות שנוהגים לומר את "הושע נא" אחרי אמירת "הלל" (רב סעדיה גאון, ערוה"ש תרנ"ג, שערי תשובה תרנ"א ס"ק כ כתב דכך מנהג ירושלים, לוח א"י). והטעם: לפי שנמצא הלולב כבר בידו ואם מניחו כדי להתפלל מוסף נראה קצת כמעביר על המצוות (שו"ת אג"מ ח"ג ס' ט).

ויש שאומרים אחר תפילת מוסף (טור תרס, ב"ח שם).

והטעם: לפי שהושענות רק מנהג משא"כ קריאת התורה ומוסף לפיכך יש להקדים את החובה למנהג (אג"מ שם).
טעם אחר: על פי המשנה (סוכה פרק ד' משנה ה) ואתו היום (בהו"ר) מקיפים את המזבח שבע פעמים, בשעת פטירתן מה הן אומרים: 'יופי לך מזבח יופי לך מזבח', משמע שהקפות במקדש היו סמוך לשעה שנפטרים לבתיהם (ב"ח תרס ד"ה ורב).
יש שנהגו לומר את הושענות של ימות השבוע אחר הלל, ושל שבת והו"ר אחר מוסף (וכן נהג החזו"א דינים והנהגות ס' כד ס' טז).

צורת אמירת הושענות

מתחיל להקיף הבימה באות ראשונה מאותיות א' ב' ומסיימים באות ת'

הגבוהה המונהגת בחיי הקהילה בכל הליכותיה, ואכן רוב האברכים למדו לא מעט בארץ וראו מהי רמה גבוהה בלימוד והנהגה, עד כי הודות למהפכת התורה הפך המקום למרכז יוקרתי של תורה".

איך נותנים ההורים לבניהם להיות אברכי כוללים שנים כה רבות?

"מאז דברותיו של מרן ראש הישיבה זצוק"ל, שהראה והמחיש כאן כי התורה איננה עוד מקצוע גם אם הוא החשוב ביותר, אלא התורה היא ורק היא עיקר חיינו ובה יש להשקיע כל הנצרך זה מה שהחזיר לכולם את סדרי העדיפויות לדעת שהתורה היא משוש כל האדם באשר הוא. והאמת שאחרי החתונה נותרים במקום אך מעט, רובם נוסעים לארץ הקודש לשנתיים-שלוש, ולאחר מכן שבים לגור כאן. הכוללים כאן משלמים מלגה גבוהה יותר מהנהוג בארץ, והאישה עובדת בדרך כלל באופן שדי בכך לכלכל את בני המשפחה המתרחבת, ומי שלא מצליח בכך, ההורים מחזקים ומסייעים בעדו בהכירם בצורך של האברך לשקוד על תלמודו יומם ולילה. "הבחורים המתבגרים כיום באופן פשוט חלק הולכים ללמוד בישיבות המובחרות בארץ, כך לדוגמה בני שלמד בישיבת בית מתתיהו, לומד כיום בכולל הנועד 'בית הלל' בבני ברק, הוא זכה לחבר ספר על עירובין, וכשבא הנה לדור במקסיקו, מכהן כראש כולל במוסדותיו של חמיו הרב שאול מלאך. אלו דברים שלפני דור בטרם קמו מקומות התורה הללו, איש לא חלם עליהם. לפני זמן מה נעשה כאן חיזוק גדול בעניין האינטרנט והאייפונים, ויש חידוש גדול שחדרים לא מקבלים למוסדותיהם ילדים שאין להוריהם אינטרנט כשר".

מה זכור כיום במיוחד ממסעו של ראש הישיבה?

"במקסיקו לא ישכחו את עיקר המסר שהעביר כאן בדברתו המאלפת, כשציטט מפרקי אבות אמר רבי יהושע לוי בכל יום ויום בת קול יוצאת מה חורב ומכרות ואומרת אוי להם לבריות מעלבונה של תורה. הדבר הראשון שצריך לחזק זהו עניין עלבונה של תורה. "הדברים אז היו נוקבים: אין לך אדם שאין לו טרדות שונות ועל כל דבר קטן שמזדמן לו הוא מיד מבטל תורה, ואילו כשעסוק בדברים אחרים אינו מתבטל מהם, ואין לך עלבון של תורה גדול מזה. למשל, אם מחפשים אנשים שיבואו להשלים למניין בבית האבל, ורואים אברך שהולך ללמוד תורה, ומבקשים ממנו שייכנס להשלים למניין, וכשאומר שהוא הולך לעסוק בתורה לא יבינו אותו למה אינו נכנס להצטרף, הרי צריך למניין. אבל אם עובר אדם שהולך למקום עבודתו ומבקשים ממנו להצטרף למניין יאמר שהוא צריך להיות במקום עבודתו בשעה שמונה, זה מובן להם, ואפילו שכל הרווח שמקבל ממשרתו הוא סה"כ כמה פרוטות, שהרי אין מדובר באדם שמרוויח מיליוני דולרים, זה מובן שאינו צריך להיכנס. אבל כשמדובר באברך יש טענות למה אינו נכנס להצטרף למניין. א"כ, אוי להם לבריות מעלבונה של תורה. "מרן ראש הישיבה הטיח בנו דברים קשים והם מהדהדים כאן עד היום ומחוללים שינויים בלתי פוסקים. זה שינה את כל הפרופורציות והיחס לתורה".

(קטעים מתוך מוסף שבת קודש יתד נאמן סוכות תשע"ז)

שבו כ-70 אברכים, והכולל 'ארם צובא' המונה כ-70 אברכים, ולאחרונה אף הוקם כולל 'אבי עזרי' בראשותו של אחי רבי יוסף טויל שליט"א המונה כארבעים אברכים, כך שיש לנו בקהילה למעלה מ-300 אברכים הלומדים במשך היום כולו.

"אין ספק, כי הודות לכך, התפיסה כלפי הלומדים השתנתה לבלי הכר. בעוד שבעבר השפה של הבנות המתבגרות, ושל הוריהם הייתה כיצד לעשות כסף ולהתעשר, כיום הודות להתפתחות מקומות התורה, והרושם הייחודי שיש לעמלי התורה באותן מקומות. כולן לומדות בבית יעקב, ובסמינר ייחודי שהקמנו 'תור תורה', כשמדי שנה יוצאות כשישים בנות שכמעט כולן רוצות להינשא לבעל אברך שימית עצמו באהלה של תורה יומם ולילה, זה דבר שלא היה אף פעם, והוא נעשה רק בעקבות חשיבות התורה שהוטבעה בדברותיו באותם ימים שהביאו להפרכת מקומות התורה כאן".

מה השתנה בכל השנים הללו של כהונתכם הודות למקומות התורה הפורחים במקום?

"לפני כעשרים שנה קראו לי ממקום מושבי בארגנטינה, היות ואני בוגר הישיבות הקדושות, סלבודקה ופוניבז', והורגלתי בפתיחת קהילות לאור מקומות תורה, כפי שעשה חמי רבי דוד ענתבי זצ"ל בהוראתו של מרן הגרא"מ שך זיע"א ופתח כולל ייחודי בארגנטינה, שהביא להקמתה של קהילת טובה ישראל. ובשנת תשמ"ח נפטר הרב הראשי של הקהילה, הרב צדיק הררי, ולא היה מי שימלא מקומו, ולכן קראו לי למלא את מקומו. "כל שאלה או התלבטות נידונה אצל גדולי התורה, ובשנים האחרונות הכל מתנהל על פי החלטותיו של מרן ראש הישיבה הגרא"ל שטיינמן (שליט"א) זצוק"ל שהוא המורה דרך שלנו. ובענייני הלכה נועצתי רבות אצל מרן הגר"נ קרליץ שליט"א, שזכיתי לכהן בבית דינו שנים לא מעטות בעבר. ושאלות הנוגעות לאורח החיים הספרדי מקבלות מענה בביתם של חכמי העדה, כשבעבר זכינו ומרבית השאלות ההלכתיות למענה מפוסק הדור מרן הגר"ש אלישיב זיע"א.

"בעצת רבותיי, שיעצו לי לחזק את חיי הקהילה בהקמת מוסדות תורה איכותיים במקום, אכן התחלתי במלאכה כבירה זו. כשבאתי הנה היה רק כולל אחד קטן, כיום יש בקהילה שמונה כוללים, והכשרות במקום הפכה להיות בינלאומית כשכולם אוכלים כשר בבית, ונהיה איחוד מלא בין החרדים כקהילה מגובשת החיה לאור מוסדות התורה.

"בתחילת דרכי, בן משפחה שנעשה חרדי, לא יכול היה לאכול בבית אביו או חותנו, אך כיום אף המסעדות כולם כשרות למהדרין, וכל החתונות במקום הינן כשרות לחלוטין.

"אך גולת הכותרת שגרם מהלך זה הינו היותם של בחורי ישיבה בני הקהילה, ומאוחר יותר נעשה בקרבם כבוד גדול להיות אברך אף בעיני משפחתם הרחוקה, ולא מסתכלים על האברכים ככאלו שמבזבזים את זמנם כפי שהיה בעבר. היום זו גאוה עצומה בעבורם, והמריבות שהיו בעבר בין ההורים לילדים על כך, נעלמו כיום כליל.

"יתירה מכך, אף הבעלי-בתיים, שלמדו להעריך ערכה של תורה מהי וכמה חשיבות יש למקומות התורה, מוזילים מהונם ממון רב למוסדות התורה בארץ ובגולה. אין ספק כי הקשר המיוחד שקיבלו הראשונים מגדולי התורה ובראשם מרן, שטרם להגיע עד הנה לחזק את היהודים, תרם רבות לרמה

רבי בן ציון התגורר בעיר בני ברק בתחילת היותה לעיר. בעת ההיא, מנין ה'ותיקין' היחיד שהתקיים בה היה המנין שבבית מרן ה'חזון איש' זצ"ל. רבי בן ציון היה צועד רגלית מדי יום לפנות בוקר, ממקום מגוריו עד לביתו של ה'חזון איש'. שם היה מצטנף בפניתו ומתפלל בהתלהבות מיוחדת, כלפיד אש יוקד, במתינות ובהתעוררות רבה. הוא התחבב באופן מיוחד על ה'חזון איש', שהעריך את אופן עבודת השם שלו, את צהלתו בפניו ואמונתו התמה. ביום 'ראש חדש' אחד, כאשר הגיע לתפילה, כבדו החזון איש לגשת כשליח צבור לפני העמוד. כשהגיעו ל'הלל', אמר רבי בן ציון את ה'הלל' בצורה רגילה, ללא ניגונים ושירים, כמנהג המקום.

לאחר התפילה, ניגש אליו ה'חזון איש' ושאלו בפליאה: "רבי בן ציון, אצלכם בברסלב לא מזמרים את ההלל בשירה ובנגינה?" "אצלנו אמנם נוהגים לזמר ניגונים בהלל", השיב רבי בן ציון, "אך נהגתי כאן כמנהג המקום שאין מנגינים". אמר לו החזון איש: "וכי בשביל מה, סבור אתה, הגשתי אותך לשליח??"

(מתוך סדרת הספרים הנפלאה 'אוצרותיהם אמלא' פרשת בשלח)

במלון בו שהה, שמע רבי משה בערב קול נעים בוקע מאחד החדרים. היה זה קול שירתו הערבה והכוספת של רבי יצחק שלמה אונגר, שהיה הוגה בתורה כדרכו בשמחה ובנעימות מיוחדת. מיד פנה אליו רבי משה וביקש לקבוע עמו חברות לימים הקרובים...

קול השירה שבה את ליבו של רבי משה. הוא מצא יהודי שלומד תורה מתוך שמחה, ערבות ומתיקות; לדידו, הרי זו הזדמנות פז להחכים ממנו. וכך למדו בחברותא במשך שבוע שלם במתיקות גדולה.

"רציתי שנאמר את ההלל לקדוש ברוך הוא על ידי שירה", אמר החזון איש

נסיים באנקדוטה מעניינת ששמעתי ממקור נאמן על הרב החסיד רבי בן ציון אפטר זצ"ל, שנמנה על זקני עדת חסידי ברסלב. בנו של רבי בן ציון, הוא העילוי המופלא שנודע בהיכלי התורה, רבי פינחס אפטר הי"ד, שהיה ידיד אמת ורע אהוב של מרן הגאון רבי נחום פרצוביץ זצ"ל, ראש ישיבת מיר, ונרצח בדמי ימיו בשואה האיומה. לימים, הנציח רבי נחום את זכרו בהוצאת כתביו לאור עולם.

הבנויה, אמן!

שחרור מכל הצרות...

במשך כל ימות השנה, יהודים רבים נושאים עמם מטעני צער, קשיים והתמודדויות. זה סובל מבעיות בריאות, אחר מתמודד עם בעיות אצל ילדיו, יש יהודים הממתינים לשמחות זמן רב ומצטערים בעיכוב הממושך, ואחרים מתקשים בפרנסתם ומחפשים מוצא מצער הפרנסה...

הנה תגלית יקרת ערך, שגילה הרה"ק ה'תפארת שלמה' מרדומסק ז"ע: הסוכה היא סגולה להינצל מכל צער, להיוושע מכל מצוקה. הלא כך פוסקת המשנה: 'מצטער - פטור מן הסוכה', וה'תפארת שלמה' דורש מילים אלו במתק לשונו:

'מצטער' - אדם שרואי בצער, בכאבו, במצוקתו, תהא גדולה אשר תהא, הופך ל'פטור' - הוא יוצא בפטור מלא מכל צעריו וצרותיו, קשייו ומצוקותיו, 'מן הסוכה' - מכח חג הסוכות, מאוצר הברכה הטמון בסוכה! הבה נתפוס את הסוכה בשתי ידיים, בחיבוק אמיץ של אהבה. נכון, לפעמים הסוכה קצת צפופה, לפעמים צריך לסעוד בתורנויות, לישון בלי פרטיות, ועלול להיות גם חם ומהביל. אבל הסוכה האהובה היא מצוה כבירה, שגם מוציאה אותנו מכל צרה וצוקה וגואלת אותנו מכל צער ויגון, לשמחות תמיד בלב שמח!

שליחת תגובות לכותב הטור הרב קובלסקי שליט"א
כתבו ל: 6182918@gmail.com

כל יום, כל יום, היתה הרבנית יוצאת מהבית הקטן אותו רכשו בשארית הכסף שנותר מהמכירה, ועוברת על יד ביתם הגדול והנוח שהיה נחלתם בעבר. ובעומדה מולו, היתה עוצמת את עיניה בדבקות ומודה לבורא עולם על שזיכה אותה למסור את ביתה ונחלתה, משכנה וקורת גגה, למען המטרה העילאית, למען רכישת אתרוג.

'ובכל יום היא שבה הביתה בעיניים נוצצות', סיפר רבי אברהם לאותו יהודי שהתעניין מדוע אינו עובר דירה לויילנא, 'מאוסרת ושמיחה, מרוצה ומרקדת. בכל פעם שהיא נתקלת בבית הישן שהיה לנו, ליבה שב ומתמלא באושר, זה משמח אותה מדי יום, כל יום מחדש! עכשיו תגיד לי - האם רשאי אני לעקור את דירתי מהעיר הזו? האם יכול אני להפסיד לרעייתי את החוויה היומית של האושר המופלא בראותה את הבית שנמכר למען מצות האתרוג?!'

כמה מעורר ומרגש לדעת, שאנו זוכים באותה מצוה יקרת ערך, שבדורות קודמים יהודים ששו לשלם עליה את ביתם, ועוד הודו על כך כל יום מחדש. כמה מחמם את הלב להבין, שאנו זוכים ליטול את אותו אתרוג למענו מסרו יהודים את נפשם כל השנים, למענו הסכימו לתת את כל הונם, כי מצוות האתרוג ממלאה אותנו באושר ובשמחה גדולים פי כמה מכל סיפוק גשמי אחר! הבה נשמח ונתרגש בנטילת ארבעת המינים הללו. נכוון היטב בברכותיהם, נקפיד על הידור המיטבי לאורך כל ימי החג, ונתחבר למסר העולה מהם, שאנו בניו אהובי של ה', ששים ושמיחים לעשות את רצונו, ולהשפיע שפע טובה וברכה בנענוע ארבעת המינים לכל רוחות השמים.

כך נזכה במעלת החג הזה ובמצוותיו המאירות, ונזכה לחוג אותו מתוך שמחה והתעלות, מתוך שאיפה לזכות לשבת בסוכת עורו של לוויתן, כשנזכה לעלות לרגל בחג הסוכות ולשמוח בירושלים בשמחת בית השואבה בירושלים

מקיפים את הבימה מצד ימין (שו"ע תרס א)

והטעם: לפי שנאמר (סוטה טו, ב) "כל פניות שאדם פונה לא יהיו אלא לימין" (לבוש תרס ב). אחיזת הלולב בימין ואתרוג בשמאל גם בשעת הקפות: ורבים אינם נזהרים בזה מחוסר ידיעה (א"ר תרס ל, משנ"ב שם ס"ק טו). ויש ללמד זכות על מי שאינו נוהג כן, דפעם היה אפשר להיזהר, לפי שהיו מתפללים בלי סדורים, משא"כ בימינו שאוחזים הסיידור ביד שמאל א"א לאחוז בה גם את האתרוג (יפה ללב ח"ב, חיים וברכה אות קפו).

אחיזת הלולב בגמר הושענות

מנהג אנשי מעשה להחזיק הלולב עד אחר קדיש, והטעם: כדי שלא יראה כמשאו להשליכו מיד אחר הושענות (בכורי יעקב תרנב ס"ק ד).

בשבת אין נוטלים לולב, ואין מקיפים (שו"ע תרסא ב).

והטעם: כמו שאין עושים זכר למקדש בליילה, שהרי אין נוטלים לולב בשבת כך אין עושים זכר למזבח בהקפה בשבת (מג"א תרס ס"ק ב, לבוש תרס א). אין מוצאים ס"ת (שו"ע תרס אי) והטעם: כיון שאין מקיפים את הבימה (לבוש תרס ב, משנ"ב שם ס"ק ה בשם ד"מ). פותחים ארון הקודש ואומרים נוסח הושענות המיוחד לשבת (משנ"ב תרס ס"ק ו).

שליחת תגובות לכותב הטור הרב יהודה לב שליט"א
כתבו ל: lev17382@gmail.com

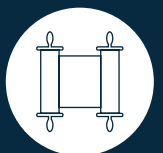
להסתפק האם מותר או ראוי לשים בסוכה כנוי של דבר מצוה, דבר שנעשה לשם עבודה זרה ומשתמשים בו כקישוט של עבודה זרה רח"ל? בשו"ת שבט הלוי (ח"ב סימן נז) כתב, שמותר להשתמש בהם לנוי סוכה, כיון שהם לא היו בבית העבודה זרה, וגם בתי החרושת עצמם עושים לשם כל דבר, ומה גם כיון שזה נעשה על ידי מכונות ולא על ידי אדם כך שלא היתה כאן מחשבה בעשיה לשם עבודה זרה. ודעת הגרי"ש אלישיב (אשרי האיש ח"ג פ"ד אות כט) שמן הדין מותר הדבר, אלא שמכוער לתלות בסוכה

דבר שנעשה עבור עבודה זרה.
*נדונים הלכתיים אלו נכתבו על מנת לעורר לב הלומדים, ולהלכה יש לעיין במקורות. והובאו בביאורים ומוספים משנה ברורה מהדורת 'דרשו'.

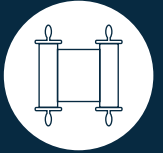
שליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצוויג
כתבו ל: bdirshu@neto.net.il

- מתי הזמן המתאים לומר שירה?
- מדוע "שיר השירים" הוא השירה המעולה ביותר?
- מה המיוחד בברכת התורה יותר משאר ברכות?
- מהו המקור מדאורייתא לאמירת 'ברכו'?

**השאלות
בפרשת
השבוע**

כל התשובות בספר 'דרש דוד על התורה והמועדים' לרכישה התקשרו 02-5609000

איזה בעל חי מותר להאכיל בשבת? איזה אורח מותר לארח רק בשבת ולא ביום טוב? והאם מותר לנסוע במוצאי שבת באוטובוס שיצא לדרכו בשבת?

הזנת בעלי חיים בשבת

- בעלי חיים שמזונותיהם מצויים להם בחוצות, כגון חתולים, ויונים שאינן מבויתות - אסרו חכמינו ז"ל להניח לפניהם מזון ולהאכילם, אף כשמדובר בבעלי חיים שבבעלותו.
- בעלי חיים שמזונותיהם אינם מצויים להם, והזנתם מוטלת על בעליהם - מותר לבעליהם להאכילם בשבת; ויתכן שמותר גם לכל אדם מישראל להאכיל בעלי חיים השייכים לישראל.
- בעל חיים שמזונותיו מצויים לו, אך הורגל לאכול מזון שהאדם מניח לפניו, ולכן אינו רגיל לשוטט במקומות אחרים, ואם לא יניחו לפניו מזון כהרגלו יישאר רעב - מותר להניח לפניו מזון.
- בהכנת מאכל לבעלי חיים בשבת, מותר להפוך דבר שאינו ראוי לאכילה לראוי לאכילה, ואף שיש בכך טרחה, כדי למנוע צער בעלי חיים. אולם, דבר הראוי לאכילה לבעל החיים שלפניו, אסרו חכמים לעשות פעולה כלשהי כדי להשביחו, מפני שזו טרחה יתרה. ואסור לעשות אף פעולה שאין בה סרך של איסור מלאכה, ואף בסמוך לאכילתו של בעל החיים.
- כדין הכנת מאכל האדם בשבת, כך בהכנת מאכל לבעלי חיים, אסור לחותכו לחתיכות קטנות - 'דק דק', בלשון הפוסקים - משום מלאכת 'הטוחן'.

מהלכות ההנהגה עם גוי בשבת

- מלאכת 'אוכל נפש' ביום טוב, לא הותרה לצרכיו של גוי. מסיבה זו, אסרו חכמים להזמין גוי לסעודה ביום טוב, מחשש שמא יבשלו במיוחד עבורו, ויעברו בכך על איסור מלאכה ביום טוב. וכך גם דינו של יהודי המחלל שבת בפרהסייה. אולם, 'תינוק שנשבה', דהיינו, יהודי שגדל בסביבה המנותקת משמירת המצוות ואינו יודע מאומה על אודותן - מותר להזמין.
- אסור לאפשר לגוי להוציא חפצים של ישראל, מרשותו של ישראל לרשות הרבים, בשבת, כאשר יש סבירות שעוברים ושבים יראוהו; מחשש שהרואים יסברו כי עושה זאת בשליחותו של ישראל.
- במקרה שיש בדבר חשש לגרימת שנאה, ניתן לאפשר לגוי להוציא חפצים של ישראל, מרשותו של ישראל לרשות הרבים דרבנן. וכן ניתן להקל בכך לצורך מצוה.
- חכמינו ז"ל אסרו לאכול לחם שנאפה בידי גוי. מן הדין אין איסור אלא בלחם שאפה הגוי לצורכו הפרטי, אבל לחם שאפה במטרה למוכרו, המכונה: 'פת פֶּלְטָר', יש שנהגו לאוכלו.
- פת פֶּלְטָר שנאפתה בשבת אסור לאוכלה בשבת; אך במקום שרוב תושביו גויים - ניתן להקל בשעת הדחק, או לצורך מצוה; וכן במקרה שקיים ספק שמא נאפתה בערב שבת.

הנאה ממלאכת הגוי בשבת

- גוי שעשה בשבת מלאכה דאורייתא עבור ישראל - אסור לישראל להנות מהמלאכה בשבת; ואף במוצאי שבת, עד שיחלוף זמן המספיק לעשיית המלאכה באופן שבו עשאה הגוי.
- נחלקו פוסקי זמננו האם מותר להשתמש בשבת בפתח שנפתח באמצעות מפתח שהובא על ידי גוי מרשות הרבים לרשות היחיד; ויש שהקלו אף כשפעולת הפתיחה עצמה היתה על ידי עשיית מלאכה.
- אוטובוס הנהוג בידי ישראל מחלל שבת אשר יצא לדרכו בשבת: יש אוסרים לנסוע בו, ויש המקלים בשעת הדחק.

גליון 329
שנה ח' תשע"טסיפורי
צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

תורה למשפחת קלייטן על האישור לשרתמש בתמונה

סיפורי חז"ל

כאשר בנה דוד המלך ע"ה את היסודות לבית המקדש, פנה לחפור ולגלות את השיתין שנסתמו בעפר ואבנים מששת ימי בראשית. ומאותו מקום התחיל התהום לעלות ולשטוף את העולם. ידע דוד המלך, כי אם יקח חרס ויכתוב עליו את השם המפורש, או אז ירדו המים שוב. אולם היתה שאלה, האם מותר לעשות זאת, ולגרום לכך ששם ה' ימחק במים? שאל דוד: מי יודע האם מותר לכתוב שם ה' על החרס? היה שם אחיתופל, והוא ידע שהדין הוא שמותר, ואולם לא רצה להשיב, כי חשב בליבו, כי מוטב שהתהום ימשיך להציף את העולם וימותו אנשים, ואז ימרדו בדוד המלך, ולאחר מכן הוא יטיל את החרס למים וירדו המים, והוא יהיה המלך, ידע דוד את זממו של אחיתופל, אמר: "מי שיודע הלכה זו ואינו אומר - יחנק בגרונו" מקללה זו פחד אחיתופל, ומיד פתח ואמר: "הלוא יש מקום שאמרה תורה לכתוב שם ה' ולמחקו בתוך המים, כדי להטיל שלום בין איש לאשתו, וכאן כדי לעשות שלום לכל העולם כולו לא כל שכן" שמע זאת דוד המלך, כתב שם ה' על החרס וזרקו אל המים, ואז ירדו המים חזרה אל התהום, והמשיכו לשקוע עוד ועוד עד שהגיעו לעומק 16,000 אמות. ראה זאת דוד, וידע כי לא טוב הדבר, שיהיו המים כה שקועים בתהום, שכן הארץ תהיה יבשה מדאי ולא תוציא פירות. לכן אמר 15 מזמורי "שיר המעלות" שבתהלים (ק"כ - קל"ד) וכנגד כל מזמור עלו מי התהום אלף אמה, עד שהגיעו לגובה של אלף אמה מתחת לפני הקרקע, שזוהו הגובה הרצוי, שבו תהיה האדמה לא מדאי לחה ולא מדאי יבשה. (עפ"י מסכת סוכה נ"ג ומפרשים)

פרשת השבוע

לאלקינו, אינני אומר לכם אפילו דבר אחד משלי, רק משל הקב"ה, ובשביל כבודו יתברך הריני רשאי לקחת אפילו עדים חיים וקיימים לעולם. אף אני הוסיף בהתנצלות, אין לשאול מי שמך מוכיח ומטיף ליהודי ברנוביץ? לא אגיד לכם שום דבר משלי, אלא דברים המפורשים בתורה.

סובבים למטה ונפתחים למעלה מסופר: בשנה אחת בערב חג הסוכות, בא המשמש אל הרה"ק ה"חווה" מלובלין זיע"א, ואמר לו שהסוכה כבר מוכנה להיכנס לשם, והרבי יכול לבוא לראותה. כאשר נכנס ה"חווה" אל הסוכה ראה את השלאק (גג ארעי) העשוי להגן מפני הגשמים, שאל את משמשו בענין, וענה שצריכים לסובב ולמשוך החבל מלמטה ואז יפתח הגג מלמעלה. אורו פני הרבי ואמר: זה אני אוהב מאוד "אז מען דרייט פון אונטען און עס מאכט זיך אויף פון אויבען", דהיינו שסובבים למטה בארץ ושערי השמים נפתחים למעלה.

האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי מסופר על הגה"ק רבי אלחנן וסרמן זיע"א הי"ד שהיה פעם בבית הכנסת הגדול דברנוביץ בשבת שובה, כשהרב דמתא הגאון רבי דוד ווייצל זיע"א עמד להשמיע את דרשתו כמנהג ישראל קדושים. לפתע באו שלוחים להודיע שהרב אינו חש בטוב ולא ידרוש היום. מיד נשאו הכל את עיניהם לעבר ר' אלחנן שידרוש, הוא ניסה לטרב ולא הועיל, האנשים הוסיפו להפציר בו שידרוש. עלה אפוא לבימה ופתח בדברי הקדמה שקישר לפרשת השבוע, משה רבינו שתורתנו הקדושה מעידה בו שהיה עניו מכל האדם אשר על פני האדמה, איך הגיע לדבר בנוסח 'האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי? הוא בשר ודם בן תמותה יקח לו עדים שיהיו חיים וקיימים לעולם? אלא המשיך ויישב, משה רבינו בנשימה אחת מתרץ את עצמו, כי שם ה' אקרא הבו גודל

זמני השבת

זמני יציאת החג
ירושלים: 7:10 ת"א: 7:12 ר"ת: 7:51

האזינו וחג הסוכות

זמני כניסת החג
ירושלים: 5:59 ת"א: 6:14

הדלת, נתחייך הרבי אל תלמידיו ואמר: יודע אני יודע מה מעיק על לבכם, ובכן שמעו סיפור קצר על ר' דוד זה ותחליטו אתם בעצמכם אם אמנם ראוי הוא ליחס מיוחד אם לאו.

ר' דוד הוא יהודי קשה יום העמל קשות לפרנסת רעייתו וילדיו, לא תמיד מאיר לו המזל את פניו, ויש תקופות שבהן משוטט חסר פרנסה והרעב הוא בן בית אצלו. בחג הסוכות בשנה שעברה, ראה ר' דוד את היהודים העשירים המוציאים את אתרוגיהם הנאים מנרתיקיהם המוכספים, קנאה של מצווה מילאה את לבו, "מדוע לאנשים אלה מגיעה הזכות להתנאות לפני הקדוש ברוך הוא במצוות?" שאל את עצמו, למה לא יוכל יהודי פשוט אמצעים כמותי, להפגין גם כן פעם את חיבתו למצוות באמצעות אתרוג נאה ומהודר? אומר ועושה, מאותו יום ואילך החל ר' דוד לחסוך פרוטה לפרוטה משכרו הדל והעלוב, את הפרוטות צבר במקום מסתור, על שקית הבד שעטפה את המטבעות רשם באותיות קטנות אך ברורות אתרוג, במהלך השנה ידע ר' דוד זמנים קשים ביותר, אך גם בהם נהג להפריש מטבע כלשהו למטרה הנכספת, מפעם לפעם נוהג היה להוציא את המטבעות מן השקית ולמנות אותם, באותם רגעים היה כבר רואה לנגד עיניו את עצמו מגיע לבית הכנסת, מסיר את עטיפת הפשתן הרכה ושולף מתוכה אתרוג צהוב נקי הדר של ממש.

ימים אחדים לפני חג הסוכות האחרון, נפתח כמקובל שוק האתרוגים, בדרכו לביתו נהג ר' דוד לעבור דרך השוק, ולהתבונן באתרוגים בתחושה של קרבה מופלאה ומענגת, כאילו המתיק איזה סוד כמוס עמם, הוא לא פנה אל האתרוגים מן הסוג הירוד שסביבם התקבצו היהודים העניים, אלא אל המפוארים שבהם. המוכרים בראותם את ר' דוד ממשש באתרוגים המהודרים ביותר, הביטו בו במבט סלחני, ר' דוד כבר רצה מספר פעמים לשלוף את צרור הכסף שבכיסו ולרכוש את אחד האתרוגים הנאים, אבל הוא החליט להתאזר בסבלנות, הסכום שברשותו היה אמנם נכבד, אך לא די עבור אתרוג מן המשובחים שבמשובחים, הוא החליט אפוא להמתין עד לערב החג ממש, אז ידע שמוזלים כל המחירים באופן משמעותי, ועם קצת מזל יוכל להשיג אתרוג משופרא דשופרא, מן השורה הראשונה.

ואמנם כך היה, בערב חג הסוכות שוטט ר' דוד בין הדוכנים, ובאחד מהם נמצא אתרוג שלעצם מראהו נעתקה נשימתו, הוא שאל את המוכר למחירו וזה נקב בסכום שעלה אך במעט על זה שנמצא בכיסו, בלחץ קל הצליח להשוות בין השניים, הוא הוציא את הצרור, מסרו למוכר ובתמורה קיבל לידיו את האתרוג המהודר שעליו כה חלם.

מאז עקידת יצחק לא היה ניסיון כה קשה שיהודי עמד בו בצורה מופלאה שכזו.

פעם היסב הבעש"ט הקדוש וזיע"א לסעודת מצוה בחברת תלמידיו הקדושים, ביניהם נכח גם תלמידו הגדול וממשיך דרכו הרה"ק רבי דוב בער המגיד ממעזריטש וזיע"א. באמצע הסעודה שקע הבעש"ט בדבקות שנמשכה שעה ארוכה, ממראה פניו המהורהרות קשה היה לדעת אם משהו מעיק על לבו או שהוא שקוע במחשבותיו, כל אותה עת נותרו התלמידים שקטים ומכוונסים בתוך עצמם מרוכזים בפני רבם ונוהרים שלא להפריע לו, אולם משנתמשך הדבר זמן רב יותר מן הרגיל ניסו התלמידים להשיב את רבם אליהם, תחילה פתחו בניגון חרישי שהיה אהוב עליו במיוחד, ושאותו נהג לנגן מעת לעת בהתעוררות מיוחדת, אך הרבי לא הגיב, אז העלה אחד מבחירי החבורה קושיה תורנית בנושא שהצדיק שח בו רגע לפני ששקע בהרהוריו, היו אלה שיטות יעילות בדרך כלל, שהתלמידים השתמשו בהן בהזדמנויות קודמות, אך למרבה הפליאה ואולי גם הדאגה הפעם לא הועילו כל השיטות, והבעש"ט נותר מנותק מן הנעשה סביבו.

איש לא שם לבו לדלת שנפתחה ולדמותו של ר' דוד שהופיעה על מפתן בית המדרש, הוא חמק פנימה מכווץ וחושש, כמי שיודע שאין מקומו במחיצת הצדיק ותלמידיו הקרובים, ר' דוד היה יהודי כפרי טיפוסי שהתפרנס ממלאכות כפיים מודמנות כמו רבים מחבריו הכפריים, ידיעותיו בתורה היו דלות ביותר, לעומת זאת נחשב ר' דוד לירא שמים ומהדר במצוות ככל שאפשר לו מצבו הכלכלי הדחוק. פתאום התנער הבעש"ט משרעפיו כמי שהתעורר זה עתה מחלום עמוק, הוא הפנה את ראשו לאחוריו והבחין בר' דוד המצטנף בירכתי בית המדרש, "בוא לכאן ר' דוד" קרא לעברו הרבי בקול גדול, "גש הנה בני ושב לצדי" הוסיף בחיבה, ר' דוד הנבוכך הסמיק עד שורשי שערות ראשו, אולם כשהרבי קורא יש לציית, בברכיים רועדות התקרב אל השולחן והושב על הכיסא הקרוב ביותר אל הרבי, הבעש"ט קירב אליו צלחת מלאה, מזג במו ידיו יין אל כוסו, ועודדו לסעוד את לבו. התלמידים הביטו משתאים במתרחש לנגד עיניהם, היה ברור להם כי הופעתו של ר' דוד בבית המדרש היא שעוררה את רבם מהתפשטות הגשמיות בו היה נמצא, הם לא הופתעו כלל מן העובדה, שבעוד הם לא הבחינו כלל בבואו של ר' דוד, הרי שרבים חש בכך מיד, אף שדלת בית המדרש הייתה מכיוון עורפו, השאלה שהטרידה אותם הייתה הכיצד יהודי פשוט כר' דוד הצליח במקום שבו הם התלמידים הקרובים וכל שיטותיהם כשלו? אבל הבעש"ט נהג בר' דוד בטבעיות מוחלטת בלא שנראה היה כי הוא ער לתחושת תלמידיו ולתמיהתם, כעבור זמן הטיל הרבי על ר' דוד שליחות מסוימת מחוץ לכותלי בית המדרש, כשיצא את

משל ונמשל

הושענא למענך אלקינו הושענא

משל למלך אדיר במלוכה שנסע לאיזה עיר בארץ ממלכתו, וטרם בא לשם לשכון כבוד, הוציאו קול במחנה כי המלך מגיע לעיר ויחן שם לזמן מוגבל, ולכל אחד תינתן האפשרות לבוא לפניו להתחנן על נפשו ולבקש את צרכו ומבוקשו ותעש כי חפץ חסד הוא ורוצה להטיב עם עמו ונחלתו. וכן היה, שבמשך כל הזמן שהיה המלך שוכן בקרבם באו כל העם לפניו בשאלתם ובקשתם, ובהגיע יום האחרון יום אשר בו נוסע המלך ועוזב את העיר, הכריזו והודיעו לאמור: "המלך נוסע". ויהי ביום ההוא ויגש איש אחד אשר עדיין לא ביקש את בקשתו, וייתייצב לפני המלך לבקש בקשה. וכראות המלך את זאת, שאל ברוגו למה התרשלת והתמהמתה לבוא עד היום האחרון אשר פעמי כבר עומדים הכן לנסוע, הלא הי' לך די זמן לבוא ולהתחנן לפני, ואין זו הדרך להתעצל ולולול עד כדי כך ולהשאיר את זאת על יום האחרון. וענה האיש ואמר אדוני המלך, אל יחר אפך בעבדך כי דרכי ומחשבותי לא בדרך ומחשבות שאר בני אדם אשר באו לפני המלך, רק למען לבקש את מבוקשם וטובתם, כי כל הדורש רק לטובת עצמו דורש ומקבל שכר, לא כן אני עבדך, לא באתי הנה לבקש בעד עצמי, כי אם לבקש בעד המלך וטובתו לבדו. וכשמוע המלך את דברי עבדו הנאמרים באמת ובתמים, מה מאוד הוטבו דבריו ומצא חן ושכל טוב בעיניו, ובמקום רוגו נהפך עליו ברחמים ויפקוד להטות עמו ולהטיב אחריתו.

הנמשל: כן הוא עמנו היום ביום הושענא רבא, אשר מיום ר"ח אלול הופיע ובא אלינו מלכינו מלך הכבוד יתב"ש, ומני אז ניתן לפנינו האפשרות להיות דורש ה' בהמצאו ולקוראו בהיותו קרוב, ודלתות שמים נפתחו לבוא לפניו ולשפוף לב כמים אל אבינו שבשמים, כי לא בזה ולא שקץ ענות עני ובשועו אליו ישמע ויושיע, ובעוה"ר לא שמנו לב לזה משך כל ימי הסליחה החל מר"ח אלול וימי הסליחות, ימי הזכרון הרת עולם, ובין כסה לעשור וביום הכיפורים זמן כפרה לכל עוונותינו, וכן בכל משך הימים אשר פרס עלינו חג הסוכות את שלומנו, לא עשינו להטיב מעשינו כל צרכנו, ורק עכשיו ביום האחרון של ימי הרחמים אשר המלך מ"ה הקב"ה עודנו אתנו יום הושענא רבה, אשר בו מסירת הפתקין, נתעוררנו לבוא אל שער המלך טרם נועל השער לפני הדופקים, ואיך לא יכסה הבושה את פנינו לבוא לפני המלך ביום האחרון לבקש ממנו סליחה ורחמים במקום שיהיה עלינו להיות וריוזים מקדימים ולא לולול בימים האלו אשר יעבורו. אמנם מענה אחת יש בפניו ובפיות עמנו בית ישראל, כי לא למעננו באנו לבקש כי אם למענך אלקינו, ובכן הושענא למענך אלקינו הושענא.

(הרה"ק בעל "שמח משה" מאיהעל זיע"א)

כעת משהחזיק בחיקו את משאת נפשו בכל השנה האחרונה, לא היה גבול לאושרו, כל הדרך התנגדה מפיו מנגינה עליזה שבקעה היישר מתוך לבו המתרוגן, כשנכנס לביתו, הייתה רעייתו עסוקה בהכנת תבשילי החג ממעט המצרכים הדלים שהיו בביתה, כששמעה את שירת בעלה הנכנס, חשבה לרגע שבינתו נשתבשה עליו, "לשמחה זו מה עושה?" שאלה בטון מודאג, הביטי נא אשת חיל, השיב לה בחדווה, ובלא להוסיף מילה הושיט לה את האוצר הצהבהב שברשותו, כדי שזו תחווה עליו את דעתה האישית.

עיניה של הרעיה הנאמנה הביטו כלא מאמינות באתרוג הנאה, עברה דקה ארוכה עד שעיקלה במוחה את הרעיון, שבעלה רכש אותו בכספם תוך שהוא חוסך אותו מפיות בניהם הקטנים, באותו רגע איבדה את עשתונותיה וברגע של חולשה קירבה את האתרוג אל פיה ונגסה בשיניה את פיתמו, באותה שנייה הפך האתרוג המהודר משאת נפשו של ר' דוד, לחפץ דומם וחסר ערך, הבעל הנדהם בלע את רוקו בהלם, אולם חיש מהר התעשת וכבש את סערת נפשו, "כנראה צודקת את" הפטיר לעבר אשתו, ופנה לענייני הבית בלב שבור, "ובאמת מניין לו ליהודי פשוט שכמותי התאוה לאתרוג כה מהודר?" שאל את עצמו בהשלמה. כעת נותר בכיסים ריקים לגמרי, ואפילו דמי חברות באתרוג הקהילה לא היה בידו לשלם, בסופו של דבר נאלץ ליטול את אחד מכלי הבית המועטים, ולמשכנו, וכשהמטבעות הדלים שקיבל בתמורה היו בידו רץ כל עוד רוחו בו אל ראש הקהל ומסרם לקופת הציבור, נקל לתאר את הצער העמוק שמילא את לבו של ר' דוד, כשנאלץ בבוקר החג להתייצב בתור הארוך שהשתרך בבית הכנסת לברך על אתרוג הקהילה, כה קרוב היה לאתרוג מהודר משלו, למרות כל זאת לא הוסיף לדבר דבר עם אשתו בעניין הזה, לא בחג עצמו ולא בימים שלאחריו, אדרבה בראותו את הכעס העצום שהסבה לה רכישת האתרוג, אף התאמץ לשמחה ככל יכולתו. באותו הרגע שב ר' דוד מן השליחות ונכנס לבית המדרש, הבעש"ט הקדוש השלים את דבריו במשפט הבא מבלי שהאיש יבין שהדברים קשורים בו, דעו לכם תלמידיי היקרים כי מאז עקידת יצחק לא היה ניסיון כה קשה שיהודי עמד בו בצורה מופלאה שכו.

לע"נ הר"ר מרדכי ז"ל
בהר"ר יבלח"א יוסף שמואל
נלב"ע ט"ז תשרי
נדבת אחיו הר"ר דוד משה שמואל

צ'ין אדם לחברו

הכנסת אורחים בשמחה

הרה"ק רבי מרדכי מנדבורנא זיע"א (יומא דהילולא ט"ו תשרי) היה מפורסם כאוהב ישראל גדול ומכניס אורחים עצום. מעשה ונקלע יהודי אחד מאוחר בלילה לעירו של רבי מרדכי'לע ובא לבקש אכסניה בביתו של הרבי. והיות שהשעה היתה מאוחרת מאד הגבאי כבר לא היה שם. הצדיק בעצמו קיבל את פני האורח והציע לו מיטה, וישאלהו אם הוא רעב ורוצה לאכול? האורח השיב בחיוב שרצונו לאכול. וילך הרבי ויביא לו לחם וחמאה, הנוהג בימים ההם היה לאפות לחם בבית, ודרכם היה לעשות לחם גדול מאד, שהיה מספיק למשפחה שלימה לכמה ימים. ולחם כזה הגיש לו הרבי, וכדי שיערב לו אכילתו באכלו כל כך מאוחר שהיה כבר בשעה שנים בלילה, לא רצה להשאירו לבדו, לכן התיישב הצדיק אצלו להיות לו לצוותא. כשהאורח סיים לאכול את הפרוסה הגדולה שהיתה די והותר לכמה ימים, שאלו הרבי אם ירצה עוד פרוסה אחת? השיב הן, וימהר הרבי ויגיש לו בשמחה ובמאור פנים. בסיימו לאכול את הפרוסה השניה שאלו הרבי שוב אם רוצה עוד? והלה השיב כן, אוכל עוד, וכך אכל עוד ועוד עד שכמעט וגמר את כל הלחם, דבר שהיה חוץ לדרך הטבע שאדם אחד יכול לאכול כל כך הרבה. כאשר שאלו הצדיק שוב אם ירצה עוד לאכול? השיב ואמר: לא, יותר כבר לא נכנס בקרבי. ויפנה רבי מרדכי'לע אל האיש ויאמר לו במחילת כבודך, ברצוני לשאול אותך האם תמיד אתה אוכל כל כך הרבה? אמר לו האורח: האמת לא אכחד מכבודו כי אין זה מדרכי

כלל, אך כשראיתי איך שהרבי זורח וזוהר משמחה, ורווה נחת וחדווה על כל טעימה וטעימה שאני טועם, גמרתי בנפשי לגרום לו הנאה זו, ולכן אבלתי במסירות נפש ממש, לא היה באפשרותי לאכול יותר. כאן רואים מעלת שניהם גם של הרבי וגם של היהודי הפשוט.

והדרת פני זקן

מספרים שערב סוכות אחד הגיע הגה"צ רבי אריה לוי'ן זיע"א לשכונת מאה שערים בירושלים, ונכנס לאחת החנויות שעברה הסבה לסוכות, ובמקום ספרים, מוכרים ארבעת המינים. ביקש הצדיק מהמוכר לקנות אתרוג, המוכר מסר לו אתרוג, וללא בדיקה הכניס אותו למעיל הארוך שלבש, שילם ויצא החוצה. יהודי חשוב שראה את הדבר, התפלא מאוד, ניגש לר' אריה שהכיר אותו, ואמר לו: כל צעיר פה בודק את האתרוג בזכוכית מגדלת, ואתה הצדיק והתלמיד חכם, הכנסת את זה לכיס המעיל שלך ללא בדיקה? אמר לו ר' אריה לוי'ן: יש שני הידורים שכתובים בתורה: אחד "והדרת פני זקן" (ויקרא י"ט - ל"ב) ואחד "פרי עץ הדר" (ויקרא כ"ג - מ') ויהודים מוכנים להוציא על זה הרבה כסף, וזה יפה ומהודר מאוד. אבל אני לקחתי על עצמי את ההידור של "והדרת פני זקן", ואני ממהר מכאן לבית החולים למצורעים בטלבייה, ושם אני מהדר את מצוות "והדרת פני זקן" שאני לקחתי על עצמי את זה, ואני מקווה שאני עושה את זה באמת ובאמונה.

הילולא דצדקיא

שבת קודש י"ג תשרי הרה"ק רבי שלום שכנא מפראהביטש ב"ר אברהם המלאך (תקפ"ח) הגה"ק רבי עקיבא אייגר ב"ר משה (תקצ"ח) **יום ראשון י"ד תשרי** הרה"ק רבי ישראל ב"ר שבתי מקאזניץ (תקע"ה) הרה"ק רבי יוסף צבי ב"ר ישראל דושינסקי (אב"ד ירושלים - תש"ט) **יום שני ט"ו תשרי** יעקב אבינו הרה"ק רבי מרדכי מנדבורנא ב"ר ישכר בער (תרנ"ז)

יום שלישי ט"ז תשרי הרה"ק רבי שמעון מירוסלב ב"ר ישראל (תרנ"ז)

הרה"ק רבי צבי הירש ב"ר שלמה שפירא (דרכי תשובה - תרע"ו)

יום רביעי י"ח תשרי

הרה"ק רבי משולם איגרא ב"ר שמשון (אב"ד פרעסבורג - תקס"ב) הרה"ק רבי נחמן ב"ר שמחה מברסלב (תקע"א)

יום חמישי י"ט תשרי

הגה"ק רבי אליהו ב"ר שלמה זלמן (הגאון מוילנא - תקנ"ח) הרה"ק רבי יעקב יצחק ב"ר אשר (היהודי הקדוש - תקע"ד) הרה"ק רבי אליעזר (יחזקאל) ב"ר יצחק פאפו (פלא יועץ - תקפ"ד)

יום שישי כ' תשרי

הרה"ק רבי אברהם יהושע העשל ב"ר יעקב (רבי העשל מקראקא - תכ"ד)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג **נחמיהל הכהן רבינוביץ שליט"א**
מח"ס "גם אני אודך" יומים הרש"ם על המצוות.

ישיבה בסוכה

א) קדושת הסוכה גדולה מאד, ולכן ראוי למעט בה דיבורי חול, וידבר בה רק קדושה ותורה, וכל שכן שיהיה זהיר מלדבר שם לשון הרע ורכילות, ושאר דיבורים אסורים, ומכל מקום כשהוא צריך לדבר מענייני עסק אין לו לצאת מהסוכה בשביל זה, דבישבתו שם אף בעת דיבורו הוא מקיים מצות ישיבה בסוכה. (משנה ברורה סימן תרל"ט, ס"ק ב', ושער הציון ס"ק ד')

ב) אין ישנים חוץ לסוכה, אפילו שינת עראי. (שו"ע שם, סעיף ב')

ג) מותר לאכול אכילת עראי חוץ לסוכה, וכן מותר לשתות חוץ לסוכה, ומי שמחמיר על עצמו הרי זה משובח, ומי ששותים בתוך הסעודה, אין כדאי לשתות חוץ לסוכה, דכיון שהרגילות לשתות בסעודה, נכלל השתיה בכלל הסעודה שצריך לאכול בסוכה. (שו"ע שם, ושער הציון ס"ק כ"ט)

לע"נ

מרת פייגא מלכה שיינברגר ע"ה
ב"ר יהודה לייב זצ"ל
נלב"ע י"ד תשרי תנצב"ה

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

לע"נ

הר"ר חיים יוסף צבי ברוך זילבר זצ"ל
ב"ר יחיאל מאיר
נלב"ע כ"ה אלול תשע"ח תנצב"ה

פניני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת לבנות "עין חמד" - מקלרת ציון

פְּרִשְׁת הַאֲזִינוּ- הַנְּשָׁמָה לָךְ וְהַגּוֹף נְשָׁלָךְ

"הַאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם וְאֲדַבְּרָה וְתִשְׁמַע הָאָרֶץ אֲמַרִי פִי" (דברים לב, א)

כאבן דומם בקבר! ונשמה אומרת: 'גוף חטא! שמיום שפירשתי ממנו הריני פורחת באוויר כציפור!'

אמר ליה: 'אמשול לך משל למה הדבר דומה? למלך בשר ודם שהיה לו פרדס נאה והיה לו בכורות נאות, והושיב בו שני שומרים: אחד חיגר ואחד סומא.'

אמר לו חיגר לסומא: 'בכורות נאות אני רואה בפרדס. בוא והרכיבני ונביאם לאוכלם'. רכב חיגר על גבי סומא- והביאום ואכלום.

לימים בא בעל פרדס, אמר להן: 'בכורות נאות היכן הן?'. אמר לו חיגר: 'כלום יש לי רגליים להלך בהן?'. אמר לו סומא: 'כלום יש לי עיניים לראות?'. מה עשה? הרכיב חיגר על גבי סומא ודן אותם כאחד."

הרי לנו מפורש, כי אף הנשמה מצידה נוטלת חלק פעיל בחטא וזאת בין השאר על ידי הרהורי עבירה. ולא די שנוטלת חלק פעיל בחטא, אלא שחלקה הוא אף החמור יותר, שהרי ידוע כי הרהורי עבירה קשים מעבירה עצמה! על כן יש צורך לדבר אל הנשמה בדיבור חמור, ורק כך ניתן למנוע אותה מלחטוא. אל הגוף לעומת זאת- ניתן לדבר בלשון רכה ודי לו בכך, שכן גם בדרך זו ניתן להשיבו מדרך החטא ולהחזירו למוטב.

בברכת שבת שלום וחג סוכות שמח הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

מעיר הרב 'מקדש הלוי': מוצאים אנו שמה רבינו פונה אל השמים בלשון 'דיבור'- שהיא לשון קשה, בעוד אל הארץ הוא פונה בלשון 'אמירה'- שהיא לשון רכה, ולכאורה מה פשר הדבר?

ונראה לומר- ש'השמים' מייצגים את החלק הרוחני שבאדם, את הנשמה החצובה מתחת כסא הכבוד שבשמים, ואשר היא חלק אלוה-ממעל. ואילו 'הארץ' לעומת זאת מייצגת את החלק הגשמי שבאדם, את הגוף העכור, אשר שב בסופו של דבר אל הארץ.

מעתה נראה, כי הנה ידוע שקל לו לאדם יותר לחטוא באמצעות הנשמה מאשר לחטוא באמצעות הגוף. הרבה יותר קשה להתגבר על היצר המפתה אותנו לדיבורים אסורים, מחשבות זרות בתפילה, הרהורי עבירה וכיוצא, מאשר להתגבר על ניסיונותיו לפתות אותנו לעבירות מעשיות, כמו מאכלות אסורות וכיוצא.

לפיכך, אל הנשמה אותה מייצגים השמים פונה משה רבינו בלשון קשה, בלשון 'דיבור' שכן זקוקה אזהרה קשה יותר בכדי למנוע את העבירות שעל ידי הנשמה. אל הגוף לעומת זאת- הוא פונה בלשון 'אמירה', שהיא לשון רכה, באשר את חטאי הגוף- ניתן למנוע גם על ידי דיבורים רכים ונינוחים.

ובל נטעה כי הנשמה אינה נוטלת חלק בחטא, וכולה טהורה ונקיה, שהרי מפורש מצינו בגמרא (סנהדרין צא): "אמר ליה אנטונינוס לרבי: גוף ונשמה יכולין לפטור עצמן מן הדין! כיצד? גוף אומר: 'נשמה חטאת, שמיום שפירשה ממני הריני מוטל

הצלחה בגור"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן בן אסתר רותית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט סיון בת אסתר עמית בת טובה יוסף בן רחמה נתנאל בן ג'ינה אילן בן ג'וליאט אסף בן סופיה דוד עומרי בן יהודית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טילה עדן אסתר בת שולמית יפית בת ג'ינה שירי ימנה בת שולמית שמעון בן שולמית אנאל חביבה בת שולמית אורן בן נעמי שושנה שירה בת סילביה מיטל בת שושנה

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו זרי בן ימנה אילנה בת רחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית נועה בת מלך טוב משה בן רחל דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרח- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעימה סימי בת סוליקה שלו בן מלך פחימה אורן בן אסתר דינה בת מלך נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שלית בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה טובה בת אורה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה מישא אסתר בת זוהרה שאלו בן סילביה עינת בת רחל ברכה בנימין בן יקוט רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רונית בת סבריה קטנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה זרבה בת שושנה ריזל יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בו גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה לנוריאל בו אסתר

לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר ולילד אלחנן רפאל בן איריס ולילד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

לרפואה שלימה ציון בן צ'חלה והצלחת יוסף ליאור בו דליה אפרת וב"ב

צמני לבת

ע"י	בניית לבת	צמני לבת	דביון חס
י"ט	18:02	19:13	19:56
כ"א	18:20	19:10	19:53
ח' שבט	18:21	19:11	19:54
כ"ב	18:21	19:12	19:54

שואל ומשיב בהלכה - אכילה בפסח

שאלה: ?

תשובה: !

מה הדין אם ירדו גשמים בליל חג הסוכות, קודם שהתיישבו לאכול סעודת ליל החג? וכן מהי חובת מצוות לולב בחג סוכות?

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת ציון:

אם ירדו גשמים בלילה הראשון של החג, פטור מלאכול בסוכה, שנאמר: "בַּסֶּכֶת תִּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים" (ויקרא כג, מב). "תִּשְׁבוּ" - כעין תדורו, מכאן שהמצטער פטור מן הסוכה. ויש חולקים ומחמירים בלילה הראשון, שצריך לאכול כזית בסוכה, גם כשיורדים גשמים, והעיקר להקל. ואף המחמירים לא יברכו ברכת 'לישב בסוכה', שספק ברכות להקל.

מי שלא אכל בסוכה בלילה הראשון של החג, מחמת הגשמים, ונכנס לביתו וקידש, וברך שהחיינו בעת הקידוש, ולמחרת בבוקר הייתה הרווחה ופסקו הגשמים, יש אומרים, שיחזור לברך שהחיינו בקידוש, ויש חולקים וספק ברכות להקל ולא יברך.

מצוות לולב מוטלת על כל איש ואיש מישראל ליטול ארבעת המינים (לולב אחד, שלשה הדסים, שתי ערבות ואתרוג אחד) לברך עליהם ולנענע אותם בשבעת ימי החג. אישה פטורה ממצווה זו. אין נוטלים לולב בשבת, היות שגזרו חכמים שמא ייטול הלולב בידו ויעביירו ארבע אמות ברשות הרבים.

מצוות נטילה הינה ביום ולא בלילה, אולם כל היום כשר לנטילת לולב. המהדרים במצוות - יש מהם הנוהגים לברך על הלולב ולנענעו בתוך הסוכה, ואת הנענועים, שבשעת אמירת ה'הלל' עושים בביה"כ. אדם, שאין לו לולב, יכול לקחת מחברו במתנה על מנת להחזיר ויוצא בו ידי חובה. נוטלים את הלולב ביד ימין ואת האתרוג ביד שמאל גם מי שאיטר יד.

ישיבה בפסח

מסופר על רבי הירש מיכל שפירא מיקירי קרתא דשופריא, פעם בעת זקנותו התמוטט מחולשה בהיותו בסוכה. מיהרו בני הבית להוציאו מן הסוכה כדי לטפל בו, אולם רבי מיכל לפת אצבעותיו בשארית כוחותיו ולא רצה לצאת. לאחר שהתאושש, שאלוהו מקורביו: "מדוע הרב החזיק ולא רצה לצאת מהסוכה?". ענה להם רבי הירש בתום לב: "חשבתי שאלו רגעי חיי האחרונים ורציתי לזכות לקיים עוד מצוות סוכה".

חביבות גְּבִיַּת סֶפֶה

מנהגו של הרה"ק רבי מרדכי מלעכאוויטש זיע"א היה להכין הרבה קרשים, כדי להשאיל אותם אחרי יום הכפורים לעניי העיר לשם עשיית סוכותיהם. פעם אחת בא אליו בערב סוכות סנדלר עני והוא צולע ברגלו האחת, בבקשה שישאיל לו כמה קרשים לסוכה. הצדיק השיב לו, כי כבר אזלו כל הקרשים, ולצערו לא יוכל לעזור לו.

הלך העני בצר לו לחפש קרשים במקום אחר, ורבינו מתבונן מבעד החלון, ורואה את העני עובר מבית לבית לבקש, שישאילו לו קרשים. נכמרו רחמיו על העני, פרץ בבכי ואמר: "ריבונו של עולם, ראה נא, עד כמה גדולה וחביבה מצוות סוכה לבני ישראל, ועד כמה הם מוסרים נפשם עליה, בחוץ יורד גשם, ורפש וטיט ברחובות העיר, ובכל זאת הולך הסנדלר העני הזה עם רגל שבורה, בנעליים קרועות, ומחפש קרשים, כדי שיוכל לקיים מצוות סוכה. השקיפה ממעון קודשך מן השמים, וברך את עמך ישראל ופרוש עליהם סוכת שלומך". לאחר מכן עלה רבינו על גג ביתו, פירק מגגו כמה קרשים, וציווה למשרתו לרוץ אחרי הסנדלר ולתת לו אותם, וביקש ממנו אף לעזור לו בבניין הסוכה, כי היה זה ערב שבת, שהטורח מרובה בו ביותר.

עֲנֹה אֲמִתִּית

אל מעונו של מרן הגאון ר' אהרן יהודה לייב שטיינמן ניגשו מספר אנשים ושאלוהו: "יאמר לנו רבינו, מאיזה אדם ניתן ללמוד מהי ענוה אמיתית?". השיב להם הרב ואמר: "ביקרתי אצל מרן הגאון הצדיק ר' חיים קניבסקי בחג סוכות וראיתי כי הינו עניו גדול". פעם אחת, שאלו את מרן הרב קניבסקי, מדוע כשמתבקש הוא לדבר באזכרה, אומר מילים מועטות, ותוך דקות בודדות מסיים את דבריו? ענה הרב בענוה: "אני מדבר בקיצור, כי אם אומר באריכות - אף אחד לא יבוא לשמוע אותי". יום אחד, באו אל הרב קניבסקי וביקשו ממנו להשתתף בכנס חיזוק ובו ישתתפו כשלושים אלף! בחורי ישיבה הרוצים מאוד לשמוע דברי חיזוק מפיו. שמע זאת הרב ואמר בפשטות: "לא יכול להיות, כנראה טעיתם בכתובת". ('מנחת תודה')

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א – 05206329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

לשאלות בהלכה

גא לפנות לרב אליהו פנחסי
בטל' 052-6329144
(הנייד באישור ועדה רוחנית)

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו'
גא לפנות לליאור בטל' 052-7652084
כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

מינויים

לקבלת העלון חינם במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל
PnineEH@gmail.com

אם ראשונים כמלאכים - האדמו"ר ר' שלום שכנא פרידמן מפראהבישט זצ"ל

האדמו"ר הרב שלום שכנא פרידמן מפראהבישט זצ"ל הידוע בכינויו 'רבי שלום הגדול' נולד בשנת ה'תקכ"ט (1769) במזריטש שבאוקראינה. נקרא על שם אבי סבתו ר' שלום שכנא מטורטשין. בהיותו כבן שמונה שנים נפטר אביו. רבינו ואחיו הגדול ר' ישראל חיים מלאדמיר נשלחו על ידי אימם, שבחרה שלא להינשא בשנית לאחר פטירת בעלה הקדוש, לביתו של ידידו של בעלה ותלמידו של חמיה ר' שלמה מקרלין, על מנת שיגדלו ויחנכו בדרכי התורה והחסידות, בראותה בו המוכשר ביותר מבין ידידי בעלה למלאכה זו (היא עצמה עלתה לארץ וחייה שם בהסתר).

לאחר שעבר חמיו, ר' מנחם נחום לכהן כמגיד בעיר צ'רנוביל, רבינו מונה לשמש כאדמו"ר בפראהביטש. גדלותו העצומה הביאה אליו תלמידים מכל רחבי אוקראינה. גדולי דורו התייחסו אליו בהערכה רבה. תלמידו ר' נחמן מברסלב התבטא לאחר פטירתו: "בפראהבישט היה אור גדול שכבה והותיר אחריו חשיכה עצומה". גיסו ר' ישראל מבאפאליא מתארו: "צדיק יסוד עולם, אדוני מורי ורבי גיסי". בעל רוח-הקודש. רבים פנו אליו ונושעו. נפטר בערב חג סוכות י"ג בתשרי ה'תקס"ג (1802). חי כ-33 שנים. ציונו בפראהבישט. בנו, ר' אברהם מילא את מקומו.

סבא (מצד אביו): ר' דב בער (המגיד ממזריטש). **סבא (מצד אמו):** ר' משולם פייבוש מקרמניץ (בעל 'משנת חכמים'). **אביו:** ר' אברהם המלאך. **אימו:** מרת גיטל. **אישות:** מרת חווה (נכדת ר' מנחם נחום מצ'רנוביל בעל ה'מאור עיניים', בתו מלכה, אשת ר' אברהם מקאריסצ'וב). **מרבותיו:** ר' גדליה מליניץ (מתלמידי הבעש"ט הקדוש). **מתלמידיו:** ר' נתן מברסלב, ר' ישראל מבאפאליא, ר' אריה לייב מבנדר (אחיו של רבי משה צבי מסאווראן). **ילדיו:** האדמו"ר ר' אברהם מפראהביטש (ממשיך דרכו של רבינו בהיותו כבן שבע-עשרה), האדמו"ר ר' ישראל מרוז'ין מייסד שושלת רוז'ין (ממנה הסתעפו שושלות: חסידות סדיגורא, בויאן, בוהוש, וסלוי וקופיטשניץ).

מרת חנה איטה (נישאה לר' יצחק מגארנוב בן ר' מרדכי מקרמניץ). דב בער (נפטר בצעירותו בחיי אביו. היה מאורס לבתו של ר' לוי יצחק מבראדיטשוב). **מספריו:** עטרת תפארת ישראל - נכתב ע"י גיסו. וכן הובאו מדבריו בספרים •משמיע שלום ידרכי שלום •נר ישראל.

רבינו בחר לו דרך נסתרה שלא מצאה חן בעיני החסידים של הרה"ק רבי נחום מצ'רנוביל, וביקשו מרבים שיגיד לו על ההתנהגות כזה, ודיבר עמו ואמר לו משל על דרכו, וכאשר שמע הרה"ק רבי נחום את דבריו ראה אשר "על דרכיו נגה אור" ואמר לו: "עתה לך בני כאשר אתה רוצה ותתנהג באשר תחפוץ", ופסק מלאמר לו מאומה. דרכו של הרה"ק רבי נחום היה להתפלל כותיקין וללמוד אח"כ כל היום, ואילו חתן בתו (רבינו) התפלל רק בשעה תשע ולא ראו אותו לומד.

ביקשו החסידים של הרה"ק רבי נחום מצ'רנוביל שידבר עם חתנו על כך, עד שביום אחד בבוקר אמר רבי נחום שילך לדבר עימו, ונכנס לביתו והרה"ק רבי שלום היה עדיין ישן, וכאשר פתח דלת חדרו נשאר עומד על מפתן הדלת ולא נכנס, ושאלו אותו החסידים למה לא נכנס, והשיב להם: "ראיתי את הבעש"ט הק' עומד אצלו מצד אחד והמגיד הק' ממזריטש עומד מצד השני ומדברים עמו בסודי רזין, ואיך יכולתי להיכנס?". ומאז הפסיקו החסידים לדבר עליו.

רבינו היה מסתיר מאוד את מעשיו ואת עבודת ה' שלו. כשהיה סמוך על שולחן חותנו זקנו הרה"ק רבי נחום מצ'רנוביל ז"ע היה רגיל להיכנס אצלו בכל שבת ויו"ט לאמור לו שבתא טבא - יומא טבא, פעם אחת ביום הראשון של ראש השנה לא יכל רבינו להתרומם בתפילתו במדרגה הראויה לו, ויאמר אל ליבו: "אם כן למה זה אנוכי עומד מלמעלה - בקיר המזרח", וירד ועמד בקרן זווית והתפלל. אחר התפילה נכנס אצל הרה"ק רבי נחום ויברכו זה את זה כנהוג ויצא, ביום השני התפלל רבינו כראוי לו, ויהי אחר התפילה כשנכנס רבינו אצל הרה"ק רבי נחום, קרא לו הרה"ק רבי נחום: "איפוא הן הנשמות אשר דחקו עצמן להתקרב אצלך אתמול כשהתפללת בקרן זווית?".

יפר הרה"ק האדמו"ר ר' ישראל מרוז'ין: אבי היה פעם אחת אצל הרה"ק הרב אריה לייב משפולי בשבת. הרה"ק היה זקן מופלג ואבי היה אברך ולמרות זאת כיבד את אבי מאוד מאוד, בכל שלוש הסעודות הושיב את אבי בראש השולחן והוא ישב בצד השולחן, גם אירע באותו זמן בהיות אבי אצלו, ישב אבי בחדרו ושתה קפה, והרבה אנשים עמדו סביבו במעגל, והרה"ק משפולי עמד בחוץ והקשיב למעשה שסיפר אבי מישמעאל אחד. וכל אלו שעמדו מסביב חשבו שדברים כהווייתן כמו שהוא מספר, אולם אחר המעשה ניגש הרה"ק משפולי ואמר לאבי: "אני למדתי מהמעשה הזה כוונת של טל וגשם", ואמר אבי: "איי, הזקן הזה לא איש בער הוא!".

כשרצה אבי לנסוע משם נפרד מהרה"ק משפולי, והוא ביקש מאבי שיברך אותו, ואבי לא רצה ואמר לו: "הלוא אתה זקן וישיש ברכו אתם אותי", ולא רצה, ואחר הוויכוח שביניהם זה אומר בכה וזה אומר בכה, הגיעו לידי פשרה - אבי יברך את הרה"ק קודם ואח"כ יברך הוא את אבי. וכן היה שהניח אבי ידיו הקדושות על ראש הרה"ק ובירך אותו, וכאשר הרים את ידיו מעל ראשו, אמר הרה"ק לאבי: "עכשיו נעלם", ולא רצה לברכו כי לא החזיק את עצמו ראוי לכך מפני ענוותנותו הגדולה, אלא מאבי הוא הצליח להוציא את הברכה.

יפר הרה"ק מרוז'ין ז"ע:א: בעל בית-מרזח אחד בא פעם אל אבי ז"ע"א וסיפר לו שהאדון שלו רוצה לדחותו קודם פסח ולתת את בית-המרזח למישהו אחר והוא יאבד את פרנסתו, והיה אבי יושב ומספר סיפורי מעשיות, וקודם צאתו שאל בעל הבית-מרזח: "רבי! ומה התשובה על זה שביקשתי?", אמר לו אבי: "כבר עשיתי לך טובה עם הסיפורים שלי, לך לשלום". ואכן הפריץ השאיר אותו על כנו.

פעם אחת ר' נחום מצ'רנוביל שאל אותו ממחרת ראש השנה: "מדוע ביום הראשון ראיתי מלאכים ושרפים מסתובבים סביבך, וביום השני כבר לא ראיתי?". והשיב לו רבינו: "ביום השני נתעליתי למדרגה גבוהה כזו, שהם לא היו יכולים עוד לגשת אליי".

חֲמַרַת הַפְּגִיעָה בְּזוּלַת

שפגע בי כאילו היה זה עתה, ואיני מוחל לו לעולם, גם שיתחנן בחלום שאסלח לו. אם כעת נמצא הוא לפני בית דין של מעלה ורואה את כל העוולות, שעשה לי וסובל מכך – אולי יבין מעט מהשנים הרבות של מרירות שסבלתי בגללו."

המחזה המשיך להופיע בחלומי קבוע, כשלא חיפשתי לספר אותו, אלא שמרתי אותו בליבי הכואב. אלא, שבערב חג הפורים התשע"ז (2017), אירע דבר מיוחד.

בדלת ביתי נקש אדם צעיר כשמשלוח מנות בידו, כשהוא אומר: "שלום, אני בנו של העסקן שנפטר בשנה האחרונה, והיה השותף שלך לעסקים לפני 35 שנה. אבי בא אליי בחלום אתמול וביקש, שאביא לך משלוח מנות ולהתחנן על נפשו שתסלח לו, כיוון שהוא מתייסר עד מאוד בעולם האמת."

"ותדע לך", הוסיף, "כי מאז שנפטר אבא לפני שנה, זו הפעם הראשונה שהוא בא אליי בחלום בצורה גלויה וביקש להביא לך ביום הפורים משלוח מנות, כשהוא מציין את שמך המלא."

למרות בקשת בנו, לא הצלחתי לסלוח, מפני שנזכרתי בשנים בהם בכיתי בלילות וסבלתי קשות מהרדיפה שרדף אותי, ומיד התמלאו עיניי בדמעות של כאב ואמרתי לו: "לא סולח לאבא שלך, הוא עצר לי את החיים ורצח אותי בדם קר", אמרתי בדמעות חונקות.

הבן ההמום, שלא ציפה לתגובה שכזו, לא ויתר, ומיד אחר חג הפורים ניגש אל גדולי האדמו"רים, כדי שיתערבו ויצילו את אביו הזועק בשמיים. עד שצהריים אחד, קיבלתי טלפון, מהאדמו"ר מויז'ניץ שליט"א בכבודו ובעצמו.

"שלום לך יהודי, שמעתי על הנפטר הזועק בחלום לבני משפחתו שתסלח לו. דע לך, כי יהודי חייב לסלוח, אפילו אם באמת פגעו בו". הייתי המום מהזכות לדבר עם האדמו"ר, אך כיצד אפשר לסלוח ברגע אחד על עשרות שנים של סבל?!

לאחר מספר ימים, קיבלתי הזמנה מיידית לחדרו של האדמו"ר מז'ימיגראד. התרגשתי מהזכות, כשהאדמו"ר קיבלני בשמחה ודיבר איתי שיחה ארוכה על הנפטר הזועק לעזרה וניסה לפייס את ליבי. לאחר שיחה ארוכה, פרצתי בבכי בחדרו ואמרתי: "אני מוחל וסולח לו בלב שלם".

והנה, באותו יום שישי, קיבלתי מכתב מאלמנת הנפטר שהיא כותבת לי כך: "אני מודה לך מכל הלב שגרמת נחת רוח לבעלי בשמיים אחר שנה של סבל ומרורות שעבר זעק לנו בחלום ללא הרף".

"אני משאירה לך במעטפה סכום כסף גדול שביקש הנפטר להשיב לך על כך שחייב לך סכום זה לפני כ-35 שנה. תודה רבה". ומאותו יום, הפסיק הנפטר להגיע בחלום אל שותפו ואל בני משפחתו.

להלן סיפור מופלא, המעובד מתוך 'ערכים' הממחיש לנו באופן חד משמעי עד כמה עלינו להיזהר לבל נפגע בזולת. הסיפור התרחש בתקופת האביב בשנת ה'תשע"ו (2016) אחד מבני הקהילה, איש עסקים מפורסם המוכר לכל בווייליאמסבורג שבצפון ברוקלין, החל לחלום פעם אחר פעם, לילה אחר לילה, חלום מוזר ויוצא דופן.

מדובר באדם רציני אשר נושא החלומות כלל לא תופס אצלו מקום, אך הפעם הבין כי מדובר במסר שמימי. כמעט בכל לילה, כאשר הוא עולה על יצועו, חולם על אחד מאנשי מהקהילה שנפטר מספר שבועות, אשר זועק לעברו בבכיות נוראות: "בבקשה, תסלח לי. אני מתחנן, תמחל לי, אני סובל עד מאוד, ואין לי מנוחה בעולם האמת".

בתחילה, לא התייחס לחלום, אבל, כאשר החל החלום לחזור על עצמו בצורה מדוייקת פעם אחר פעם, במשך עשרות פעמים, ידע מיודעונו, כי אין זה סתם חלום.

"בבקשה, תסלח לי, אני מתחנן", זעק העסקן הנפטר בחלום, אך היהודי שלנו שהתעורר בבהלה, עמד וקרא בקול גדול: "תפסיק לבוא לי בחלום, אני לא סולח ולא מוחל לך לעולם, על כל מה שעשית לי. לא יעזור לך כלום!".

מה אירע בין שניהם? עד לפני 35 שנה היו שניהם שותפים בעסק מצליח בווייליאמסבורג, עד שפרצה ביניהם מריבה קשה. האחד הטיח בחברו דברים קשים, עד שהם החליטו לפרק את הקשר ביניהם בעסק.

"הוא פגע בי עד עמקי נשמת", סיפר העסקן בעל החלום, "אך יותר מכל הוא סירב לשלם לי סכום גדול, שהיה חייב לי כחלק מהשותפות. לא שכחתי זאת לעולם והייתי הולך כל יום בכאב על העוול שעשה לי ועל החוב שלא השיב לי."

אך זו לא הייתה הבעיה היחידה. הבעיה הגדולה הייתה, שמיד כשפירקנו את השותפות, פניתי לדרכי והלכתי לחפש שותפויות במקומות אחרים על מנת לדאוג לפרנסתי.

אלא שלהפתעתי הרבה, לכל מקום שהגעתי, דאג השותף לשעבר לעקוב אחרי ולספר לבעל העסק החדש, כמה לא כדאי לו להכניס אותי כשותף בעסק, וכי אני אדם לא אמין, שעדיף לברוח ממנו.

כאב לי כל כך והרגשתי, ששופכים את דמי. גם כאשר הצלחתי להיכנס לעסק חדש כשותף, הוא לא הניח לי ודאג תמיד ליצור קשר עם השותפים הנוספים ולהפחיד אותם, כמה אני מסוכן.

הדבר פגע בי מאוד ועצר לי את ההתקדמות בחיים בהמון תחומים. "איני מוחל לו לעולם", זעק ליבי המדמם מדי יום. גם כעת אחר שנפטר, מרגיש אני את הצער והמרירות,

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל הרב שבתי בן אסתר יאטון זצ"ל וילד יחיא בן יוסף ז"ל הרב מנחם בן ויקטוריה בצרי זצ"ל מאיר מורד בן שושנה ז"ל יצחק בן ברוק דב ז"ל אביבה בת אירין ע"ה גאולה בת טובה ע"ה שרה בת נרקיס ע"ה אברהם בן יונה ז"ל עמרים בן דבורה ז"ל אביגדור בן ג'ולי ז"ל יצחק בן חביבה ז"ל ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל מסעוד בן יקוט ז"ל אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל דרור יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל מזל בת שמעון חי זיזי בן קלרה ז"ל דב בן יצחק ז"ל יוסף בן מרים נוסרת ז"ל יוסף בן סעדה ז"ל סוליקה בת עישה ע"ה רחל רפאת בת השמת ע"ה אסתר בת נעמי ע"ה סלים בן פרחיה ז"ל יעקב בן אסתר ז"ל יעקב בן נעמי ז"ל יעקב בן סלימה ז"ל מאיר בן נעמי ז"ל ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה זילפה בת רנדה ע"ה מישא אסתר בת זרה ע"ה אביבה לויש ע"ה אברהם בן דינה ז"ל אברהם בן השמת ע"ה עפאת בת השמת ע"ה

הרב עובדיה יוסף בן גורג'ה זצ"ל הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל אסתר בת בלה ע"ה נעמי בת כותן ע"ה מרים בת בלה ע"ה צדיק חכם בן חזיה ז"ל ע"ה שני בת אסתר ע"ה מסודי בת חביבה ע"ה יונה בן סעדה ז"ל ברכה בת מרדכי ע"ה יעקב בן נעמי ז"ל שרה בת מורברי רחל ע"ה אלון בן סעדה ז"ל הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל הרב יעקב בן מרגלית זצ"ל שמואל בן רבקה ז"ל משה בן רוזה ז"ל אביחי בן אסתר ז"ל נעימה בת גורג'ה ע"ה דוד בר חסיבה ז"ל רפאל בן אסתר ז"ל שמעון בן שמחה ז"ל ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל אורה בת נעימה ע"ה שמעון בן חנה ז"ל גורג'ה בת נעימה ע"ה

חוט של חסד

הגליין לכל בית יהודי | בנשיאות הרד"צ שלום ארוש שליט"א פרשה | האזינו - סוכות | יג' תשרי תשע"ט (22/09/18) | גליין 589

ממשיכים לנצח

מהעונש של משה רבינו יכול כל אחד ללמוד לעצמו עד כמה התשובה היומית שלו חשובה בשמיים. אם שווה לקדוש ברוך הוא להעניש את משה רבינו בשביל מניעת תשובה של יחידים, זה אומר שכל רצונו של הבורא הוא שעוד יהודי יתעורר מעט. זו כל ציפיינו של בורא עולם וזו הנחת רוח העיקרית שלו. ומכאן שזו העבודה העיקרית של כל אחד ואחד. לכן צריך לכל אחד ואחד להכריח את עצמו לעשות את המאמץ היומי הקטן כדי למלא את חובתו הבסיסית.

לכן נזכיר שוב ושוב, אולי השבוע, אולי הפעם, עוד יהודי יתעורר לקבל על עצמו את ההנהגה העולה על הכול - להקדיש שעה בכל יום לפגישה אישית ולשיחה פשוטה עם בורא עולם הלהדות לו ולספר לו כל מה שעשה מאז הפגישה של אתמול ועד עכשיו. הנהגה זו היא עיקר ציפיינו של בורא עולם מאתנו, היא הדבר החשוב והיקר ביותר בעיניו, ושכרה בצידה, שהיא מבטיחה לאדם חיים קלים ונעימים.

חיים קלים וזורמים

העוונות הם משא המכביד על האדם, מכביד על החיים. כאשר אדם עושה תשובה בכל יום, הוא נפטר ממשא כבד. ואם אינו עושה תשובה בכל יום הוא מעמיס על עצמו עומס על עומס, והוא הולך ומדשדש, הולך ונכפף, עד שהאדם קורס לגמרי בגשמייות או ברוחניות. מי שיש לו מעט הרגשה בכוחות הנפש, יודע שאין עול כמו עול העוונות. וכאשר אדם עושה תשובה בכל יום, הוא מוריד מעל עצמו עול גדול מאוד בכל יום, וכל החיים שלו קלילים וזורמים. איזו הרגשה טובה ונפלאה זו! איזו מתיקות זו!

לא לחינם אומרים חז"ל: "יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה יותר מכל חיי העולם הבא". אנו לא יכולים לתאר לעצמנו אפס קצה מהעולם הבא, השיא של העונג של העולם הזה לא מתקרב לשבריר של שנייה בעולם הבא. והנה, שעה של תשובה בעולם הזה - יותר יקרה מכל חיי העולם הבא! בדברים אלה אומרים

המשך בעמוד 3

העונש והמסר הגדול

בעקבות שאלות קשות אלה אומר הרב גלינסקי מסר אדיר: אכן כן. בעונש זה גילה הקדוש ברוך הוא כמה חשובה ויקרה בעיניו אפילו התעוררות קטנה של עוד יהודי אחד. אם יהודי אחד היה יותר מתפעל ומתפלל יותר בכוונה ומתחזק יותר באמונה, היה נעשה קידוש ה' גדול יותר. וגם מניעה של כזה חוט השערה של קידוש ה' כל כך כואבת לרבינו של עולם, עד שהוא מעניש את משה שהוא עבד נאמן בכל ביתו, רק כדי ללמד אותנו כמה כל מעט התעוררות שלנו, כל תוספת אמונה, שמחה, כוונה, יראת שמים - כמה זה חשוב ויקר בעיניו יתברך.

וזה עולה בקנה אחד עם מה שכתבנו בשבוע שעבר בשם התנא דבי אליהו: "מעיד אני עלי שמים וארץ שהקב"ה יושב ומצפה להן לישראל יותר ממה שמצפה

האב לבנו והאישה לבעלה שיעשו תשובה" (תנ"א רבה לא). מכאן אפשר לקחת חיוקן עצום להבין את מעלת המחזירים בתשובה, כמה נחת יש לה' מכל יהודי שמתעורר אפילו מעט וכמה ה' מקפיד על כך שלא עוסקים כראוי בלעורר את עם ישראל בתשובה, ואפילו יחידים וכל שכן רבים.

מסר אישי

וקודם כול שהאדם יעורר את עצמו בתשובה בכל יום כפי שכתבנו בשבועות האחרונים, שהתשובה אינה עיסוק לימים נוראים בלבד, אלא התשובה היא עבודה יומית קלה ונעימה ונצרכת ביותר. הנה אנחנו נמצאים אחרי יום הכיפורים נקיים מעוונות, ואת הניקיון הזה צריכים להמשיך לכל השנה כולה. אם נעשה תשובה בכל יום, נהיה נקיים בכל יום מחדש.

של ימינו אינה מסוגלת לחולל כזה פלא. ואפילו שמשא היכה ולא דיבר - הייתכן שמשתי מכות ייצאו כל כך הרבה מים ובכזה זרם חזק? האם זה לא קידוש ה' עצום?

ונכון שאם משה היה מדבר אל הסלע היה נעשה קידוש ה' גדול יותר, אבל בסך הכול מי היה רואה ושומע את משה מדבר? הרי המקום היה צפוף מאוד, ועמדו שם יותר ממיליון יהודים צמאים וכעוסים, היה רעש גדול ולחץ ודחוק, ולממשה לא היה רמקול. גם אם משה היה מדבר, היו שומעים אותו אולי כמה יהודים

הסמוכים אליו ולא כולם, כך שגם אם בגלל שמשא לא דיבר נמנע קידוש ה' גדול יותר, זה היה קידוש ה' ליהודים ספורים שהיו קצת יותר מתפעלים מהנס הגדול - האם בשביל מניעת תוספת התעוררות למספר קטן של

יהודים צריכים להעניש את אדון הנביאים ורבן של כל ישראל בעונש כל כך חמור - שיפסיד את משאת חייו ואת פסגת שאיפותיו: להוביל את העם שכל כך מסר נפשו עליהם לארץ הקודש ולמקום קיום התורה?

בסיום הפרשה מספרת התורה שה' מצווה את משה לעלות להר נבו כדי להסתלק מן העולם, ואז ה' מזכיר למשה מדוע הוא לא נכנס לארץ: "על אשר מעלתם בי בתוך בני ישראל אשר במי מריבת קדש מדבר צין על אשר לא קדשתם אותי בתוך בני ישראל". אנו יודעים שה' מדקדק עם צדיקים כחוט השערה ושאין לנו השגה ב"עבירות" של משה רבינו, אך בכל זאת ההאשמות שה' מאשים את משה הן קשות מאוד: מעילה ופגיעה בקידוש ה' - צריכים להתבונן על מה יצא הקצף הגדול.

הן היכה צור

המגייד הנודע, הרב יעקב גלינסקי זצ"ל, שואל: וכי משה ואהרן לא עשו קידוש ה' גדול באותו יום? צריכים ליכור שמדובר במאות אלפי אנשים שרואים איך יוצאים נהרות של מים מסלע, שהרי ברור שכדי להשקות את כל העדה ואת הצאן והבקר שלהם היה צורך בכמות מים אדירה בלחץ ובזרימה חזקה מאוד. אם היו יוצאים לבני ישראל אפילו מאה בריזים של ימינו, היה לוקח לכל העם לשתות כמה ימים וחלקם כבר היו מתים בצמא. אלא ודאי שיצאו נהרות עצומים של מים שהרוו את כל העדה כולה עם בערים במשך כמה דקות וכל זה משתי מכות כמו שכתוב: "הן היכה צור ויזובו מים ונחלים ישטופו". אפילו מכות הקידוח הכי משובלות

הילולא דרבינו הקדוש

מוסדות "חוט של חסד" מזמינים אתכם לשמחת בית השואבה והילולת רבינו הקדוש רבי נחמן מברסלב זי"ע"א
אי"ה יום רביעי ב' דחומ"ס, אור ל"ח תשרי (26/09/2018)
בשעה 20:30, בסוכת הישיבה, רח' שמואל הנביא 13 ים-עזרת נשים פתוחה

סעודת מצוה • תזמורת • ריקודים

הברכת חת חנה
הרה שלום ארוש שליט"א הוסיפות

גן הדעת

פנינים, פתגמים, רעיונות, חידושים לפרשת השבוע

פנינים חסידות ברסלב

שירת האיזוני

בענין הייסורים הבאים על האדם יש שלש שאלות עיקריות. האחת, מאחר ונבראנו עם יצר הרע קטלני המושך אותנו בטבעיות לכל הרעות לא מגיע לנו מחיאות כפיים אבל כאשר לא מצליחים להתגבר עליו לכאורה לא היינו ראויים לעונש כלל, מאחר ויצר לב האדם רע מנעורי? שאלה שניה, איזה טעם יש בהנישה לאדם, ומדוע יתעסק הכל יכול האינסופי עם יצורים זעיריים שכמותנו? שאלה שלישית, מה הסגולות של עם ישראל שדווקא עליהם מפקחת ההשגחה בשבעה עיניים, וכן מדוע בתוך האומה הישראלית מדקדקים עם הצדיקים כחוט השערה יותר מהמון העם?

ועל אלו השאלות מתלונן איוב בספרו אותו כתב משה, על עוצמת היצר המתגבר אמר **יָדֵךְ עֲצוּבִי וְיַעֲשִׂנִי יַחַד סָבִיב וְתַבְלַעֲנִי. זָכַר נָא כִּי כַחֲמֹר עֲשִׂיתִי וְאֶל עֵפֶר תִּשְׁבִּינִי**, היינו מילא אם אני הייתי בורא את עצמי או היה ראוי שאקח אחריות על מעשי ואקבל גמול לטוב ולרע, כי אדם אוכל מה שהוא מבשל, אבל אם **יָדֵךְ עֲצוּבִי וְיַעֲשִׂנִי** אז מה הטענה עלי, אני הרי בסך הכל בובה על חוטים! ואת שאלת אפסיות האדם לעומת האלוקים ניסח איוב כך **שְׁתַּתִּי מֵהָאֵל אֶפְעַל לִי נֹצֵר**

הָאֵדָם, כִּי עֲתָה לַעֲפֹר אֶשְׁקֵב וְשִׁחַרְתִּי וְאִינֵנִי. היינו מאחר שאיני גורם רעה רק לעצמי, ועונתי אינם משפיעים בעליונים, הלא יספיק שלעפר אשכב ואמות ולא יהיה לי שכר **וְשִׁחַרְתִּי וְאִינֵנִי!** ועל השאלה השלישית הטוענת על הדגש ששמים על אלו יותר מאלו אומר איוב **מִדּוּעַ לְשָׁעִים יִחְיֶי עַתְקוּ גַם גְּבוּרֵי חֵיל, וְזָרַע נִכְוֹן לְפָנֶיהֶם עֵמָס וְצִאֲצִיָּהֶם לַעֲנִיָּהֶם, בְּתִיתֵיהֶם שְׁלוֹם מִפְחָד וְלֹא שֶׁבֶט אֶל־וּהַ עֲלֵיהֶם** היינו הצדק האלוהי לא בולט לגד עיני מאחר ואני רואה שרשעים מושחתים מתעשרים והולכים, ויש להם ילדים טובים בלי צרות ודינים מיותרים.

עד שהמתבונן בספר איוב בעיון גדול מבחין שכל השאלות המתעוררות מספר איוב נובעות משאלות אלו, שעיקרן בתמיצות: האדם קרוב להיות אנוס בחטאיו, תימה שלאין סוף עניין בקרוצי חומר, ומדוע אין אחידות בדין. משה רבנו, אדוננו, גדול נביאנו, מתיר ספקות אלו בשירת האיזוני. על השאלה הראשונה אמר **הַצֹּר תִּמְיוֹם פְּעָלוֹ**, זאת אומרת היסוד של האדם הוא טוב, ומה שכתוב שצדק לב האדם רע מנעוריו אין פירושו שהאדם רע מיסודו עד כדי כך שאין לו יכול להשליט את הטוב! לא כך

הדבר, כי באמת, **עֵשָׂה הָאֱלֹהִים - אֵת הָאָדָם יָשָׁר**, היינו שהיסוד הטוב קודם לרע, ועל כן בכוחו להכניעו. ועל הטענה השניה האומרת כי אם חטאתי מה אפגע לך, אמר משה **הֲלוֹא הוּא אֲבִיךָ קִנְיָה הוּא עֲשָׂךְ וְנִכְנַנְךָ**, היינו שלא יכול לטעון אדם מה אפגע לך שהרי הוא הקב"ה הוא לנו כמו אב, וחטאי האדם מחללים שמו, כמו שנימאר בבת כהן (ויקרא כא, ט) **אֵת אֲבִיהָ הַיָּמִינִית**.

ועל הטענה השלישית ממנה עולה כי יכולה להיות תרעומת לישראל מדוע ירערו משאר אומות ההולכים בבבלי הזמן **וּבַתְּעַנְגוֹת בְּנֵי הָאָדָם שְׂדֵה וְשִׂדוֹת**, משיב אדון הנביאים **וְצֶבֶד גְּבֹלַת עַמִּים לְמַסְפֵּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, כִּי חֶלֶק ה' עִמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ**, כלומר, ישראל והאומות שונים לגמרי, אומות העולם מסורים למזלות, עם ישראל נמצא תחת השגחת המאציל בעצמו, ומכיוון שהם נתונים להשגחתו, על כן מדקדקים עמהם יותר, וזוהי חובה שהיא זכות אינסופית, זכות המובילה את האדם לשכון נצח בארמונו של מלך. כללו של דבר. איש הישראלי צריך להכיר בכך שביסודו הוא טוב ויכולתו להגביר הטוב על הרע, למעשה יש השפעה, וגמולו האינסופי גובר על טלטלותיו הזמניות.

הרב ליפא הנה מקורב לרבנו זכרון-לברכה, בשינה האחרונה לא הנה על ראש-השנה, וישאל רבנו זכרון-לברכה עליו, ותדעו אותו, כי הצדק לטע בשביל אחרונים בשביל כל האוקיינוס. ענה רבנו זכרון-לברכה ואמר: "הראש-השנה שלי עולה על הכל, דבר גדול מזה אין!" (שיש"ק א-שדמ)

פעם אחת בימי הסכות הקדושים, קשה הקיף רבינו הקדוש זיע"א, את הבימה בהארתו ומיניו, ראו אנשינו אחר-כך על הקרקע, במקום שהלך סביב הבימה, שנתלחח הקרקע מהדמעות שלו, ששפך אז בעת הקיפו את הבימה. (שם א תרפ)

רבנו זמ"ר מה שצדיקים אחרים פועלים בצדקותם מראש-השנה עד השני-רבא פועל אני בלילה הראשון של ראש-השנה. וזאת אנדעו צדיקים פועל פון ראש-השנה ביו השני-רבא פועל איך די ערשטע נאכט פון ראש-השנה". (שם ב-עה)

א ב ש ל חיים

- ☆ האמת מביא שובע
- ☆ כל זמן שאדם משקר לא תעורר לו שום דיאטה
- ☆ המחשבות מתהוות כפי הדיבורים, והדיבור נעשה מן הדמים, והדמים מתהווים מן המאכלים.
- ☆ צריך להתרגל לא לאכול בסמוך לשינה

ש"ת של חסד

אור"ח סי' תרל"ט - לקט דיני כבוד הסוכה ולימוד בסוכה

דין הלכתי המוגש ע"י בית ההוראה "חוט של חסד" מאת הרה"ג ר' אלהן שלום אלגוד שליט"א

א. שיחת חולין בסוכה

מעיקר הדין מותר לדבר בסוכה דברי חולין (דרכי משה שם סק"א בשם המהר"ל, ט"ז שם סק"א), אמנם יש חסידים ואנשי מעשה שהקיפו שלא לדבר בסוכה דברי חולין אלא רק דברי תורה ותפלה (אליה רבה שם סק"א בשם הש"ה, טה אפרים סי' תרכ"ה). וכמובן שלכו"ע אסור לדבר בסוכה דברי איסור כגון "לה"ר וכד', והדבר חמור טפי בסוכה שהיא "צלא דמהימנותא" (הגר"מ אליהו זצ"ל בדרכי הלכה סי' קל"ה סק"א).

והגר"י קנייבסקי זצ"ל [אורחות רבינו ח"ב עמוד רכ"ד] החמיר משום כך שלא להכניס אפילו עיתון כשר לסוכה מפאת קדושתה (ובוודאי שאין שום היתר לקרוא עיתון שאינו כשר בשום מקום שהוא, וק"ו בסוכה הקדושה). וראה עוד בדברי **רבינו הקדוש** [לקו"מ ח"א מה] דברים נוראים הנעשים ע"י דיבורים שאינם קדושים ובפרט בסוכה.

ב. משחקים בסוכה

נחלקו הפוסקים האם מותר לשחק משחקי קוביה בסוכה (כלומר משחקים שבוך כלל מהמרים בהם כגון קלפים, שש-בש וכד') כשאינו מהמר על כסף (שהוא איסור מוחלט בכל זמן ובכל מקום שהוא): <א> יש אומרים שמותר (דרכי משה שם סק"א בשם מהר"י יו"ל סי' קצ"א), <ב> ויש אומרים שאסור לשחק במשחקים אלו בסוכה (ביכורי יעקב שם סק"א בשם הש"ה, הגר"י אייבשיץ זצ"ל ביערות דבש דרוש א', הגר"ע יוסף זצ"ל בחזו"ע סוכות עמוד קמ"ב). אמנם משחקי קופסה אחרים שאינם משחקי קוביה (כגון שחמט, דומינו וכד'), מותר לשחק בהם בסוכה (שהרי הפוסקים האוסרים הג"ל אסור רק משחקי קוביה מחמת היותם משחקי הימורים במהותם).

ג. מנהגים לכבוד האושפיזין הקדושים

טוב להדליק נר אחד בכל לילה בסוכה לכבוד האושפיזין של אותו יום (כה"ח שם סק"ט, הגר"מ אליהו זצ"ל בדרכי הלכה סי' קל"א, ו"ה) וגם מותרים שטוב להדליק כל לילה בסוכה שבעה נרות לכבוד כל האושפיזין [חיד"א במחזיק ברכה שם קונטרס אחרון סק"ב, שערי תשובה אור"ח סי' תרכ"ה סק"א]. כמו-כן, טוב לייחד כסא יפה ומפואר בסוכה לכבוד האושפיזין, ויאמר "זה

הר"ן שכל זה "היכא דלא מטריד, אבל אי מטריד - הוה ליה מצטער ופטור מן הסוכה".

וכתב **המג"א** (שם ס"ק י"ג) שהכל לפי העניין, ואם יש לו מנוחה בסוכה - לומד בסוכה גם את לימודיו בעיון. וכן פוסק המש"ב (שם ס"ק כ"ט), ומוסיף [שם בשער הציון ס"ק נ"ג] ו"ז": "וכעין זה כתב **בפרישה**, דעכשיו בזמנינו שרוב בני ביתו אינם בסוכה כל היום כי אם בשעת אכילה, צריך ללמוד אפילו דבר בעין בסוכה". וקריאת שניים מקרא ואחד תרגום (של פרשת "וזאת הברכה" הנקראת בשמחת תורה), פוסק **רבינו מנחם** (הל' סוכה לימ"ב פ"ו ה"ט) שמי שרגיל בכל השנה לקרוא בביתו, חייב בחג הסוכות לקרוא בסוכה דווקא. ועל פי זה פוסק הג"ר משה היימן שליט"א [ספר סוכה שלמה סי' תרל"ט סוף הערה ז' (עמוד רמ"ז)] שה"ה שאמירת תהילים חייבת להיות בסוכה דווקא כמיון שאינו לימוד שמצריך עיון. ועוד מוסיף **המג"א** [הל' שגם אם דעתו מיושבת עליו ללמוד בסוכה אבל הוא צריך ספרים רבים ללימודו ואין לו מקום להניחם בסוכה וטורח עליו ללכת לביתו להביא את הספרים לצורך לימודו - יכול ללמוד מחוץ לסוכה, וכן פוסקים שו"ע הרב [שם ס"ד] המש"ב [הל' והגר"ע יוסף זצ"ל [חזו"ע סוכות עמוד קמ"ז]; אבל אם יש לו מקום בסוכה להניח את הספרים שצריך לכל החג - חייב ללמוד בסוכה (אליה רבה שם סק"א, שו"ע הרב הג"ל, חיי אדם כלל קמ"ז דין ה'; מש"ב הל' ב]. אמנם **בשו"ע הרב** [הל' משמע שכל דין לימוד תורה בסוכה הוא רק אם לא לומד בבית המדרש, משום שלימוד בבית המדרש עדיף טפי, וז"ל: "לפיכך כל שבעת הימים צריך לקרות וללמוד בתוך הסוכה (אלא אם כן קורא ולומד בבית המדרש); וצ"ב משום שלא מצינו גדר זה בשאר דברי הפוסקים, ומשמע שבסוכות ישנו עניין מיוחד ללמוד דווקא בסוכה ועדיף טפי מלימוד בבית המדרש?!

וזבין הפוסקים האוסרים זאת מכל וכל, מ"מ אותם המעטים ונסמכים על הפוסקים המעטים המתירים זאת - רשאים לעשן גם בתוך הסוכה (הגר"ע יוסף זצ"ל בחזו"ע סוכות עמוד ק"ל).

נחלקו הפוסקים האם מותר ליטול ידיו בסוכה: <א> יש אומרים שאסור בסוכה ליטול ידיו לסעודה משום שזהו תשמיש בזוי, אבל נטילת ידיים שחרית שצריך ליטול סמוך למיטתו - מותר ותיכף ומיד יוציא את הכלי מהסוכה [ערוה"ש שם ס"ד, וכן כתב שו"ת רבבות אפרים ח"א סי' תכ"א ס"ק י"ח בשם הגר"מ פיינשטיין זצ"ל שמכיון שאין רגילות ליטול ידיו לסעודה בביתו בחדר האכילה - גם בסוכה לא יטול מדין "תשבו כעין תדורו"]. <ב> ויש מי שאומר להיפך, שנטילת ידיים לסעודה שרי בסוכה, אבל נטילת ידיים של שחרית - אם יש מחוץ לסוכה כגון ששורה על המים רוח רעה ומיחזי לאנשים כתשמיש בזוי ואם אין לו מים סמוך ד' אמות למיטתו יטול בסוכה [הגר"מ קרליץ שליט"א בחוט שני סוכות פ"א סק"ב]. <ג> והגר"ש אויערבאך זצ"ל [להלכות שלמה סוכות פ"ז אורחות הלכה הערה 88] נמנע מליטול ידיו בסוכה, בין נטילת ידיים של שחרית ובין נטילת ידיים לסעודה.

ה. לימוד תורה בסוכה

איתא בגמ' [סוכה כ"ח] שאדם צריך ללמוד בשבעת ימי חג הסוכות בתוך סוכתו, ונחלקו הראשונים בבואור הגמ' שם איזה לימוד צריך ללמוד בסוכה: <א> יש אומרים שלימוד שאינו מצריך העמקת הדעת כגון לימוד בקיאות, יש ללמוד דווקא בסוכה, אבל לימוד עיון יכול ללמוד מחוץ לסוכה [וש"ש שם ר"ף שם הל' סוכה פ"ה ה"ט, טור אור"ח סי' תל"ט], וכן פוסק **הש"ע** [אור"ח תל"ט ס"ד]. <ב> והר"ן [סוכה י"ג ע"א בדפי הרי"ף ד"ה גמ' ה"מ במגו"ס] מביא דעה הפוכה, שדווקא לימוד בעיון צריך ללמוד בסוכה משום שהי קבע, מה שאין כן לימוד בקיאות שאינו צריך ללמוד בסוכה. <ג> והר"ן עצמו סובר שלחומר יעשה כשתי הדעות - כלומר שילמד בסוכה גם את לימודיו בעיון וגם את לימודיו בבקיאות, אלא שמוסיף

לשאלות ולתגובות למדור יש להפנות לאימייל: Nhman148@gmail.com לדייונים בבית הדין "משפט וחסד" 054-8491070

ספרו בגויים נבדו

המשך דבר ראש הישיבה

חכמינו שאי אפשר לתאר במילים את מעלתו של מי שמקדיש שעה בכל יום להתבודדות ולחזרה בתשובה.

הנה נפתח בפנינו חלון הזדמנויות חדש. שנה חדשה. סליחה ומחילה. צריכים "לעלות על הגל" ולהמשיך את השנה לשנה נקייה, שנה של תשובה בכל יום. למה שניתן למשא העוונות להצטבר? הרי ה' לא ותרן חלילה. לעוונות יש מחיר מידי. למה לך לעבור עוד יום של צער ועומס מיותר? אבל ה' רחמן מאוד. בשעה אחת של תשובה הוא מוחל לך, הוא ימתק מעליך את הדינים וישפר לך את כל מציאות החיים בעולם הזה, ואין סוף וגבול למה שיהיה לך בעולם הבא.

זמן שמחתנו - כל השנה

וכל שכן עכשיו, בין יום הכיפורים לחג הסוכות, אנו צריכים מצד אחד להמשיך את הכוח של יום הכיפורים, ומצד שני להכין את עצמנו לקדושת הסוכה. ואין הכנה טובה יותר להרגשת קדושת ושמחת החג של חג הסוכות ולהרגשת קדושת הסוכה וארבעת המינים והאושפזין הקדישין - כמו תשובה יומית, כי כל מהות החג היא שמחה של תשובה מאהבה.

כמו שמובא בכל ספרי החסידות, שהסיבה לכך שעושים סוכות דווקא עכשיו היא מאחר שהסוכה כל כך קדושה ושם שמים נקרא עליה, ואי אפשר להיכנס אליה עם עוונות, לכן הזמן היחיד שבו כל עם ישראל ראויים לסוכה הוא לאחר יום הכיפורים, שאז כולם נקיים מעוון. וכן בעניין האושפזין הקדושים. זה ברור ופשוט שלא ניתן להרגיש שום שייכות לקדושתם בלי נקיות של תשובה. ואילו כאשר יהודי עושה תשובה בכל יום והוא מנקה את עצמו מעוונות, הוא בוודאי זוכה להרגיש משהו מקדושת שבעת הרועים לפי מדרגתו.

וכן בעניין ארבעת המינים. מובא בזוהר הקדוש שהם מסמלים את גיבור המלחמה היוצא מהקרב כשכלי זינו בידו לאות ניצחון. בכל הימים הנוראים שעברו עלינו אחזנו בכלי הזין של התפילה והתשובה, אבל עיקר הניצחון הוא לצאת מהימים הנוראים עם כלי הזין ביד, כלומר לא להניח את התשובה בצד עד חודש אלול בסוף השנה, אלא ללכת איתה כל השנה כולה. ובכך זוכים ל"זמן שמחתנו", כלומר לזכות לשמחה אמיתית, שמחה של נקיות מעוונות ולהמשיך את השמחה הזאת לכל השנה כולה. ה' יזכנו. חג שמח לכל בית ישראל.

תכף בהגיע הרב אל המלך, פנה לר' ישועה ואמר: שלום עליך אדוני הרב! שלום וברכה! - ענה הרב, ושאל לשלומו של המלך, הושיב המלך את הרב לימינו, והשמיע את שאלתו: יואיל נא כבודו להודיעני, מה המחזה הזה אשר עינינו רואות, את האדם המעופף על פני שמי תוניס?

ויענה הרב למלך: האישי הזה - המשיך לומר בדברי תשובתו קניתי ממנו חבילת הדסים, וביקשתי לקחתה לביתי, ומאז שעלה במדרגות הבית ועד עכשיו, הוא מרחף באויר.

כשמוע המלך הדברים האלה, אמר המלך לר' ישועה - עתה, אבקשך לומר לי: מה זה ועל מה זה, ואני אעניש את הנאשמים.

הנה האישי המעופף ירד עתה, ויבוא לפניך ויגיד את כל אשר קרהו - אמר הרב - ואדוני המלך החכם, ידע לעשות כחכמתו. עודם מדברים, והנה ירד

האדם המעופף, ויבוא לפני המלך, ובקול בכייה סיפר את כל אשר נעשה עמו. מאז דרכו רגלי על מדרגות הבית - פתח ואמר הרגשתי כי רוח חזקה מרימה אותי - עם חבילת הדסים שעל גבי - למעלה עד לב השמיים. רק לפני רגעים מעטים - המשיך את דבריו ואמר - הרגשתי שהרוח מורידה אותי בלפי מטה, לאט לאט הורידה אותי, עד שהגעתי לארמון אדוני המלך.

מדוע קרה לך מה שקרה? - שאל המלך את מוכר הדסים. ענה האישי ואמר: אני חושב, שכל זה קרה לי, בגלל עצתם של מוכרי הדסים - ואני בתוכם - שהשנה נמכרו ליהודים את חבילת הדסים בסכום גבוה של עשרים וחמש פרוטות. כשמוע המלך את כל הדברים האלה, התפלא הפלא ופלא, על גדולת מעשיו של ר' ישועה, אז ידע כי רוח ה', בקרבו לעשות נסים ונפלאות.

המלך כעס על מוכרי הדסים, קרא לכולם, והוכיחם על מחשבתם הרעה, איך לא תבושו להעלות את מחירי הדסים, במחיר גבוה ומופזז כזה? ברגע זה - צעק המלך על המוכרים - לכו לבתי - היהודים, והביאו לכל אחד מהם שתי חבילות הדסים, והפעם לא תקבלו תמורה על כך, מי שרוצה עוד הדסים, יקנה כל חבילה במחיר של שתי פרוטות נחושת, לא יותר! מיהרו מוכרי הדסים לעשות ככל אשר צוה, שמחו כל היהודים על מעשה הרב, והללו את ה' על תשועתו ועל רוב חסדיו.

ראשי הקהילה ונכבדיה הלכו אחריו, לראות את הפלא שיתרחש בזכות רבם הנערץ. ניגש ר' ישועה לאחד המוכרים, וישאלנו: מהו מחיר חבילת הדסים? אחת אדבר - ענה המוכר - מחירה עשרים וחמש פרוטות נחושת, ולא אפחית לך אף פרוטה אחת. אמר הרב: טוב, קח סכום של עשרים וחמש פרוטות, כאשר דיברת, והבא נא לי אותה לביתי. העמיס

מנהג קבוע היה בעיר תוניס, לסכך את סוכותיהם בענפים של הדסים, שהיו מצויים בשפע רב בעיר. בערב חג סוכות, היו הערבים מביאים בחמוריהם לשוק חבילות רבות של הדסים ומוכרים אותם ליהודים, במחיר של ארבע פרוטות נחושת, כל חבילה. באחת השנים, התאספו כל מוכרי הדסים, והחליטו

מי שהאזין מפרנס את רבנים, על ידיה ממשיד הברכה מארץ-ישראל לחוץ לארץ. (א"י ד')

המוכר הערבי את החבילה על גבנו, ויילך עם הרב עד שהגיעו לביתו, ונכבדי העדה הולכים אחריהם. כאשר דרכו רגלי המוכר הערבי על מדרגות הבית, נשא הרב את עיניו לשמיים, ונשא תפילה, ובאותו רגע התחיל המוכר להתעופף יחד עם חבילת הדסים. קבוצת היהודים שהלכו עם רבם, התבוננו בפליאה רבה על האישי המעופף, ור' ישועה נכנס לביתו. כך המשיך האישי להתעופף מעלה מעלה, ונדמה ברוב גובהו כעוף קטן בצורת אדם המעופף ברקיע השמיים.

תושבי תוניס ראו את המחזה המוזר הזה, ויהי לפלא בעיני כל רואיו ויאמרו האנשים איש לרעהו: מדוע לא נלך לארמון המלך, ונסכרו לו על כך, שיראה גם הוא כמונו את הפלא הגדול הזה. מאות אנשים רצו לארמון ויגידו למלך לאמור: צא נא אדוננו החוצה, והבט השמימה, וראה אדם בלא כנפיים, מעופף עד לב השמיים, האם נראה כדבר הזה, או הנשמע כמוהו?

בתחילה לא האמין המלך לדבריהם, עד שקם מכיסאו יצא החוצה, וראה במו עיניו את המראה הגדול הזה, וישתומם על כך מאד. אמרו לו עבדיו: אין זה, כי אם מעשהו של רב היהודים, כי הוא מפליא לעשות כהנה וכהנה, כאשר כבר נודעו בשערים מעשי- הפלא הרבים שחולל. שיגר המלך לרב מרכבה מפוארת,

לשוק לקנות ענפי הדסים. הבינסם לשוק, ראו שכל הזוכים, מלאים וגדושים מפה לפה בעצי ההדס, כברכת ה' היו בטוחים כי באותה שנה יימכרו ענפי ההדס במחיר מוזל. יהודי אחד ניגש לאחד המוכרים, ויאמר לו: קח לך שתי פרוטות עבור חבילת הדסים. אל תדמה בנפשך, כי תוכל לקנות את הדסים, במחיר שהיה נהוג בשנים הקודמות - אמר המוכר - בשנה הזו תצטרך לשלם עשרים וחמש פרוטות עבור כל חבילה. בשמעו זאת, צחק הקונה בקול. ופנה למוכר אחר, ואך הוא כראשון, אמר לו כי יאות למכור את החבילה רק בעשרים וחמש פרוטות. הסתובב היהודי ברחבי השוק, וניגש למוכרי הדסים נוספים ואף תשובתם הייתה: כל חבילה תימכר בלא פחות מעשרים וחמש פרוטות. הבין היהודי, שכל מוכרי הדסים עשו די אחת, לא להוריד פרוטה מהמחיר הגבוה אשר נקבו, הצטער מאד על כך, ובמיוחד היה צר לו על העניים שלא יוכלו לקנות הדסים במחיר גבוה כזה.

בצר לו ולבני עירו ניגש לרב העיר הגאון רבי ישועה בסיס, שהיה מקובל אלוקי ובעל קבלה מעשית, וכבר התפרסם במעשיו המופלאים.

הרב כינס את ראשי הקהל ונכבדי העדה, וכולם פה אחד ביקשו מהרב שיעשה למען עם ישראל העניים שיהיה להם הדסים לקיים את מצוות הסוכה בהידור.

שמע הרב את דבריהם שנאמרו בהתרגשות רבה, ויאמר להם: אל תיראו ואל תפחדו! חכורו ואין ישובו ויבושו החטאים האלה. לבש הרב את גלימתו, ויצא לשוק בכבודו ובעצמו.

קו האמונה
 לשמוע אמונה כל יום כל היום
 02-6444250
 להתחזק יחד עם הרב שלום ארוש שליט"א

בית שלום ואמונה חת חת
 אמונה
 כלל בית ישראל

חינוך באבה

בין כיפור לסוכות-חינוך להכרת הטוב מאת הרב יצחק אבוחצירא. מחנך ויועץ חינוכי

"דודי, תראה לי מה אבא קנה לך לחג סוכות!" ביקש אברהם מדודי אחיו, "איך לך מה לראות, זה בכלל לא מתנה יפה" ענה דודי.

"אני דווקא הייתי שמח מאוד לקבל מכונית כזו, וזה גם לא יפה להיות כפוי טובה אם אבא קנה לך מתנה" אמר אברהם. "איזה כפיות טובה? אבא אמר לי שאם אני יהיה איתו בתפילה ביום כיפור אז הוא יקנה לי מתנה יפה, זה מתנה יפה? מי בכלל צריך את האוטו הזה הוא סתם אוטו דפוק, תוך שנייה הוא מתפרק..."

כפיות טובה

אם אף פעם לא שמעתם דו שיח כזה מהילדים שלכם, אז המצב שלכם טוב. אבל אם גם אתם חוויתם את עלבון ה-"כפיות טובה" מהילדים שלכם, בוודאי ההרגשה לא הייתה נעימה.

אומרים שאחד הדברים שהורים מתקשים להכיל, הוא להיות הורה לילד כפוי טובה. קנינו לו מתנה - והוא אפילו לא טרח להגיד תודה.

אם רק ננסה לאיים עליו: "דודי, אם אתה ממשיך להתנהג לא יפה, אני לא קונה לך את האוטו עם שלט שהבטחתי לך" - והוא כבר דיטון על הקמננות שלנו ועל כך שתמיד אנחנו מבטיחים ולא מקיימים. במקום להודות על מה שהוא כן מקבל - הוא טורח להזכיר לנו שכל ההורים של החברים שלו, קונים להם הרבה מתנות ורק אנחנו לא.

בכל פעם שסבתא מגיעה לביקור, הוא שואל אותה עוד בכניסה: "מה הבאת לי?" קנינו לו צעצוע יקר במיטב כספיו, לאחר שביקש אותו כל כך הרבה - ולמחרת הוא כבר הושלך שבור על הרצפה. התנהגויות אלו, מתסכלות אותנו מאוד. שהרי אנחנו מצפים למשוב חיובי, לפידבק, למילת הערכה על הדברים שאנו נותנים, וכמובן מבחינה חינוכית - אנחנו לא רוצים שהילדים שלנו יהיו כפויי טובה.

אז למה באמת זה קורה והאם אפשר לשפר את המצב?
התשובה היא - כן, בהחלט. אבל לא ביום ולא ביומיים. הזכרנו כבר בעבר, שחינוך אמיתי זה לא זבנג וגמרנו ולא מילת קסם שהופכת ילדים למלאכים אלא: עבודה ארוכת טווח, זמן אימון, הסתגלות, הרבה עידוד, תמיכה ותפילות. כדרכינו תמיד, ננסה ביחד להבין מה עומד אחרי הבעיה, מדוע הילד מתנהג בדרך זו - וכן נעבוד בע"ה לתקן את הטעויות שלנו וליישר את הילד.

למי יש ערך כסף

ראשית עלינו להקדים ולהבין שלילד רגיל, אין בד"כ ערך של כסף, ילד לא יעריך או ישמור על המתנה רק כי היא עלתה 100 ₪. ישנם הורים שחושבים שהם חיסרון ולכן הם טורחים ללמד את הילדים מה זה "כסף". לעניות דעתי, כל זמן שהילד בגיל הרך עדיין לא מבין מה זה כסף, זה יתרון גדול. ואפילו שהוא שואל "אמא כמה זה עולה?!" זה רק מפני שהוא רוצה להרגיש גדול ולכן אפשר להסביר לו בקצרה, אבל לא להיכנס איתו לפרטים של שווי וכדו', זה לדעתי מיותר.

אני מאמין שאין צורך שהילד יבין בתחום שעדיין לא קשור אליו, עלינו לאפשר לו להישאר כמה שיותר "ילד" ואני מדבר על ילד ולא על מתבגר.

ככלל, למושג "ילדים וכסף" יש הרבה חסרונות ומעלות, וצריך להקדיש על כך מספר מאמרים, אך לא זה הנושא עכשיו. על כל פנים, זה שהילד עדיין לא מבין כמה עולה מה-זה יתרון גדול. לדוגמא: אם נותנים לילד לבחור בין שני דברים - הוא יבחר לפי הצבע, או הגודל, או מה שהוא רוצה יותר, לא לפי כמה שזה עלה.

זה מה שיפה אצל ילדים. אנחנו המבוגרים שכבר התקלקלו חושבים שנעליים הם "טובות" רק אם הן עלו חמש מאות שקל, שבית הוא "יפה" רק אם הוא עלה חצי מיליון דולר, ושאהבה מובעת במחיר השרשרת או במספר הקראטים שנמצאים בהלום.

גיאיה זו, גורמת לנו היום קושי להעריך מחוות קטנות, דברים שבשגרה, מתנה בשווי 3 ₪ או סתם שיחת טלפון ידידותית.

כמה זה שווה?

לעומת זאת ילד מודד לפי הצורך שלו, ולכן - כך תהיה גם התודה שלו. מתנה שעלתה 300 ₪ והוא לא רצה, לא תשווה בשום אופן לצעצוע הזול שהוא חלם עליו הרבה, הוא יעדיף את הצעצוע שהוא רצה. בנוסף, עלינו לדעת שילד לא מבין מה זה "לקנות" - נתת למוכרת פלסטיק, והמוכרת החזירה לך את הפלסטיק (כ.א.ש.א.י). אנחנו מבינים שזה כסף, הילד - לא. גם תשלום במוזון לא תמיד מובן לילד קטן יותר, נתת למוכרת שטר אחד אדום, וקיבלת בחזרה שלושה שטרות ירוקים. כלומר קיבלת יותר ממה שנתת?! אני זוכר שפעם רצינו משחק יקר ואימי אמרה שאין לה כרעג כסף אז אחותי נתפר "אמא אז תקני בצ'יק" ככה זה נתפר אצל הילד.

אצל הילד לא מתורגם מטוס חשמלי ששווה 300 ₪ כמו יומיים עבודה או 6 שעות נוספות. ולכן בשלב ראשוני אי אפשר להתלונן על אי הערכה כללית ועדיף לקנות לילדים מתנות עידוד פשוטות ולא יקרות, אלא אם כן אנחנו מעוניינים שהמתנה תישאר לאורך זמן.

דבר שבשגרה

דבר נוסף, צריך לדעת שכל מה שהילד רגיל לקבל - נתפר אצלו כדבר מובן מאליו. ולכן לא נראה לו שצריך לומר על זה תודה. לא על הבגדים שקנינו לו, לא על המגורים שנתנו לו, בטח לא על האוכל שהכנו לו, ואפילו לא על הטיוול שטיילנו איתו.

אם בכל פעם שסבתא מגיעה, היא נותנת מתנה - המתנה ברורה מאלה ואבוי לפעם שסבתא משתכח אותה. אם בכל פעם שיוצאים לקניות, קונים גם צעצוע או ממתק - הצעצוע או הממתק הוא חלק בלתי נפרד מחווית הקניה, והילד לא מבין שזה משהו שצריך להעריך ולומר עליו תודה.

זה אמור להיות בבסיס התודעה שלנו, כאשר אנחנו מחנכים ילד להכרת הטוב.

תנו לחלום להתפתח

ילד מעריך יותר, משהו שהוא חיכה לו וחלם עליו. לכן אנחנו ההורים זוכרים

היטב את האופניים שקיבלנו - שהרי יכולנו לחלום עליהם שנה ויותר עד שההורים שלנו קנו לנו אותם.

בדרך כלל אם האופניים הגיעו עוד לפני שהחלום התפתח - השמחה של הילד מועטת. זה לא אומר שאנחנו צריכים לחכות עד שהמתנה כבר לא רלוונטית ולקנות לו תלת אופן בגיל חמש - אבל קצת ציפייה, קצת בקשה, קצת זמן לחלום על המתנה - זה טוב ובריא לילד.

והרווח הנוסף הוא: שזה גם מאמן את הילד לדחיית סיפוקים, הוא לא יקבל מיד את מה שהוא רוצה, קצת סבלנות אף פעם לא מזיקה.

"יגיעת ומצאת תאמין"

חשוב מאוד להתנות את המתנה בעשיית מעשה טוב לאורך זמן או התקדמות בדבר הצריך חיזוק אצל הילד.

לא מצד ההתניה - ש"אם תעשה דבר מסוים תקבל", שהרי הילד צריך לעשות את מה שנדרש ממנו ללא כל תמורה. אלא העניין שאם הוא מתאמץ או משתדל כשקשה לו על זה מגיע לו פרס עידוד וכדו'

בשונה מחום, אהבה, מחמאות וכדו' שצריך לתת ללא כל תנאי וללא כל קשר להתנהגות הילד, תמריצים כדוגמת פרסים - רצוי להרגיל את הילד לקבל רק לאחר השקעה, התקדמות ומאמץ.

זה עוזר לו להבין שהעולם אינו הפקר ויש מושג של עבודה ושכר.

שווים ההורים הנותנים לילד מתנה עבור כלום. פעם התלוננה בפני אמא אחת - שבנה שומר רק על הפרסים שהוא מקבל מהרב בכיתה אע"פ שהם שווים שקלים בודדים אבל על המטוסים החשמליים שסבתא קונה לו במאות שקלים הוא יכול לשכוח אצל החברים. ההסבר הוא פשוט - על המתנה בכיתה הוא עבד קשה. כאשר הילד עובד בשביל משהו - הוא מעריך אותו.

חברת שמירה

גם אם ילד אומר תודה ומראה שהוא שמח במתנה, זה לא אומר שהוא ישמור עליה כמו שצריך. הכרת הטוב זה דבר אחד ושמירה על חפצים זה דבר אחר, וגם אותו צריך ללמד. חשוב להסביר: שדבר שלא שומרים עליו מתקלקל, שובבה שנשארת זרקה במסדרון עלולה להישבר או להיאבד, שאופניים שנשארות בחוץ עלולות להתקלקל בגשם וכדו'. כשילד אינו שומר על חפציו, זה לא תמיד בגלל זלזול בנותן המתנה. זה אולי חוסר ידע של הילד.

הכרת תודה

לסיכום, אנחנו רוצים שילדינו ילמדו להיות מכירי טובה, אז איך מלמדים את זה? כמו תמיד - בדוגמה אישית. הודות לבן הזוג על כל מחווה (גם על כוס קפה) הודות לילד על כל "מתנה" ויצירה שהביא מהגן במיוחד לאמא/אבא/סבתא. להגיד לילד "עכשיו נתקשר לסבתא ונגיד לה תודה על הדומינו שקנתה לך".

להגיד "תראה איזה אבא צדיק יש לנו, הוא קנה לאמא פרחים לכבוד החג" והבן חשוב ללמד את הילד להכיר טובה לה' יתברך על כל מה שנתן לנו ולפרט את הטובות במילים. מסופר על רבי נחמן מברסלב זיע"א שהיה מודה לה' לאחר הארוחה על כל מה שהיה מוגש בארוחה. תקופת החגים, זה זמן שהילדים נמצאים

בבית וגם בד"כ מקבלים מתנות, זהו הזמן המתאים ביותר לשוחח על הכרת הטוב, ולהדגים בפועל הכרת הטוב. ילד שיראה בבית "הכרת הטוב" לא נצטרך לחנך אותו לכך - זה פשוט ייהפך אצלו בע"ה לטבע שני. בהצלחה!

לייעוץ טלפוני ללא תשלום/או לתיאום פגישה צור קשר בימים ג' - ד' משיעה 10-8 בערב
נייד: 0548-434-435
מייל: a0548434435@gmail.com

חדש! המתנה המושלמת לחג

סידור לב שלום

עם פרוש מאת הרב שלום ארוש שליט"א

קיים ב-3 צבעים

ניתן להזמין ב 0522240696
או באתר ברסלב ישראל
breslev.co.il

בדיחות הדעת

אילו האיש היה צריך לנקות לפסח והאישה הייתה צריכה לבנות את הסוכה, שניהם היו מתחילים את עבודתם בערב פסח...

זמנים האזינו סוכות

ירושלים	תל אביב	חיפה	באר שבע
18:01	18:18	18:11	18:19
19:12	19:14	19:13	19:13
19:52	19:50	19:51	19:52
17:59	18:16	18:09	18:17
19:10	19:12	19:11	19:11
19:50	19:49	19:50	19:50

יו"ל ע"י מוסדות "חוט של חסד" רח' שמואל הנביא 10, ירושלים ת.ד. 57669. טל: 02-5812252 פקס: 02-5812252 להצטרפות לקבלה בדוא"ל ולתגובות כתבו לנו 5812210@gmail.com

לקט אמרות חז"ל
 רעיונות, עובדות
 והנהגות מגדולי
 ישראל,
 על מדות טובות
 שמביאות לאהבת
 הזולת הנלמדות
 מפרשת השבוע

איש לרעהו

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
 טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש יג תשרי תשע"ט: הדלקת נרות: ירושלים 6:02 תל-אביב: 6:17 חיפה 6:08 מוצאי שבת: ירושלים: 7:13 תל-אביב: 7:15 חיפה: 7:14 ר"ת: 7:52

פרשת האזינו חסד והטבה לזולת

**הגומל חסד לזולתו מרבה
 זכויות לעצמו ולכלל העם!**

**נלמד מהפסוק: "לו חכמו ישכילו זאת
 יבינו לאחריהם" (פרק לב-כט)**

ואמרו חז"ל (בספרי): "אילו נסתכלו ישראל בדברי תורה שניתנה להם, לא שלטה בהם אומה ולשון. ומה אמרתי להם, קבלו עליכם עול מלכות שמים והכריעו זה את זה ביראת שמים והתנהגו זה את זה בגמילות חסדים". ובירושלמי (פאה פ"א ה"א) דרשו חז"ל בפסוק להלן (לב-מז) "כי לא דבר רק הוא מכם" – זה תלמוד תורה... "ובדבר הזה תאריכו ימים" – זו גמילות חסדים.

כתב המהר"ל (בנתיבות עולם – נתיב גמ"ח פ"ג) כי ההטבה והחסד שגומל האדם עם זולתו, גורמת לו התעלות ומרוממת אותו אחר השי"ת להיות קרוב אליו, לפי שהולך הוא בדרכיו של הקב"ה, והקב"ה מצילו ומגינו. וכפי שמשפיע האדם טוב וחסד על זולתו, כן יושפע עליו משמים שפע טובה וברכה.

ובספר מעלות המדות כתב: בני, בואו וראו כמה גדול כח גמילות חסדים. שכל מקום שיש גמילות חסדים וצדקה, שם יש שלום. וכל מקום שיש שלום יש צדקה... שכל זמן שהבריות נוהגין בשלום זה עם זה, עושים צדקה וגמילות חסדים זה עם זה. ובכל מקום שיש שם צדקה, שם השלום מצוי.

עוד הוסיף וכתב: בני, הווי זהירין במדת גמילות חסדים, מפני שזכותה עומדת לו ולבניו ולבני בניו עד סוף כל הדורות! כמו שאמרו חז"ל (ירושלמי פאה פ"א) החסד עומד לו לאדם לעולם עד סוף כל הדורות! שנאמר "וחסד ה' מעולם ועד עולם על יראיו" אבל הצדקה עומדת לו לאדם עד שלושה דורות שנאמר "וצדקה לבני בנים".

רגיל היה החפץ חיים לומר שחכמת התורה ניתנה מהשי"ת כדי להגיע על ידה לכל המעשים הטובים. וזוהי תכליתה, ולפי גודל ורוב המעשים הטובים של האדם, כך נמדד ערך התורה שרכש בחייו. ומכיוון שכך, נדרש ממנו שמעשיו הטובים יעלו ויתרבו על התורה שרכש ולא להיפך, שכן ה"אמצעי" הוא תמיד קטן לגבי ה"תכלית". וכבר אמרו חז"ל (באבות פ"ד) "כל שמעשיו מרובים מחכמתו" וכו'. עיי"ש.

"יעזור ויטיב גם בעלמא דקשוט"...

כשבוע ימים לפני שנסתלק לב"ע הגאון רבי דוד שפרבר זצ"ל (בעל "אפרקסטא דעניא") אמר לאנשים שסביבו: "כאשר אתייצב לפני בית דין של מעלה, אבקש שמורי ורבי כ"ק האדמו"ר בעל האמרי יוסף מספינקא יהיה נוכח בעת שידונו אותי".

"וכל כך למה? כי ידעתי בו בחיים חיותו, שלא קרה אצלו מעולם שיהודי יבוא לבקש ברכתו או עזרתו, ויצא מעל פניו ריקם! ואפילו כשהדבר היה כרוך במסירות נפש מצידו, יען כי רחום וחנון היה. על כן בטוח אני, שאף בעלמא דקשוט, אם אזדקק לעזרתו, בוודאי יעמוד לימני..." **מרבצי תורה מעולם החסידות**

להטיב עם כל אדם...

רבים הטרידו את הגרי"ש אלישיב זצ"ל בשאלותיהם והוא היה נושא בעול משאם בסבלנות אין קץ. סיפרה הרבנית ע"ה: באחד הלילות לאחר חצות נשמעו דפיקות על שער החצר. הדפיקות לא פסקו. הרב אלישיב שהתעורר משנתו הבין כי יהודי הדופק בשעה כזו, בוודאי שאלה דחופה מאוד בפיו. הוא התלבש בזריזות וירד לפתוח את השער.

שאלה "חמורה" היתה בפיו: "באיזה שם אקרא לבני התינוק?" הרב אלישיב הבין כי הברית תתקיים למחר וכנראה יש כאן ענין של שלום בית. הוא בירר היטב עם השואל את הפרטים והשיב ברוגע ובנחת כאילו לא היתה השעה כ"כ מאוחרת...

והנה כשהכל היה כבר נהיר וברור, ואותו אדם עמד לצאת, ביקש לשאול את הרב אלישיב עוד שאלה אחת: "ואם לבסוף תיוולד בת, כיצד אקרא לה?"

בית אמי

עד כמה צריך להתחסד...

סיפר הגרי"א גריינימן שליט"א: בערב חג הסוכות היה אביו הגאון רבי חיים גריינימן זצ"ל עסוק עם בדיקת הלולבים, ובמענה לשאלות שהגיעו אליו. והנה בתוך כל זה נכנס אדם והתאונן בפני רבי חיים כי אין לו מספיק סכך לסוכתו, אולי הרב יודע היכן ניתן להשיג כעת סכך...

תיכף ומיד הורה רבי חיים לבניו לדלל מהסכך של סוכתם ככל האפשר ולהשאיר רק כשיעור הנצרך, ולאחר מכן לקחת את הסכך עד לביתו של אותו אדם ולסייע בידו לסכך סוכתו... כמובן שעשו בניו את ציווי אביהם. והיה זה להם לימוד נוקב עד כמה צריך להתחסד עם הזולת בכל עת ובכל מצב.

אגן הסהר – בהערות

עלון "איש לרעהו" פרשת האזינו הוקדש לעילוי נשמת האשה החשובה
מרת אסתר ע"ה בת הרב ר' יוסף ז"ל אלמנת הנדיב ר' אליהו ז"ל

נלב"ע ה' אלול תשע"ח
 ת.נ.צ.ב.ה.

להכיר טובה למטיבו ולא להיות כפוי טובה!

נלמד מהפסוק: "עם נבל ולא חכם"... (פרק לב-ו)

ופירושו המפרשים (רש"י, רמב"ן, דעת זקנים ועוד) עם נבל – ששכחו הטובות שעשו להם. והוסיף הרמב"ן: "ולפי דעתי העושה טובות חנם יקרא נדיב, ומשלם רעה למי שהטיב עמו יקרא נבל... ולכן אמרו על נבל הכרמלי כשמו כן הוא נבל שמו ונבלה עמו, כי דוד עשה עמו טובה גדולה... והוא לא רצה לשלם לו גמול ועט במלאכיו ויבזהו... אם כן, יאמר הכתוב, הזאת תגמלו את השם על הטובות שעושה עמכם, עם נבל שהוא משלם רעה תחת טובה". עכ"ל.

ידועים דברי חז"ל (משנת רבי אליעזר פ"ז): "מפני מה ענש הכתוב ביותר לכפויי טובה? מפני שהוא כעין כפירה בעיקר, בהקב"ה, אף הכופר בהקב"ה כופר טובה הוא. האדם הזה הוא כופר טובתו של חברו, ולמחר הוא כופר טובתו של קונו וכו'. הא למדת שכפיית הטובה הוקשה לכפירה בעיקר, הזהרו שלא תכפו טובה, שכפוי טובה אינו יכול לקבל מלכות שמים".

דברים אלו צריכים הבנה: הכיצד כרכו חז"ל "כפיה" ו"כפירה" בחדא מחתא, הרי מובנם שונה זה מזה? עמד על כך הגה"צ **רבי חיים פרידלנדר** זצ"ל (בספרו **שפתי חיים** - ח"ב) וביאר, שהטעם הוא משום שכפיה וכפירה תלויות זו בזו, שכן כיצד מסוגל אדם שלא להכיר טובה? ע"י שהוא מתעלם ממעשה הטובה שנעשה עמו ומקטין את ערכו, נמצא שמכסה ומסתיר את המעשה, כאדם הכופה כלי על גבי חפץ שהוא מבקש להסתירו.

מעשה זה של כפיה – מבאר הרב פרידלנדר – יסודו במדת הכפירה. כפוי הטובה כופר וטוען שכלל לא נעשה עמו דבר. מי שיש בו מידה זו, ודאי יבוא מתוך כך גם לכפור בהקב"ה. כל יסוד האמונה והחיוביה מושגתים על כך שהקב"ה הוא שמחינו ומקיימנו. לכן מתוך הכרת הטובה אנו חייבים לעובדו. הכופר בטובתו של הקב"ה, כופר בעצם בהקב"ה, שהרי אינו מודה בכל ההטבה שהוא עושה עם בריותיו, וממילא מתוך כך הוא כופר בכך שיש מטיב שהוא הקב"ה.

ומביא רבי חיים פרידלנדר מדברי חז"ל וילק"ש – (לך לך) בהם מפורש שסוד אמונתו של ראשון המאמינים – אברהם אבינו, נעוץ היה בהכרת הטוב; וכך אמרו חז"ל: אמר רבי יצחק, משל לאחד שהיה עובר ממקום למקום וראה בירה אחת דולקת. אמר, תאמר שהבירה הזו בלא מנהיג; הציץ עליו בעל הבירה ואמר, אני בעל הבירה. כך לפי שהיה אברהם אבינו אומר, תאמר שהעולם בלי מנהיג; הציץ עליו הקב"ה ואמר: אני הוא בעל העולם.

נמצאנו למדים, כי מתוך שראה אברהם אבינו את קיומו וחיותו של העולם, ממילא בא להכרת המיטיב, היינו לאמונה בבורא עולם.

נראה להוסיף בענין הלשון של "כופה" ו"כופר" כי למדת כפיות טובה ישנה ב' משמעויות: (א) שאינו מכיר כלל בטובה שעשו לו, וממילא אינו מרגיש צורך להודות עליה. לאדם זה מתאים התואר "כופר בטובה". (ב) הוא אמנם מכיר בטובה "אך מסיבות שונות אינו רוצה לזכרה ולהודות עליה. לזה מתאים התואר "כופה בטובה" היינו שמכסה על הטובה הידועה לו. כלשון חז"ל (פסחים ח:): "כופה עליו את הכלי".

כיצד להכיר טובה?

לכ"ק האדמו"ר מגור בעל הבית ישראל נודע על נער היתום מאביו שנכנס ללמוד באחת הישיבות הגדולות בבני ברק. קרא הרבי למקורבו ובקשו למצוא אברך ת"ח שיפרוש חסותו על הנער והתענין בקביעות במצבו שלא יבלע בקרב המון התלמידים. וכמוכן שלא יגיד שהרבי שלחו.

עשה האיש כאשר נצטוו. הוא שלח מכתב לאברך חשוב שיתנדב למצוה זו והלה קיבל על עצמו ברצון ובשמחה לעזור לנער בכל צרכיו ואף קבע שיעור פרטי עם הנער כדי לקדמו בלימודים. כשסיפר המקורב, לרבי, כי ביצע את שליחותו, הזכיר לו הרבי כי יש להביע הכרת טובה לאותו אברך ולהודות לו.

כעבור ימים אחדים שאלו הרבי אם כבר כתב לאברך את הבעת תודתו. והלה ענה בשלילה באומרו כי חשב שכאשר יפגוש אותו יודה לו בפניו. נזף בו הרבי: "כשבאת לבקש ממנו, כתבת לו מכתב שלם, ואילו כעת כשעלך להודות לו, אתה רוצה להסתפק רק באמירה בעל פה כשיזדמן לך לפוגשו"?

והוסיף הרבי: המדה הנכונה היא להודות לכל הפחות באותה צורה שבה מבקשים את הטובה. וכמו שמצינו בהבאת ביכורים שיש לאומרה בקול רם ומדוע? משום שביכורים קשור להכרת הטוב כפירוש רש"י לומר שאינך כפוי טובה.

שכן בדרך כלל כשאדם מבקש דבר שנחוץ לו מאת הקב"ה הרי הוא מרים את קולו בזעקה מעומק הלב "אנא ה' הושיעה נא" על כן גם כשהוא מגיע לאחר שקיבל את מבוקשו, כדי להודות להקב"ה על הטוב אשר גמלוהו, צריך לעשות זאת לכל הפחות באותו קול שביקש ולא נמוך ממנו.

פאר ישראל

בזכות הכרת הטוב

לפני מספר שנים הגיע יהודי מארה"ב לירושלים וחיפש מסעדה כשירה. כאשר נכנס למסעדה וחיפש מקום לשבת, ניגש אליו אחד העובדים ואמר לו כי יש כעת עומס במסעדה וצריך לחכות זמן רב לשולחן פנוי, לכן כדאי לו לבוא יותר מאוחר, כשלא יהיה עמוס כל כך.

יהודי האמריקאי עזב את המקום, וזמן קצר לאחר מכן אירע שם פיגוע קשה ורבים נהרגו רח"ל. כששמע על כך היהודי האמריקאי, הבין שאותו עובד היה שליח להציל את חייו ורצה מאוד להודות לו.

הוא החל לחפש אותו, עד שנודע לו כי הלה נפצע בפיגוע והוא שוכב בבית החולים. בימים הבאים התענין בשלומו וכאשר נודע לו כי הוא מתאושש מפצעיו הגיע לבקרו באומרו לו כי הוא הציל את חייו. בסוף הפגישה סיפר לפצוע שהוא עשיר ומסר לו את מספר הטלפון שלו וכתובתו בארה"ב שאם יזדקק למשהו שיפנה אליו.

עבר זמן והתברר כי במהלך הפיגוע ננעצו בגופו מספר מסמרים ואחד מהם במקום רגיש ביותר הדורש ניתוח מסובך. יעצו לו המומחים לנסוע לארה"ב ולעבור שם את הניתוח. נזכר הלה: "הרי יש לי עכשיו יד יד טוב בארה"ב ובוודאי יעזור לי".

התקשר הפצוע לאותו יהודי והלה השיב שהוא ממתין לו וידאג לכל צרכיו ואף ישלם עבורו את כל הטיפולים וההוצאות שיהיו לו. היה זה מספר ימים לפני ראש השנה.

ואכן קיבלו ידידו כבר בשדה התעופה, ברגש חם של הכרת הטוב. הוא לקח מספר ימי חופשה מהעבודה כדי שיוכל להתמסר לסדר לפצוע מקום טוב בבית החולים ורופאים טובים כדי שיטפלו בו בצורה הטובה ביותר.

לאותו גביר אמריקאי היה משרד בקומה השמונים של "מגדלי התאומים", ובימים ההם שלקח חופשה מעבודתו והיה עסוק לטפל בפצוע הישראלי, אירעה ההתקפה הרצחנית על מגדלי התאומים ואילו היה השהה הגביר במשרדו לא היה לו כל סיכוי להנצל.

בזכות הכרת הטוב המופלאה של הגביר, כלפי העובד הישראלי, ניצלו חייו בפעם השניה בגלל אותו ישראלי.

יחי ראובן

ליטול עצה מזקני הדור – חכמי התורה, קודם כל פעולה חשובה וגורלית!

נלמד מהפסוק: "שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך" (פרק לב-ז)

ודרו חז"ל על הפסוק: "ואספת את זקני ישראל" (שמות טז-יח) לעולם זקנים מעמידים את ישראל [לתת להם קיום בעצתם הנבונה והישרה] אימתי ישראל עומדים? כשיש להם זקנים. למה כשהיה בית המקדש קיים היו שואלים בזקנים שנאמר "שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך" שכל מי שנוטל עצה מן הזקנים אינו נכשל (מד"ר שמות ג-ח). עוד אמרו חז"ל: נמשלו ישראל לעוף, מה העוף הזה אינו פורח בלא כנפיים, כך ישראל אינם יכולים לעשות דבר חוץ לזקנים (מד"ר ויקרא יא-ח)

הנוטל עצה מן הזקנים צריך להאמין בכוחם המיוחד ובסייעתא דשמיא שיש להם לתת את העצה הנכונה. ראייתם הבהירה והחודרת למרחוק של זקני הדור - חכמי התורה, היא למעלה מיכולתנו והשגתנו. לפיכך אין לנו אלא להשתמש בראייתם ולהשען על עצתם הנובעת מראייתם הנכונה. כי על כן נקראים המה "עיני העידה". לפי שהם לנו לעינים והעושה כעצתם מובטח לו שאינו נכשל.

והרמב"ן (ב"ב יב:) כתב: "נבואת החכמים שהיא בדרך החכמה לא ניטלה, אלא יודעים האמת ברוח הקודש שבקרבם" כיצד מגיעים חכמי התורה למדרגה נשגבה כזו? ע"י ששקועים הם יומם ולילה בלימוד התורה בלבד. דבקים בה בכל נפשם ומאודם. ואין להם שום ענין בעולם ושום חשבון אחר מלבד התורה. ובזה נעשית דעתם דעת תורה ועצתם עצת התורה.

ואמנם, כדי שעצת הזקנים אכן תועיל ותביא לישועה המיוחלת, יש על מקבל העצה להיות שלם באמונת חכמים, כאמור. להאמין בכל לבו באותו זקן שקנה חכמה. באותם גדולי התורה האמיתיים ששותל הקב"ה בכל דור ודור, שאכן עצתם היא עצת התורה. וכל הנוטל עצה מהם אינו נכשל. ובזכות זו גופא שמאמין בדבריו של החכם, יש בה כדי להמשיך אליו את הישועה וההצלחה שכה מצפה ומייחל לה.

צריך לזכור, שלזקני התורה שבכל דור, יש כח וסייעתא דשמיא מיוחדת לכוון ולהנהיג בכל עניני הכלל והפרט הנדרשים באותו דור, גם במילי דשמיא וגם במילי דעלמא. [ואפשר להווכח ולראות זאת בעליל ולא רק במסגרת של "אמונה"].

כאשר יצאו ישראל להלחם בעמלק אמר משה אל יהושע "בחר לנו אנשים וצא הלחם בעמלק" (שמות יז-ט). ונשאלת השאלה: מדוע משה עצמו לא הלך להלחם בעמלק. מדוע הוצרך לשלוח לשם כך את יהושע?

ביאר הגר"מ שטרנבוך שליט"א (בספרו **טעם ודעת**) כי בזה באה התורה ללמדנו על דרכי המלחמה בעמלק שבכל דור ודור. שהרי בכל דור לוחמים כוחות עמלק בישראל להעבירם מעל דתם ואמונתם. ותפקידם של גדולי ישראל שבכל דור להלחם בטומאת עמלק.

הוא הדבר שהורה משה לדורות, שלא רק הוא ואחריו שעשו את כל המופתים, בכוחם להלחם בעמלק, אלא אף זקני וחכמי התורה שבכל דור, שהם תלמידים ומקבלי התורה מגדולי הדור שלפניהם, גם הם מסוגלים בכח חכמת תורתם להלחם בעמלק ולהביסו, ובלבד שממשיכים הם את מורשת מסירת התורה מדור לדור עד משה רבינו. וכדי להורות לנו על כך, שלח משה את תלמידו יהושע להלחם בעמלק.

המציית לעצת זקני החכמים, ניצול...

בימי מלחמת תש"ח, סבלו תושבי ירושלים הנצורה למעלה מנשוא. רבי שלמה זלמן מוזס (אביו של ר' מנחם אליעזר מוזס שליט"א) הצליח לקבל רישיון יציאה לת"א והתגורר עם משפחתו בדרך עראי אצל קרוביו. אבל גם ת"א נתונה היתה לסיוט ההפצצות מן האוויר, וכמעט בכל לילה נזעקו התושבים לרדת למקלטים.

סר הרב מוזס אל החזון איש ושאל מה טוב לו לעשות בשעה טרופה זו. אמר לו: "ימהר נא ויוציא משם את משפחתו תיכף ומיד, עוד היום יבואו לבני ברק, אל תדחו למחר".

עשה הרב מוזס כדבריו ונחפו ללא דיחוי להוציא את אשתו וילדם הקטן מתל אביב. והיה מיד בהגיעם לבני ברק, קידמה אותם הידיעה, שזה עתה אירעה בתל אביב, במקום שהתגוררו, התפוצצות אדירה שקיפחה חייהם של שנים עשר איש ורבים נפצעו. נס התרחש להם שיצאו מבעוד מועד. [ואגב: שאל הרב מוזס את החזון איש האם להשתקע בב"ב דרך קבע, מפני החשש שירושלים סופה ליפול בידי הערבים? והשיבו: ימתין עד יעבור זעם וישוב לירושלים. ירושלים לא תיפול...]

ומעשה נוסף: אדם חלה ברגלו בחולי חמור עד שהרופאים החליטו לקטוע את הרגל, אולם החולה ביקש שישאלו תחילה את פי החזון איש. הוא שלח את בנו לשאול. נתן החזון איש בידו רשימה של משחות וסמי מרפא שיועילו לרגל ושלא יקטעו.

הבן, שהיה רחוק משמירת תורה ומצוות, לא התייחס ברצינות לעצת החזון איש. הלך ואמר שגם החזון איש מסכים לקטיעת הרגל. עשו כן ולא ארכו הימים עד שנתגלו סימני אותה מחלה ברגל השנייה. רק עכשיו נבעת הבן ומסר את דברי החזון איש כהויתם. ואמנם עלתה ארוכה לאיש ורגלו נתרפאה.

פאר הדור

פרנסה טובה...

אחד הסוחרים היה רגיל להתייעץ עם הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל בעניני מסחרו. והנה יום אחד אומר לו רבי בן ציון: "סוחר, ראוי שידע אלו חידושים מתחדשים בעולם הטכנולוגיה. שמעתי שעומדת להתקיים בעיר מינכן שבגרמניה תערוכה טכנולוגית שתציג את החידושים וההמצאות. ראוי שתסע לשם".

התפלא הסוחר לעצמו: "הרי התחום הזה כלל לא שייך לעסקי מסחרו ומה יש לו לנסוע לשם?!" ואולם היה אמון תמיד על אמונת חכמים עזה והאמין ששכינה מדברת מתוך גרונם של חכמים ועצתם עצת התורה, הוא לא שאל מאומה אלא נסע ליריד הנ"ל כהמלצת החכם, בלי שיהיה לו מושג איזה ענין ימצא שם.

סייר ביריד. ומכיון שלא היה לו ענין בתכניו, התפנה לבחון את משתתפיו. אחד הסוחרים שאלו מהיכן מגיע וכששמע שהוא מישראל הציג עצמו כבעל חברת ענק שזה זמן רב שרוצה לפתח נציגות בירושלים אלא שלא מצא פנאי לנסוע ולתענין. אם הוא מסכים יחתמו מיד על הסכם...

חזר האיש עם הסכם הנציגות שהתאים למסחרו. במהלך הנסיעה חתם על חוזה שכירות של חנות במקום מרכזי עם שכנו לטיסה. ומכאן פרץ מסחרו והפך לעשיר מופלג.

יגילו במלכם

הכרעה גורלית...

כאשר נודע בשעתו שהגר"ש אלישיב זצ"ל חלה והוא בסכנת חיים, נותרה רק פעולה אחת שאיפשרה את ההצלה מבחינה רפואית. ניתוח מסוכן מאוד אך מציל חיים. רופא מומחה עולמי הוזמן מארה"ב, אך הרב אלישיב חשש אם מותר לו להכנס לסכנה זו ולא היה מוכן לקבל את דעתו של איש לשנות את עמדתו. בני משפחתו ומקורביו היו נסערים ואובדי עצה. כל עם ישראל התפללו וקיוו לנס.

בקש הרב אלישיב לשמוע את עצתו וחוות דעתו של הגראי"ל שטיינמן זצ"ל כי היה סבור "שאינו נקי בדעת ממנו בדור, ונקיות הדעת הרי זו הדרגה הקרובה ביותר לרוח הקודש". ואכן הגיע שליח מיוחד נושא מכתב מהרב שטיינמן שחרג מהרגלו ולמד את הנושא מהיבטיו הרפואיים ובו הובעה דעתו שיש לעשות את הטיפול הרפואי.

הרב אלישיב קרא את המכתב, ועבר בעיון על כל מלה ומלה. משסיים לקרוא את המכתב, נראה היה שנחה דעתו, הוא נענה לפעולה הכירורגית, שאכן, בנס, האריכה את ימי מלך בעוד עשור שנים.

מפי חתנו הגר"י זילברשטיין בראיון עמו

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

יחיד זרבים

"מי מתנדב?" הדהד הקול המחוספס.

השאלה הפעם לא עסקה בהקדשת שעה לפעילות חסד, כי אם בשאלה של חיים ומוות.

"מי מתנדב?" שתיקה מוחלטת.

השתיקה אמנם הייתה מוחלטת אבל השקט נעדר לחלוטין. הכדורים שרקו מכל עבר...

* * *

הימים ימי תש"ח, וירושלים מופגזת.

בנקודה מסוימת זקוקים בדחיפות לעזרה ראשונה. רופאה מוכנה לצאת לשטח, אבל היא לא יכולה לצעוד לבד. אז מי מתנדב להתלוות אליה? שתיקה מוחלטת.

"אני מכירה את השטח ולכן אלך" נשמע קולה השקט של מרת **הדסה סוקוליק-סמית**.

לימים תיארה את ההתרחשות לפרטי-פרטים.

היה זה יום קיץ. השמש לוהטת. השמים כחולים ללא סימן של ענן. חום מעיק והטלפון מצלצל. זקוקים בדחיפות לעזרה. לאחר שהיא מאשרת את התנדבותה לתפקיד כה מסוכן - וכדי להימנע מהחלטה על בסיס פזיזות רגעית - היא שוב נשאלת: "את בטוחה?"

-כן. היא מאשרת.

"ובכן, לצאת מיד!"

* * *

הן יצאו לדרך. היא בראש והרופאה בעקבותיה. כל עוד הן הלכו בשבילים הצרים דרך חצרות ובין בתים כלשהם, הייתה הרופאה רגועה. הן לא שוחחו. צו הזהירות היה חזק עליהן.

הגיעו לשדה החשוף, שיחים בודדים ויבשים ללא ירוק. הולכים כפופים במשעולים העקלקלים. ואז: שריקות הכדורים מעבר לאוזניהן.

האויב הרגיש בהן.

"להשתטח!" לחשה.

זחלה קדימה ומידי פעם הציצה אחורה לראות אם הרופאה באה בעקבותיה.

צליפות הכדורים נעשו תכופות.

"נמתין קצת" הציעה.

אחרי שעה קלה המשיכו לזחול, ופתאום הרגישה שהרופאה לא מתקדמת. חזרה לאחור וגילתה אותה במצב של עילפון. חיוורת כסיד, אגלי זיעה. במעט בושם ששמרה לשעת חירום עיסתה את הרקות בכל כוחה ולחשה - מבלי דעת אם יש בכלל מי ששומע אותה - "אנחנו קרובים! כמעט הגענו, תתאוששי מהר, מהר, אנא!"

העיניים נפחו. ללא מילים המשיכה הרופאה לזחול.

הן באמת היו קרובות למקום. היא כיוונה את הרופאה למקום המדויק. הרופאה התנערה מהחול ושיירי הקס.

"הגענו בשלום. להתראות, עלי לחזור..." הודיעה.

הרופאה הייתה המומה.

* * *

ובקפיצה להתרחשות בהמשך:

פניא דמעלי שבתא [-כניסת שבת קודש]. שקיעת החמה נמשכת. הנרות כבר דולקים ומהבהבים דרך החלונות הפתוחים. המתפללים מתחילים בתפילות השבת, הנשמעות מכל בתי הכנסת הקטנים המפוזרים בצפיפות על פני השכונה. כל אחד בניגון שלו. ביחד - מהווים מקהלה רוגעת. הרחובות ריקים.

היא מהלכת לבד בצמוד לאורך הקירות. כפות ידיה חבושות זה מספר שבועות. הפצעים אינם מתרפאים. הדי יריות ופגזים נשמעים לסירוגין, והיא ממריצה את צעדיה.

"הי, תיכנסי לחדר המדרגות. את שומעת?"

היא ממשיכה בדרכה. היא הרי לא הולכת בטל, אלא שליחת-מצוה.

ילדים מתחילים לצעוק במקהלה שלא תמשיך. היא מסובבת את הראש. אכן, הכוונה אליה. בתנופות ידיים ובקולי קולות מזמינים אותה פנימה. מתוך אדיבות מהולה בסקרנות היא מתקרבת אליהם והם מושכים אותה פנימה. בית קטן ליד בית כנסת קטן.

"מסוכן להיות עכשיו בחוץ" הם אומרים.

מנגינת המתפללים מתפרצת דרך הדלתות והחלונות הפתוחים. הדי הפגזים מתקרבים.

היא מנסה להסביר להם שעליה להמשיך בדרכה. אלו שממתינים לעזרתה בסבך המלחמה אינם יכולים להמתין.

באותו רגע נרעדו כל שמשות החלונות.

הרעש מחריש האוזניים מסתיים. האבק שוקע. ומתגלה חור עצום בקיר לידו זה עתה עברה - -

מי שקושר את גורלו בגורל הכלל - ניצול בזכות הכלל. היא המשיכה לחיות עד גיל מופלג!

* * *

חדי-הזיכרון שבין קוראי העלון, אולי זוכרים את השם **"הדסה סוקוליק-סמית"** ע"ה. הוא הופיע לפעמים במודעת הנצחה בשולי העלון. ואכן אנו מכירים טובה למי שבחייה הארוכים חיה תמיד למען הזולת, ובערוב ימיה גם תרמה את חלקה - יחד עם ארגון 'הליגה למלחמה בשחפת' אותו ניהלה להוצאת עלוני הבריאות. יהי זכרה ברוך.

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?

ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

ליקוטים וסיפורים נפלאים - האזינו

סם המוות - יצמיח סם המוות. אך הגשמים עצמם נקראים לעולם "טוב".

וכן הוא בתורה הבאה מן השמים, העושה פעולתה שתצמיח מה שבלבו. אם לבו טוב - תגדיל יראתו, ואם ח"ו פורה ראש ולענה - יכשל עוד בהגותו בה, וזהו: "צדיקים ילכו ופושעים יכשלו במ".

"יערוף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי כשעירים עלי דשא וכרביבים עלי עשב" (לב, ב)

אמרו רבותינו במסכת אבות 'אם אין קמח אין תורה, אם אין תורה אין קמח', ומחדש רבינו האור החיים הקדוש חידוש גדול בפירוש המשנה, שיש כאן הלצת זכות לטובת האדם, שאדם שאין לו קמח ופרנסה בשפע, אין עליו תביעה שילמד כל היום, ומספיק שיקבע עתים לתורה. וזה הכוונה 'אם קמח אין תורה' אדם שאינו מסוגל ללמוד כל היום, זה סימן ש'אין קמח' שחסר לו פרנסה.

ובזה מפרש את מה שנאמר בפרשתינו 'יערוף כמטר לקחי', שהתורה הקדושה נקראת 'לקחי', וכמו שנאמר 'כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזובו', ואומרת התורה שהכמות של לימוד התורה שהקדוש ברוך הוא רוצה מהאדם, תלויה בכמות המטר והפרנסה שיש לאדם. וכשאין לאדם פרנסה בריבוי גדול, אין הקדוש ברוך הוא תובע ודורש ממנו ריבוי הלימוד. ובלשון קודשו של רבינו הקדוש: 'אין הקב"ה שואל [תובע ומבקש] מהאדם ללמוד תורה, עד שמכין לו פרנסתו'.

"הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט א-ל- אמונה ואין עול צדיק וישר הוא" (לב, ד).

ערבי הגיע למחסום נוהג במכוננית חדשה ונוצצת. החיילים בדקו במסמכים אם אין המכוננית גנובה ואם אין המסמכים מזוייפים ואכן נראה להם הכל אמין.

לפתע הגיע המפקד ואמר לנהג בקול קשה: תודה מיד שהמכוננית גנובה! אם לא תודה בכך אוכיח לך זאת מיד ועונשך יהיה גדול כפליים!

אכן - הודה הנהג המבוהל - המכוננית גנובה... התפלאו החיילים ופנו אל המפקד, איך ידעת שזו מכוננית גנובה? האם הפכת ל"נביא"?

לא נביא ולא בן נביא - צחק המפקד - פשוט מאד ראו נא את צידו האחורי של הרכב, מודבקת שם מדבקה בה כתוב: "אין עוד מלבדו"...

האם נראה לכם שהערבי הדביק זאת?... בירור קצר העלה מיהו בעל הרכב האמיתי ומיד התקשרו אליו ובשרו לו כי רכבו נמצא במקום בטוח.

כעבור זמן קצר הגיע בעל הרכב לקבל את רכבו וסיפר לחיילים כי את הרכב קנה רק לפני מספר שעות.

"האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ" (לב, א)

שאל הרה"ק מקוצק זי"ע הרי משה רבינו היה עניו מכל האדם, וכיצד הרהיב לומר: "האזינו השמים"? והשיב: דמכאן רואים דכל כמה שאדם יותר שפל בעיניו, יש לו יותר הזכות לתבוע מהשמים שיצייתו לו...

"יערוף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי כשעירים עלי דשא וכרביבים עלי עשב" (לב, ב)

רבינו האור החיים הקדוש מבאר, שהפסוק המשיל את התורה למטר, כשם שאי אפשר לחיות בלי גשמים, כך אי אפשר לחיות בלי התורה הקדושה.

והוסיף הפסוק והמשיל את התורה, 'כשעירים עלי עשב וכרביבים עלי דשא' - וידוע החילוק ביניהם, ש'שעירים' הם טיפות קטנים שיוורדים על 'עשב', ו'רביבים' הם טיפות גדולות שיוורדים על 'דשא', אבל טיפות גדולות על העשב אינם יורדים כיון שאין העשבים מתקיימים בהם והם מתקלקלים.

ומלמדת אותנו התורה, שהקדוש ברוך הוא דורש מאדם ללמוד תורה רק כפי יכולתו. ומי שלמד כל התורה חוץ מ'מעשה מרכבה' ויש באפשרותו ללמוד 'מעשה מרכבה' יהיה עליו תביעה בעולם העליון מדוע לא עסק ב'מעשה מרכבה'. לעומת זאת, יהודי שלא יכל ללמוד יותר מכמה פסוקים או משניות לא יהיה עליו תביעה, אם הוא למד את מה שיכול היה ללמוד, כי הקדוש ברוך הוא דורש מכל אחד רק כמה שהוא מסוגל להכיל ולקבל.

ויש בדבר הזה הקלה והחמרה, הקלה - למי שלא יכול יותר, והחמרה - למי שהיה יכול יותר, למרות שלמד הרבה, יקבל עונש על מה שלא למד.

"יערוף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי" (לב, ב)

אמר על כך הרה"ק רבי שמחה בונים מפשיסחא זי"ע, דברי התורה הקדושה כמוהם כגשם היורד על הארץ. מה הגשם אינו מגלה את השפעתו על הצמחים מיד עם ירידתו, ורק לאחר זמן באה לידי ביטוי השפעתו הברוכה של הגשם, שהרווה את האדמה, בדומה לכך פועלים דברי התורה על שומעיהם, בשעה שהם נשמעים ללומדים, אין מבחינים מיד בהשפעתם החיובית והרוחנית, אך בסופו של דבר עתידים הם לפעול את פעולתם הברוכה על לומדי התורה.

"יערוף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי" (לב, ב)

הגר"א זי"ע פירש את זה הפסוק: שהרי הגשם בא לכל הארץ בשווה, אך פעולתו לפי המקבל. מקום שזרוע חיטים - יצמח חיטים, ומקום הזרוע

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים וסיפורים נפלאים - האזינו

"הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט א-ל-אמונה ואין עול צדיק וישר הוא" (לב, ד)

הקב"ה יצר בריאה מושלמת, שבה קבל כל אחד מן הברואים את מלא הנתונים שהוא זקוק להם לצורך השלמת תפקידו בעולם. אין כל עול בעולם, ולכן אם פלוני לא קבל נתונים מסוימים, הרי זה אות וסימן לו, ולסובבים אותו, שאין הוא זקוק להם לצורך תפקידו, ולעמות זאת אם קבל אלמוני נתונים כל שהם, מחובתו להשתמש בהם לצורך עניני עבודת השם.

בענין זה מובא בספר "זכר לדוד" מעשה שכתב רבי יוסף מנדל קורן זצ"ל בספר "יד יוסף", בו הוא מתאר בקור שזכה לעשות בביתו של ה"חפץ חיים" זצ"ל במוצאי שבת.

לאחר תפלת ערבית, נגש כל אחד מן הנאספים אל ה"חפץ חיים" ואמר לו "שבוע טוב".

בין הנגשים נראה היה גם איש שהגיע בלויית בנו בן העשר, אשר אמר ל"חפץ חיים" שכן זה אין לו חשק ללמוד, ובקש שהחפץ חיים, יברכהו בכך.

שאל ה"חפץ חיים" את האב: "האם יש לו כלים טובים ללמוד?" "כן" - השיב - "כל המלמדים שלמדו אתו אמרו, שיש לו תפיסה, הבנה וזכרון נפלא".

או אז פנה ה"חפץ חיים" אל הילד ואמר לו: "בני יקירי, תדע, שאם לא תרצה ללמוד בשקידה, תהיה ח"ו, קושיה על הרבוננו של עולם, וזה בודאי לא תרצה, ובכן תשקד מעתה".

הוא המתין רגע קצר, ומיד הסביר את דבריו:

הכתוב אומר "הצור תמים פעלו א-ל אמונה ואין עול צדיק וישר הוא" - לכל דבר בבריאה יש תכלית ואין שום עול בכך, אדם שתפקידו להיות סנדלר, רואים בחוש שאין לו הבנה עמוקה, שכן מלכתחלה צריך היה להיות סנדלר, ולכן לא נתנו לו מן השמים כלים להיות רב, אבל אתה, שקבלת כלים טובים, ואם לא תלמד בסוף תהיה סנדלר, תעורר שאלה על הקב"ה - מדוע נתן לך כאלו כלים? לכן, תתחיל ללמד כדי שתוכל להיות רב, וכך לא תהיה קושיה על הקדוש ברוך הוא!...

"שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך" (לב, ז)

פי' אם יש לך שאלה שאין אתה יודע הדרך לילך בה, שאל את שאלתך למנהיג כזה שתשובתו תהיה, זקניך ויאמרו לך, כך היה אומר זקנך על שאלה כזו, אבל אם תפגוש מנהיג שיאמר לך זקני אמר כך ואני אומר אחרת יש להתרחק ממנו, יהיה מי שיהיה, כי אם מתרחקים מן הזקנים אזי מתרחקים מדרך האמת.

(הגה"צ רבי מאיר אריק זצוק"ל)

"שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך" (לב, ז)

יהודי עשיר וירא שמים שזכה לתורה וגדולה במקום אחד. היה לו יער שחכר מהפריץ לחטוב עצים ולמוכרם. אך בהגיע חודש אלול היה מתנתק מכל עסקיו ונוסע לראדין לשהות ולהתעלות במחיצת החפץ חיים ובחברת בני הישיבה עד מוצאי יום הכיפורים.

בצאתו מסוכנות הרכב פגשוהו תלמידי הישיבה במעלה אדומים ואמרו לו כי עליו להודות לקב"ה על שסייע לו בקניית רכב חדש, ובהודאה הורו לו להדביק מדבקה "אין עוד מלבדו". כעבור זמן מה עצר רגע לקנות משקה והרכב נגנב. מיהר האיש המאוכז להתקשר לראש הישיבה ואמר לו: רואה אתה מה תועלת יש באמונה ש"אין עוד מלבדו" - הרכב נגנב ואיננו.

ראש הישיבה חשב מעט וענה: אם תאמין באמת ש"אין עוד מלבדו" לא תינזק כלל!

עכשיו - אמר הנהג המאושר - נוכחתי לדעת באמת ש"אין עוד מלבדו"!

"הקהל את העם האנשים והנשים והטף וגרך אשר בשעריך למען ישמעו ולמען ילמדו ויראו את ה' אלקיכם ושמרו לעשות את כל דברי התורה הזאת" (לא, יב)

איתא בגמרא "אנשים באים ללמוד, נשים באות לשמוע, טף למה באים, כדי ליתן שכר למביאייהם" (חגיגה ג, א). ותמהו על כך רבים, ממה נפשך, אם יש תועלת לטף עצמם בביאתם, אזי אין צורך בטעמים אחרים, ואם אין שום תועלת, אם כן מה מקום יש לנתינת שכר למביאייהם, כלום מגיע להם שכר רק עבור הובלת המשא. ונראה שודאי יש טעם למצוה זו, רק שכמו בהרבה מצוות אחרות בתורה גם טעם זה אינו ידוע. כל קושיות הגמרא היתה מדוע צריך לצוות על הטף, הלא מאחר שכל האנשים והנשים עולים לירושלים, ודאי לא יניחו הטף בביתם, ובין כך ובין כך יקחום עמיהם. מתרצת הגמרא, שלכן ציוותה תורה במיוחד על הבאת הטף, למען תהיה ההבאה בבחינת מצוה, ויקבלו עליה שכר. (הגה"ק רבי יעקב מליסא זי"ע)

"וישמון ישורון ויבעט" (לב, טו)

מעשה בחסיד אחד שהגיע אל הבעל שם טוב הק' ובקש ממנו ברכה לפרנסה טובה. בירך אותו הבעל שם טוב שיצליח בכל עסק שיעשה.

כעבור זמן לא רב שב החסיד אל רבו וסיפר כי הברכה לא הועילה לו מאומה, וכי אין הוא מצליח בפרנסתו.

אמור נא לי - שאלו הבעל שם טוב - האם הנך זוכר מה היה העסק הראשון שעשית אחרי שברכתך?

אכן כן - השיב החסיד - כאשר יצאתי מן הבית ראיתי אדם העומד ברחוב ומוכר כרטיסי הגרלה של מרוצי סוסים... קניתי כרטיס אחד ואכן זכיתי בסכום כסף גבוה אלא שהוא אזל לי עד מהרה ולא נותר ממנו מאומה...

אם כך - אמר הבעל שם טוב - מה טענה יש בפריך? לו היית משכיל מיד כאשר יצאת מבית לעשות "עסק" עם הקדוש ברוך הוא, כגון נתינת צדקה או גמילות חסד, היתה הברכה חלה בכל משלך ידיך ממילא, כיון שלא ניצלת כראוי את ההזדמנות שנפלה בחלקך - הפסדת הכל!...

ליקוטים וסיפורים נפלאים - האזינו

הגיע יום המשפט ובשעה היעודה התיצב ראובן בפני השופט. כאשר נשמעה השאלה הראשונה מפי השופט, נהג ראובן הנאשם על פי העצה, ובמקום להשיב תשובה צפצף בצפצפה צפצוף ארוך. כך עשה גם אחרי השאלה השנייה והשלישית, עד שפקעה סבלנותו של השופט ושאל: החסר משוגעים אנוכי? וציווה לסלק את האיש מעל פניו מבלי לשופטו.

לאחר שיצא ראובן מבית המשפט שמח וטוב לב, פגש את עורך הדין. עורך הדין אמר לו: שמעתי שיצאת זכאי בדין, האם נכון הדבר? תחב ראובן את הצפצפה לתוך פיו ובמקום להשיב על השאלה, צפצף צפצוף ארוך. הוסיף עורך הדין ואמר: הגיעה השעה שתשלם לי את שכרי! שוב חזר האיש וצפצף צפצוף ארוך. התרגז עורך הדין ואמר לו: נבל שכמותך, הלא את העצה הזו אני נתתי לך כדי להנצל מן הדין, ועכשיו הנך מנצל את העצה הטובה הזו לרעתך!?

כך, אומר המגיד מדובנא, פונה התורה אלינו ואומרת "צור ילדך תשי" כלומר, הקב"ה נתן לאדם את כח השכחה כדי שישכח כל מיני צרות שעברו עליו ועל שאר בני אדם. אלמלא טבע זה היה האדם זוכר את כל המאורעות ועלול היה להשתגע מרוב צער ויגון. והנה באים בני אדם בטבע זה עצמו שחננם ה', לשכוח את ה'! זהו - "ותשכח אל מחוללך" והרי אין לך נבלה גדולה מזו. (אוצרות התורה)

"כי דור תהפוכות המה" (לב, כ)

כששואלים יהודי עשיר למה אין רואים פניך בביהכ"נ והוא עונה אין לי פנאי אני עסוק במסחרי, כשבאים לבקש ממנו צדקה הוא טוען כיום העסק חלש ואין רווחים, שואלים יהודי עשיר למה הוא נוהג היתר בתעניות ואינו צם הוא עונה שהדורות חלשים כיום, כשבאים אליו לבקש נדבה עבור עני בן טובים הוא עונה הרי הוא בריא ויכול לעבוד. (מנחת עני)

"כי דור תהפוכות המה" (לב, כ)

מרגלא בפומיה משמו של הרה"ק רבי ר' זושא מאניפולי זיע"א, לעולם אין לדעת מה קורה עם איש יהודי, בן תהפוכות הוא, היום הינו חוטא ומחר ישוב ויתהפך פתאום ליהודי טוב ממש. מי מסוגל לחדור לנבכי נפשו של אדם מישראל שהוא חלק אלקי ממעל?...?

"הוא והושע בן נון" (לב, מד)

שואל ה"כלי יקר" מדוע אומר הכתוב "הוא והושע" ולא "הוא ויהושע"? ומתריך שהשם המקורי היה "הושע" וכל המטרה שקרא משה ל"הושע" "הושע" היא שלפי המדרש משה התפלל על תלמידו, שהיה אחד משנים עשר המרגלים, "י-ה יושיעך מעצת מרגלים", כל זמן שמישהו מאותו הדור של המרגלים היה קיים, הוא נקרא בשם "הושע" אך כאשר תם כל הדור ההוא לא היה עוד צורך בתפלה הזו וחזר הכתוב וקראו בשמו המקורי "הושע".

באחת הפעמים, היה זה בין כסא לעשור, הסיח דאגתו בפני הח"ח: מתפרנס הוא בכבוד מהיער שחכר לעשרים שנה. בנה שם את מעונו והקים מנסרה בסמוך שם מנסרים את העצים לקורות מהוקצעות ומוכרים אותן ברווח נאה. והנה פתאום מכר הפריץ את היער לאדם אחר והלה מערער על תקופת החוזה ומבקש לנשלו מפרנסתו. הגיש נגדו תביעה העומדת לדון בבית משפט בחול המועד סוכות. על כן מבקש שיברכו הח"ח שיזכה במשפט.

"היכן יערך המשפט" - שאל הח"ח. "בפינסק הסמוכה" - ענה האיש. "אם כן, עליך לשוב מיד לביתך" - הורה הח"ח - "עליך להמצא סמוך למקום המשפט ולהתכונן לקראתו".

טען האיש: "במה אוכל להתכונן. כבר שכרתי עורך דין והטענות ידועות וברורות וההכנה האמיתית למשפט היא פה, בברכת הרבי ובהתעלות במחיצתו ביום הקדוש. ביתי בפאתי היער. הרחק ממקום ישוב. אם אסע לביתי, לא יהיה לי מנין ביום הכפורים!"

אך הח"ח בשלו: "עליך להמצא עכשיו בביתך!" בשברון לב עשה דרכו חזרה לביתו.

הלילה ירד. חשכה השתררה וסערת גשמים הקדירה עוד יותר את מצב רוחו.

לפתע נשמעו נקישות רמות. קולות נואשים קראו לפתוח את הדלת. ארבעה אנשים נוטפי מים כשלו פנימה. סיפרו שיצאו לטיול בעיר והופתעו מהסערה העזה, כשלו במהמורות ובוססו בבון עד שראו אור מרחוק... ומבקשים הם מסתור... מיד נטל מהם גלימותיהם לייבוש, הציתו אש באחד, שפת מים והציע אוכל. שבה אליהם רוחם, והחלו מגלגלים עמו שיחה: מה מעשהו כאן בפאתי היער?

הוא סיפר להם את כל מה שאירע לו, על העברת הבעלות על התנכלות הקונה החדש. השתתפו בצערו וחיזקו לבו שהאמת וודאי תצא לאור. חיך בספקנות ואמר: "אין זה מובן מאליו, כאשר פריץ מגיש תביעה נגד יהודי"...

בחול המועד סוכות נערך משפטו ומה מאד הופתע לראות שהשופט היושב בדינו הוא אחד מארבעת אורחיו שפקדו ביתו בליל הסערה. מובן שזכה בדינו, למרות שהיה זה הפריץ שביקש לנשל יהודי מפרנסתו... (מים חיים - ח"ח עה"ת)

"צור ילדך תשי ותשכח קל מחוללך" (לב, יח)

ביאר "המגיד מדובנא" פסוק זה על פי משל: ראובן נקרא לדין בפני בית משפט של גויים, ואף כי ידע כי הוא חף מפשע פחד מאד פן יעלילו עליו אנשי בליעל עלילות שווא והוא יורשע בדין. בצר לו פנה אל עורך דין ובקש ממנו עצה ותושיה כיצד יוכל להנצל ולצאת זכאי בדינו. השיב לו עורך הדין: יש לי אומנם עצה טובה, אך עליך להתחייב לשלם לי סכום נכבד כתמורה. אמר לו ראובן: אם אכן תועיל הצעתך ואצא זכאי בדין אתן לך ככל אשר תשית עלי. אמר לו עורך הדין: הסכת ושמע, כאשר תעמוד בפני השופט והוא יחל לשאול מה שמך והיכן אתה גר וכו' אל תשיב לו, ובמקום תשובה לענין תצפץ בצפצפה צפצוף ארוך וממושך.

ליקוטים וסיפורים נפלאים סוכות תשע"ט

~ ארבעה מינים ~

"ולקחתם לכם" (ויקרא כג, מ)

מעשה בחזון איש ששהה בסטוביץ בימי החגים, וכשקרוב חג הסוכות, לא השיגו יהודי המקום אתרוג לברכה. קם החזו"א יומיים לפני החג ויצא למינסק, כדי למצוא אתרוג כשר.

הדרכים נשתבשו בגייסות הצבא, היה פחד לנסוע, אבל החזו"א שם את נפשו בכפו, ואמנם במינסק השיג את מבוקשו, פרי עץ הדר. אבל מפני המצב המלחמתי, נבצר ממנו לשוב הביתה עד אחרי החג.

כשראוהו יהודי סטוביץ, שאלו אותו: איך זה שיהודי מרעיש עולמות בשביל דבר כזה? הלא 'אונס רחמנא פטריה', ואם אין ד' מינים - לא מברכים!". תמה החזו"א וכמי שאינו יכול לתפוס בשכלו כיצד יהודי שואל ככה, השיב להם: "הגם בפסח, כשלא יהיו לכם מצות, תשבו בחבוק ידיים? הגם כשתצטרכו לצום ז' ימים באין מצה תתעצלו ככה, כיוון שלא השגנו מצות - לא אוכלים?".

"ולקחתם לכם ביום הראשון" (ויקרא כג, מ)

איתא במדרש (תנחומא אמור פרק כב) "ולקחתם לכם ביום הראשון וכי ראשון הוא והלא ט"ו יום הוא ואת אמרת ביום הראשון אלא ראשון הוא לחשבון עוונות".

בספר אמרי יצחק מפרש כך: הגמרא אומרת שהשאלה הראשונה שעליה נשאל האדם בבית דין של מעלה הוא "נשאת ונתת באמונה?" דהיינו האם עבר על איסור גזל, והגמרא במסכת סוכה דורשת מן הפסוק "ולקחתם לכם" - לכם ולא מן הגזול. וזה כוונת המדרש ולקחתם לכם ביום הראשון - ראשון לחשבון עוונות שזה השאלה הראשונה בחשבון העוונות האם היה "לכם" או לא...

"ולקחתם לכם ביום הראשון" (ויקרא כג, מ)

איתא במדרש "ביום הראשון, ראשון לחשבון עוונות". וכבר דנו המפרשים היאך הוא ראשון לעוונות, ואמרו שכיון שבארבעה ימים מיום כיפורים עד סוכות עסוקים העם במצוות לכן לא היה להם פנאי לחטוא, אולם גם זה דחוק, כי איך אפשר לומר שכולם לא חוטאים כלל במשך ארבעה ימים.

אלא מסביר הגר"א מוילנא זי"ע באופן נפלא לפי יסודו והסברו המפורסם בביאור ההבדל שבין 'דין' ו'חשבון'. דהרי המשנה (אבות ג.א) אומרת: "הסתכל בשלושה דברים וכו' ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון", ומהו לכאורה

כפילות הלשון - 'דין' ו'חשבון'? ומסביר הגר"א: כי ב'דין' מענישים האדם על העבירה שעשה, וב'חשבון' מחשבים איתו על אותו זמן שחטא, שהיה יכול לעשות מצוה במקומה. אמנם זה הכל אם חטא במחשבה תחילה שאז נענש על מה שלא עשה מצוה במקום זה. אבל בארבעה ימים של ערב סוכות, אמנם אפשר שאנשים חוטאים, אבל מרוב עיסוקם במצוות אי אפשר שיחטאו במחשבה תחילה. לכך על זה בלבד אין דנים עד יום ראשון של סוכות. לפי זה מדוקדק הלשון "ראשון לחשבון" עוונות". דהיינו, לא ראשון לדין על עוונות בכלל, רק לחשבון העוונות, מה יכול לעשות בזמן החטא...

"פרי עץ הדר" (ויקרא כג, מ)

רבה הנערץ של ירושלים, ר' יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, היה ידוע כמדקדק גדול בכל מצוה ומצוה. מובן, שהיה משתדל מאד להדר גם במצוות ארבעת המינים.

תקופה מסוימת עסק בנו של הגר"ח זוננפלד במסחר אתרוגים, והיה עושה כל השתדלות אפשרית כדי להביא לאביו אתרוג מבחר ומהודר ביותר.

מספר הנכד, ר' שלמה זלמן זוננפלד: באחת השנים היה מחסור באתרוגים. קשה מאד היה, כמעט בלתי אפשרי, למצוא אתרוג מהודר.

לאחר מאמצים גדולים השיג אבי (בנו של רבינו), אתרוג שהיה אמנם מהודר, אך היה בו חסרון - ראשו היה כפוף מעט.

שמח רבינו מאד, ואמר שבדיעבד מהוה חסרון זה מעלה, כיון שהאתרוג רומז על ראשי התיבות הידועים: "אל תבואני רגל גאווה".

"פרי עץ הדר" (ויקרא כג, מ)

אמר המקובל האלוקי בעל הסולם על זוה"ק: 'עץ' הוא הצדיק. כדכתיב היש בה עץ. 'פרי עץ' הם תולדותיהם של צדיקים, מצוות ומעשים טובים. 'הדר' דרשו חז"ל פרי הדר באילנו משנה לשנה. והנה עתה לאחר עבודת הימים הנוראים שבהם נטהרנו לפני ה' ועמך כולם צדיקים' כולם אתרוגים' הדר שבהדר, השמיענו הכתוב בדרך רמז, אם רוצה אתה לדעת האם מעשיך הטובים תולדותיהם של צדיקים הם, האמנם הפכת להיות אתרוג מובחר? התשובה הוא, כי תלוי האם הפרי דר באילנו משנה לשנה, האם החלטות ראש השנה ויום כפור, החרטה והקבלה יחזיקו מעמד לשנה הבאה ולא יתפוגגו תוך זמן קצר.

~ חג הסוכות ~

"אזמין
לסעודתי
אושפיזין עילאין"
הגה"ק הנודע רבי שלמה

לעי"נ
הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים וסיפורים נפלאים סוכות תשע"ט

שבכל השנה הוא מאמין בהשי"ת, בבחינת 'אני ה' שוכן איתם בתוך טומאתם', זהו בגדר האמונה. אך עתה לאחר יוה"כ שהקב"ה מחל עוונותינו, ואמרו במדרש 'שראל שהם נבראים כבריה חדשה ביוה"כ' עתה הגיע עת דודים לזכות לאור ההכרה והידיעה. כי לפני פסח אין לנו יום טוב של מחילת עוונות, משא"כ עתה שנשלם שם ה' ע"י מחילת העוונות, אנו יכולים לזכות לכך ע"י הידיעה.
(ר' מנשה רייזמן שליט"א)

"וסוכה תהיה לצל יומם... למסתור מזרם וממטר" (ישעיהו ד, ו)

כפרי הגיע לראשונה בחייו לעיר הגדולה. הלך מוקסם ברחובותיה, והבחין שאנשי העיר נושאים בידיהם מוטות משונים, מלופפים בד. בדרכו, הבחין בחנות המציגה לראווה מוטות רבים כאלו, בשלל צבעים.

פנה הכפרי אל בעל החנות ושאל: "סלח לי, אדוני. מוטות אלו, מה טיבם?"

משנוכח הלה שלפניו כפרי תמים, הסביר לו באורך רוח: "מוט זה מכונה בפני הבריות בשם מטריה, מטרתו להגן בפני הגשם". השתאה הכפרי להמצאה מחוכמת זו: "האמנם, כל מי שירכוש מוט זה מחוסן מפני הגשם?"

צחק המוכר: "לא ולא, אין זו תעודת ביטוח לנזקי גשמים... הלא תראה כי כל האנשים נושאים את המטריות בידם למקרה שירד מטר! אין די לרוכשה, יש לשאתה עמך לכל אשר תלך".

זוהרה של ההמצאה הועם מעט, אבל היא עדיין קסמה לכפרי. קנה מטריה צבעונית בכסף מלא, כדי להתפאר בה בפני חבריו בכפר.

שב הכפרי לכפרו, והאיכרים סבבוהו לשמוע על פלאי העיר הגדולה.

"לא תאמינו להמצאה החדשה", אמר, "הרואים אתם מוט זה? בני העיר מכנים אותו מטריה! היודעים אתם מדוע? משום שהוא מגן ממטר!"

"מגן? הכי צד?", שאלוהו בני הכפר שעמדו סביבו.

הכפרי נחפז להסביר: "יש לשאתו, ואז יגן ממטר!"

"אכן, פלאי פלאים!", אמרו, "הבה נראה, הנה התחילו לרדת גשמים - צא החוצה, וניווכח!"

לבש הכפרי ארשת חשיבות, תלה את המטריה על זרועו כמנהג אנשי העיר ביום מעונן, ויצא החוצה.

כעבור רגע שב על עקבותיו חפוי ראש, רטוב עד לשד עצמותיו...

לעגו לו חבריו והוא חרק את שיניו, עליו לשוב העירה, ולתבוע לדין את המוכר הרמאי שעשאו ללעג ולקלס.

התפרץ לחנות ונופף במוט שהכזיב: "רמאי, נוכל, הפלתני בפח!" שמע המוכר ותמה: "כלום היה חור במטריה?"

"חור? מנין לי לדעת? תליתי את המוט על זרועי, ונרטבתי עד לשד עצמותי!"

אליעזר אלפנדרי זצ"ל מח"ס שו"ת "הסבא קדישא", זכה בצעירותו להיות ביום הכיפורים אצל רבינו החתם סופר בפרעשבורג. הוא סיפר כי במוצאי יום הכיפורים, כאשר נכנס אל רבינו על מנת להפרד ולנסוע לדרכו, ביקשו רבינו שישאר גם לחג הסוכות, אך הוא סירב. אמר לו רבינו, שהוא ישאר כאן בסוכות... אך רבי שמואל אליעזר לא הבין כראוי את דברי רבינו, ונסע לדרכו. ויהי באמצע הדרך, אירעה לו תקלה, והוכרח לחזור ולחוג את חג הסוכות בפרעשבורג אצל רבינו.

בהתרגשות רבה היה מספר הרב אלפנדרי, כי ראה אושפיזין עילאין קדישין שבאו לסוכתו של רבינו. והוסיף, שלא רק הוא זכה לראות זאת, אלא כל הנוכחים באותה עת זכו לכך - בזכותו של רבינו החת"ס.

(ספרא דמלכא מאת מהרש"צ גנץ)

"למען ידעו דורותיכם כי בסכות הושבתי את בני ישראל" (ויקרא כג, מג)

השאלה ידועה: אם הסוכות הן זכר לענני הכבוד, הרי שחג הסכות היה צריך לחול בניסן, ולא בתשרי!

אלא אומר ה"חידושי הרי"ם" - הרי נאמר "למען ידעו דורותיכם" מכאן שלקיום מצות סוכה צריכים דעת!

במשך השנה עושה האדם חטאים, והרי "אין אדם עובר עברה אלא אם כן נכנס בו רוח שטות" (סוטה ג, ע"א) מהיכן, אם כן, היה לו דעת לקיים מצות סוכה?

רק לאחר יום כפור, שבו חזר האדם בתשובה, התכפרו עוונותיו והוא נקי ובר דעת - רק אז ניתן לשבת בסוכה ולקיים "למען ידעו דורותיכם"...

"למען ידעו דורותיכם" (ויקרא כג, מג)

לבאר החילוק בין אמונה לידיעה, מבאר הד"ח בדרך משל לאחד שאומרים לו איך נראה הראש הקהל' של עיירה פלונית, הוא גבוה כך וכך, והזקן שלו גוון כזה, והוא שמן כזה, ובגדיו כך וכך ונעליו שחורים ומשקפיו וכו', לאחר ששמע כל הסימנים המובהקים על הראש הקהל', והשומע מצייר בנפשו איך נראה ה'קלסתרון' הזה, אך אינו 'מכיר' אותו, הוא יוכל לספר לאחרים פחות או יותר איך נראה הראש הקהל', אך אין לו ידיעה בו. לאחר שיראה בפועל את הראש הקהל', אפי' לרגע אחד בלבד, ראה זאת חזקה בהרבה יותר מכל הסימנים מובהקים ששמע עד הנה.

וכן נפסק בשו"ע שידיעה היא חזקה יותר מעדות. בית דין שיודעים המעשה אע"פ שהם מצווים מן התורה להאמין לשני עדים שכך הווה מעשה, ועי"ז הם מוציאים ממון ומתירים עגונה, אך בגמ' (ר"ה וסנהדרין) כתוב שאם ב"ד עצמם ראו המעשה, לא תהא שמיעה גדולה מראיה. קיום מצות מצה נותן לנו אמונה, וקיום מצות סוכה נותן לנו הכרה וידיעה שיש בורא ית'. וטעם הדבר, כי נודע שאין החכמה שורה אלא בלב פנוי מהבלי עוה"ז, כשיש מסכים המבדילים ממעשים גשמיים, יש מחיצה בינו לבין החכמה הקדושה, וכל חטא ועוון עושה מסך המבדיל, לכן אע"פ

ליקוטים וסיפורים נפלאים סוכות תשע"ט

אותי ברחובות הכפר, כפי שמובילים מות, בר מינן. הליצים מילאו פיהם בשחוק ובלעג, ואני החרשת'י, סיפר האיש, 'אמרתי לנפשי כי כדאי לספוג את הביזיונות ואת העלבונות בעבור קיום המצווה. כעבור זמן קצר השיבו הליצנים אותי ואת קרשי לחצר והסתלקו לדרכם, ואני נעמדתי לבנות את הסוכה'.

עיניו של המהרי"ל דיסקין מלאו דמעות. 'ובכן' אמר, 'זוהי, איפוא, חבילת העצים, שהניחו המלאכים לצידיך. חבילת קרשי הסוכה, המצוה שקיימת במסירות, תוך ספיגת עלבונות וביזיונות, היא זו שהכריעה את דינך לזכות, והשיבה אותך לחיים!' (דרך עץ החיים)

"והיית אך שמח" (דברים טז, טו)

פירש רש"י לפי פשוטו אין זה ציווי אלא הבטחה. וכן פירש האבן עזרא "והיית אך שמח": אם תהיה שמח בחג הסוכות, תזכה כי יברכך לעתיד ותהיה לעולם שמח!

"והיית אך שמח" (דברים טז, טו)

אל הרה"ק בעל הלב שמחה זי"ע הגיע אברך והתאונן על מצבו הקשה, פרנסתו אינה כדבעי, ואינו יכול להחזיק מעמד בדקדוקי עניות המעבירים אותו על דעתו ועל דעת קונו. אמר לו הרבי: "היה בשמחה!" "כיצד אפשר להיות בשמחה במצב כזה?" שאל האברך. "ומה לא עושים בשביל פרנסה?" ענהו הרבי.

"והיית אך שמח" (דברים טז, טו)

תלמיד חכם אחד פגש את הגאון רבי רפאל סולובייצ'יק בימים שבין יום כיפור לסוכות. הבחין הלה, כי ניכר על פניו דבר מה מטריד את מנוחתו של הצדיק. 'האם חסרים לכבודו ארבעת המינים?' בירר הת"ח. והגאון השיב: "אכן חסרים לי ארבעת המינים, אבל לא אתרוג ולולב, וגם לא הדסים וערבות, אלא אותם ארבעה, שעליהם אמר הקב"ה 'אם אתה משמח את שלי, אני משמח את שלך'. דהיינו, אני מחפש את היתום והאלמנה, הגר והלווי, כדי לעשות עמהם חסד, ולשמחם בימי השמחה הללו".

"המצטער פטור מן הסוכה"

מדוע המצטער פטור אותו ממצות סוכה דווקא ולא מצינו במצוות אחרות שהמצטער פטור? ויש לתרץ כי כאן ציווה ה' "למען ידעו" ומי שרוי בצער אין לו יישוב הדעת ולא יוכל ממילא לקיים "למען ידעו" ולכן פטרו אותו. (חידושי הרי"ם)

"המצטער פטור מן הסוכה" (סוכה כו, א)

אל הגה"ק רבי חיים עוזר גרוז'ינסקי זיע"א בא פעם אורח לסוכות, הרב קיבל אותו יפה והזמין אותו לאכול בסוכה, ורבי

המוכר פרץ בצחוק רם, ולא יכול היה להרגע: "שוטה שכמוך! הלכת עם מטריה סגורה, ונרטבת?! הן מטריה סגורה אין בה תועלת! יש לפתחה ולחסות תחתיה, ואז לא נרטבים".

אמר הבורא: בני! אם רצונכם לזכות בהגנתי על חייכם, על בריאותיכם, על רכושכם ועל משפחתכם, חייבים אתם "לפתוח את המטריה" ולחסות תחת צילה כל העת! החיים בצל הקדושה, גם בעת העיסוק בענייני החולין, הם הערובה לחיים טובים ולגמר חתימה טובה! (ענייני סוכות)

קרשי הסוכה שהטו את הכף לטובה

הדבר ארע בכפר קטן אחד, לא רחוק מלומז'ה, העיר הגדולה. אחד התושבים, יהודי פשוט מהשורה, שכב על מיטת חוליו והרופאים נואשו מחייו. שלוש יממות שכב מחוסר הכרה, וכמעט שלא נמצאה בו נשמה, והנה לפתע פתאום התעורר לחיים, ותוך זמן קצר שב לאיתנו. מבקרים רבים פקדו את ביתו כדי לחזות במעין 'תחיית המתים', וגם המהרי"ל דיסקין, רבה של לומז'ה באותם ימים, הגיע לביתו של הלה, וביקש לשוחח עמו ביחידות. 'בוודאי ביקרת בב"ד של מעלה', אמר רבי יהושע ליב והתבונן באיש בעיניו העמוקות, 'אמור נא לי, מה היה בדינך?'. הביט האיש כה וכה, כחכח בגרונו בהתרגשות, וסיפר: 'אכן כן, נשמתי פרחה מגופי, והעמידוני לפני ב"ד של מעלה לתת דין וחשבון על כל מפעלי. מה אומר לכם רבי, בור ועם הארץ הנני, וכף החובות הכריעה במהרה את כף הזכויות. אוי, חובות כה מרובות, זכויות כה מועטות!'. כבר בטוח הייתי שעוד מעט ייגמר דיני לחובה, אך לפתע פתאום הגיעו כמה מלאכים והניחו לצידי חבילת עצים, וזו הכריעה את דיני לזכות. באותה שעה התעוררתי ושבתי לחיים'.

הרהר המהרי"ל דיסקין רגעים מספר, ואחר ביקש: 'ספר נא לי על אורחות חיך'. 'אדם פשוט אני' חזר האיש על דבריו, והחל מונה את התנהלותו בחיי היום יום, התנהלות כפרית עם זיקה קלושה ליהדות. 'ובכל זאת' התעקש המהרי"ל דיסקין, 'שמא ארע עמך בשנה האחרונה מעשה חריג כל שהוא?'. הקדיר האיש את מצחו, ולפתע נזכר: 'ביו"כ האחרון ביקרתי בבית הכנסת, והרב דיבר ברגש רב על מצות סוכה, על מעלותיה ועל סגולותיה. לא ירדתי לסוף עומק דעתו, מכיוון שלא ידעתי כיצד בדיוק נראית סוכה, אבל החלטה גמלה בליבי, משום מה, להקים סוכה ולקיים את המצוה! בסיומה של התפילה ניגשתי לכמה יהודים שעמדו בחצר ושוחחו, ושאלתי אותם לפשרה של מצוה זו. הם הסבירו לי שסוכה היא דירת עראי, המסוככת בענפים, ושיש להיזהר שלא לבנותה גבוהה מדי או נמוכה מדי. שבת לביתי מבולבל מעט, ולבסוף החלטתי כי אקים את הסוכה בגובה שהוא מעט יותר ממידת גובהי, על מנת שלא אכנס לספיקות ולחששות. שטחתי כמה קורות בחצר ביתי ונשכבתי עליהן כדי למדוד את גובהי, ולפתע עברה במקום חבורת ליצים הוללים. הללו הבחינו במעשיי, ומשום מה חמדו להם לצון, ובבת אחת הניפו את הקרשים מן הקרקע בעודני עליהם, והחלו להוביל

ליקוטים וסיפורים נפלאים סוכות תשע"ט

~ שמחת תורה ~

יהא רעוא קדמך...

הרבנית קרליץ ע"ה סיפרה שבשנה אחת בשמחת תורה ר' יוסף חיים זוננפלד זצ"ל שלח נערה לבית נכדתו, הרבנית קופשיץ (האמא שלה ושל הרבנים קופשיץ), ואמר לה: 'לכי לשמור על הילדים הקטנים בביתה, ותאמרי לה שתבוא לביהכ"נ'. וכשבאה, אמר לה ר' יוסף חיים: דעי לך שאין זמן יותר מסוגל ומתאים להתפלל על הילדים כמו הזמן הזה שהארון קודש פתוח וכל ספרי התורה בחוץ.

'שמיני עצרת החג הזה' הנה בכל החגים אנו מזכירים את המילה "חג" לפני שקוראים בשם החג, "חג המצות הזה זמן חרותנו", "חג השבועות הזה זמן מתן תורתנו", "חג הסוכות הזה", רק בשמיני עצרת אנו אומרים: "שמיני עצרת החג הזה".
וצריך להבין במה נשתנה "שמיני עצרת מכל החגים. רבי מאיר יחיאל מאוסטרובצה זי"ע עונה על כך: בכל הרגלים, מאורע שארע הוא הגורם והסיבה לחג, אנו חוגגים את חג הפסח על שום יציאת מצרים. אנחנו חוגגים את חג הסוכות על שום כי בסוכות הושבתי את בני ישראל, וחג השבועות נחגג משום שנתנה בו תורה. לעומת זאת שמיני עצרת אינו נחגג משום מאורע שקרה. בשמיני עצרת הקב"ה עוצר אותנו ליום נוסף כי קשה עליו פרידתנו. בשבעת ימי הסוכות שמשו חול וקודש בערבוביה - הקרבנו את שבעים הפרים כנגד שבעים האומות, וגם להם היה חלק בחג. ביום שמיני עצרת תהיה "לכם" ולא להם, חג זה נועד רק לקב"ה ולישראל עמו. אנו נעצרים אצל הקב"ה לעוד יום ושמים שמחה גדולה ועצומה להיות בקרבתו ית' וליהנות מזיו שכינתו. על כך אומרים שמיני עצרת החג הזה. (רי"מ מאוסטרובצה זצוק"ל)

סיפר הגה"צ רבי חיים מאיר יחיאל שפירא זצ"ל מנאראל, שפעם הייתה חבורת חסידים ממדינת רוסיה שבאה לשהות בצל קדשו של הרה"ק מהר"ש מבעלזא זי"ע בחודש תשרי, במוצאי שמחת תורה נכנסו אל הקודש, ושאלו את רבם, איך אפשר לעבור מימים נעלים אלו אל הכפור הרוסי תרתי משמע, בגשמייות וברוחניות.

פתח הרה"ק וסיפר להם על חכמי חלם, שהתאספו לטכס עצה איך להחזיק את השמש שלא תשקע כדי שלא ישלש הקור בשעות הלילה, בסוף נמנו וגמרו להניח סירים גדולים בתוך מי הים והם יעכבו את השמש מלשקוע בשעות הערב, וכך עשו, אולם מה רבה הייתה אכזבתם כאשר ראו בלילה שעולם כמנהגו נוהג, והחמה שקעה כמו בשאר הימים, וכאשר בדקו מה קרה עם הסירים ראו שהם מלאים קרח, כי הוקפאו מן הקור, היה שם 'חכם' אחד שטען שבוודאי ירדה השמש אל תוך החבית מתחת לקרח ואם ישברו את הקרח ימצאו שם את קרני אור השמש גם באישון לילה ואפילה, דבריו מצאו חן בעיני האחרים וכולם נטלו

חיים עוזר בעצמו היה חלש ומצונן ואכל בבית מפני שהמצטער פטור מן הסוכה, באמצע הסעודה נכנס ר' חיים עוזר לסוכה וישב ודיבר אתו בידידות גדולה, התפלא האורח מדוע מקודם נכנס לביתו ועכשיו הוא חוזר לסוכה, אמר לו הגאון: המצטער פטור ממצות סוכה אבל לא פטור ממצות הכנסת אורחים.

"אם אני כאן הכל כאן" (סוכה נג, א)

"אמרו עליו על הלל הזקן כשהיה שמח בשמחת בית השואבה אמר כן: אם אני כאן הכל כאן, ואם איני כאן מי כאן" כיצד זה הלל הזקן, הענוותן הגדול יעיד וישתבח בעצמו אם אני כאן הכל כאן ואם איני כאן מי כאן?
ה"חתם סופר" בדרשותיו מביא ביאור בשם רבו המובהק רבי פנחס הלוי הורוביץ זצ"ל רבה של פרנקפורט בעל "הפלאה":
"אם אני כאן" - כלומר, אם אדם פחות-ערך כמוני נמצא כאן, הרי "הכל כאן" - כי אז כולם ראויים להיות כאן ולעבוד את ה'.
"ואם איני כאן" - וסיבת מניעת תהיה אמנם, משום שאיני ראוי לכך, הרי "מי כאן" - הלא כל אחד יחשוך את עצמו כן, ונמצא שאיש לא יפקוד את בית ה' עד שיהא בית ה' שמים חלילה!
ומוסיף ה"חת"ס" על פירוש זה "והוא נפלא". (חיים שיש בהם)

הושענה רבה

המגיד הק' מקו'ניץ זי"ע (נפטר ב"ד תשרי תקע"ה) היה רגיל לפרש שלשה פירושים על שם היום הושענה רבה.
פירוש אחד: א גרויסע הילף, שתהיה ישועה גדולה ורבה לבני ישראל.
הפירוש השני: הושענה רבה, דער גרויסער זאל העלפן, שהבורא ברוך הוא דאיהו רב ושליט הוא יעזרנו.
הפירוש השלישי: הושענה רבה דער גרויסער זאל גהאלפן ווערן, שעיקר תכלית כל התפילות שביום הזה צריכה להיות שהשכינה הק' תצא מגלותה וצערה, כי בכל צרתם לו צר.

"הושענא למען בריתך"

יש דורשים הושענא למען בריתך - למען ברית מלח. על פי מה שדרשו חז"ל (ברכות ה) נאמר ברית במלח דכתיב (ויקרא ב) ולא תשבית מלח ברית, ונאמר ברית בייסורים דכתיב (דברים כח) אלה דברי הברית, מה מלח ממתקת את הבשר אף יסורין ממרקין עוונותיו של אדם.

אך, הוסיפו צדיקים, מה מלח אינו ממתק את הבשר אלא אם בא במידה ובמינון נמוך, אבל מלח במידה מרובה מקלקל טעם הבשר עד שאינו ראוי לאכילה, אף ייסורים אינם טובים לאדם אלא במידה מועטת לזכך את החומר שבו לעוררו ולהעמידו על חובתו בעולמו, אבל ייסורים מרובים, חלילה, מקלקלים ומעוותים את נפש האדם ומעכירים את צלילות דעתו. ועל זה אנו מבקשים ושואגים הושענא למען בריתך למען ברית מלח שכל תועלתה לאדם היא רק כשהיא במידה זעירה בלבד. (הרה"ק רבי שלמה לייב מלענטשנע זי"ע)

ליקוטים וסיפורים נפלאים סוכות תשע"ט

לא האמין הבחור למשמע אוזניו, "אדוני המלך מה אני ומה חיי כי אזכה להיות חתן?" תמה הבחור, ואמנם קבעו את מועד החתונה, וזכה הנער הכפרי להיות חתן המלך, וחיייהם היו בטוב ובנעימים.

כעבור למעלה משנה מזמן החתונה, ניגש החתן למלך ואמר לו: "אדוני המלך ברצוני לשאת את בתך לאשה", חשב המלך כי החתן חומד לצון שהרי זה למעלה משנה שנשוי הוא עם בתו, אולם הסביר לו החתן את פשר דבריו, וכך אמר: "בשעת החופה כשכולם שמחו ורקדו, אני בתוך לבי נעצבתי וחשבתי מה ראה המלך לתת את בתו לנער כפרי, והרי מטבע הדבר שישא בתו לחתן שהוא בן מלכים ורוזנים, אין זה, אלא שבוודאי הכלה פגועה בגופה או בנפשה, ולא מצא המלך "קליינט" טוב יותר ממני, ולכן שמחתי לא הייתה שלמה, אולם לאחר שחי אנכי עמה שנה שלמה ונוכחתי לדעת כי בתך היא כלילת המידות והמעלות, ובריאה בגופה ונפשה, ברצוני כעת לשמוח ולשחזר את יום החופה כי עתה שמחתי שלמה..."

התרגש המלך מדברי חתנו והוסיף אהבה על אהבתו... והנמשל, כשקיבלו ישראל התורה שמחתם לא הייתה שלמה, וחשבו בלבם מדוע דווקא בנו בחר הקב"ה לתת את התורה שהשתעשע עמה תתקע"ד דורות לפני בריאת העולם ולא למלאכים ושרפים, אין זה אלא מכיוון שיש בתורה חוקים ומשפטים משונים, מגבלות שאי אפשר לעמוד בהן, אולם לאחר שסיימו את כל התורה ונוכחו לדעת כי "דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום", והתורה מתוקה מדבש ונופת צופים, ע"כ שמחים ועושים "שמחת תורה" כי עתה השמחה שלמה ואמתית.

לאור הדברים הנ"ל מה מאד יש להצטער שיש אנשים שונים שמחמת חסרון ידיעה חושבים לתומם שאין ביכולתם "להסתדר" עם חוקי התורה, אולם לכשיתקרבו לתורה, יבינו וישכילו כי לא ניתן בשום פנים ואופן להסתדר מבלי התורה... רב גדול נסע ברכבת ולידו ישב אדריכל מפורסם שלא פסק כל הדרך מלהשמיע טענות ומענות נגד התורה, והעז פנים לדבר בגלוי על "תיקונים" בדת וכן על זה הדרך, אמר לו הרב לאן פניך מועדות? לתל אביב, השיבו האדריכל! לתכנן בניית בנין רב קומות, ותוך כדי דיבור שלף מתרמילו מפה ענקית ובו משורטטת תכנית הבניין, והסביר לרב בפרטי פרטים את התכנית.

אמר לו הרב: "לדעתי יש לעשות שינויים מעטים בתכנית"... טרם הספיק הרב לסיים את דבריו, רגז עליו האדריכל ואמר לו: "וכי אתה שאין לך יד ושם באדריכלות, תלמדני כיצד ואיך לבצע את התכנית, והרי למעלה מעשרים שנה עוסק אנכי במלאכה זו?"

"ישמעו אוזניך מה שפיך מדבר", השיבו הרב! "למעלה משלושים שנה עוסק אנכי בלימוד תורה ומתעמק בה לאורכה ולרוחבה, ומה לך כי תתווכח עמי ותוציא דיבה על התורה שאין לך מושג בה", ופני האדריכל חפזו... (לאור הנר)

קרדומים וכלי עבודה כדי לשבור את הקרח, והנה כבר אמרו (גיטין סז): 'גדולה מלאכה שמחממת את בעליה', והכי נמי על ידי עבודתם ועמלם התחממו עצמותיהם הקפואות... ובוזה התכוון הרה"ק לומר לחסידים, שכדי להחזיק את אורות החג ולצאת מוקודש לחול, צריך לצאת למלחמת מצוה ולעמול קשה נגד היצר הרע וגונדא דיליה.

מעשה שהיה עם הגה"ח ר' יוסל קאז'ליק זצ"ל בשנים שעדיין היה דר בזוועהיל, באמצע יום שמיני עצרת - שמחת תורה, פשטה השמועה שצבאם של הרוסיים הגיעו אל תוככי זוועהיל, ובין אנשי הצבא היו הרבה יהודים, והללו לא אכלו ולא שתו כדבעי. תיכף פנה רבי שלומק'ע אל ר' יוסל ואמר לו, קח עמך שק ועבור בכל בתי העיר לאסוף דברי מאכל עבור החיילים היהודים.

אמר לו ר' יוסל מיד אחר ה'הקפות' אעשה כדברי הרבי, אך רבי שלומק'ע לא הסכים לו ואמר - התורה הקדושה תגיל ותשמח גם מבלעדי השתתפותך בהקפות, ואילו לאנשי הצבא היהודים אין מה לאכול להשיב נפשם.

מיד עשה ר' יוסל כציווי הרבי, משחזר ר' יוסל לבית המדרש ובידו שק מלא עד גדותיו בדברי מאכל שתרמו בני העיר לצרכם של אותם יהודים, אורו פני רבי שלומק'ע, מיהר ולקח את השק, הניחו על כתפיו והחל לרקוד עם השק הקפות סביב הבימה. כי כל כך היה חשוב ונכבד אצלו כבודם של בני ישראל, והדאגה לצרכיהם.

"שישו ושמחו בשמחת התורה"

ולכאורה, הרי קבלת התורה הייתה בחג השבועות שהוא בחודש סיון, ואם כן "שמחת התורה" צריכה הייתה להיות ביום קבלת התורה ולא ביום סיום התורה, שהרי מנהגו של עולם להודות לנותן המתנה בשעת קבלת המתנה ולא לאחר גמר ההנאה מהמתנה?

והסביר המגיד מדובנא על פי משל: למלך שהיתה לו בת יחידה והגיע זמנה להינשא, ביקשה הבת מאביה לחפש לה חתן, בן למשפחה פשוטה כדי שלא יתגאה עליה, ובעיקר שיהיה מחונן במידות טובות, באין ברירה הסכים אביה לדבריה ושלח את עבדיו לחפש חתן "פשוט" כפי רצון הבת.

לא ארכו הימים ונזדמנו עבדי המלך לכפר נדח, ומולם ניצב נער יפה תואר ומחלל בחליל, לאחר שיחה קצרה עמו, נמנו ונגמרו ביניהם כי הוא אשר יתאים לבת המלך, עקב מדותיו הטובות והנעלות.

ביקשו עבדי המלך מהבחור לבא עמם לארמון המלך כי דבר סתר יש למלך לדבר עם הבחור, נאות הבחור לדבריהם, וכשהגיעו לארמון המלך ניגשו עבדיו ואמרו: "אדוני המלך, סבורים אנו שאמנם מצאנו חתן לבתך לפי טעמה".

ציווה המלך להכניס את הבחור לארמונו, לאחר שיחה קצרה עמו התפעל המלך מאד מנועם מדותיו ומענונותו הנדירה, והציע לו את בתו לאשה...

ליקוטים וסיפורים נפלאים סוכות תשע"ט

עולם, חיבה גדולה כל כך לאומות אחרות, ומסרת אותנו בידה. עם זה "כל קדושיו בידך" ישראל קדושים אינם נוטשים אותך ואת אמונך, "והם תכו לרגליך" אף על פי שבגללך הם מוכים ומעונים ללא הרף - עם זה "ישא מדברותיך" אין הם פוסקים מלחזור ולומר: "תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב!"

"והם רבבות אפרים והם אלפי מנשה" (לג, יז)
'והם רבבות אפרים' פירש"י, אותם המנוגחים הם הרבבות שהרג יהושע שבא מאפרים, 'והם אלפי מנשה' הם האלפים שהרג גדעון במדין.

ויש להבין, אמאי זכאי אפרים לברכה של רבבות ואילו מנשה רק לברכה של אלפים, וי"ל, דהנה יעקב אבינו שיכל ידיו ושם את יד ימינו על ראש אפרים ואת שמאלו על ראש מנשה, וכתוב (תהלים צא, ז) יפול מצדך אלף ורבבה מימינך. וא"כ י"ל דאפרים שנתברך בימין יפלו רבבות מאויביו ואילו מנשה שנתברך בשמאל יפלו מאויביו רק אלפים. (קול אליהו)

"ולא ידע איש את קבורתו" (לד, ו)

כומר אחד שאל את הגה"ק רבי יהונתן אייבשיץ זיע"א, מניין שכל מה שכתוב בתורה הוא אמת ואין בה גוזמאות? כגון מה שכתוב שמושה רבינו לא אכל ארבעים יום וארבעים לילה. השיב לו רבי יהונתן, ראה, התורה אומרת שלא ידע איש את קבורתו של משה רבינו, ואם כן מה היה הקושי לומר שמושה רבינו לא מת ועלה חי השמימה? אלא מכאן שכל מה שאומרת התורה אמת לאמיתה.

"ולא קם נביא עוד בישראל כמשה אשר ידעו ה' פנים אל פנים" (לד, י)

מהו "ולא קם", היה לו לכתוב 'ולא יקום' נביא בישראל כמשה? אלא, אחת ממעלות משה רבינו על כל שאר הנביאים הייתה, שכל הנביאים נפלו בהגלות אליהם הקב"ה, ואילו משה היה עומד שעה שה' דיבר עמו פנים בפנים. זהו שאמר הכתוב "ולא קם עוד נביא בישראל", כלומר, שלא יהיה עוד כמשה רבינו אשר ידעו ה' פנים בפנים, והוא "קם" ולא נפל, כי הם כן נפלו על פניהם. (הגה"ק האלוקי רבי שמשון מאוסטרופלי זי"ע)

**פּרַחַחַן פּוֹא יַנְחִילֵנוּ לְיוֹם שְׂכוּלוֹ טוֹב
לְיוֹם שְׂכוּלוֹ אַרוּךְ לְיוֹם שְׁצִיּוּקִים יוֹשְׁבִים
וְעֲטָרוֹתֵיהֶם בְּרַאשֵׁיהֶם וְנִפְנִים מֵזֵיו
פֶּשְׁתֵינָהּ וַיְהִי חֶלְקֵנוּ עֲמֹפֵם, כַּב"א.**

~ פרשת 'וזאת הברכה' ~

"ויאמר ה' מסיני בא וזרח משעיר למו הופיע מהר פארן ואתה מרבבת קדש" (לג, ב)

ידוע המדרש, שהלך הקב"ה לכל אומות העולם, והציע להם לקבל את התורה, ושאלו לקב"ה מה כתוב בה וכו'. עד שהגיע לבני ישראל, ומיד אמרו "נעשה ונשמע". ושאל הגר"י גלינסקי זצ"ל, לכאורה, יש להבין מה הטענה הגדולה על אומות העולם? ודאי כך הוא דרך העולם, לברר המקח קודם שלוקחים, כדי לדעת אם טוב הוא או לא? והשיב, הנה כשעשו חוזר עייף, כתיב "ויאמר עשו אל יעקב, הלעיטני נא מן האדום האדום הזה", ומדוע לא שאל אז מה יש בפנים? אולי יש שם גחלת או דבר שאינו אוהב? אלא, כשמדובר בתאוות - לא שואלים שאלות, אלא לוקחים מכל הבא, אך כשמציעים את התורה הקדושה, עורכים שבע בדיקות ושבע חקירות... המבחן היה, כמה רצון יש להם בה, והיכן שיש רצון לא עושים בדיקות!

"מימינו אש דת למו" (לג, ב)

ישראל קוראים מימין לשמאל, לפיכך הוקראו לפניהם הלוחות החל מן הלוח הימני המתחיל ב"אנוכי ה' אלוקיך". אבל הגויים הרי קוראים הם משמאל לימין, לפיכך הוקראו לפניהם הלוחות החל מהלוח השמאלי, המתחיל ב"לא תרצח" ו"לא תנאף". לגבי ישראל - "מימינו אש דת למו"... (שער בת רבים)

"מימינו אש דת למו" (לג, ב)

אש דת שהייתה כתובה מאז לפנינו באש שחורה על גבי אש לבנה (רש"י) יש להבין מהי אש שחורה ואש לבנה. והנה בגמרא ביומא דרשו חז"ל דהתורה היא כמו סם, זכה נעשית לו סם חיים, לא זכה נעשית לו סם המוות. וביאר בזה בעל חובת הלבבות דמשום כך נמשלה התורה לאש משום דיש בה את שתי הבחינות שיש באש, מצד אחד היא מאירה ומחממת, אולם מאידך גיסא שורפת היא את מי שלא נזהר בה. זהו שרמז רש"י דאמר "אש שחורה על גבי אש לבנה" דהתורה ביסודה היא אש לבנה המסמלת הצלחה לעוסק בה ועץ חיים לעושיה, אולם יש בה גם בחינה של אש שחורה והיא למי שלא הולך כדרכה ובנתיבותיה. (כתב סופר)

"אף חובב עמים כל קדשיו בידך... תורה צוה לנו משה" (לג, ג-ד)

משהגיע רבי זושא מאניפולי ביום שמחת תורה למלים אלו, התייפח ופירש: "אף חובב עמים" אף על פי שבעוונותינו הרבים אתה מגלה, ריבונו של